

**T.Lobsang Rampa:
A lhászai doktor**

Az angol kiadó előszava

Lobsang Rampa első könyvének, A harmadik szemnek megjelenése heves és mindmáig tartó vitákat kavart. A szerzőnek az a meggyőződése, hogy ő tibeti láma, aki közlekedési baleset következményeképpen egyszer csak az ő testébe költözött, ezúttal őáltala, rajta "keresztül" írja meg saját önéletrajzát, nem éppen olyan állítás, amelynek sok nyugati olvasó egykönnyen hitelt adna. Némelyek viszont, mivel hallottak már hasonló, jöllehet nem Tibetben történt eseményekről, hajlamosak hinni a dologban. Megint mások- minden bizonnyal ők alkotják a többséget - nem rejtik véka alá kétségeiket. Mindennek ellenére többekre, legyenek akár a Távol-Kelet ismerői, akár ezt a furcsa könyvet élvezettel forgató átlagolvasók, mély benyomást tett egyrészt a szerző nyilvánvaló tárgyismerete, amivel a világnak ezt a lenyűgöző és oly kevésbé ismert oldalát tárja fel előttünk, másrészt az a tény is, hogy a szerző korábban semmiféle irodalmi képességről nem tett soha tanúságot. Az is kétségtelen, hogy a könyvben említett tényeket eddig még senkinek nem sikerült megcáfolnia.

A jelen kötet kiadói úgy vélik: bizonyuljon akár igaznak, ami itt olvasható, akár nem (már ha valaha is fény derül erre), a Harmadik szem és most A lhászai doktor méltán kerül a közönség elé, már csak azért is, mert a maga módján mindkét mű rendkívül élvezetes olvasmány. Ami pedig a fő, az alapvető mondanivalót illeti, döntse el ki-ki maga, mi róla a véleménye. A lhászai doktor olyan, amilyenek Lobsang Rampa megírta. Beszéljen a könyv önmagáért.

A szerző előszava

Angliai tartózkodásom során megírtam A harmadik

szemet, ezt az igaz, mégis oly nagy vihart kavart könyvet . A világ négy sarkából özönlöttek hozzám a levelek: e levelekre válaszul írtam meg A lhászai doktort.

Élményeim - amelyekről majd harmadik könyvemben számolok

be- a legtöbb ember számára teljességgel elfogadhatatlanok - olyan élmények, amelyeknek alig akad párjuk a történelemben. Ám mindez ezúttal nem tárgya a jelen könyvnek, hiszen nem egyéb, mint önéletrajzom folytatása.

Tibeti láma vagyok, aki végzetét követve került a nyugati világba, oly módon, amint az megjósoltatott neki, s aki minden megpróbáltatást kiállt, amint az-szintúgy- megjósoltatott neki. Sajnos a nyugatiak csodabogárnak néztek, furcsa szerzetnek, aki csak arra jó, hogy ketrecbe dugják és mutogassák, mint valami, az Ismeretlenből idevetődött csodalényt. Kiváncsi lennék, mit művelnének ezek a hires nyugatiak öreg barátaimmal a jetikkel, ha a kezükbe kerülne egy is közülük- hisz folyton vadásznak rájuk. A jetit bizonyára ledurrantanák, kitömnék és valami múzeumba hurcolnák. Csakhogy az emberek még ekkor is tovább bizonygatnák, hogy jetik pedig nincsenek! Mindig is képtelen voltam felfogni, hogy a nyugatiak hisznek a televízióban, meg a Hold körül keringô és aztán a Földre visszatérô űrrakétákban, ezzel szemben a jetikben, az "Ismeretlen Repülô Tárgyakban", vagyis az ufókban, és semmi olyasmiben nem hisznek, amit nem foghatnak a kezükbe, és nem szedhetnek darabjaira avégett, hogy megnézzék, mitôl működik.

Most azonban nagy fába vágtam a fejszém: néhány oldalon kell összefoglalnom mindazt, amit korábban egy teljes könyvben írtam meg, vagyis korai gyermekségem eseményeit.

Igen magas rangú családból, Lhasza a tibeti főváros egyik vezetô familiájából származom. Szüleimnek nagy beleszólásuk volt az ország ügyeibe, s mivel magam is

magasrangúnak számítottam, komoly képzésben részesültem, hogy majd annak idején alkalmas legyek a posztra, amelyet elfoglalok. Mielőtt tehát még betöltöttem volna a hetedik életévem, ôsi szokásainknak megfelelôen, szüleim megkérdezték a tibeti csillagjós papokat, miféle pálya áll nyitva elöttem. Az elôkészületek erre az eseményre napokig tartottak: fényes fogadást szerveztek, amelyre valamennyi vezetô polgár, Lhasza minden elôkelôsége hivatalos volt, hogy értesüljön a sorsomról. Végül érkezett a Prófécia Napja. Birtokunkon csak úgy nyüzsgött a nép. Megérkeztek a csillagjósok is árkus papirosaikkal, táblázataikkal és mesterségük összes kellékével felszerelve. A megfelelô idôpontban pedig, mikor az izgatottságtól már alig fértek az emberek a bôrukbe, a Fôasztrológus kihirdette vizsgálatának eredményét. Ünnepelesen kihirdetett, hogy hétéves koromban lámakolostorba kell vonulnom, és ott papképzésben , illetve pap- sebészi képzésben kell részesülnöm. Életem folyásáról is sokféle jóslat hangzott el, gyakorlatilag egész életutamat vázolta a prófécia . Nagy bánatomra mindaz, ami elhangzott, igaznak bizonyult. Azért beszélek bánatról, mert életem során többnyire szerencsétlenségben, megpróbáltatásokban és szenvedésben volt részem, az pedig egyáltalán nem könnyíti meg az ember dolgát, ha előre tudja, mennyit kell még szenvednie. Hétéves koromban tehát a csakpori lámakolostorba vonultam, egyedül téve meg az odavezetô utat. A bejáratnál feltartóztattak és vizsgálatnak vetettek alá, hogy kiderítsék, elég elszánt, elég kitartó vagyok-e ahhoz, hogy kibírjam a megpróbáltatásokat. Ezt a próbát kiálltam: ekkor végre beléphettem a kolostorba. Végig kellett haladnom valamennyi fokozaton, teljesen tudatlan újoncként kezdve a tanulást, ám végül láma és apát lett belölem. Különösen az orvoslásban és a sebészetben voltam járatos: ezeket a tudományokat nagy érdeklôdéssel

tanultam, a hullák tanulmányozására is megvolt minden lehetőségem. Nyugaton az a közhiedelem, hogy a tibeti lámák soha nem végeznek olyan beavatkozást, ami a test megnyitásával járna. Ők abban a tévhitben élnek, hogy a tibeti orvostudomány primitív szintű, mivel az orvoslámák csak külsőleg kezelik a beteget, belsőleg viszont nem. Ez így persze nem igaz. Közláma ugyan valóban soha nem nyithatja föl élőlény testét- ez ellentmondana hitformájának. Ám akadnak a lámák közt beavatottak- közük tartoztam én is- akik még olyan műtétek elvégzésére is képesek, melyekre a nyugati orvostudomány még vállalkozni sem merne.

Emellett Nyugaton egyéb téves elképzelések is élnek: például, hogy a tibeti orvostan szerint a férfinek az egyik, a nőnek meg másik oldalon lenne a szive. Ez egyszerűen nevetséges. Az efféle tévedéseket olyanok terjesztették el Nyugaton, akiknek fogalmuk sem volt arról, amit írnak, hiszen az általuk forrásként említett szövegek némelyike asztrális testekről szól, ami teljesen más ügy. De mindennek nem sok köze van a mi könyvünkhöz.

Kiképzésem tényleg igen feszítettűtemű volt, mivel nemcsak az orvostudományt és a sebészetet- a szaktárgyaimat- kellett ismernem, hanem az összes írást is, hisz orvoslámai hivatásom mellett a vallást gyakorló lámával, a teljes képzést nyert pappal szemben támasztott követelményeknek is meg kellett felelnem. Vagyis egyszerre két tudománnyal kellett megbirkóznom, így kétannyit kellett magolnom, mint az átlagnak. Mondhatom, nem voltam oda a gyönyörűségtől!

Az életem persze nem csupán kinlódásból állt. Többször is kirándulgattam Tibet magasabban fekvő vidékeire - Lhasza 12 000 lábnyira (kb.3600 m) fekszik a tengerszint felett- mégpedig növénygyűjtés céljából. Orvosi képzésünk ugyanis növényterápiára épült: Csakporiban mindig is legalább hatezer különféle növényfajtát tartottak raktáron. Mi, tibetiek

úgy hisszük, többet tudunk a növényi eredetű anyagokkal való gyógyításról, mint a föld bármely más népe. Most, hogy többször is körbejártam már a világot, csak megerősödtem e hitemben.

Tibet magasföldjein tett kirándulásaimon többször szálltostam emberhordó papírsárkánnyal a magasba nyúló hegyláncok csipkézett csúcsai fölött lebegve, hosszú mérföldekre tekinthettem át az elém táruuló vidéket. Részt vettem a Tibet szinte megközelíthetetlen részén, a Csang Tang felföldeken tett emlékezetes expedícióban is. Itt, mi, akik részt vettünk az expedícióban, rábukkantunk a sziklameredélyek által közrefogott, tökéletesen elzárt és meleg, a földmély örök tüzeitől fűtött völgyre, ahol hévizek bugyogtak elő a talajból és folytak a közeli folyóba. Rálettünk egy hatalmas városra is, amelynek egyik felét a titkos völgy forró levegője hevítette, másik felét viszont gleccser áttetsző jege fődte. A jég itt annyira áttetsző volt, hogy az általa fődött város olyan tisztán látszott, mintha kristálytisztá vizen át néztük volna. A jég által szabadon hagyott városfél is majdhogynem érintetlen volt. Az évszázadok alig hagytak nyomot az épületeken. A moccanatlan levegő, a szélhiány megóvta őket a pusztulást. Végigsétáltunk az utcákon, évezredek óta elsőként érintve lábunkkal a köveket. Kedvünk szerint mászkáltunk fel s alá a házakban, amelyek mintha csak gazdáikra vártak volna, míg meg nem pillantottuk a furcsa, megkövesedett csontvázakat: ekkor döbrentünk rá - halott városban járunk. Sok sok csodálatos szerkezetet találtunk, ezekből következtettünk arra, hogy ez a titkos völgy valaha olyan civilizációnak adhatott otthont, amely sokkal nagyszerűbb volt, mint Földünk bármelyik mai kultúrája. Arra a következtetésre jutottunk hát, hogy mi manapság csak vademberek vagyunk eme régmúlt idők embereihez képest. E második könyvemben azonban még lesz szó bőven erről a városról. Még igen fiatalon különleges műtétet végeztek el

rajtam: e műtét neve "a harmadik szem felnyitása" volt. Ennek során a homlokom közepébe különleges növényi oldatokba áztatott, keményfába foglalt ezüströgöt ültettek avégett, hogy egy bizonyos mirigyemet ingerelje: ettől "látói" képességem ereje megnövekedett. Eleve is "látónak" születtem, ám a műtéttől fogva ezirányú képességeim valóban rendkívüliekké erősödtek: aurájuktól övezve láttam embertársaimat, mintha csak lángok vagy hullámzó színek nyaldosnák körül őket. Aurájuk alapján azután beleláttam a gondolataikba is: megtudtam, mi a bajuk, miben reménykednek, mitől retegnek. Mióta elhagytam Tibetet, a nyugati orvosok érdeklődését azóta igyekszem felkelteni egy olyan szerkezet iránt, amelynek segítségével bármely orvos vagy sebész az emberi aurát , annak teljes, szinpompás valóságában pillanthatná meg. Jól tudom, ha az orvosok vagy a sebészek megláthatnák ezt az aurát, azt is megtudhatnák belőle, mi valójában az illető betegsége. A színeket nézve, illetve a mozgó sávok körvonala alapján a szakember eképpen pontosan megmondhatná , milyen betegségben szenved a beteg. Ráadásul még azelőtt lehetne ezt megállapítani, mielőtt a fizikai testen magán bármiféle tünet mutatkoznék, hiszen az aura a rák, a tûdôbaj és egyéb kórok jelenlétét már azelőtt kimutatja, mielőtt a betegség a fizikai testet voltaképpen megtámadná. Ily módon a betegség fenyegetésének e korai jelei alapján az orvos eredményesen kezelhetné és tévedésmentesen gyógyíthatná a panaszokat. Megdöbbenésemre és legmélyebb elkeseredésemre azonban a nyugati orvosokat mindez egyáltalán nem érdekelte. Úgy tûnt, mintha valami mágiafélének tartanák az egészszet, nem pedig teljesen normális, közönséges érzékelésnek, ami valójában . Minden mérnök jól tudja, hogy a magasfeszültségû vezetékek körül erôtér alakul ki. Az emberi testtel is így áll a dolog, ez teljesen természetes fizikai jelenség: csak erre

akarom a szakemberek figyelmét felhívni, de ôk hallani sem akarnak róla. Ez valóságos tragédia. Elöbb-utóbb mindennek eljön az ideje. A tragédia csak az, hogy olyan sok embernek kell szenvednie és elpusztulnia sürgősen, míg az az idô eljön. A Dalai Láma, a tizenharmadik Dalai Láma volt a patrónusom. Elrendelte, hogy minden lehető támogatást adjanak meg nekem képzésben és tapasztalatszerzésben egyaránt. Úgy rendelkezett, hogy tanítsanak meg mindenre, amit csak a fejembe lehet gyömöszölni. Nem csak a hagyományos orális rendszer alapján tanítottak azonban, hanem hipnózissal és sok más módon is, amirôl itt most sürgősen szólnom. Némelyik módszerrôl már írtam a Harmadik szemben, vagy pedig még ebben a könyvben írok majd. Egyes eljárások viszont olyan meglepetôen újszerűek és olyan hitetlenek, hogy az idô még nem érett meg a közzétételükre. Látói képességem folytán több alkalommal is nagy segítségére lehettem a Legbensôségesebbnek. Elrejtettek fogadószobájában, oly módon , hogy aurájuk alapján tolmácsolni tudjam neki az emberek valódi gondolatait és szándékait. Erre azért volt szükség, hogy megtudjuk, mennyiben különböznek az illetô szavai és gondolatai - különösen olyankor, ha külföldi államférfiak látogatták meg a Dalai Lámát. Láthatatlan megfigyelôként akkor is jelen voltam, mikor a Nagy Tizenharmadik egy kínai delegációt fogadott. Akkor is láthatatlan megfigyelôként voltam jelen , mikor egy angol jött látogatóba a Dalai Lámához: ez utóbbi alkalommal majdnem elfeledkeztem feladatomról, annyira meglepôdtem az illetô ruházatán. Ekkor láttam ugyanis életemben elôször , legeslegelôször európai öltözéket. A képzésem hosszadalmas és kínkeserves volt. Templomi szolgálatot is kellett teljesítenem egész éjjelen és nappalokon át. A puha ágyról csak álmodhattunk. Egy szál pokrócunkba burkolozva, a földön aludtunk. Tanáraink meglehetősen szigorúan

bántak velünk, tanulnunk kellett, magolnunk, mindent fejből kellett tudnunk. Nem voltak jegyzeteink, mindent memorizáltunk. Metafizikai tárgyakat is tanultam . Mélyen elmerültem bennük, a látásban a csillagutazásban, a telepátiában. Átrágtam magam az egészen. Egyik beavatási fokozatom során a Potala alatti titkos barlangokba és alagutakba is ellátogattam: olyan barlangok és alagutak ezek, amelyekről az átlagember semmit sem tud: ôsi civilizáció maradványai, az emberemlékezet, a faj emlékezte elôtti idôk tanúi. Falaikon jelek, képirásos jelek láthatók olyan dolgokról, amelyek a levegôben folytak, s olyanokról, amelyek a föld alatt történtek. Egy újabb beavatási fokozat alkalmával óriások gondosan konzervált, tiz-tizenöt láb(kb.3,5m) hosszú testét is láthattam. Én is eljutottam a halál túloldalára, csak hogy megtudjam: nincsen halál odaát, mikor pedig visszatértem, immár a Felismert Megtestesülés voltam: apáti rangot kaptam. Én azonban nem akartam lámakolostorhoz láncolt apát lenni. Láma akartam lenni, aki szabadon jár-ke, szabadon segít az embereknek- amint a prófécia is megjósolta nekem egykor. A Dalai Láma tehát önmaga erôsített meg lámái rangomban, ô rendelt a lhászai palotába is. Képzésem azonban ott is folytatódott, a nyugati tudomány legkülönbébb ágaival ismerkedtem meg: optikával és egyebekkel. Ám végül is eljött az idô, mikor újból a Dalai Lámához hívtak és utasításokkal láttak el.

A Dalai Láma a tudtomra adta, hogy mindazt megtanultam már, amit Tibetben megtanulhattam, valamint ütött az óra: útra kell kelnem, el kell hagynom mindent, amit szerettem, mindent, amivel foglalkoztam s ami érdekelt. Elmondta: különleges megbizottakat küld Csunkingba, hogy Kinának e városában orvostan és sebészhallgatónak irassanak be engem.

Vérzett a szívem, mikor elhagytam a Legbensôségesebb közelségét, s vezetômhöz,

Mingyar Dondup lámához indultam, hogy közöljem vele a döntést. Aztán hazamentem szüleimhez, s nekik is beszámoltam a történekről, arról, hogy el kell hagynom Lhászát. A napok sebesen röppentek, s eljött az utolsó nap is, az, amelyen elhagytam Csakporit. Ekkor láttam utoljára Mingyar Dondupot is testi valójában . Kifelé indultam Lhásza városából, a Szent Városból, tova, a magashegyi ösvényeken. Mikor pedig visszanéztem, az utolsó, amit megpillantottam, egy jelkép volt: Potala aranytetői fölött magányos papírsárkány lebegett az ég felé.

Első fejezet / Az Ismeretlen felé

Soha azelőtt nem fáztam ennyire, nem éreztem magam ilyen elveszettnek, nyomorultnak. Még a Csang Tang felföld kietlen vadonjában, 20 000 lábnyira vagy még többre a tengerszinttől, ahol a homokfúvó, zimankós szelek korbácsolják és hasogatják véres cafattá a földetlen maradt bört, még ott is több melegség töltött el, mint ekkor. A Csang Tang tele nem volt olyan kegyetlen, mint az a félelmetes fagy, ami szivemben most honolt. El kellett hagynom imádott Lhászát. Amint megfordultam, magam mögött megpillantottam Potala aranytetőinek távolbavesző körvonalait, fölöttük a magányos , a lenge szellőben ide-oda bukdácsoló sárkányal, amely mintha azt mondta volna:"Isten hozzád, sárkányröptés napjaidnak immár vége, komolyabb feladatok várnak rád." Számomra az a sárkány jelképnek tűnt, a sárkány, fön a kékség végtelenjében , amit csupán egy vékonyka zsinór köt az otthonához. Én is éppen a Tibeten túli világ végtelenje felé tartottam , és csupán Lhásza iránti szeretetem vékonyka zsinórja kötött hazámhoz. Az idegen, szörnyű világ felé indultam épp, mely békés földemen túl várt rám. Igencsak fájt a szívem, mikor hátat fordítottam szülőföldemnek, s társaimmal a nagy ismeretlen felé vettem utam. Társaim is

boldogtalanoknak látszottak, őket azonban az a tudat vigasztalta, hogy miután ezer mérföldnyire onnét, Csunkingban megszabadulnak tőlem, hazaindulhatnak újra. Ők visszatérhettek és hazaútjukon minden egyes megtett lépésük közelebb és közelebb viszi őket otthonukhoz. Ám nekem továbbra is idegen földön kellett maradnom, idegen népek körében, ahol különösnél különösebb élmények vártak még rám

A hétéves koromban a jövőmről mondott jóslat szerint lámakolostorba lépek, ahol előbb csela, majd trappa lesz belőlem, s így tovább, mígnem az idő teltével letehetem a lámavizsgát. Ekkortól azonban - mondták a csillagjósok- el kell hagynom Tibetet, otthonomat, el kell hagynom mindent, amit szerettem , s ki kell Inem a - szóhasználatuk szerint- "barbár Kinába."

Csunkingba kellett utaznom és tanulnom kellett, hogy orvos és sebész váljak belőlem . A csillagjós papok szerint hábórukba is keveredem majd, idegen népek foglya leszek, ám minden kísértésen , minden szenvedésen felül kell kerekednem, hogy segíthessek a rászorulókon. A jóskok közölték velem: életem nehéz lesz, a szenvedés, a fájdalom és a hálátlanság állandó útitársaim maradnak. S milyen igazuk volt !

Ilyen gondolatokkal elmémbe- vagyis nem túl rózsás kedélyállapotban- adtam ki a parancsot: induljunk tovább . Mihelyt azonban Lhászát elvesztettük szemünk elől, elővigyázatosságból leszálltunk a nyeregből, s megvizsgáltuk, minden rendben van-e a lovakkal, nem túl szoros vagy nem túl laza-e a szerszám. Utunkon lovaink voltak legkitartóbb barátaink,s legalább úgy kellett róluk is gondoskodnunk, mint önmagunkról. Miután ezt is elintéztük, megkönnyebülten látva, hogy lovainkkal minden rendben , újra nyeregbe szálltunk, és eltökélten elöretekintve folytattuk utunkat.

1927 legelején hagytuk el Lhászát. Lassan, nagyon lassan lovagoltunk a Brahmaputra folyónál fekvő Cso tang felé. Sokat vitatkoztunk afelől, melyik a legmegfelelőbb útvonal,s végül ezt, a folyó menti és

Kantingon át vivô utat választottuk, mint legkönnyebbet. A Brahmaputra folyót jól ismertem, hiszen röpültem én már a Himalája hegyláncai közt megbúvó egyik forrása fölött is, mikor embervivô sárkánnyal volt szerencsém utazni egykor. Mi tibetiek tisztelettel tekintünk e folyóra, ám ez a tisztelet semmi ahhoz képest, amivel másfelé illetik. Sok száz mérföldnyire innen, ahol a Bengáli-öbölbe torkollik, egyenesen szentnek tekintik, éppoly szentnek, mint a Benáreszt. A Brahmaputra volt az a folyó- mesélték nekünk- ami egykor a Bengáli öblöt létrehozta. Az ôsidôkben ez a folyam sebes volt és mély is, s miközben majdnem nyílegyenesen zúdult alá a hegyekbôl, magával mosta a lágy talajt- így hozta létre az öblöt, a dicsô öblöt. A folyót követtük hát a hegyvidéki ösvényeken át egész Sikangig. Azokban a réges-régi boldog idôkben, mikor még nagyon fiatal voltam, Sikang még Tibet része, egyik tartománya volt. Ám a britek egyszer csak betörték Lhászába. Ezután a kínaiak is vérszemet kaptak, és elfoglalták Sikangot. Gyilkos szándékkal hatoltak be országunk e tartományába: öltek, erôszakoltak, fosztogattak és bekebelezték Sikangot. Kínai tisztviselôkkel árasztották el a vidéket, olyan tisztviselôkkel , akik másutt kegyvesztetté váltak: Sikangba büntetésképpen küldték ôket. Szerencsétlenségükre a kínai kormány semmiféle támogatást nem adott nekik. Úgy kellett megélniök, ahogy tudtak. Mi ezeket a kínai tisztviselôket közönséges báboknak láttuk, élhetetlen, tehetetlen alakoknak, akiken minden tibeti csak röhögött. Persze olykor úgy tettünk, mintha engedelmeskednénk nekikde ezt csak pusztá udvariasságból cselekedtük. Ha hátat fordítottak nekünk, tovább jártunk a magunk útján.

Utazásunk sok-sok napig tartott. Úgy osztottuk be az utat, hogy mindig egy lámakolostorban tudjunk éjszakázni. Mivel én láma- tulajdonképpen apát, vagyis Felismert Megtestesülés - voltam, a

szerzetesek a tőlük telhető legjobb elbánásban részesítettek bennünket. Ráadásul a Dalai Láma személyes védelme alatt utaztam, ez pedig szintén nagy súllyal esett a latba.

Elértünk Kantingba. Kanting hírneves, jakpiacáról nevezetes vásárváros, ám különösen azért híres, mert itt van a Tibet-szerte annyira közkedvelt teatéglakereskedelmének központja. Ez a tea Kínából származik, nem szokványos tealevelekből áll, hanem többé-kevésbé valami kémiai főzet. Van benne tea, néhány cserjeágdarabka, szóda, salétrom és más dolgok is: Tibetben ugyanis a táplálékból nincs olyan bőség, mint a világ egyéb tájain, vagyis a teának nem csak az ital, hanem a leves szerepét is be kell töltenie. Kantingban állították össze a teakeveréket és blokkokba vagy- ahogy általában nevezték - téglácskába préselték. Ezek téglácskák épp olyan méretűek és súlyúak voltak, hogy lovon, majd jakokon lehessen őket szállítani. A jakok aztán a magas hegyláncokon át Lhászába vitték terhüket, ahol a piacon árusították: így jutott el ez a tea Tibet minden zugába.

A teatéglának különleges alakúaknak és nagyságúaknak kellett lenniök, de a csomagolás is lényeges volt: úgy kellett a téglákat becsomagolni, hogy akkor se károsodjanak, ha a teherhordó ló megcsúszik egy hegyipatak gázlóján, és a teát belepottyantja a folyóba. A téglákat szorosan begöngyölték valamilyen zöld irhába- vagy ahogy néha nevezték, nyersbőrbe- majd gyorsan vízbe mártották. Ezután a sziklára rakták, hadd szárítsa ki a nap. Száradáskor a göngyölegek összementek, hihetetlenül összezsugorodtak és tökéletesen összpréselték tartalmukat. A száradástól barnás színt öltöttek, s olyan színűek lettek, mint a bakelit, de még annál is sokkal keményebbek. Ha megszáradt egyszer egy ilyen "irha", le lehetett görgetni a hegyoldalon, kutya baja se lett tőle. Akár a folyóba is lehetett dobni, vagy napokig a víz alatt tartani: ha

kihalászták és kiszáritották, minden érintetlen volt benne, egy csepp víz sem hatolt a belsejébe, vagyis semminek sem esett baja. A mi száritott irhagöngyegekben rejlő teatégláink voltak a világ tán leghigiénikusabb csomagjai. A teát egyébként gyakran fizetôeszközként is használták. Ha kereskedônél éppen nem volt pénz, alkalomadtán csak felbontott egy csomag teát és máris beválthatta a valutát. Nem kellett addig a készpénz miatt aggódni, amíg az ilyen teatéгла kéznél volt !

Kanting nagy hatást tett ránk nyüzsgô üzleti életével. Mi csak a mi kis Lhászánkhöz voltunk szokva, ám ide, Kantingba sok országból jöttek emberek , még olyan messzi földrôl is, mint Japán, India vagy Burma, sôt a Takla Makán mögött élô nomád népek fiait is látni lehetett itt. Lofrálttunk a piactéren, elvegyültünk a kereskedôk közt, hallgattuk az idegen hangokat és a sokféle nyelvet. Más vallások- zen- buddhisták és egyebek- szerzeteseibe is bele-beleütköztünk. Aztán, lenyügözve a sok újdonságtól, egy kicsiny, a Kantingból kivezetô út mentén álló lámakolostorba lovagoltunk tovább . Itt már vártak ránk.

Vendéglátóink már amiatt aggódtak, hogy sosem érkezünk meg. Hamar megnyugtattuk ôket: csak a piacon nézelôdtünk, a piaci zshivajt hallgattuk . A vezetô apát szívélyesen fogadott, és mély figyelemmel hallgatta végig híradásainkat és amit Tibetrôl meséltünk, hiszen mi a Tan székhelyérôl, Potalából jöttünk, olyan emberek voltunk, akik megjárták a Caang Tang-felföldet, és nagy csodákat láttak. Hírünk messze elöttünk járt.

Kora reggel, miután részt vettünk a templomi istentiszteleten, újra lóra ültünk és nekivágtunk az útnak, némi élelemmel, csampával látva el magunkat. Az út csak afféle földes volt, felfelé vitt egy szurdok oldalában. Odalenn fák zöldeltek, több fa, mint amennyit addig bármelyikünk valaha is látott. A fák némelyikét eltakarta a vízesés felszálló párája . A szurdokot óriás rododendronok is borították, köztük

virágerdô tarkállott, apró hegyvidéki virágok erdeje, ezek illata betöltötte a levegôt és ezer színbe öltöztették a vidéket. Mi azonban nyomottak voltunk és nyomorultak, nyomorultak a gondolattól, hogy el kell hagynunk otthonunkat, és nyomottak a lég sűrűségétől. Állandóan egyre lejjebb és lejjebb ereszkedtünk, egyre inkább nehezünkre esett a légzés. Egyéb megpróbáltatás is sújtott minket: Tibetben, ahol ritkás a levegô, a víz alacsonyabb hőmérsékleten forr föl, vagyis a magasabban fekvô vidékeken gyakorlatilag a forrásban levô teát is megtudtuk inni. Addig tartottuk a vizünket és teánkat a tűzön, míg meg nem jelentek a buborékok, jelölve annak, hogy kész a tea. Itt, az alacsonyabban fekvô helyeken kezdetben sokat kellett kínlódnunk égett ajkainkkal, ezért kénytelenek voltunk folyton a víz hőmérsékletét mérgetni. Korábban az volt a szokásunk, hogy a teát egyenest a tűzről isszuk. Tibetben azért kellett így tennünk, mert különben a kegyetlen hidegben egy pillanat alatt kihűlt volna a tea. Akkoriban persze fogalmunk sem volt róla, hogy a sűrűbb levegô befolyásolhatja a forráspontot, de az sem jutott az eszünkbe, hogy esetleg meg is várhatnánk, míg a forrásban lévő víz kihűl kissé, s nem kell attól tartanunk, hogy rögtön megfagy.

Komolyan megviselt minket az is, hogy nehezen vettük a levegôt, s hogy a levegô súlya mellkasunkra és tûdünkre nehezedett. Kezdetben úgy hittük, mindezt csupán a bánat okozza amiért el kellett hagynunk imádott Tibetünket, ám később már az volt az érzésünk, hogy nyomban megfojt, megfullaszt a levegô. Korábban egyikünk sem járt még soha 1000 lábnál mélyebben. Lhász maga 12000 láb magasságban fekszik. De gyakran éltünk még magasabb helyeken is, mikor pedig a Csang Tan-felföldön jártunk, 20000 lábnál is magasabba hatoltunk. Régente sok történetet hallottunk olyan tibetiekről, akik elhagyták Lhászáat, hogy odalenn

próbáljanak szerencsét. Azt beszélték, hogy ezek hónapokig tartó szenvedés után, roncsolt tûdôvel pusztultak el. A Szent Város ôsi dajkameséi folyton-folyvást azt hajtogatták, hogy akik elhagyják Lhászát, és a lejjebb fekvô vidékekre költöznek, kínos halállal pusztulnak el. Én azonban tudtam, hogy ebben nem sok az igazság, hiszen saját szüleim is jártak Sanghaiban- itt ugyanis jelentôs vagyonuk volt- vagyis jártak ott, és mégis épségben tértek haza. Igaz, ami igaz, szüleimmel nem beszélgettem túl sokat, mivel olyan elfoglalt emberek voltak és olyan magasállásúak, hogy ránk, gyermekekre egyáltalán nem maradt idejük. Az információimat a szolgálkt gyûjtöttem be. Most azonban engem is komolyan aggasztottak már a tapasztaltak: a tûdônk égett, úgy éreztük, mintha vaspántok szorongatnák a mellkasunkat s akadályoznák a lélegzetvételen. Minden egyes lélegzetvétel kínkeserves erôfeszítésünkbe került, ha pedig túl gyorsan mozdultunk, fájdalmak hasítottak belénk, és úgy égették, akár a tûz. Továbbhaladva, egyre lejjebb és lejjebb hatolva, a levegô egyre sűrûbb , a hôtérséklet pedig egyre magasabb lett. Ez az éghajlat számunkra maga volt a szôrnyûség. Igaz, Lhászában, Tibetben az idô igen hideg volt, ám száraz hideg, egészséges hideg , s ilyen körülmények közt a hideggel alig törôdött az ember. Most viszont ebben a sűrû és páradús levegôben szinte nem maradt jártányi erônk utunk folytatásához. A többiek egy ízben arra is megpróbáltak már rávenni: rendeljek el hátraarcot, menjünk haza Lhászába, s mondjuk azt, hogy valamennyien ott pusztultunk volna, ha folytatjuk vakmerô kalandunkat. Én azonban , emlékezve a jóslatra, nem voltam erre hajlandó. Továbbutaztunk hát. Ahogy egyre melegedett az idô, egyre jobban kóvályogtunk, szinte megrészegedtünk, s a szemünkkel is bajunk volt. Nem láttunk olyan messze és olyan tisztán, mint egyébként, és a távolságokat is képtelenek voltunk helyesen felmérni.

Sokkal később tudtam meg, mi ennek a magyarázata. Tibetben található a világ legtisztább és legátlátszóbb levegője : az ember akár ötven mérföldre vagy még messzebb is elláthat benne, ráadásul olyan tisztán, mintha csak tízmérföldre nézne. Itt a mélyföldi, sűrű levegőben nem láttunk olyan messze, s amit láttunk, azt is eltorzította a lég sűrűsége és tisztátalansága. Hosszú napokig utaztunk még, egyre lejjebb és lejjebb érve, olyan erdőkön átlovagolva, amelyekben több volt a fa, mint amennyit bármelyikünk is elképzelni mert volna valaha . Tibetben nincsen sok erdő, sőt fa sincs sok, így egy darabig folyton leugráltunk a lovainkról s oda- odafutottunk a különféle fákhöz- megtapogattuk, megszaglásztuk őket. Valamennyi olyan furcsa volt és annyi akadt belőlük! A rododendronok persze ismerőseink voltak, hiszen Tibetben rengeteg van belőlük. A rododendron rügye valódi inyencség, persze csak akkor , ha megfelelően készítik el. Továbblovagoltunk, mindent megcsodálva, amit csak láttunk, bámulva, mekkora a különbség e vidék és a mi hazánk között. Fogalmam sincs , meddig tartott az út, hány napig és óráig, hiszen efféle dolgok csöppet sem érdekeltek bennünket. Bővében voltunk az időnek, mit sem tudtunk a civilizáció lotó-futó világáról, de ha tudtunk volna, akkor is hidegen hagy minket . Nyolc vagy tíz órát lovagoltunk napjában, éjszakáinkat az útba eső lámakolostorokban töltöttük. Nem mindenütt tisztellték Buddhát ugyanabban a formában, mint mi, de ez nem számított, mindig tárt karokkal fogadtak bennünket . Közöttünk, valódi keleti buddhisták közt nincs vetélkedés, viszály vagy gyűlölség, a vándort pedig mindenütt szívesen fogadják. Mint az már szokásunk volt, amíg a kolostorban tartózkodtunk, részt vettünk az istentiszteleteken. Nem mulasztottunk el egyetlen alkalmat arra sem, hogy azokkal a szerzetesekkel beszélgessünk, akik olyan kedvesen fogadtak. Sok különös történetet hallottunk a Kínában végbement

változásokról: hogyan fordult fel a régi békés rend, hogyan akarják az oroszok, "a medve emberek" a kínaiakat- számunkra teljes tévedésnek tûnô- politikai eszményeikkel beoltani. Úgy láttuk, az amit az oroszok hirdetnek a következô: "Ami a tied, az az enyém, ami pedig az enyém , az az enyém is marad." Beszámoltak nekünk továbbá hogy a japánok is bajt kevernek Kína egyes vidékein. Mi úgy láttuk, ez pusztán túlnépesedési kérdés. Japánban túl sok a gyermek és túl kevés az élelem, ezért próbálnak békés népeket megtámadni s kirabolni - mintha csupán az számítana, hogy mi a jó nekik.

Végül elhagytuk Sikangot, és átléptük Szecsuán határát. Még néhány nap és elértük a Jangce folyót. Itt, egy kicsiny faluban megálltunk. Késô délután volt. Megálltunk , de nem azért, mintha elértük volna aznapi úticélunkat, hanem mert hatalmas tömeg nyüzsgött előttünk, valami gyûlésféle lehetett.

Elôretolakodtunk, s mivel mindannyian jó erôben voltunk nem került nagy fáradságunkba, hogy a tömeg közepére jussunk. Egy magas, fehér ember állt ott ôkrösszekéren, gesztikulált és a kommunizmus csodáit ecsetelte, arra buzdította a parasztokat, hogy keljenek fel és öljék meg földesuraikat

Papírokat lengetett, amelyeken kép díszelgett. A kép egy éles arcvonású, szakállas embert ábrázolt: a fehér ember szerint ô volt a világ megmentôje. Minket azonban nem hatott meg sem Lenin képmása, sem a férfi szónklata. Undorral fordítottunk hátat neki, s még néhány mérföldet lovagoltunk addig a lámakolostorig, ahol az éjszakát szándékoztunk tölteni.

Kínában sok helyütt voltak lámakolostorok, szinte annyi volt belölük, mint kínai monostorból és templomból. Sokan ugyanis - különösen Sikangban, Szecsuánban vagy Csinghaiban- a tibeti buddhizmus hívei: lámakolostoraink azért épültek mindenfelé, hogy legyen hol tanulniok azoknak, akik a segítségünkre szorulnak. Sohasem vadásztunk

hívekre, soha nem kértük az embereket, hogy lépjenek közénk, hiszen szerintünk minden ember szabadon választhat. Nem szerettük azokat a misszionáriusokat, akik körbejártak és azt papolták, hogy az embernek ehhez vagy ahhoz a valláshoz kell csatlakoznia, hogy üdvözüljön. Jól tudtuk: ha valaki lámaista akar lenni, anélkül is az lesz, hogy megpróbálnánk rábeszélni. Emlékeztünk rá, mennyit nevettünk, a Tibetbe, Kínába küldött misszionáriusokon: közismert vicc volt, hogy az emberek azért csinálnak úgy, mintha megtértek volna, hogy a misszionáriusok által osztogatott ajándékokhoz és egyéb, úgynevezett előnyökhöz jussanak. No és azon kívül: a tibetiek és a régi vágású kínaiak udvarias népek, a misszionáriusok kedvében igyekeztek járni, szerették volna elhíttetni velük, hogy nem vallanak kudarcot, ám hinni egy percig sem hittünk abban, amit összehordtak. Úgy gondoltuk: nekik is megvan a maguk hite, de azért mi inkább megmaradunk a mienknél.

Továbbutaztunk, a Jangce folyó folyását követve- azét a folyóét, amelyet később olyan alaposan meg kellett ismernem- mivel ez volt az érdekesebb útvonal . Lenyűgözött bennünket a sok csatorna látványa. Korábban soha nem láttunk még dereglyéket, bár némelyikünk képen látott már hasonlót, én pedig a vezetőmmel, Mingyar Dondup lámával tartott különleges "látás"gyakorlat alkalmával megszemlélhettem egy gôzhajót is. Ám minderről még részletesebben is szólok ebben a könyvben. Tibetben a csónakosok afféle tutajokat használnak. Ezek jakbôrrel bevont könnyû faszervezetek, általában -a csónakosokon kívül - négy-öt embert tudnak szállítani . Gyakran ingyenes utasként ott van még a kecske is, a csónakos háziállata és szárazföldi segítôtársa: a csónakos ugyanis a személyes holmiját, csomagjait, takaróit a kecske hátára rakja, mikor a hátára kell vennie a tutajt és át kell vinnie a sziklákon, hogy elkerülje a zuhatagokat, amelyek egyébként

összetörnék a járművét. A parasztok viszont , ha át akarnak kelni egy folyón, gyakran a láb és egyéb nyílásainál eltömített kecskebőrt vagy jakbőrt használnak. Ezt az úszóalkalmatasságot leginkább olyasformán alkalmazzák, ahogy a nyugatiak az úszógumijaikat. Most azonban érdeklődéssel szemlélhettük az igazi, vitorlás bárkákat, a háromszögű , szélben csapkodó vitorláikkal. Egy napon lapályos vidéken álltunk meg pihenni. Két ember keltette föl az érdeklődésünket, akik a folyóban gázoltak: köztük hosszú háló feszült. Előttük két másik férfi bottal csapkodta a vizet, és rettentően ordított. Először azt hittük, bolondokkal van dolgunk, s a két hálós épp üldözi és megpróbálja elfogni őket. Figyeltük, mi lesz, s ekkor , az egyikük jelére abbamaradt az üvöltözés, a két hálós pedig addig gázolt egymás felé, amíg össze nem találkozott. A háló két végét összehúzták, majd az egészet a partra vonták. Kinn, a homokos parton, most már biztonságban, kibontották a hálót: csillámló, verdeső halak egész raja hullott belőle a földre. Megdöbbszünk, hisz mi sohasem öltünk még. Hitünk szerint élőlényt elpusztítani igen-igen rossz dolog. A mi folyóinkban, Tibetben, ha az ember a víz alatt kitérte a kezét, a halak odaúsztak hozzá. Etek az ember kezéből. Egyáltalán nem féltek senki ember fiától, gyakran meg is lehetett őket szelidíteni. Itt, Kínában azonban csak ételnek tekintették őket. Csodálkoztunk: ugyan hogyan mondhatják magukról ezek a kínaiak , hogy buddhisták, ha ilyen fertelmes módon gyilkolnak, pusztán azért, hogy nyerészkedjenek ?

Ám túl sokáig bámészkodtunk. Talán két óra hosszat is üldögéltünk a folyóparton- így aznap éjjel már nem érhattünk el a lámakolostorig. Mit tehattünk mást, elhatároztuk, táborunkat valahol az ösvény mentén. Kissé balra az úttól magányos , a folyó által kettészelt ligetet pillantottunk meg: arrafelé tartottunk, lenyergeltünk, s úgy pályváltuk ki a

lovainkat, hogy legelhessenek a - számuukra- dúsnak tûnô gyöpbôl. Fáradság nélkül gyûjthettünk annyi fát hogy tüzet rakhassunk, aztán megfôztük a teánkat, és ettünk a csampánkából. Egy darabig a tûz körül üldögéltünk és Tibetrôl beszélgettünk, meg arról , amit utunk során láttunk, s megbeszéltük, mit gondolunk a jôvônk felôl. Útitársaimat egymás után fogta el az ásitás: félrefordultak, takaróikba burkolóztak és elaludtak. Végül , mikor az utolsó pislákoló parázs is kihunyt, én is a takaróm alá bújtam és lefeküdtem, de nem azért , hogy aludjak. Végiggondoltam a megpróbáltatásokat, amin átmentem eddig. Visszaemlékeztem rá, hogyan hagytam el otthonomat hétéves koromban , hogyan léptem a lámakolostorba , mennyit küszködtem a szigorú kiképzés idején. Visszaemlékeztem a felföldeken és még tovább észak felé , a nagy Csang-Tang felföldön tett útjaimra. Visszaemlékeztem a Legbensôségesebbre- ahogy mi a Dalai Lámát nevezük- majd persze szeretett Tanitómra, Mingyar Dondup lámára is. Oda voltam a keserûségtôl és majd megszakadt a szívem, de ekkor úgy tünt, mintha déli nap sugarazná be a vidéket. Megdöbbenve néztem körül, s megpillantottam Tanitómat , amint elôttem állt.

- Lobszang, Lobszang !- kiáltott föl. -Miért keseredtél el ? Hát elfelejtetted? A vasérc úgy gondolhatja, kegyetlenül kínozzák, mikor kemencébe lökik, ám miután acélpengévé kovácsolják, visszatekintve , már többet ért. Nehéz volt a sorsod, Lobszang , de jó ügy érdekében volt az. Ez a világ- ahogy gyakran megbeszéltük- csak az illúziók világa, az álmok világa. Még sok-sok megpróbáltatás vár rád, sok nehéz próba vár, de te gyôzedelmeskedel, de te felülkerekedsz s végül majd eléred a célt, amely eléd tûzetett. Megdörgöltem a szemem, azután rájöttem, hogy Mingyar Dondup láma nyilván asztrálúton látogatott meg engem. Én magam is gyakran tettem ilyen utakat, ám ez most teljesen váratlanul ért:

egyértelműen a tudtomra adta, hogy Tanitóm egész idő alatt figyelemmel kísérte utam, s gondolataival segített engem.

Egy darabig még beszélgettünk a múltról, elidőztünk a gyöngeségeimnél s a boldogság illanó melegével éltük át újra azokat a drága pillanatokot, amelyeket, mint apa és fiú még együtt tölthettünk egykor.

Gondolati képekkel mutatott meg számomra néhány megpróbáltatást a reám várok közül, és - inkább öröömre- abból a diadalból is izelítőt adott, ami végül minden rám törő kísértés ellenére osztályrészemül jut. Meghatározatlan idő múltán az arany sugárzás halványulni kezdett, és Tanitóm a remény és a bátorítás végső szavaival búcsúzott tőlem. E szavakkal elmém mélyén dőltem hátra a fagyos éjszakai égbolt csillagai alatt, s végül sikerült elaludnom.

Másnap korán reggel keltünk s elkészítettük reggelinket. Szokásunk szerint megtartottuk reggeli istentiszteletünket, ezt én vezettem, mint egyházunk ranglétráján a legelöl álló. Ezután folytattuk utunkat a kitaposott csapáson, a folyó mentén.

Dél felé a folyó jobbra kanyarult, az ösvény azonban egyenesen ment tovább : követtük hát útját. Az ösvény végül egy- legalábbis számunkra - igen széles országútba torkollott. Tulajdonképp- ma már tudom- csak valami másodrendű bekötőút lehetett, ám mi efféle emberalkotta utat eladdig soha nem láthattunk. Továbblovagoltunk , bámultuk utunk szerkezetét, odavoltunk, milyen kényelmes, hogy nem kell a gyökereket lesnünk, nehogy elessen az ember, s nem kell a mélyedéseket sem kerülgetnünk rajta. Ügetésre fogtunk, azt hittük, két vagy három napon belül máris Csunkingba értünk. Ekkor azonban valamit megéreztek a levegőben, valami megmagyarázhatatlant, ami arra készítetett, hogy nyugtalanul egymásra tekintsünk. Egyikünk véletlenül a távoli láthatárra pillantott. Hirtelen rémülten fölegyenesedett a kengyelben, a szeme tágra meredt

**és hadonászni kezdett: ".Nézzétek!"- mondta-
"Porvihar közeledik!" Előremutatott s ott valóban
valami szürkésfekete felhő kavargott s közeledett
felénk meglehetősen sebesen. Tibetben is vannak efféle
porfelhők, olyankor homokkal elegy légörvény
száguld át a vidéken nyolcvan vagy még több
mérőföldes óránkénti sebességgel: mindenkinek
menedékbe kell húzódnia előle, kivéve a jakot. A jakot
ugyanis vastag gyapja megvédi veszedelemtől, ám
minden más élőlényt, különösen pedig az embert,
megszaggat és véresre horzsol az arcot-kezet
összekarcoló, szűrős homokvihar. Eléggé
tanácstalanok voltunk, hiszen ez volt az első porvihar,
amelyet azóta láttunk, hogy elhagytuk Tibetet.
Körülnéztünk, hol találhatnánk menedéket. Ám sehol
semmi alkalmas menedék nem látszott. Teljes
elkeseredésünkre azt is észre kellett vennünk, hogy a
közeledő felhőt különös hang is kíséri, ez a hang
furcsább volt bárminél, amit korábban hallottunk:
olyasmi, mint valami templomi trombitaé, amin a
botfűlű kezdő játszik, vagy inkább olyan - gondoltuk
rémülten- mint valami ellenünk vonuló ördöghadsereg
lármája. Drum-drum-drum- hallatszott szakadatlanul.
A zaj sebesen erősödött és egyre rémitőbbé és
rémitőbbé vált. Zakatolt is! Túlságosan rémültek
voltunk ahhoz, hogy bármit tegyünk, még
gondolkozni sem bírtunk. A porfelhő egyre
gyorsabban és gyorsabban közeledett felénk. Halálra
ijedtünk, szinte megbénított a rettegés. Újra csak a
tibeti porfelhőkre gondoltunk, de hát azok közül egy
sem közeledett üvöltve! Pánnikba esve, megint csak
fedezék után néztünk, valami olyan hely után ahol
elbújhatunk ezelől a rettenetes vihar elől, ami csak
közeledett, egyre csak közeledett. Lovaink hamarabb
rájöttek, merre fussanak, mint mi: szétrebbentek,
főlagaskodtak és nekiiramodtak. Csak röppenő
patákat láttam, lovam vadul felnyerített és- legalább
is azt hiszem- felvágott a farával. Furcsán
megrándultam, aztán az volt az érzésem, hogy**

valamim kettétörött. "Jaj, a lábam kificamodott"- gondoltam. Azután a lovam és én elbúcsúztunk egymástól. Ami engem illet, nagyot bukfenyeztem a levegőben, majd simán landoltam a hátamon az út szélén. Azt sem tudtam, hol vagyok. A porfelhő meg sebésen közeledett, s benne megláttam magát a Sátánt, a rázkódva, remegve üvöltő szörnyet. Jött- és továbbment. Hátamon fekvé, koválygó fejjel, ekkor láttam életemben először motoros járművet, ócska, ütött-kopott ex-amerikai teherautót, mely nagy zakatolással, csúcssegességgel száguldott az úton, kormányánál egy vigyorgó kínaival. Micsoda bûze volt! Később azt a nevet adtuk neki: a Sátán lehelete. Benzin, olaj és trágya keveréke. A teherautó által szállított trágya fokozatosan potyogott a platóról, egy oldalt lehullott darab éppen mellettem placcsant az útra. A teherautó nagy kattogással és zugással továbbshant, fullasztó porfelhőket kavarva és fekete füstgomolyagokat okádva a kipufogójából. Hamarosan csak ide-oda ugráló pontocskává zsugorodott a távolban, az út egyik oldaláról a másikra ugráló pontocskává, a zaj elenyészett, csönd lett.

A csöndben körülnéztem. Társaimnak se híre se pora, s ami talán még rosszabb, a lovamnak is nyoma veszett. Mikor a többiek végre elôbukkantak, egyik a másik után, lesütött szemmel és még mindig feszülten lesve, elôbukkan-e még egynéhány ezekbôl az üvöltő démonokból, én még mindig azon fáradoztam, hogy kiszabadítsam magam, mert a kengyelszíz leszakadt vagy rátekeredett a lábamra. Még mindig nemigen értettük, mit láttunk. Túl gyorsan történt az egész, és a füstfelhő is olyan sokat eltakar a látványból. A többiek röstelkedve leszálltak a nyeregből, és segítettek nekem lekefélni az út porát a ruhámról. Végül is újra szalonképes külsőm lett, de- hol volt a lovam? A társaim a szélrózsa minden irányából gyülekeztek, de senki nem látta a hátasomat. Kutattuk mindenfelé, hívogattuk,

patkónyomokat kerestünk a porban, de sehol semmi nyom. Már arra gondoltunk, hogy az a nyomorult állat felugrott a teherautóra és a kínai elvitte. Nem, képtelenek voltunk a nyomára bukkani, leültünk hát az út szélére, hogy megtanácskozzuk, mi a teendő. Egyik társam felajánlotta, hogy ottmarad egy közeli kunyhóban, én pedig elvihetem az ő lovát. Majd ha a társai visszafelé jönnek, miután letettek engem Csunkingban, visszakapja a hátast. De énnekem nem tetszett az ötlet. Jól tudtam ugyanis - amit ő is ugyanúgy tudott- hogy csak pihenni akar egyet, meg aztán így nem oldódott volna meg az elveszett ló rejtélye sem.

Társaim lovai ekkor felnyerítettek, egy közeli kínai parasztkunyhóból pedig válasznyerítés érkezett. A nyerítés azonban hamar elfulladt, mintha valaki a kezével befogta volna a ló orrát. Minden megvilágosodott előttünk. Egymásra néztünk, és felkészültünk a gyors cselekvésre. Hiszen mit keresne a ló odabent, abban a nyomorúságos kunyhóban ? Az a rozzant viskó nem olyan emberé lehetett , akinek lova van. Azt a lovat nyilvánvalóan előlünk rejtegetik. Talpra ugrottunk, majd jó kis husángok után néztünk a környéken. Mivel nem találtunk sehol alkalmas fegyvert, a környező fákról törtünk ágakat, a kunyhóhoz vonultunk, elszánt csapatként , várva, mi lesz. Az ajtó rozoga alkotmány volt, pántok helyett szíjakkal záródott. Udvarias kopogtatásunkra nem érkezett válasz. Halotti csend honolt odabent, egy hang sem hallatszott. Most már keményebben kértük a bebocsátást, de hiába. De hát hallottuk, hogy az imént egy ló nyerített , s azt is, hogy a nyerítését valaki elnyomta. Nekiestünk tehát az ajtónak. Rövid ideig állt csak ellent, ám azután, mikor a szíjzár engedett, az ajtó kibillent a helyéből és már úgy tűnt, rögtön szétesik az egész, valaki gyorsan kitérte a bejáratot. Odabent egy ráncos arcú kínai állt, rettegéstől eltorzult vonásokkal. A viskó nyomorúságos volt, mocskos, tulajdonosa pedig

rongyos és ágrólszakadt. Ám nem ez érdekelt bennünket. Lovam odabent állt, pofájára zsák volt kötve, hogy nyugton maradjon. Mivel a kínai paraszt viselkedésével bizonyos kifogásaink voltak, és mivel egyértelmű módon adtuk tudtára a neheztelésünket, nyomatékos kérdezősködésünk hatására bevallotta, hogy el akarta lopni tőlünk a lovat. Mi- mondta- gazdag szerzetesek vagyunk, nyugodtan kibírjuk, ha elvesztünk egy-két lovat. Ő viszont csak egy nyomorult paraszt. Tekintetünkből azt olvasta ki, meg akarjuk ölni. Ami azt illeti, biztos elég vadnak tűntünk. Akkora már talán nyolcszáz mérföldet is megtettünk, fáradtnak és megviseltnek látszhattunk. Ám gonosz szándékaink nem voltak vele szemben. Kínai tudásunkat összetéve, sikerült közölnünk vele valahogyan, mi a véleményünk arról, amit tett, továbbá, hogyan végzi ebben az életében, s mi vár rá elkerülhetetlenül a következőben. Míg azonban a paraszt sorsán elmélkedtünk- bizonyára őt magát is elgondolkoztatta a dolog- újra fölnyergeltük a lovat, gondosan meghúztuk rajta a hevedert, s ismét Csunking felé vettük útunkat.

Aznap éjjel egy kicsiny, nagyon kicsiny lámakolostorban éjszakáztunk. Csak hat szerzetes lakott benne, de vendégszeretetben nem volt hiány. A következő éj volt hosszú utazásunk utolsó éjszakája. Ismét lámakolostorhoz értünk, ahol, mint a Legbensőségesebb képviselőit, azzal az udvariassággal fogadtak bennünket ami meggyőződésünk kijárt nekünk. Itt is ételmezt és szállást kaptunk, részt vettünk az istentiszteleteken, és késő éjszakáig beszélgettünk a tibeti dolgokról, a nagy északi felföldeken tett utazásainkról, és a Dalai Lámáról. Örömmel hallottam, hogy Tanitómat, Mingyar Dondup lámát még itt is jól ismerik. Érdekes volt megismerkedni olyan japán szerzetessel, aki járt Lhászában és a buddhizmus általunk gyakorolt, a zenbuddhizmustól olyannyira eltérő formáját tanulta nálunk.

Sokat beszéltünk a Kínában bekövetkezett változásokról , a forradalomról, az új rendről, amelyben a földesurakat elűzik birtokaikról és tanulatlan parasztokat ültetnek a helyükbe. Orosz ügynökök jártak mindenfelé, csodákat ígértek, de semmit sem valósítottak meg belőle, semmi érdemlegeset nem cselekedtek Ezek az oroszok, számunkra a Sátán ügynökei voltak , elzüllesztették, megrontották a népet, ahogy a járvány pusztítja a testet.nha a tömjén csak pislákol, utánatöltik. Ha pedig megint kihuny, újra és újra utánatöltik . Tovább beszélgettünk, szavaink tele voltak balsejtelmekkel a fenyegető szörnnyű változásokkal kapcsolatban. Az ember erkölcsi érzéke kificamodott, a lelkieket manapság már mindenki értéktelennek és mulandóaknak tartja A világ veszedelmes hely lett. A csillagok magasan jártak az égen. Így beszélgettünk , míg végül egyikünk a másik után aludt el ott, ahol éppen ült. Tudtuk, hogy reggel utazásunk a végéhez ér. Legalábbis az én utazásom egyelőre véget ér. Ám társaim visszatérnek Tibetbe, és itthagynak engem egyedül ebben az idegen és félelmetes világban, ahol az erőszak az úr. Nem egykönnyen jött aznap éjjel álom a szememre.

Reggel a szokott istentisztelet és az igen jó reggeli után, pihent lovakkal , újból folytattuk utunkat Csunking felé. A forgalom itt már sűrűbb volt. Teherautók és a legkülönbébb kerek járművek nyüzsögtek az úton. Lovaink riadtan , rémülten lépkedtek. Nem szoktak hozzá a járművek zajához, és az égett benzin szaga is állandóan bántotta orrukat. Meglehetősen küzdelembe került, hogy magas nyergünkben meg tudjunk maradni.

Érdeklődéssel nézegettük a mezőkön, és a teraszos, emberi ürülékkel trágyázott földeken dolgozó földműveseket. A parasztok mind kékbe, Kína kékjébe öltöztek. Valamennyien öregnek látszottak, és igen kimerültek voltak. Egykedvűen mozogtak, mintha az élet túl nagy terhet rakna a vállukra, vagy mintha

lelkük kiveszett volna belőlük, s nem lenne immár miért élniük és küzdeniük. Férfiak, nők, gyermekek mind együtt dolgoztak. Továbblovagoltunk, még mindig annak a folyónak a folyását követve, amelyet néhány mérfölddel korábban újra megtaláltunk. Végül is feltűntek előttünk azok a magas sziklák, amelyekre Csunking óvárosa épült. Ekkor láttunk életünkben először jelentősebb várost, Tibeten kívül.

Megtorpantunk és elbűvölten bámultuk a látványt, ám az én tekintetembe némi szorongás is vegyült a rám váró új élet miatt.

Tibetben rangom, végzettségem és a Dalai Lámával való közeli kapcsolatom miatt tekintélyes embernek számítottam. Most pedig tanulóként érkeztem egy idegen városba. Túlságosan elevenen emlékeztetett az egész korai éveim megpróbáltatásaira. Így hát nem túl boldogan szemléltem az elém terülő látványt. Jól tudtam, hogy ez csupán egyetlen lépés azon a hosszú úton, amely megpróbáltatások, idegen, még Kínánál is idegenebb országok felé visz: Nyugatra, ahol az emberek nem tisztelnek mást, csak az aranyat.

Előttünk teraszos földekkel borított lejtő emelkedett meredeken a hegyoldalban. A meredély tetején fák nőttek- a facsoportot mi, akik addig alig szokhattunk hozzá fákhöz, valóságos erdőnek láttuk. A távoli földeken itt is kék zubbonyos figurák serénykedtek, küszködve a talajjal, mint ahogy ôseik ôsei is küszködtek egykor. Kis ponik által húzott egykerekes kórdék dökögtek az úton: zöldséget vittek a csunkingi piacra. Furcsa járművek voltak! A kerék a kordé közepéből állt ki, kétoldalt helyet hagyva az árunak. Az egyik ilyen kordé oldalát például öregasszony, a másik oldalát pedig két kis gyerek próbálta egyensúlyban tartani.

Csunking! Társaim számára az utazás vége.

Számomra azonban az utazásnak csak a kezdete, új élet kezdete. Nem láttam rokonszenvesnek a várost, a kavargó folyó örvényeire tekintve. A város maga

meredek sziklákra épült, melyet elég sűrűn házak borítottak. Onnét, ahol mi álltunk, valóaágos szigetnek látszott, de mi tudtuk, hogy nem az. Nem sziget, csak háromfelől a Jangce és a Csialing folyamok vize övezi. A sziklák vízmosta lábánál hosszú és széles fövény húzódott, amely a két folyam találkozási pontjánál csúcsban ért véget. Ezt a helyet a következő hónapokban jól kiismertem. Lassan nyeregbe szálltunk és nekivágtunk a lejtőnek. Ahogy közeledtünk a városhoz, láttuk, hogy mindenfelé lépcsők kanyarognak, s heves honvággy fogott el bennünket, miközben a Lépcsők utcájának hétszáznyolcvan lépcsőjét megmásztuk. Potala járt az eszünkben így érkeztünk meg Csunkingba.

Második fejezet / Csunking

Elvonultunk a csillogóan kivilágított kirakatú boltok előtt. A kirakatokban olyan áruk és javak heverték, amilyeneket korábban még soha nem láttunk. Némelyikük képét ugyan megszemlélhettük azokban a képesújságokban, amelyek a Himaláján át, Indiából, azaz még Indiába kerülésük előtt az Egyesült Államokból, ebből a mesebeli országból jutottak volt Lhászába. Egy ifjú kínai közeledett felénk sebesen, a legkülönösebb dolgon, amit addig láttam: a jármű kétkerekű vaskeret volt: az egyik keret hátul, a másik elöl helyezkedett el. A kínai ránkbámult, és nem tudta rólunk levenni a szemét, így hát elvesztette szerkezete fölött az uralmat, az elülső kerék kőbe ütközött, az izé oldalt fordult, a lovasa pedig átröpült az első keréken, és elterült a földön. Majdnem levert a lábáról egy idősebb kínai hölgyet is. Az asszony megfordult, és lehordta a szerencsétlen fickót, pedig szerintünk már épp eleget szenvedett szegény. A fiatalember föltápáskodott- feltűnően zavarodottan viselkedett- s fölemelte fémkeretét is, amelynek első

kereke csúnyán elformátlanodott. Szegény fiu vállára vette a keretet, s a lépcsős utcán búsan leballagott a völgy felé. Bolond vidékre értünk- gondoltuk magunkban- hiszen itt mindenki igen különösen viselkedett. Lassan továbblovagoltunk, a boltok árukészletét bámulva, igyekeztünk kitalálni, mi mennyibe kerülhet s mire jó, mert bár láttuk az amerikai képesújságokat, a szövegből kukkot sem értettünk, csupán a képekben tudtunk gyönyörködni. Továbbhaladva, hamarosan elértünk ahhoz az egyetemhez, ahová nekem kellett járnom. Megálltunk s én beléptem az épületbe, hogy hírül adjam megérkezésemet. Néhány barátom még mindig a kommunisták markában van, s nem szeretnék semmiféle olyan információt kiadni, aminek alapján azonosíthatók lennének, hiszen egykor nagyon szoros viszony fűzött az Ifjú Tibet Ellenállási Mozgalomhoz. Tibetben igen aktívan álltunk ellent a kommunistáknak.

Beléptem . Három lépcsőn kellett felmennem, s egy szobába értem. Itt egy fiatal kínai üldögélt a padban: ez a pad afféle furcsa kis, fából készült ülôalkalmatosság volt: elöl négy rúd tartotta, hátul pedig két másik rúd és egy támla szolgált a hátnak. Milyen tunya ülés mód! Soha nem bírnék ki benne egy percet aem- gondoltam. A kínai viszont kedves fiatalembernek látszott. Mint a legtöbb kínai , ô is kék vászonruhát viselt. A zubbonygallérján valami jelvény díszelgett, ami arra utalt, hogy ô az egyetem alkalmazottja. Láttomra nagy szemeket meresztett, és a száját is kitátotta. Aztán felállt, és összetett kézzel mélyen meghajolt elöttem:

- Az egyik új hallgató vagyok - mondtam.- Lhászából érkeztem , Tibetbôl, a Potala lámakolostor apátjának levelét hoztam.

Elôhúztam a hosszúkás boritékot, amelyet oly féltô gonddal ôriztem utunk során, s végül az út minden viszontagságától sikerült megóvnom. A fiatalember átvette a levelet, háromszor meghajolt és így szólt:

-Tiszteletreméltó Apát, szíveskedne leülni, amíg visszatérek ?

-Persze . Nem sietek- jelentettem ki, és lótuszülésben helyet is foglaltam. Hökkenetén bámult és idegesen tördelte a kezét. Egyik lábáról a másikra nehezedett, majd nyelt egyet: - Tiszteletreméltó Apát, alázatosan és a legnagyobb tisztelettel megkérhetném-e arra, hogy barátkozzék meg eme székekkel, minthogy mi, ezen az egyetemen széken szoktunk ülni.

Felálltam és nagy óvatosan ráültem az egyik fertelmes szerkezetre. Úgy gondoltam- és ma is úgy gondolom- , mindent ki kell egyszer próbálnunk. Ez az ízé valami kízóeszköznek tűnt nekem. A fiatalember elment, én pedig ott maradtam a széken. Nyugtalanul fészkelődtem. Hamarosan a hátam is fájni kezdett, végül a nyakam is megmerevedett, s lassanként kezdett elegendő lenni az egészből. Hát ebben a nyomorult országban még rendesen, tibeti módra nem is ülhet az ember, hanem csak így fölállványozva ? Megpróbáltam oldalt dőlni, de a szék reccsent egyet és billegni kezdett, úgyhogy azontúl meg sem mertem moccani, nehogy az egész szerkentyű összeomoljék.

A fiatalember visszatért, újfent meghajtotta magát előttem, és kijelentette:

- Az igazgató látni szetné Önt, tiszteletreméltó Apát. Szíveskedjék erre jönni.- Intett a kezével, hogy menjek előtte.

- Nem- mondtam. - Ön mutassa az utat. Nem tudom merre kell mennem.

Az ifjú meghajolt és elôrement. Ezt is ugyancsak furcsának láttam. Ezek a külföldiek! Azt mondják, mutatják az utat, aztán téged küldenek elôre. De hát hogy vezethetnél te, ha egyszer fogalmad sincs, merre kell menned ? Ez volt az álláspontom akkoriban, s ma is ez. A kék ruhás fiatalember végigvezetett a folyóson, majd a folyosó végére érve kopogtatott egy ajtón. Újabb meghajlás kíséretében kitárta előttem az ajtót, és így szólt:

- A Tiszteletreméltó Lobszang Rampa Apát.- Avval becsukta mögöttem az ajtót, én pedig ottmaradtam a szobában. Egy öregember állt a szobában , igen szimpatikus, kopasz, rövid szakállú, kínai öregember. Furcsamódon olyan különös öltözéket viselt, amilyent már láttam korábban , úgynevezett nyugati viselet volt rajta. Kék zakót és kék, fehérsávós nadrágot viselt. Gallérja is volt és színes nyakkravalója, én pedig arra gondoltam, milyen szomorú, hogy ez a méltóságteljes öreg így ki van rittyentve.

-Tehát Ön Lobszang Rampa - mondta.- Sokat hallottam már Önről, és megtiszteltetés számomra, hogy hallgatóink között üdvözhetem. Kaptam már egy levelet Önről a mostanin kívül, és biztosíthatom, korábbi képzése igen jó alapot biztosít Önnek. Tanítója, Mingyar Dondup láma írt nekem. Jól ismerem még Sanghajból, néhány évvel korábbról, még amerikai utam előtről. Nevem Li, én vagyok itt az igazgató .

Le kellett ülnöm és válaszolnom mindenféle kérdésre, amelyekkel az igazgató tudományos ismereteimet és anatómiai tudásomat ellenőrizte. A fontos dolgokról azonban- legalábbis én úgy gondoltam- vagyis a Szent Íratokról egyáltalán nem tudakozódott.

-Nagyon meg vagyok elégedve az Ön tudásával-jelentette ki. -Ám itt majd igen keményen kell tanulnia, mert mi a kínai rendszer mellett az amerikai módszer szerint is oktatjuk az orvostant és a sebészetet, s Önnek számos olyan tárgyat is hallgatnia kell majd, amelyek korábbi képzésében nem szerepeltek.én az Egyesült Államokban szereztem képesítésemet, s a Kuratórium azzal bízott meg, hogy az itteni fiatalokat a legmodernebb amerikai módszerekre képezem ki, és e módszereket a sajátos kínai viszonyokra alkalmazzam.

Még sokáig beszélt, beszámolt az amerikai orvostudomány és sebészet csodáiról, valamint a modern diagnosztikai módszerekről is. Aztán hozzátette:

-Elektromosság, magnetizmus , hô, fény és hang - mindezeket is jól kell ismernie a tanítójától kapott igen alapos képzés kiegészítéseképpen.

Rémülten tekintettem rá. Az elsô kettôrôl , vagyis az elektromosságról és a magnetizmusról még soha nem hallottam. Halvány fogalmam sem volt mi az, amirôl beszél. Hô, fény és hang- gondoltam- hát azokat még a bolond is ismeri: a hôvel forraljuk a teát, a fény segítségével látunk, s a hangéval beszélünk. Mit kell még róluk tudni ? De az igazgató folytatta:

-Azt ajánlom, mivel úgyis hozzászokott a kemény munkához, tanuljon kétszer annyit, mint a többiek, és vegyen föl egyszerre két tanfolyamot, vegye föl az Orvoselôkészítôt és ugyanakkor az Orvosképzôt is. Az Ön sokéves tanulási rutinjával biztos menni fog. Két napon belül indítjuk az új orvosi évfolyamot.

Elfordult és a papírjai között kotorászott. Azután fölemelt valamit, amit már képrôl ismertem: egy töltôtollat- az elsô "eleven" töltôtollat, amit életemben láttam- és maga elé mormogva azt mondta:

-Lobszang Rampa , különleges képzés elektromosságból és magnetizmusból. Keresse meg Wu urat.

Gondoskodjon róla, hogy külön figyelmet fordítson Önre.

Letette a tollát, gondosan megszáritotta amit írt, majd felállt. Nagy érdeklődéssel láttam, hogy papírt használt a tintaszáritáshoz. Mi gondosan kiszáritott homokkal csináltuk. Az igazgató felállt és rám nézett:

-Néhány tárgyból már igen elôre tart- jelentette ki. - A beszélgetésünk alapján kijelenthetem, hogy néhány orvosunknál is elôbbre jutott, ám azokat a tárgyakat is meg kell tanulnia, amelyekrôl egyelőre semmit sem tud.- Megnyomta a csengôjét és így szólt: -Mindent megmutatok Önnek, elvitetem az összes tanszékre, hogy még ma valami benyomást nyerjen a továbbiakra nézve. Ha kétsége lenne, ha bizonytalanság töltene el , keressen csak fel, mert ígéretet tettem Mingyar Dondup lámának, hogy

minden erômmel segitem Önt.

Meghajtotta magát, én pedig szintén meghajoltam felé s közben megérintettem a szívem. A kék ruhás fiatalember belépett. Az igazgató mandarin nyelven szólt hozzá valamit. Azután felém fordult:

-Kövease Ah Fut, körbevezeti Önt az egyetemünkön, és minden kérdésére válaszol majd.

Ekkor a fiatalember megfordult és gondosan bezárta maga mögött az igazgató ajtaját. A folyosón azt mondta:

- Legelőször a regisztrációra kell mennünk, mert alá kell írnia a nevét egy könyvben.- Végigmentünk a folyosón, majd hatalmas, fényes padlójú terembe értünk. A terem másik oldalán újabb folyosó kezdődött Egy darabig ezen mentünk tovább, majd egy zsúfolt szobába léptünk.

Szorgos tisztviselők névsorokat körmöltek, más fiatalember pedig kis asztalok előtt álltak, s a nevüket óriás könyvekbe írták be. Az engem kalauzoló hivatalnok valamit mondott egy másik férfinak, aki eltűnt a szomszédos hivatali szobában . Hamarosan alacsony, köpcös kínai jelent meg, sugárzó arccal. Különösen vastag lencsés szemüveget és szintén nyugati stílusú ruhát viselt .

-Ó! - mondta. - Lobszang Rampa ! Annyit hallottam Önrôl!

A kezét nyújtotta. Csak néztem. Fogalmam sem volt, mit akar adni nekem. Gondoltam, talán pénzt akar.

Kísérôm azonban odasúgta:

-Kezet kell vele ráznia, nyugati módra.

- Igen, rázza meg a kezem nyugati módra - erősítette meg az alacsony kövér ember is.- A nyugati szokásokat szeretnénk itt is bevezetni.

Megragadtam hát a kezét és megráztam.

-Aú!- kiáltott fel. -Összetöri a csontomat!

-Sajnos nem tudom, hogyan kell csinálni-

szabadkoztam. -Tibetben mi a szívért szoktuk megérinteni. Így- mutattam be. Ő pedig azt mondta :

-Hát igen. De az idők változnak. Mi itt így szoktuk.

Most pedig rázza meg a kezem, ahogy illik. Majd megmutatom, hogyan kell.- S megmutatta. Megráztam a kezét , és arra gondoltam közben, milyen rémes hülyeség ez az egész. Ő viszont újra kezdte:

-Most pedig be kell írnia a nevét, hogy igazolja: a mi hallgatóink közül való.- Durván félretaszított néhány , a könyveknél serénykedő fiatalembert, megnyálazta a mutató- és hüvelykujját, majd felütötte a nagy iktatókönyvet:-Ide- mutatta- sziveskedjék írni a teljes nevét és rangját.

Felkaptam egy kínai tollat, és a lap tetejére odaírtam a nevem."Csütörtök Lobszang Rampa" írtam. "Tibeti láma, Papsebész, Csakpori Lámakolostor. Felismert Megtestesülés. Kijelölt apát. Mingyar Dondup láma tanítványa".

-Kiváló!- jelentette ki a köpcös, az irományomra tekintve.- Kiváló ! Most pedig továbbmegyünk. Szeretném, ha végignézné az egyetemünket. Szeretném , ha lenne némi benyomása a nyugati tudomány valamennyi itteni csodájáról. Még találkozunk.

Szólt még néhány szót a vezetômhöz is, aki ezután azt mondta :

- Sziveskedjék velem jönni, elôször a tudományos elôadóba megyünk.

Kimentünk, átsiettünk az udvaron egy újabb hosszú épületbe . Itt mindenütt üvegek álltak. Palackok, kémcsövek, lombikok- mind olyasmi, amit addig csak képen láthattam. A fiatalember az egyik sarokba ment.

-Jöjjön csak!- kiáltott föl.- Van itt valami !- Egy rézcsôvel matatott, majd az alsó végéhez üvegdarabot rakott. Megcsavart egy gombot, és belekukucskált a rézcsôbe. - Nézze csak!-kiáltott . Néztem. Baktériumtenyészet volt. A fiatalember kutakodva nézett rám.

-Na, nincs is meglepve?-kérdzte.

-Nem, egyáltalán nem.-feleltem. -A Potala

lámakolostorban igen jó mikroszkópunk van. Az indiai kormány ajándékozta a Dalai Lámának. Tanítóm Mingyar Dondup láma akkor dolgozik velem, amikor akar, és én is gyakran használtam már.

-Ó- sóhajtott föl a fiatalember és nagyon csalódottnak látszott.- Na, akkor mutatok Önnek valami mást. - Kivezetett a házból egy másik épületbe.- Ön a hegyi lámakolostorban fog lakni- mondta-, de azt hiszem, szeretné látni a bentlakó hallgatóknak épült legújabb diákszállót.

Kinyitott egy szobaajtót. Először fehérre mosott falakat láttam, majd felajzott tekintetem egy fekete fémkeretre esett, amelyre keresztül kasul egy csomó drót volt tekerve.

-Hát ez mi?- kiáltottam föl.- Ilyet még soha nem láttam!

-Ez- válaszolta nagy büszkén a fiatalember - ez egy ágy. Hat darab is van belőle ebben az épületben. A legeslegmodernebb fajta.

Csak bámultam.

-Ágy-mondtam.-Na és mire használják?

-Alszanak a tetején- felelte.- Nagyon kényelmes fekvés esik rajta. Feküdjön rá, és tegyen próbát ! Rábámultam, majd az ágyra, majd megint ôrá. Hát, gondoltam, nem mutathozhatom gyávának a kínai hivatalnok előtt. Leültem hát az ágyra. Nyikorgott és recsegett alattam, besüppedt és az volt az érzésem, mindjárt összedől az egész. Sebesen felugrottam.

-Jaj, azt hiszem, túl nehéz vagyok neki- jegyeztem meg. A fiatalember megpróbálta elfojtani a nevetését:

-Ó, hát nem történt semmi különös- mondta. Ez az ágy, epedás ágy.

Teljes hosszában rávetette magát az ágyra és rugózott rajta egyet. Nem, én aztán nem fogok ilyet tenni, rémes látvány volt. Mindig is a földön aludtam, s a föld pont megfelelt nekem. A fiatalember közben tovább rugózott , majd nagyot ugrott, és jókora puffanással a földön kötött ki. Úgy kell neki, gondoltam , miközben talpra segitettem.

-De ez nem minden! Mutatok én Önnek még egyebet is- mondta .-Nézze csak! - Odavezetett a falhoz, amelyre kis medencét erősítettek, talán csampakészítésre szolgált, úgy féltucat szerzetes számára .-Nézze csak!- mutatta. -Hát nem csodálatos? Megnéem. Nem láttam semmi különöset benne, fogalmam sem volt, mire való. Egy lyuk volt az alján. -Így nem jó- mondtam. -Lyukas. Kifolyik belőle a tea. - A fiatalember erre csak nevetett, nagyon tetszett neki, amit mondtam.

**-Ez- jelentette ki- még nagyobb újdonság, mint az ágy. Nézze csak! - Kinyújtotta a kezét , és megfogott egy fémdudort, amely a fehér tál egyik oldalából állt ki. Legnagyobb elképedésemre a fémből víz jött elő-
Víz!**

-Hideg. Teljesen hideg. Nézze!- beletette a kezét a víz sugarba. Próbálja csak ki!-invitált. Ki is próbáltam. Víz volt, pont olyan, mint a folyóvíz. Talán kicsit poshadtabb szaga volt, mint a folyóvíznek, de akkor is: egy darab fémből jött! Ugyan ki hallott ilyet? A kínai ekkor kivette a kezét a víz alól,, fogott egy kis fekete dolgot és beledugta a medence alján levő lyukba. A víz csobogni kezdett, hamarosan megtöltötte a medencét, de mégsem folyt ki belőle, valahová máshová ment, valami lyukon át, ám nem csorgott a földre. A fiatalember ekkor megint megfogta a fémdudort és a vízfolyás elállt. Beletette a kezét a teli medence vízbe és megkavarta.

-Nézze csak- mondta- finom víz. Nem kell többé kimennie éss kimernie a kútból.

Én is belenyúltam a vízbe és én is megkavartam. Nagyon kellemes érzés volt: nem kellett négykézlábra ereszkedni, hogy az ember elérje a folyóvizet. Ekkor azonban a fiatalember meghúzott egy láncot, a víz pedig elszivárgott, úgy gurgulázva, mint valami vénember, mikor épp meghal. A kínai oldalt fordult, és felvett valamit, amit én valami rövid köpenykének véltem.

-Tessék! Használja csak!

Ránéztem, majd a ruhadarabra bámultam, amit kaptam tôle.

-Hát ez minek?- kérdeztem. -Van elég ruha rajtam. A kínai újból jót nevetett.

-Nem,nem, törölje bele a kezét. Így- mutatta.

Visszaadta a ruhát. -Törölje jó szárazra- mondta.

Úgy is tettem, de közben azért csodálkoztam a dolgon, mert visszaemlékeztem azokra a nôkre, akikkel utoljára beszéltem Tibetben, s ôket bizony nagyon boldoggá tette volna az a kis darab rongy, biztos tudtak volna valami hasznosat alakítani belôle, itt pedig mi arra fecséreljük, hogy a kezünket töröljük bele. Mit szolt volna anyám, ha látta volna, mit csinállok!

Mostanra már tényleg levoltam nyûgözve. Fémbôl folyó víz! Lyukas medencék, amelyekben bennemarad a víz! A fiatalember diadalmámorban úszott.

Lementünk néhány lépcsôt, és egy föld alatti szobába értünk.

-Itt- mondta- pedig a hullákat tartjuk. Férfiakat és nôket.

Kitárt egy ajtót: odabenn kôasztalokon holttestek vártak a boncolásra. A levegôben erôs vegyszerszag terjengett- a vegyszereket a hullák bomlásának megakadályozására használták. Akkor még fogalmam sem volt, mire valók, hiszen Tibetben a száraz és hideg levegô miatt a hullák igen hosszú ideig elállnak anélkül, hogy bomlásnak indulnának. Itt viszont, a tikkasztó levegôjû Csunkingban, szinte rögtön azután be kellett injekciózni a holttesteket, hogy beállt a halál, mert csak így maradtak meg addig a néhány hónapig, amíg minekünk, orvostanhallgatóknak a boncoláshoz szükségünk volt rájuk. A fiatalember ekkor odalépett egy szekrényhez és kinyitotta:

-Nézze csak- mondta -a legmodernebb sebészi műszerkészlet Amerikából. A hullák felnyitásához, a karok és a lábak boncolásához . Ezt nézze!

Végignéztem a csillogó fémeken, az üvegeken, a krómozott acélon, és arra gondoltam , kötve hiszem,

hogy ezek itt jobban értenének a dolgokhoz, mint mi, odahaza Tibetben .

Miután jó három órát töltöttem az egyetem épületében, visszatértem a társaimhoz, akik már kissé idegesen üldögéltek a belső udvarban.

Elmeséltem nekik, miket láttam, miket csináltam odabenn, aztán így szóltam:

-Nézzünk körül a városban, nézzül meg miféle hely ez. Szerintem elég barbár hely, rémes a bûz és a zaj.

Újból lóra kaptunk hát s kilovagoltunk az utcákra.

Megnéztük a lépcsők utcáját a boltokkal

egyetemben. Leszálltunk a nyeregből , hogy odamehessünk az egyes árucikkekhez egyikhez a másik után, és jól megnézhessek őket. Végignéztünk az utcákon, az egyik, úgy láttuk, nem másik utcában végződik, hanem megszakad, és sziklafalban ér véget.

Annyira izgatott a dolog, hogy végigsétáltunk rajta és láthattuk, hogy az utca meredeken aláhajlik s további lépcsőkben végződik , amelyek a dokkokhoz

vezetnek. Hatalmas, magas peremű , ócska uszályokat láttunk, háromszögű vitorláik dologtalanul

csapkodták árbocaikat a szikla lábát körülnyaldosó

enyhe szellőben. Kulik rakodtak némelyiken, vállukon

hosszú bambuszrudakkal loholtak ide-oda. A rudak

mindkét végén kosarak lógtak, ebben vitték a

terhüket. Nagyon meleg volt s mindannyunkról

csorgott a veríték. Csunking közismert a fullasztó

éghajlatáról. Ahogy ott sétáltunk lovainkat kötőféken

vezetve hirtelen pára szállt alá a felhőkből, majd

pedig föl a folyóból, sötétben kell tapogatóznunk,

mintha éjszaka lett volna. Csunking magas város,

magas és valahogy nyugtalanító is. Meredek, köves

hely , majdnem kétmillió lakossal. Utcái olyan

lejtősek, hogy némelyik ház valóságos hegyoldali

barlangnak látszik, más házak pedig kiúgró sziklákon

állnak, szinte a szakadék fölött lebegve. Itt minden

talpalatnyi földet megművelnek, féltékenyen őriznek

és ápolnak. Kis rizscsikokat és rizsfoltokat,

babsorokat, gabonakertecskéket láttunk mindenütt,

ám sehol egy darab bevetetlen vagy ugaron hagyott földdarab. Mindenütt kék ruhás emberek görnyedeztek, mintha csak ilyen görnyedten születtek volna, valamennyien megfáradt ujjakkal gyomlálgattak. Az előkelőbb népek Csunking elővárosában, a Kialing völgyben laktak, ahol a levegő - legalábbis kínai, de nem tibeti mércével mérve- egészségesnek számított, s ahol a boltok jobbak, a földek pedig termékenyebbek voltak. Itt fákat és kedvesen csörgedező patakokat is láthatott az ember. Kuli ide be nem tehetette a lábát, itt csak jól menő üzletemberek, értelmiségiek és magánzók fordulhattak elő. A mandarinok és a felső kasztbéliek éltek itt. Csunking hatalmas város volt, a legnagyobb, amit addig bármelyikünk is életében látott, mégsem ragadott magával minket.

Hirtelen belénkhasított, mennyire éhesek vagyunk. Élelmünk teljesen elfogyott, nem tehattunk tehát egyebet: keresnünk kellett valamilyen étkezdet és azt enni, amit a kínaiak esznek. Találtunk is egy helyet, amelyen ríkitó cégér hirdette, hogy itt kapható Csunkingban a legjobb étel, mégpedig azonnal. Bementünk és asztalhoz ültünk. Egy kék kabátos figura lépett hozzánk és érdeklődött, mit kérünk.

-Van csampája?- kérdeztem.

-Csampám?- felelte.-Ő nincs, az bizonyára valamilyen nyugati étel. Olyasmink nekünk nincs.

-Na és mije van ?- kérdeztem .

-Rizs, nudli, cápauszony, tojás.

-Jól van- mondom én.-Akkor kérünk rizsgmbócokat, nudlit, cápauszonyt és bambuszrügyet. De gyorsan ám !

A pincér elsietett és pillanatokon belül már ott is volt a megrendelt étellel. Körülöttünk mások is ettek, elborzasztott bennünket a fecsegésük és a zaj, amit csaptak. Tibetben, a lámakolostorokban, sérthetetlen szabálynak számított az, hogy aki eszik, annak hallgatnia kell, hiszen a beszéd tiszteletlenségnek számított volna az étellel szemben, s az étel még

bosszút is állhatott volna, csikarva az ember hasát. A lámakolostorban , miközben evett az ember, az egyik szerzetes mindig hangosan olvasta a Szent Írást, s evés közben is oda kellett figyelnünk rá. Itt viszont körülöttünk rendkívül felszínes társalgás zajlott. Felháborított és undorított a dolog. Míg ettünk, föl sem emeltük tekintetünket a tényérunkról -ahogyan azt törvényünk elôirta számunkra. Ám voltak azért , akik nem csak hiú dolgokról beszélgettek, hiszen , néhányan a japánokról sutyorogtak s arról a sok bajról, amit Kína különbözô vidékein okoznak. Akkoriban mit sem tudtam az egészrôl. Ami azt illeti, nem voltunk elbûvölve sem az étkezési szokásoktól sem pedig Csunkingtól. Az étel csak egyetlen okból maradt számomra emlékezetes: ez volt életemben az elsô élelem, amelyért fizetnem kellett. Miután befejeük az ebédet, kísértáltunk a szabadba. Találtunk is egy alkalmas helyet, valamelyik középüleet udvarán, ahol leülhettünk és elbeszélgethettünk. Lovainknak már kerestünk megfelelô istállót, ahol végre kipihenhatték magukat, s ahol ehettek-ihattak kedvükre, hiszen másnap társaimnak újra útra kellett kelniök- haza, Tibetbe. Most, mint a turisták a világ minden táján, azon törték a fejüket, mit vigyeenek haza lhászai barátaiknak, s én is azon gondolkoztam, ugyan mit küldjek ajándékba Mingyar Dondup lámának. Errôl vitatkoztunk, majd közös elhatározással felálltunk, s újra az üzletekhez sétáltunk, hogy bevásároljunk. Ezután elballagtunk egy kis kerthez, ahol megint letelepedtünk s beszélgettünk, beszélgettünk. Már besötétedett. Ránkesteledett. A csillagok bizonytalan fénnel csillogtak át a könnyû párán- a köd ugyanis felszállt, s csak enyhe párát hagyott emlékül. Újra tapra álltunk, s megint ennivaló után néztünk. Ezúttal olyan tengeri ételeket ettünk , amelyeket még soha azelôtt, s amelyeknek ugyancsak furcsa volt az ízük, mondhatni, kellemetlen, ám meg lehetett ôket enni, nekünk pedig erôsen korgott a gyomrunk. Miután

elköltöttük vacsoránkat, elhagytuk az étkezdét, s visszamentünk az istállóhoz, ahová a lovainkat állítottuk. Már mintha vártak volna: megérkezésünkkor örömteli nyerítéssel köszöntöttek. Igencsak kipihentnek látszottak, s frissen mozogtak akkor is, mikor a nyergükben ültünk. Én sohasem voltam jó lovas, s igazából jobban szerettem a fáradt lovakat, mint a jó erôben levôket. Kilovagoltunk az útra, és Kialing felé vettük az irányt.

Elhagytuk Csunkingot, keresztülhaladva a külvárosokon, azon az úton, amely mentén az éjszakát kivántuk tölteni, a lámakolostor felé, ahol az elkövetkezô idôkben az éjszakáimat kellett töltenem. Jobbra tértünk, és egy erdô borította domb oldalában haladtunk felfelé. A lámakolostor a saját szerzetemé volt, s ez volt számonra a legrövidebb út haza, Tibetbe: ha ugyanis beléptem a kolostorba, és részt vettem a templomi istentiszteleten, úgy éreztem egy kicsit, mintha otthon lennék. A tömjén felhôkben terült szét, az idôsebb szerzetesek mélyebb, a noviciusok magasabb hangja pedig heves honvágygal szorította össze a szívem. A többiek nyilván tudták, mit érzek, mert szótlánul magamra hagytak. Az istentisztelet befejezte után még egy darabig a helyemen maradtam. Gondolkodtam és gondolkodtam . Visszaemlékeztem arra az idôre, mikor elôször léptem lámakolostor templomába, nehéz és hôsies próbatételem után, éhesen és szomorú szívvel. Most is szomorú volt a szívem, talán még szomorúbb, mint annak idején, hiszen akkoriban még túlságosan fiatal voltam ahhoz, hogy eleget tudjak az életrôl és halálról. Idô multán az agg apát, a kolostor vezetôje, csöndesen mellém lépett:

-Testvérem! Nem helyes túl sokat merengeni a múlton, ha még a teljes jövô előttünk áll. Az istentiszteletnek már vége, testvérem , hamarosan kezdôdik az újabb. Nem feküdnél-e inkább le, hiszen holnap annyi dolgot kell elintézned ? Szótlánul felálltam és követtem az apátot, aki

hálóhelyemre vezetett. Társaim már visszavonultak. Elhaladtam takaróba burkolozott testük mellett. Alszanak ? Talán. Ki tudja ? Talán éppen az útról álmodnak, amelyet újból a nyakukba kell venniök és az utazásuk végén, Lhászában rájuk váró boldog viszontlátásról. Én is takarómba burkoloztam, és lefeküdtem aludni. A hold árnyéka lassan növekedett: mire elaludtam, már hosszúra nyúlt. A templomi trombiták, gongok hangjára ébredtem. Ideje volt felkelnem, és újra istentiszteletre mennem. Az istentiszteletre még étkezés előtt kell sort keríteni, én viszont nagyon éhes voltam. Az imádkozás után azonban, hiába kaptam enni, nem maradt egy csöpp étvágyam sem. Az én ételem keserű volt, nagyon keserű , mert igen fájt a szívem. Társaaim jóízűen ettek, bántóan jóízűen - gondoltam- , de hát nekik erőt kellett gyűjteniük a visszaútra, amelyet még aznap meg kellett kezdeniök. Reggelink végeztével sétálgattunk egy kicsit. Nem sokat beszélgettünk. Nem is tudtunk volna sokat mondani egymásnak. Végül azonban így szóltam: -Adjátok át ezt a levelet és ezt az ajándékot Tanitómnak, Mingyar Dondup lámának . Mondjátok meg neki, hogy majd gyakran irok. Mondjátok meg neki: láttátok, mennyire hiányzik nekem társasága és útmutatása egyaránt. - A ruhám bensejében kezdtem kotorászni.- És ezt - mondtam, előhúzva egy csomagot- ezt pedig adjátok át a Legbensőségesebbnek. Adjátok előbb oda Tanitómnak , ő majd gondoskodik róla, hogy eljusson a Dalai Lámához. Átvették tőlem a levelet , én pedig oldalt fordultam, mert megrohantak az érzelmek s nem akartam, hogy a többiek ezt észzevegyék. Nem akartam , hogy lássák, én a magasrangú láma, így felindultam. Szerencsére ôk is eléggé meg voltak hatva, hiszen (a tibeti mérce szerinti) rangkülönbségünk ellenére is ôszinte barátság alakult ki köztünk. Sajnálták, hogy el kell válnunk, sajnáltak engem, hogy egyedül kell

maradnom ebben az idegen világban, amely számukra olyan gyűlöletes volt, miközben ők maguk visszamehetnek szeretett Lhászajuukba. Sétálgattunk egy darabig a fák közt, a földet ékesítő kis virágokat nézegetve, az ágakon daloló madarak énekét hallgatva, s a fényes felhőket szemlélve fejünk fölött. Aztán eljött az idő. Együtt sétáltunk vissza a Csunking és a folyamok fölé magasló hegy ligetei közt megbúvó , régi, kínai lámakolostorhoz. Nemigen mondhattunk, nemigen tehattünk bármit is. Toporogtunk egy darabig, és nagyon elkeseredtünk. Az istállóhoz mentünk. Társaim lassan felkászálódtak lovaikra, s kantárra vették az enyémet is, az én lovamat, aki oly hűségesen hozott el idáig Lhászából, s aki most- ó a boldog lény!- hazatérhet Tibetbe. Még váltottunk néhány szót, alig néhányat, aztán társaim megnógatták lovaikat és útnak indultak Tibet felé, hátrahagyva engem, aki ott álltam és még hosszan bámultam az útra, utánuk. Egyre zsugorodtak és zsugorodtak . Egy kanyarnál aztán eltűntek a szemem elől. A csapatuk által kavart kicsiny porfelhő lassan eloszlott, lovaik patáinak kopogása elenyészett a távolban. Ott álltam, a múlt emlékeivel és a jövő rettenetével a fejemben. Fogalmam sincs, meddig állhattam ott szótlan nyomorúságomban , ám végül egy kedves hang billentett ki csüggedt elmélkedésemből, mely azt mondta:

-Tiszteletreméltó Láma, sziveskedjék emlékezni rá, hogy Kínában akadnak olyanok is, akik az Ön barátai kívánnak lenni. Állok a szolgálatára, tiszteletreméltó tibeti Láma, csunkingi hallgatótársam.

Lassan megfordultam, s ott éppen mögöttem egy kedves kínai szerzetes állt. Azt hiszem , nagyon kíváncsi volt már, mit fogok szólni a közeledéséhez, hiszen én apát voltam, magasrangú láma, ő pedig csak egyszerű kínai szerzetes . Nekem azonban örömet szerzett szavaival. Huang vol ő, akit később büszkén neveztem barátomnak. Hamarosan megismerkedtünk, s nekem különös örömet szerzett,

mikor megtudtam, hogy ő is orvostanhallgató lesz, s ő is másnap kezdi tanulmányait, akárcsak én. Neki is ugyanazokkal a különös dolgokkal kell majd megismerkednie: az elektromossággal és a magnetizmussal. Ugyanazt a két tanfolyamot kellett tulajdonképpen elvégeznie, amit nekem, így hát jól megismerhettük egymást. Megfordultunk és visszasétáltunk a lámakolostor bejáratához. Mikor beléptünk a kapun egy újabb kínai szerzetes jött elő és így szólt:

-Értesítenünk kell az egyetemet, fel kell iratkozniuk a listára...

-Ó, én már túl vagyok mindezen - mondtam.- Tegnap már beiratkoztam.

-Tudom, tiszteletreméltó Láma- válaszolta erre a szerzetes .- De most nem a hallgatói beiratkozásról van szó, amin már túl van, hanem a testvériség vállalásáról. Az egyetemen ugyanis éppúgy egymás testvérei leszünk, mint ahogy az amerikai egyetemeken szokás.

Nekivágtunk tehát újra az ösvénynek, végimentünk a lámakolostorhoz vezetô úton, a fák közötti virágos úton s ráfordultunk a Kialingból Csunkingba vezetô országútra. Ezeknek a fiatalembereknek a társaságában, akik nagyjából egykorúak voltak velem, az út nem volt már számomra sem olyan hosszúnak, sem olyan elkeserítőnek mint korábban. Hamarosan újra azokhoz az épületekhez értünk, amelyek napközben lesznek majd otthonaink, s beléptünk a kapun. A kék vászonruhás hivatalnok eléggé meglepődött, hogy újra lát. Így szólt:

-Ó, nagyon reméltük, hogy újra látjuk. Itt van egy amerikai újságíró, aki kínaiul is beszél. Nagyon szeretne találkozni egy magasrangú tibeti lámával. Végigvezetett minket újra a folyóson: olyan szobába jutottunk, ahol még addig nem jártam. Valami fogadószobafélének gondoltam , egy csomó fiatalember üldögélt ugyanis odabenn, és fiatal hölgyekkel beszélgettek- ezt én meglehetősen

meghökkenetônek találtam. Akkoriban még igen keveset tudtam a nôkrôl. Egy magas fiatalember is ült ott egy igen alacsony széken. Körülbelül harmincévesnek látszott. Mikor meglátott minket felállt, s keleti módi szerint a szívére tette a kezét, majd felénk nyújtotta. Természetesen én is ugyanígy tettem. Bemutattak egymásnak bennünket . Hirtelen kinyújtotta felém a kezét. Ekkora ez már engem nem ért készületlenül: megfogtam és megráztam, ahogy illik. Nevetett.

-Aha, látom, jól ismeri a Csunkingban divatos nyugati szokásokat.

-Ismerem hát- feleltem.- Már annyira vittem, hogy tudok ülni a rettentô székeken, és tudok kezet rázni is.

A férfi egész kedves fickónak látszott, s máig emlékszem a nevére: Csunkingban halt meg néhány évvel ezelôtt. Kisétáltunk a szabadba, és egy alacsony kôfalra telepedtünk, ahol hosszasabban beszélgettünk. Beszéltem neki Tibetrôl, a szokásainkról. Sok mindent elmondtam tibeti életemrôl is. Ô viszont Amerikáról beszélt nekem . Megkérdeztem, mit keres Csunkingban , minek él értelmes ember egy ilyen tikkasztó helyen, mikor látszólag nincs semmi néven nevezhetô oka rá. Azt felelte, cikksorozatot készít az egyik hírneves amerikai lap számára. Megkérdezte, megemlíthet-e benne engem is, én pedig azt válaszoltam:

-Nos, jobban szeretném, ha nem tenné mert nekem különleges céljaim vannak itt: tanulni szeretnék, elôbbre jutni, és egykor majd innen is még tovább szeretnék utazni nyugatra. Jobb lenne inkább várni, amíg valamit fel tudok mutatni, valamit, ami említésre méltó. -Aztán így folytattam: -Akkor értesitem Önt, s majd akkor készítheti el velem az interjút, amelyre olyannyira vágyik.

Illemtudó fiatalember volt, elfogadta hát álláspontomat. Hamarosan egész jó barátságba keveredtünk: meglehetősen jól tudott kínaiul, s nem

okozott különösebb nehézséget számunkra az, hogy megértsük egymást. Egy darabon elkísért a lámakolostorba vezető úton. Azt mondta :

-Nagyon szeretnék egyszer elmenni a templomukba, és részt venni, ha megoldható , az istentiszteletükön. Nem követem az Önök vallását- mondta- de tisztelem, s szeretném tiszteletemet a templomukban is leróni.
-Rendben- feleltem.- Eljöhet a templomunkba. Részt vehet az istentiszteletünkön, s ígérem, szívesen látják majd.

Ezzel váltunk el, hiszen annyi mindent kellett még másnapra előkészítenünk, másnapra, mikor majd mint egyetemi hallgató, megkezdem új életem- mintha nem tanultam volna eleget egész addigi életemben !
Visszaérve a lámakolostorba, rendbe kellett raknom a holmijaimat, átvizsgáltam az utazástól megviselt ruháimat. Ki akartam mosni őket, hiszen a mi szokásaink szerint, mindenkinek magának kell gondoskodnia a saját ruhájáról, holmijáról és személyes dolgairól, senki nem alkalmazhat szolgákat arra, hogy a piszkos munkákat helyette elvégezze.
Később én is a kínai hallgatók ruháját akartam viselni, a kék egyenruhát, mivel a saját lámaöltözékem túl feltűnő volt, s nem kívántam kitűnni a többiek közül: nyugodt körülmények közt akartam tanulni. Ráadásul a hétköznapi dolgokban, például a ruhamosásban is megvoltak a betartandó előírásaink, s nekem, mint magasrangú lámának, részt kellett vennem ezeknek az előírásoknak a végrehajtásában, hiszen, bár az idő tájt egyetemista voltam, a lámakolostoron belül továbbra is magasrangú papnak számítottam, így mindazok a kötelességeim megmaradtak, amelyekkel ez a rang egyébként együtt járt. Véget ért hát az a nap is, amiről már azt hittem, soha nem ér véget, a nap, ami először életem során teljesen és tökéletesen elválasztott népemtől.

Reggel- meleg, napos reggelre ébredtem- Huanggal megint útnak indultunk az új élet felé, ezúttal már mint orvostanhallgatók. Hamar végére jutottunk a

rövid útnak , beléptünk az egyetem területére, ahol a faliújságot sok száz más fiatal nyüzsögte körül.

Figyelmesen végigolvastunk minden hirdetményt, s örömmel fedeztük fel, hogy nevünk mindenütt együtt szerepel, úgyhogy állandóan együtt járhattunk az egyetemre. Továbbmentünk más faliújságotolvasók mellett, s beléptünk a számunkra kijelölt tanterembe. Itt leültünk, bámultuk- legalábbis én bámultam- a különös berendezést, a padokat és egyáltalán mindent. Egy idő után- valóságos örökkévalóságnak tűnt- mások is bejöttek, kis csoportokban , s elfoglalták a helyüket Végül gong kondult meg valahol, belépett egy kínai és így szólt:

-Jó reggelt urraim !

Valamennyien felálltunk, mert a szabályzatban azt olvastuk, hogy ez a tiszteletadás helyes módja, s így válaszoltunk:

-Jó reggelt !

A kínai kijelentette: Dolgozatokat fog iratni velünk. Ha nem tudunk valamit, ne keseredjünk el, mert a dolgozat célja éppen az, hogy kiderítse, mi az, amit nem tudunk, vagyis most nem arra kíváncsiak, hogy mennyit tudunk. Azt mondta, amíg meg nem állapítja, mi a mindnyájunknak megfelelő szint, nem tud segíteni a tanulásban. A dolgozatok majd mindenre kiterjednek, mindenféléről szó lesz bennük, vegyesen- igazi kínai , tudományos vegyeszöldség- leves lesz, számtannal, fizikával, anatómiával, a legkülönbözőbb orvostannal, sebészettel és tudománnyal kapcsolatos kérdésekkel valamint mindazzal együtt , ami az orvostan, a sebészet és a tudomány magasabb szintű elsajátításához szükséges. Világosan a tudtunkra adta, hogy ha nem tudjuk a választ valamelyik kérdésre, jelezhetjük, hogy erről nem tanultunk, ám azért, ha tudunk , írjunk mégis oda valamit, hogy pontosan meglehessen állapítani, hol végződik a tudásunk. Ezután megrázta a csengőt. Kinyílt az ajtó, s két segéd lépett be, könyvfélékkel megrakodva. Végimentek köztünk és kiosztották a könyveket.

Tulajdonképp nem is könyvek voltak, hanem kérdőívek és egy csomó üres lap, amin választ adhattunk. Ekkor bejött egy harmadik segéd , és ceruzákat osztott ki köztünk . Ezúttal nem ecsetet, hanem ceruzát kellett használnunk. Aztán nekiálltunk átolvasni a kérdéseket, egyiket a másik után, s válaszoltunk , ahogy legjobb tudásunkból telt... A tanár aurájából látni lehetett- legalábbis én láttam- , hogy zseniális ember, s minden erejével segíteni szeretne bennünket.

Tanítóm és Vezetóm, Mingyar Dondup láma, igen magas szintű szakképzésben részesített engem. A körülbelül két napon belül beszédett dolgozatok eredménye is arra utalt, hogy nagyon sok tantárgyból igencsak előre járok évfolyamtársaimhoz képest, de azt is megmutatta, hogy az elektromosságról vagy a mágnesességről a leghalványabb fogalmam sincs. Talán egy héttel a vizsga után már laboratóriumba vittek minket: és már végeztük is az első kísérleteket, hiszen néhányunknak, köztük nekem is, fogalmunk sem volt, mit jelent az a két ijesztően hangzó szó. Az előadó rövid, az elektromosságról szóló bevezető után így szólt:

-Most pedig gyakorlati, de veszélytelen kísérlettel mutatom be Önöknek az elektromosság hatását. - Két drótot nyomott a kezembe és azt mondta : -Tartsa ezeket, kérem, jó erősen, míg azt nem mondom, hogy "rajta".

Gondoltam, azt akarja, hogy segítsek neki a kísérletben (és tulajdonképpen ezt is akarta). Fogtam tehát a drótokat és tartottam , pedig kicsit aggódtam, mert a tanár aurája jelezte nekem, hogy valami sunyiságra készül

Azt gondoltam : talán tévedek, de ez az ember nem látszik valami rendesnek. A tanár közben megfordult, otthagyt és a saját kísérleti asztalához sietett. Ott aztán megnyomott egy gombot. Láttam , amint fény jön elő a drótból, és arra is figyelmes lettem, hogy a tanár aurája megdöbbenésről tanúskodik. Rendkívül

meglepettnek látszott.

-Tartsa szorosabban- mondta.

Úgy tettem. Megfogtam a drótokat . A tanár rábámult, és a szó szoros értelmében megdörzsölte a szemét. El volt képedve, ezt még az is jól láthatta, aki nem volt birtokában az auralátási képességnek. Láthatóan ezt a tanárt még soha azelőtt nem érte hasonló meglepetés. A többiek tátott szájjal bámultak minket. Nem értettek semmit az egészből. Fogalmuk sem volt, minek kellett volna történnie. A tanár kikapcsolta a masináját, és visszasietett hozzám.

Elvette tőlem a két drótot , majd kijelentette :

-Valami hibának keell itt lennie, a csatlakozással lehet valami baj.

Kezébe fogta a drótokat és visszament a kapcsolótáblájához. Az egyik drótot a bal kezében tartotta, a másikat a jobban. Anélkül, hogy eleresztette volna őket, kinyújtotta az ujját és benyomta a gombot... Ekkor iszonyatos üvöltésben tört ki:

-Jaj! Kapcsolják ki , meghalok !

Egész teste görcsbe rándult, mintha minden izma megfeszült és megbénult volna. Tovább üvöltött és kiáltozott, miközben aurája a lemenô nap színeiben pompázott.

-Milyen fantasztikusan érdekes !- gondoltam . -Soha nem láttam még ilyen szépet, mint ezt az auraszínt. A tanár szüntelen üvöltözésére hamarosan egy csapat ember tódult be. Egyikük rápillantott a szerencsétlenre, odarohant az asztalhoz és kikapcsolta a gombot. A szegény tanár a földre hanyatlott, szaporán lélegzett és remegett. Nyomorúságosan nézett ki: arca halványzöldes színben játszott. Végül is feltápászkodott és az íróasztala sarkába kapaszkodott.

-Maga az oka ! - mutatott rám.

-Én ?- feleltem. -Én nem csináltam semmit. Ön azt mondta , hogy tartsam a drótokat és én úgy is tettem, azután elvette tőlem és akkor majdnem

meghalt.

-Nem értem, nem értem - hajtogatta erre ő.

**-De hát mit nem ért ? Megfogtam a drótokat és kész.
Mi volt a baj ?**

**- Tényleg nem érzett semmit ? Nem érzett bizsergést
vagy bármit ?**

**- Ami azt illeti, kellemes kis melegséget éreztem, de
semmi többet. Mégis, mit kellett volna éreznem ?**

**A másik tanár , az, aki kikapcsolta az áramot
megkérdezte:**

- Kipróbálná megint ?

- Persze, ahányszor csak akarja- feleltem én.

**Újra kézbe fogtam hát a drótokat . A tanár pedig
figyelmeztetett:**

- Most pedig bekapcsolom . Mondja el, mit érez. -

Megnyomta a gombot , én pedig azt mondtam:

- Csak egy kis melegséget érzek. Nem kell aggódnia.

**Csak olyan , mintha kicsit közelebb tenném a kezem a
tűzhöz.**

A tanár pedig azt mondta:

**-Tartsa szorosabban !- Szorosabbra fogtam és addig
szorítottam, míg a kézfejemem meg nem feszültek az
izmok. A két tanár egymásra nézett, majd
kikapcsolták az áramot . Ezután egyikük elvette tőlem
a drótokat , ruhát tekert köréjük, és óvatosan a
kezébe fogta őket.**

- Kapcsolja be !- mondta a társának.

**A másik tanár benyomta a gombot , a társa pedig
szinte nyomban elhajította a drótokat .**

- Vigyázat, még mindig ráz !-jelentette ki.

**A drótok azonban, esés közben kihullottak a rájuk
tekert anyagból és érintkeztek. Heves, kék villanás
látszott, a vezetékvégekről pedig egy darab olvadt
fém pattant le.**

**- Na most jó kis rövidzárlatot csinált- csóválta a fejét
az első tanár , és kiment a teremből, hogy másutt
megjavítsa az áramkört.**

**Miután az áramszolgáltatás hely állt, folytatódhatott
az elektromosság tan -előadás. Közölték: kétszázötven**

voltot próbáltak belém nyomni, hogy bemutassák, milyen sokkot tud az elektromosság okozni. Ám az én bőröm különlegesen száraz, és a kétszázötven volt ezért nem hatott rám. Megfoghatom akár az elektromos vezetéket is, anélkül, hogy törôdnék velem, be van-e kapcsolva vagy sem. A szerencsétlen tanár azonban egyáltalán nem olyanfajta ember mint én, ő éppenséggel különösen érzékeny az elektromosságra. Az előadás során azt is megtudtuk, hogy Amerikában, azt az embert, aki gyilkosságot követ el, vagy akiről a jogászok kijelentik, hogy bűnös a gyilkosság bűnében, elektromossággal végzik ki. Egy székbe erősítik, a vezetéket a testére illesztik, és az áram megöli.

**- Milyen hihetetlenül érdekes- gondoltam én.
-Kiváncsi voltam, vajon énvelem mit tennének az amerikaiak, bár komolyan azért nem vágytam rá, hogy kipróbáljam a dolgot.**

Harmadik fejezet/ Orvoskodás

Nyirkos, szürke köd szállt alá a Csunking fölötti hegyekbôl, elfödve a házakat, s odalenn a folyót és a hajók árbocait is, narancssárga derengéssé homályosítva el az üzletek fényeit s elfojtva a zivajtrészben talán javítva ezzel Csunking összképén. Cszogó léptek közeledtek, s a ködön egy hajlott hátú öregember alakja derengett át, ám hamarosan el is enyészett. Különös csend honolt itt, csak fojtott hangok hallatszottak. A köd vastag paplanként terült rá mindenre. Huanggal aznapra végeztünk az iskolával, már késôre járt. Úgy határoztunk, elhagyjuk végre az egyetemet, kilépünk a bonctermeibôl és szívunk egy kis friss levegôt. Ehelyett ezt a ködöt kaptuk. Éhség fogott el: hallhatóan Huangnak is korgott a gyomra. A nedvesség a csontjainkig szivárgott, végigborzongtunk.

- Menjünk és együnk valamit , Lobszang. Tudok egy jó helyet- mondta Huang.

- Rendben- feleltem . - Mindig örülök az újdonságoknak. Mit akarsz mutatni?

-Ó, hát azt akarom megmutatni neked, hogy mi itt Csunkingban, akármit mondasz is, egész jól tudjuk érezni magunkat.

Hátat fordított, és nekivágott az útnak vagyis inkább hátat fordított , és ment az orra után, míg az utca végére nem értünk, és meg nem láttuk a boltok fényeit . Lefelé mentünk a hegyről egy darabon, majd átléptünk egy kapun, amely inkább valami hegyoldali barlang bejáratának tűnt. Belül a levegő még sűrűbb volt, mint odakint. Emberek dohányoztak, hatalmas , ördögien bűzlő füstfellegeket eregetve

Azt hiszem, ekkor láttam először életemben ennyi dohányzó embert, valóságos újdonság volt számomra- igaz elég gyomorforgató újdonság-, hogy égő csikkeket a szájukban tartó embereket láthatok, akiknek a füst csak úgy dől az orrukon át. Egyikük különösen felkeltette érdeklődésemet. Ez az ember nem csak az orrán, hanem a fülén át is ontotta a füstöt. Megmutattam Huangnak.

-Ja ô- mondta . -Tudod, töksüket. Beszakították a dobhártyáját. Valóságos látványosság számba megy itt. Mivel a dobhártyája nem áll a füst útjába, nemcsak az orrán, hanem a fülén át is fújja a füstöt . Odamegy egy külföldihez: "Adj nekem egy cigarettát és mutatok neked valamit , amit te nem tudsz utánam csinálni..."Ezért füstöl állandóan. De ki törődik vele, együnk inkább valamit . Majd én rendelek- jelentette ki Huang. -Jól ismernek itt, a lehető legjobbat fogjuk kapni a lehető legolcsóbb áron.

Ez muzsika volt a fülemnek. Az elmúlt néhány napban nem laktam igazán jól, minden olyan furcsa volt, az ételek pedig olyan szokatlanok. Huang odaszólt a pincérnek, aki egy kis blokkra feljegyzett valamit , majd letelepedtünk és beszélgettünk. Az étkezés volt az egyik fő gondom. Nem juthattam hozzá a

megszokott élelmemhez, s egyebek közt húst és halat is ennem kellett . Számomra , tibeti láma létemre, ez tényleg maga volt a botrány, de a lhászai Potalában idôsebb szerzetestársaim azt mondták, szoktassam hozzá magam az idegen ételekhez, s elôre feloldozást is kaptam tólük a majdan elfogyasztandó ételek bûne alól. Tibetben mi, papok nem ettünk húst, de - ez itt most nem Tibet volt, s itt kellett élnem, hogy elérhessem kitûzött célomat. Nem juthattam hozzá a szokott ételeimhez, hát ettem a vérlázító moslékot, amit elém tettek, s ráadásul még úgy is kellett tennem, mintha izlenék.

Megjött a vacsoránk. Egy fél teknôc tengeri herkentyûkkel kôrítve, utána currys béka, káposztalevelekkel. Egész finom volt, ám én inkább a saját csampámat ettem volna. Gondoltam, ha már lúd, legyen kövér, és jól teleettem magam nudlis és rizses békával. Teát ittunk hozzá . Egy dolgot azonban soha nem voltam hajlandó megkóstolni a nem tibetiek minden unszolása ellenére sem: a mérgezô szeszes italokat. Soha, soha, soha. A mi hitünk szerint nincs rosszabb, mint ezek a mérgezô nedvek, s nincs alantasabb , mint a részegség. A részegség , szerintünk, valamennyi bûn közül a legveszedelmesebb, hiszen ha a test átítatódik az itallal, az asztrális test- az ember legszellemibb részével kényszerül hagyni a fizikai testet, és ekképpen mindenféle kòbor erô zsákmányává válik. Ez itt nem az egyetlen élet, a fizikai test csak sajátságos megjelenési forma, a legalacsonyabbrendû mind közül, s minél többet iszik valaki, annál többet árt testének a lét más síkjain. Mindenki tudja, hogy a részegek "rózsaszín elefántokat" látnak, illetve olyan furcsaságokat, amiknek a való világban nincsen megfelelőjük. Ezek a jelenségek, hitünk szerint , valami ördögi lény megnyilvánulásai, valamilyen olyan lènyé, aki arra törekszik, hogy a fizikai test bajt okozzon nekünk. Mindenki tudja, hogy a részegek "nincsenek ép eszüknél". Ezért nem érintettem

mérgező szeszt, sem gabonapálinkát, sem rizsbort soha.

A lakkozott kacsza nagyon mutatós fogás- legalábbis azoknak, akik szeretik a húst. Én jobban kedveltem a bambuszrügyet, ami persze nyugaton nem kapható. A hozzá leginkább hasonló zöldség egyfajta zeller, ami csak bizonyos európai országokban terem meg. Az angol zeller egész más, mint ez és nem is olyan ízletes. Mivel épp a kínai konyháról van szó , talán nem lesz érdektelen megjegyeznünk, hogy "chop suey" nevezetű étel nem létezik: csupán név, a kínai ételek, vagyis minden kínai étel gyűjtőneve. Ha valaki valóban jó kínai ételre vágyik, elsőosztályú és valódi kínai étteremben gombás bambuszrügyragut kell rendelnie. Aztán hallevest. Aztán lakkozott kacsát. Az igazi kínai éttermekben nem használnak kést, de ha szükséges, odajön a pincér egy kis bárddal, és megfelelő falatokra szeleteli a kacsát. Ha a szeletek megfelelőek a vendégnek, egy darab fiataal hagyma kíséretében kovásztalan kenyérből készült szendvicsebe burkolják. Az ember fogja ezeket a kis szendvicseket és egy falásra bekapja őket. Az ebédet lótuszlevéllel kell befejezni, vagy ha úgy hozza a gusztus, lótuszgyökérrel. Vannak, akik a lótuszmagvat szeretik, ám válasszunk akármit , megfelelő mennyiségű kínai tea dukál hozzá . Efajta ételeket ettünk mi a Huang által oly jól ismert vendéglőben. Az árak itt meglepően elfogadhatók voltak, s mikor végül föltápáskodtunk, hogy folytassuk utunkat, igencsak derűs kedélyállapotba kerültünk, s jól kipárnázva, jó ételekkel felvértezve vágtunk neki újra a ködnek. Fölballagtunk az utcán , végig a kialingi úton, s megtéve az út egy részét, jobbra fordultunk a templomunkhoz vezető ösvényre. Istentisztelet idejére értünk haza. A Táblácskák félrebillenve csüggtek poznáikon, szél nem járt, s a tömjénfüst felhők is mozdulatlanul úsztak a légben. A Táblácskák piros anyagból készülnek, arany kínai betűkkel. Az ősök Táblái ezek , majdnem oly módon

használjuk őket, ahogy a sírköveket használják Nyugaton : vagyis velük állítottunk emléket a halottainknak. Meghajoltunk Ho Tai és Kuan Jin, a jó élet istene és az együttérzés istennője előtt, s folytattuk utunkat a félhomályos templombensőbe, hogy elvégezzük a szertartást. Miután nem voltunk képesek már egy falatot sem enni estebédünkből, inkább takaróinkba burkolóztunk, és álomba zuhantunk.

A boncolható hullákból soha nem volt hiány. Akkoriban Csunkingban a hulla igen könnyen beszerezhető áru volt. Később, mikor a háború már folyt, több lett a hullánk, mint amennyit fel tudtunk dolgozni. Ezeket azonban, amelyeket boncolás végett szereztünk be, gondosan hűtött föld alatti szobában tartottuk. Mihelyt friss hullához jutottunk az utcákról, vagy egy kórházból, a beleibe igen erős fertőtlenítőt fecskendeztünk, ami néhány hónapig is épen tartotta a holttestet. Nagyon érdekes volt lemenni a pincébe, s látni a kôlapokon nyugvó halottakat, megfigyelni, mennyire egyformán sovány mindahány. Heves vitákat folytattunk, melyikünk kapja a legkeszegebbet. A kövér hullát ugyanis igen bajos boncolni: sok vele a veszôdség és kevés az eredmény. Az ember nekiláthat és vághat és vághat, belenyeshet valamelyik idegbe vagy artériába, zsírszövetek egyik rétegét kell felmetszeni a másik után. Testekben tehát nem volt hiány . Gyakran annyi volt kéznél, hogy tartályokban- mint mondtuk, pácban- kellett tartanunk őket. Természetesen nem volt mindig könnyû a testet a kórházból kicsempészni, hiszen akadtak rokonok, akik súlyosan elítélték az efféle dolgokat. Akkoriban a halott csecsemőket az utcán hagyták, vagy a szülők maguk tették ki őket az éj leple alatt az utcára, ha családjuk túl szegény volt hozzá , hogy kifizessen egy megfelelő temetést. Mi, orvostanhallgatók ezért gyakran vadászukörútra indultunk kora reggel, s összeszedtük a legjobb kinézetû és persze a legsoványabb hullákat. Ha pedig

egyszer egész hullához jutottunk, többnyire ketten dolgoztunk rajta: egyikünk a fejét, másikunk a lábát vette kezelésbe. Így mégiscsak kedélyesebb volt. Igen gyakran a boncteremben is ebédeltünk, különösen, ha vizsgára készültünk. Nem számított szokatlan látványnak az olyan diák, aki a hulla hasára terített meg magának, miközben a tankönyve , amit épp olvasott, a halott combjának volt támasztva. Akkoriban soha nem jutott eszünkbe, hogy mindenféle furcsa kórt szedhetünk össze hullafertôzés eredményeképp. Igazgatónk, Dr. Li, a legmodernebb amerikai elméleteket is jól ismerte, talán bizonyos tekintetben kicsit amerikai-mániás is lehetett, de ettôl eltekintve, jó embert ismertem meg benne, az egyik legcsillogóbb elméjû kínait, akivel valaha is találkoztam. Élvezet volt hallgatni ôt. Noha sokat tanultam már, és sok-sok vizsgát letettem, máig állítom, hogy patológiából mégis messze a legtöbbet a tibeti boncolóktól tanultam.

Egyetemünk és a hozzá tartozó kórház az út végében állt, túl a dokkokon, a lépcsôk utcája oldalában. Szép idôben meglehetôs kilátás esett a folyón, a teraszos földeken túlra: innen jó messzire lehetett látni, hiszen a hely maga is igen magason volt. A kikötô táján , az utca egyik árusoktól nyüzsgô szakaszán állt egy régi-régi bolt, mely úgy festett, mintha mindjárt összerogyna. Faszervezetét szétrágta a szû, a festés pedig lepattogzott a falakról. Az ajtó ingatag és rozoga volt, felette fûrésszel kivágott fafigura, egy csicsásra festett tigris ékeskedett. Úgy helyezték el, hogy hátát a bejárat fölé görbitette. Tágra nyílt pofával , fenyegetô fogakkal és karmokkal magasodott fölém, elég élethûre festették ahhoz, hogy félelemmel töltse el az embert. A tigris a férfiasság jelképe volt- Kínában ôsi szimbólum ez. A ház mindazoknak menedéket nyújtott, akik megviselt az élet, s azok is vigaszra leltek itt, akik több életerôre vágytak, hogy élvezhessék még kicsit az életet. Nôk is jártak ide, ha gyermeket akartak, s

valamilyen okból meddôek maradtak, különös gyógyszerkeverékekhez jutottak odabenn: tigriskivonathoz, ginzengkivonathoz. A tigris vagy ginzengkivonat nagy mennyiségben tartalmaz olyan anyagokat, amelyeket csak nemrég fedezett föl a nyugati tudomány, hogy aztán nagy kereskedelmi és tudományos eredményként tegye ezt közhirré. A kínaiak és a tibetiek nem tudtak sokat a modern kutatásokról, ezért ezeket a három-négyezer éves orvosságokat alkalmazták, mégsem hancegtek vele oktanul. Tény, hogy a Nyugat sokat tanulhatna a Kelettől, ha nyitottabb lenne az együttműködésre. De térjünk vissza csak az ósdi bolthoz és föléje festett-faragott tigriséhez, furcsa külsejű porokkal, múmiákkal és színes folyadékokkal teli kirakatához. Ez a bolt egy régi vágású gyógyító boltja volt, akinél még porrá tört varangyot, porrá zúzott és afrodiziákumként használt antilopszarvat és egyéb furcsa medikámenttumokat is vásárolhatott az ember. Ezekben a szegényebb negyedekben az emberek nem túl gyakran fordultak a kórház modern sebészetéhez. Helyette ebbe a piszkos boltocskába jöttek, ugyanúgy, ahogy apjuk, vagy ahogy talán még apjuknak az apja is tette valaha. Elmondták a panaszukat a bolttulajdonos orvosnak, aki erős lencsés szemüvegével barna fakorlát mögött gubbasztott, akár valami vén bagoly. A beteg beszámolt a bajáról és a betegsége tüneteiről, a vén doktor pedig ünnepélyesen bólintott, és ujjhegygel fogva az ecsetet, nehézkesen felírta a szükséges orvosságot. A hagyomány szerint az orvosságoknak valamilyen különleges rendszert követve, más és más színűeknek kellett lenniök. Ez már a történelem előtti idők óta íratlan törvény volt. A gyomorbántalmak ellen használt gyógyszernek például sárgának kellett lennie, míg ha a páciens vér vagy szívbetegségben szenvedett, arra piros gyógyszert adtak. Az epe vagy májpanaszokra, vagy a szélsőségesen rossz kedélyállapotra zöld orvosság dukált. A szembajokra

kék lemosót adtak. A belgyógyászati bajokkal már bonyolultabb volt a helyzet: ha valakit benső fájdalmak gyötörtek, és a diagnózis szerint e panaszokat a belek okozták, az orvoságnak barnának kellett lennie . A várandós anyának- e rendszer szerint- porrá tört teknôchúst kellett ennie, hogy a gyermekét fájdalom nélkül , könnyen szülje meg, szinte anélkül , hogy észrevenné , így a szülés ne zavarja meg aznapi munkájában. Az egyik javallat így hangzott:" Menj haza, teríts kötényt magad köré és a lábad közé, hogy a baba ne essen a földre, és meg ne üsse magát, aztán nyeld le ezt a porrá tört teknôchúst."Az öreg, papírok nélkül működô kínai doktorok még a hirdetéshez is értettek, ráadásul elég látványosan kínálták magukat. Általában a házuk fölé hatalmas festett táblát helyeztek, amely hírül adta, milyen csodálatos gyógyítók ôk. Ezen kívül a várószobájukban és a kezelôjükben is óriás emlékérmek és címerek lógtak: ezeket gazdag és rémült pácienseiktôl kapták egykor, azon varázsmódszereik bizonyítékaként, amelyekkel - színes orvosságok, porok és italok segítségével- kigyógyították volt ôket ismeretlen és meghatározhatatlan betegségekibôl.

A nyomorult fogászoknak - mármint a régi típusú fogászoknak - már nem ment ilyen jól. Többnyire még külön házuk sem volt, ahol rendelhetek volna, hanem az utcán kezelték a betegeiket. Az áldozat letelepedett egy ládára, a fogász pedig a figyelmes nézôsereg láttára máris hozzákezdhetett a vizsgálathoz, a szurkapisztkához. Aztán egy csomó különös manôver és furcsa kézmozdulat után, a mester megkísérelte a fájós fog eltávolítását. A "megkisérel"itt a pontos kifejezés: hiszen ha a páciens túlságosan rémült vagy zajos volt, nem ment mindig könnyen a húzás,és olykor a fogász nem habozott akár a nézôseregbôl segédeket toborozni, hogy a vonakodó beteget lefogassa velük. Fájdalomcsillapítót nem használtak akkoriban. A

fogászok nem cégérekkel érmekkel és címerekkel hirdettek, mint az orvosok, hanem nyakukban az általuk kihúzott fogakból álló nyakláncot viseltek. Ha ugyanis a fogász kihúzott egy fogat, nem dobta el, hanem gondosan megtisztította és likat fűrt belé. Ezután madzagra fűzte, hogy tovább gyarapítsa fogászi jártasságának szemmel látható bizonyítékát. Minket persze igencsak megbotránkoztatott, ha azok a páciensek, akikre rengeteg időt és fáradságot fordítottunk, akiket a legmodernebb kezelésben részesítettünk, s akiknek drága orvosságok sorát irtuk fel, a hátsó bejáraton titkon az öreg csodadoktor bodegájába surrantak, s vele kezeltették magukat. Mi azt állítottuk, hogy mi voltunk azok, akik meggyógyították a beteget. A kuruzsló viszont azt, hogy ő. A páciens eközben hallgatott, túlságosan is boldoggá tette, hogy végre megszabadult a bajától. Ahogy egyre inkább előrehaladtunk tanulmányainkban, és bejáratosak lettünk a kórtermekbe, gyakran el kellett kísérnünk a végzett orvosokat beteglátogató körútjaikon, hogy segítsünk nekik a műtétek alkalmával Olykor alá kellett ereszkednünk a sziklákon, megközelíthetetlen helyekre kellett eljutnunk, talán épp oda, ahová valamelyik szerencsétlen nyomorult lezuhant, s ahol reménytelenül hevert összetört csonttal vagy szétzúzott testtel. Azokhoz is ellátogattunk, akik a vízen éltek. A Kialing folyón sokan élnek ugyanis lakóhajókon, sőt deszkázattal és kis kunyhóval felszerelt bambusztutajokon is. Ezek a hajók ott ringatóztak és himbálóztak a folyóparton, s ha a lakó nem vigyázott, különösen éjjel, könnyen melléléphetett, vagy olyan törött bambuszdarabra állhatott, ami egyszerûen elsüllyedt alatta. Ilyenkor aztán kénytelen-kelletlen el kellett viselni az ilyen szerencsétlenségek alkalmával elkerülhetetlenül összeverődő kölyökhad csúfondáros nevetését. Az öreg kínai parasztok hihetetlenül jól túrték a fájdalmat. Soha nem panaszkodtak, és mindig

hálásnak mutatkoztak, ha foglalkoztunk velük. Gyakran tettünk kisebb kirándulásokat csak azért, hogy segítsünk az öregeknek, vagy épp kitakarítsuk kis kunyhójukat, főzzünk nekik valamit. A fiatal nemzedékkel azonban már nem volt ilyen könnyű dolgunk. Ők nyugtalanabbak voltak, különös elméletek vonzásába kerültek. A Moszkvából jött emberek ott járkáltak köztük, és a kommunizmus eljövételét prédikálták nekik. Tudtunk erről, de tenni semmit sem tudtunk, csak figyeltünk és álltunk tehetetlenül.

Mielőtt azonban bármiféle képzettségre szert tehettünk volna, hatalmas mennyiségű tananyaggal, rengeteg tantárggyal kellett megbirkóznunk- legalább tizennégy óránk volt napjában. Mágnesesség és elektromosság is- hogy csak kettőt említsek. Jól emlékszem az első előadásra, amelyet magnetizmusból hallgattam. Akkoriban majdnem teljesen ismeretlen volt számomra ez a tárgy. Ám szinte olyan érdeklődéssel fordultam felé, mint ahogy az elektromosságot tanultam. Az előadó nem volt igazán meggyőző figura, de hadd mondjam el sorjában, ami történt.

Huang előretolakodott a tömegben, hogy elolvassa a faliújságon lévő hirdetményeket, s hogy megtudja, hová kell mennünk a következő alkalommal. Olvasni kezdett, aztán odakiáltott nekem:

-Hé, Lobszang , ma délután magnetizmusból lesz óránk!

Örömmel láttuk, hogy ugyanabba az osztályba osztottak minket, mert nagyon szoros barátságba kerültünk már ekkora. Kisétáltunk az udvarra, aztán rajta át bejutottunk abba az előadóba, amely az elektromosságtani előadó mellett állt. Beléptünk. Odabent mindenféle felszerelést láttunk, úgy tűnt, pont olyasmiket, mint az elektromosságtaniban. Dróttekercek, furcsa patkó alakban meghajlított fémdarabok, fekete rudak, üvegrudak s víznek látszó folyadékot tartalmazó üvegdobozok, továbbá

fadarabok és ólomdarabok. Elfoglaltuk a helyünket. Bejött az előadó és nagy nehezen az asztalához dőcögött. Súlyos ember volt, testileg-szellemileg egyaránt. Láthatóan igen jó véleménnyel volt a saját képességeiről, sokkal jobbal, mint kollégái a magukéről. Ő is amerikai volt, ám míg a tanári kar nagy része arra jött rá, hogy mennyire hiányos a tudása, ez az ember szentül meg volt győződve, hogy mindent tud, hogy az ő elméje egyenest csalhatatlan. Letelepedett, és ki tudja miért, felemelt egy fakalapácsot, majd nagyot csapott az asztalra. -Csönd!- üvöltötte, bár nem beszélt senki. - A magnetizmusról fogunk tanulni. Önök közül többen először hallanak majd erről a lenyűgöző tárgyról- jelentette ki. Megragadott egyet a lópatkó alakban meggörbitett rudak közül. -Ekörül- mondta- mágneses mező található. (Én persze rögtön legelésző lovakra gondoltam) De ő folytatta:- Megmutatom Önöknek hogy ennek a mezőnek a körvonalait hogyan rajzolhatjuk meg vaspör segítségével. A magnetizmus, ennek a vasnak minden egyes részecskéjét aktivizálja, s ekképp kirajzolódik majd a hatóerő pontos körvonala. Óvatlanul a mögöttem ülő Huanghoz fordultam: -Ezt minden hülye látja, mit szórakozik annyit ezzel? Az előadó dühödten pattant fel: -Ó!- mondta. -A nagy tibeti láma, akinek a magnetizmusról és az elektromosságról fogalma sincs, látja a mágneses mezőt!- Mérgesen felém bökött. -Szóval, Nagyságos Láma, Ön látja ezt a csodálatos mezőt, ugye? Ön tehát az egyetlen a világon, aki erre képes!- tette hozzá gúnyosan. Felálltam. -Igen, tiszteletreméltó Előadó, én nagyon is tisztán látom a mágneses mezőt - mondtam.- Azok körül a drótok körül is látom a fényt. A tanár újból felkapta a fakalapácsát, és hatalmas döndüléssel az asztalra csapott vele: -Hazudik!-kiabálta. -Ilyesmit senki nem láthat! De ha

olyan okos, jöjjön ide és rajzolja körül , hadd lássuk, milyen zagyvaságokat hord össze.

Unottan felsóhajtottam, odamentem hozzá , fogtam a mágneset, majd egy darab krétával a táblához léptem. A mágneset a táblára fektettem, majd pontosan megrajzoltam annak a kékes fénynek a körvonalait, amelyet a mágnesből láttam áradni. Azokat a halványabb erôvonalakat is megrajzoltam, amelyek a mezôn belül voltak láthatók. Ez igen egyszerû feladat volt a számomra , hiszen velem született képességem kellett csak alkalmaznom, ráadásul különféle eljárásokkal még fejlesztettem is magamban idôközben ezt az adottságot. Mire befejeztem, halotti csend honolt a teremben. Hátrafordultam. A tanár rám bámolt, a szemei szó szoros értelmében kigúvadtak.

-Ön már tanulta ezt valahol- mondta . Ez valami trükk. -Tiszteletreméltó Tanár Úr- válaszoltam-, a mai napig sohasem láttam hasonló mágneset.

-Nos- mondta erre ô- nem tudom, hogyan csinálja, de a mezô valóban pont ilyen. Továbbra is fenntartom, hogy ez valami trükk . Továbbra is fenntartom , hogy Tibetben Ön csak trükköket tanult. Nem értek semmit az egészből.

Elvette tôlelem a mágneset, ráborított egy papírlapot, majd a papírra finom vasreszeléket szórt, ujjával elsimitotta: a vaspor erre pont azt az alakzatot vette föl, amelyet én a táblára rajzoltam. Ránézett a papírra, majd a rajzomra, majd megint a vasreszelékre.

-Továbbra sem hiszek Önnek, tibeti úr - jelentette ki.- Még mindig biztos vagyok benne, hogy ez valami trükk . - Nehézkesen lezöttyent a székre, kezére támasztotta fejét, majd hirtelen dühvel felpattant, és megint felém mutatott.- Ön- fortyant föl- ,Ön azt állítja, hogy látja a mágneses mezôt. Meg azt is mondta, hogy "látom a fényt azok körül a drótok körül is. "

-Így van. Pontosán látom .

-Rendben !- üvöltött rám.- Most pedig bebizonyítjuk, hogy ez nem igaz, hogy Ön csaló.

Körbefordult, dühében felrúgva a székét. Az egyik sarokba rohant, lehajolt és mérges röffenessel egy dobozt kapott föl, amelynek a tetejéből dróttekerccs állt ki. Felegyenesedett és a dobozt odacsapta elém az asztalra.

-Na tessék !- mondta .-Itt van ez a furcsa doboz: magasfrekvenciájú készülék a neve. Ha lerajzolja ennek a készüléknek az erőterét, hinni fogok Önnek. Itt van: rajzolja meg az erőteret.

Úgy nézett rám, mintha azt mondaná: "Azt szeretném én látni !"

-Rendben . Elég egyszerű feladat. De rakjuk közelebb a táblához , különben emlékezetből kell rajzolnom-feleltem.

A tanár megfogta az asztal egyik végét, én pedig a másikat és egész közel vittük a táblához . Kezembe fogtam a krétát és a tábla felé fordultam.

-Nézzék csak- mondtam.-Eltűnt.

Meghökkenően bámultam, mert csak a drótokat láttam, semmi mást, a mező eltűnt. A tanárra néztem: a keze egy kapcsolón nyugodott. Kikapcsolta az áramot, ám arcán mély döbbenet tükröződött.

-Tehát tényleg látja- mondta . -Nahát, nahát ez igazán érdekes. -Újra bekapcsolta a készüléket. -Forduljon el és mondja meg, mikor kapcsolom ki és mikor be. Elfordultam és pontosan megmondtam neki, mikor mit tesz:

-Ki, be, ki.

Végül is a tanár kikapcsolta a gépet, lezöttyent a székére, olyan ember arckifejezésével, akinek a hite alapjaiban rendült meg. Majd hirtelen kijelentette: -Vége az órának, menjenek. - Majd hozzám fordult:- Ön ne menjen. Egyedül szeretnék beszélni Önnel. A többiek csalódottan mormogtak. Előadást vártak, és egész érdekesen indult a dolog. Miért kell most kimenniük ? De a tanár egyszerűen kirúgta őket, egy-két diákot a vállánál fogva taszigált kifelé, hogy minél

előbb megszabaduljon tőlük. A tanár szava parancs volt. Mikor aztán a terem kiürült, így szólt :

**- Most pedig mondjon el mindent. Miféle trükk ez ?
-Nem trükk - feleltem .- Velem született és különféle módszerekkel továbbfejlesztett adottságról van szó. Az aurát is látom. Az Önét is. S ennek alapján azt is tudom, hogy Ön nem akar hinni, nem akarja elhinni, hogy másnak olyan adottsága is lehet, ami Önnek nincs meg. Mindenáron rám akarja bizonyítani, hogy csalok.**

-Nem-felelte.-Nem ezt akarom. Azt szeretném csak bizonyítani , hogy az én tanulmányaim, ismereteim megfelelők és helytállóak, márpedig, ha Ön valóban látja az aurámat, akkor minden eddigi tudásom tévedés.

-Ez egyáltalán nem így van- válaszoltam .- Állítom, hogy az Ön ismeretei éppenhogy az aura létezését bizonyítják, hiszen abból az igen kevésből, amit eddig az elektromosságról itt az egyetemen tanultam, egyértelműen következik, hogy minden ember elektromos töltéssel rendelkezik.

**-Micsoda szörnyű zagyvaság !- kiáltott föl. - De hát ez tökéletes eretnokség! - Fölpattant indulatában:-
Jöjjön, menjünk az igazgatóhoz. Ezt az ügyet rendeznünk kell !**

Dr. Li éppen az íróasztalánál ült: az egyetem ügyeivel volt elfoglalva. Mikor beléptünk, szeliden tekintett ránk az okuláréja fölött. Levette a szemüvegét, hogy jobban lásson minket.

**-Tiszteletreméltó Igazgató !- bódült föl a tanár. -Ez az ember , ez a tibeti itt, azt állítja, hogy látja az aurát, és hogy mindannyiunknak van auránk ! Megpróbálja bebeszélni nekem, hogy többet tud, mint én, az elektromosság és magnetizmustan professzora !
Dr. Li szelíden helyet kínált bennünket, majd így szólt:**

**-Szóval, hogy volt ez pontosan ? Lobszang Rampa látja az aurát. Erről tudok. De mi itt a baj ?
A tanár teljesen elképedt a döbbenettől.**

-De hát tiszteletreméltó Igazgató !- kiáltott fel. Ön hisz ilyen zagyvaságokban, ilyen eretnekségekben, ilyen szélhámosságokban ?

-A legszilársabban hiszek- jelentette ki Dr.Li. -Hiszen Rampa Tibet legmagasabb helyéről jött, magam pedig szintén a legmagasabb helyről hallottam róla.

Po Csu magába roskadt. Dr. Li pedig felém fordulva folytatta :

-Lobszang Rampa , kérem beszéljen a saját szavaival erről az auráról. Beszéljen úgy , mintha mi semmit sem tudnánk az egészről. Beszéljen úgy, hogy megértsük, s hogy az Ön különös tapasztalatainak talán hasznát is tudjuk venni.

Így már egészen másképp állt a dolog. Tetszett nekem Dr. Li , tetszett , ahogy megközelíti a problémákat.

-Dr. Li- mondtam, - velem született képességem, hogy olyannak látom az embereket, amilyenek valójában. Aura veszi őket körül , amely minden gondolathullámszóról, minden egészségükben, szellemi és lelki állapotukban bekövetkező változásokról hírt ad. Ez az aura nem más, mint a benső leünnepelt fény. Életem első néhány éve során azt hittem, mindenki ugyanúgy látja ezt az aurát, ahogy én, de hamar rá kellett jönnöm, hogy ez nincs így. Később, amint tudja, hétévesen beléptem egy lámakolostorba, és ott különleges képzésben részesültem. Ebben a kolostorban különleges műtétet hajtottak rajtam végre, részben avégett, hogy még élesebben lássak, mint korábban, részben pedig, hogy egyéb képességekhez is juttassanak. A történelem előtti időkben- folytattam- az embernek volt egy Harmadik Szeme is. Saját ostobasága miatt azonban az ember elveszítette e látásképességét: ennek visszanyerése volt a célja annak a képzésnek, amelyben a lhászai kolostorban részesültem . - Rájuk néztem és láttam, hogy érdeklődéssel figyelik, amit mondok. -Dr. Li- folytattam - az emberi testet mindenekelőtt kékes fény övezi, talán 4-6 cm

vastagságú fény. Ez burkolja és fõdi az egész fizikai testet. Ezt a burkot nevezzük mi éteri testnek: ez a test minden testek legalacsonyabbika. Ez az éteri test a kapcsolat az asztrális világ és a fizikai világ között. A kékség intenzitása az ember egészségi állapota szerint változik. A testen, illetve az éteri testen kívül pedig ott látható az aura. Az aura mérete igen különbözõ lehet, aszerint, hogy az ember milyen fejlõdési fokon áll, továbbá aszerint milyen neveltetésben, képzésben részesült, illetve milyenek a gondolatai. Az Ön aurájának mérete fejlett emberre utal- mondtam az igazgatónak.- Az emberi aura legyen akármekkora is, színes , örvénylõ sávokból áll, olyanok, mint az alkonyi égen húzódó színes felhõk. Színei aszerint változnak, hogy éppen mire gondol az ember. A testen pedig övezetek találhatók, különleges övezetek, és ezek külön vízszintes színsávokat alkotnak. Tegnap- mondtam- miközben a könyvtárban dolgoztam , az egyik könyvben bizonyos nyugati vallásos hiedelmekrõl láttam képeket. Ezek a képeken olyan emberalakok látszottak, akiknek a feje körül aura fénylett. Azt jelenti-e ez, hogy a nyugatiak, akikrõl pedig azt hittem, alacsonyabb fejlõdési fokon állnak, mint mi, látják az aurát , míg mi keletiek, nem ? A nyugatiaknak ezek a képeinfolytattam - az embereknek csak a fejük körül volt aurájuk. Én azonban nem csak a fej körül, hanem az egész test, a kéz, az ujjak és a láb körül is látom az aurát . Mindig is láttam életem során .

Az igazgató Po Csuhoz fordult:

-Látja , errõl beszéltem az imént. Tudtam, hogy Rampának ilyen képességei vannak. Adottságainak eddig Tibet vezetõi vették a hasznát. Azért tanul most nálunk, mert azt remélik, hogy segít majd kifejleszteni egy olyan különleges eszközt, amely a betegségek felderítése és gyógyítása terén az egész emberiség számára az egyik legnagyobb áldásnak ígérkezik. Mégis, mi történt pontosan , hogy megkeresett ?- kérdezte.

A tanár elgondolkodott, majd így válaszolt:

-Éppen a gyakorlati magnetizmussal ismerkedtünk, de mielőtt még bármit is mutathattam volna, alighogy szóba hoztam a mezőket, ez az úriember azt állította, hogy ő látja a mágnes körüli mezőt : tisztában lévén vele, hogy valóságos csodával állok szemben, megkértem, mutassa be tudományát a táblánál.

Meglepetésemre- folytatta - valóbanle tudta rajzolni egy nagyfrekvenciájú transzformátor elektromágneses mezőit, ha pedig kikapcsoltam a készüléket, nem látott semmit. Meg voltam győződve róla, hogy trükről van szó. - Daccal tekintett az igazgatóra.

-Nem- felelte Dr. Li,- nem volt trükk . Egyáltalán nem volt trükk . Meggyőződhettem róla, hogy így van. Néhány évvel ezelőtt megismerkedtem Rampa Tanítójával, Mingyar Dondup lámával, az egyik legokosabb tibetivel, aki- pusztá szívességből és irántam való barátságból- alávetette magát bizonyos teszteknek, s bebizonyította nekem , hogy ugyanazokra a dolgokra képes, mint Lobszang Rampa . Lehetőségünk nyílt rá- mármint a különleges kutatócsoportnak, amelynek tagja voltam- hogy komoly kutatásokat folytassunk a tárgykörben. Ám sajnos az előítélet, a konzervativizmus és a féltékenység végül is megakadályozta, hogy közlétegyük eredményeinket. Azóta is nagyon bánom a dolgot.

Egy ideig csöndben ültünk. Arra gondoltam, milyen kedves az igazgatótól, hogy nyíltan kimondja: hisz bennem. A tanár viszont tényleg letörtnek látszott, mintha valami váratlan, kellemetlen kudarc érte volna. Azt mondta :

-Ha ilyen képességei vannak, minek tanul orvostant ?

-Azért szeretnék tanulni orvostant és természettudományt is, hogy közre tudjak működni egy olyan készülék kidolgozásában , amilyenhez hasonlót a Csang Tan fennsíkon láttam.

Az igazgató felkiáltott:

-Igen, gondoltam , hogy Ön is részt vett azon az expedíción ! Tudhatnék többet is arról a szerkezetről ?

-Nemrég- feleltem- a Dalai Láma megbízásából néhányan fölmentünk a Csang Tang fennsíkot övező hegyláncok egyik eldugott völgyébe. Itt rábukkantunk egy, a történelmi idôknél sokkal régebbi, ôsi nép városára, amely részint a gleccser jegébe fagyott. Ahol azonban a gleccser jege megolvadt- a titkos völgy egy részében elég meleg volt- az épületek és az épületekben tárolt felszerelések szabadon maradtak. Az egyik ilyen dobozra emlékeztetett, amelyen átnézve az ember szabad szemmel láthatta az emberi aurát, és így az aurából, annak színeibôl és általános küllemébôl az illetô egészségi állapotára tudott következtetni. Ráadásul , azt is meg lehetett vele állapítani, ha valakire a közeljövôben valamilyen betegség várt, hiszen az aura, még mielôtt a baj a testben megnyilvánult volna , a fenyegetô veszélyt is kimutatta... Például a náthakezdemény is sokkal elôbb megmutatkozik az aurában, mint ahogy közönséges náthaként megjelenne a testben. Márpedig sokkal egyszerûbb akkor kezelni valakit, mikor még a baj épp csak meglegyintette. A kórt, a betegséget akkor lehet gyökerestül kiirtani, mikor még nem hódította meg a testet.

Az Igazgató bólintott:

-Nagyon érdekes . Mondja csak tovább

Én pedig folytattam .

-Annak az ôsi készüléknek elképzeltem a modern változatát. Szeretnék részt venni egy hasonló szerkezet elkészítésében, hogy még a "leg-nemlátóbb" doktor vagy sebész is teljes színpompában láthassa betege auráját- ha átnéz ezen a dobozon. Ehhez a készülékhez szintérvé is lenne, amelybôl az orvos megállapíthatná, hogy a páciensnek tulajdonképp mi a baja. Minden fáradság és melléfogás nélkül tudna diagnosztizálni.

-De hat-nszólt közbe a tanár- ezzel már elkésett. Már

vannak röntgensugaraink !

-Röntgensugarak !- mondta erre Dr. Li. -Jaj, kedves barátom, azok erre a célra teljesen hasznavehetetlenek. Csak a csontok szürke árnyékát mutatják. Lobszang Rampa nem a csontokat akarja mutogatni, hanem magát a test életerejét. Pontosan értemmit akar mondani, s biztos vagyok benne, hogy a legnagyobb nehézség, amivel szembe kell szállnia, az előítélet és a szakmai féltékenység lesz.- Újra felém fordult. - És elmepanaszoknál, hogyan segít az ilyen szerkezet ?

-Tiszteletreméltó Igazgató Úr- mondtam.- Ha valakinek hasadt a személyisége, azt az aura pontosan kimutatja, hiszen ilyenkor az aura is kettősnek mutatkozik. Megfelelő eszközökkel szerintem elérhetô, hogy a két aurafél újra egyesüljön: talán épp a nagyfrekvenciájú elektromosság segítségével .

Mindezt itt, Nyugaton írom: mostanában nagy az érdeklôdés a tárgykör iránt. Számos, legmagasabb szinten álló orvostudós mutatott iránta érdeklôdést, ám egytôl egyig kijelentették: nevüket nem említhetem, mert az árt a hírnevüknek. Hadd tegyem még hozzá a következôket: láttak már áramvezetékét enyhe ködben ? Ha láttak, különösen hegyvidéken, a vezetékek körül "fénykoszorút" is kellett látniok, vagyis azt, hogy valami halvány fény dereng a vezetékek körül . Akinek jó a látása, az a fény vibrálását is láthatja: azt, ahogy csökken és növekszik, csökken és növekszik , aszerint , ahogy a vezetékben futó áram a polaritását változtatja. Nagyjáb ilyen az emberi aura is. A régiek, a mi szépapáink, bizonyosan látták az aurát , vagy a fénykoszorúkat, hiszen rá is festették a szentek képmásaira. Erre semmiképp sem lehet ráfogni, hogy pusztá képzelôdés, hiszen ha csak képzelôdés lett volna , ugyan miért csak a fej köré festették volna, ahol valóban látható fény ? A modern tudománynak már sikerült azóta megmérnie az agyhullámokat, az

emberi test feszültségét. Tény, hogy létezik egy hírneves kórház, ahol már évekkel ezelőtt végeztek röntgensugarakkal olyan kísérleteket, amelyek kimutatták az emberi aurát . Csakhogy a kísérletezők nem értették, mit sikerült lefényképezniök, de nem is érdekelte őket az igazság, hiszen a céljuk csak a csontok , nem pedig a testfelszín színeinek fényképezése volt. Tökéletes közönnyel tekintettek tehát a felvételekre. Tragikus módon az aurafotográfiával kapcsolatos teljes anyagot elfektették, és a röntgensugárra "mentek rá", ami az én szerény véleményem szerint , téves választás volt. Erősen bízom azonban abban, hogy némi kutatás kell csak, és az orvosokat és a sebészeket hamarosan a lehető legcsodálatosabb gyógyítóeszközzel láthatjuk majd el. Magam előtt látom -ahogy láttam már évekkel ezelőtt is- ezt a különleges műszert: az orvosok a zsebükben is hordhatják : csak elő kell venniük, megnézniük rajta keresztül a beteget, épp ahogy egy darab kormozott üvegen át a napba néz az ember. Ennek az eszköznek a segítségével az orvos megvizsgálhatja a beteg auráját, s a színek sávozottsága, vagy a körvonalak szabálytalansága alapján pontosan láthatja, mi a baj a beteggel. De nem ez a legfontosabb, hiszen nem elég látni, mi baja az embernek, meg is kell tudni gyógyítani: de ez is könnyen véghezvihető az általam elképzelt eszközzel, különösen elmebetegségek esetében.

Negyedik fejezet/ Repülés

Fullasztóan meleg este volt, szellő se moccan. A felhők talán csak kétszáz lábnyira (kb.70m) lebegtek a szikla fölött, ahol sétálgattunk. A gomolygó felhőtömegek Tibetet idézték az emlékezetembe, amint fantasztikus alakzatokba tornyosultak, mesebeli hegyvonulatok alakját öltötték föl. Huanggal

**igen sokat kínlódtunk a boncteremben. A baj az volt, hogy régi hullákon kellett dolgoznunk, amelyek szörnyen szaglottak. A bomló testek szaga, a fertőtlenítő illata és az egyéb szagok orgiája teljesen kimerített. Arra gondoltam , ugyan minek kellett eljönnöm Tibetből, ahol a levegő tiszta, s ahol az emberek gondolatai is tiszták. Egy idő után elégünk lett a boncteremből, megmosakodtunk és kijöttünk erre a sziklatetőre. Jó lesz -gondoltuk- sétálni egyet az estében, és gyönyörködni a természetben. Ám láttunk itt egyebet is, hiszen ha letekintettünk a sziklaperemről, lent a folyó nyüzsgő forgalma is szemünk elé tárult. Láttuk, a hajókat rakodó kulikat akik fáradhatatlanul hurcolászták a vállukon átvetett, hosszú bambuszrudak kosaraiba illesztett súlyos, úgy kilencven fontot (kb. 45 kg) nyomó bálákat. Maguk a kosarak is darabonként öt fontot nyomtak, úgyhogy egy kuli nem kevesebb, mint százkilencven fontot cipelt álló nap. A kulik élete nehéz volt, halálukig robotoltak, s mivel agyongyötörték magukat, igen korán haltak. Voltaképp csupán embertestű igrások voltak, akiknek kegyetlenebb sors jutott osztályrészül mint a mezei vadaknak. Ha pedig elhasználódtak, s holtan estek össze, néha épp a mi boncteremünkben kötöttek ki, így folytatva hasznos munkájukat: ezúttal az orvostanhallgatókat és a sebészeket segítették, akik általuk tettek szert az élő szervezet gyógyításakor hasznosítható tudásra. Elfordultunk a sziklaperemtől , s megcsapott az enyhe, fák s virágok édes illatát hordozó szellő. Szinte épp szemben velünk kicsiny liget húzódott, kissé letértünk az útról, hogy a ligethez menjünk. A sziklától pár méterre azonban megálltunk, mert valamilyen fenyegető veszedelem furcsa előérzete fogott el, megmagyarázhatatlan nyugtalanság és feszültség töltött el bennünket. Kérdőn néztünk egymásra, nem tudtuk eldönteni, mi zavarunk oka. Huang töprengve mondta :
-Nem hiszem, hogy vihar.**

-Persze , hogy nem- válaszoltam. -Valami nagyon furcsa dolog, valami teljesen ismeretlen. Bizonytalanul megálltunk, félrehajtott fejjel fülelve. Körülnéztünk, majd a földet fürkésztük, a fákat, aztán a felhőket kutattuk végig. Odafönről jött a zaj, folyamatos brummogás, ami egyre hangosabb és hangosabb , erősebb és erősebb lett. Ahogy fölnézünk, látjuk ám, hogy a felhők közti hasadékon valami sötét, szárnyas dolog húz át, majd még mielőtt jobban megnézhetnénk magunknak, eltűnik a szemben levő felhőben.

**-Jaj !- kiáltottam fel. -Az egyik égi isten jön, hogy magával ragadjon minket !
Tehetetlenek voltunk, csak álltunk, s vártuk, mit hoz a jövő. A hang tovább mennydörgött, olyan zajjal, amelyet egyikünk sem hallott még azelőtt. Aztán a szemünk előtt egy hatalmas test jelent meg, dühös füstfelhőket eregetve, mintha még a felhők erőtlen ellenállása is idegesitené. Megvillant az égen, rettentő ricsajjal suhant át fejkünk és a sziklaperem fölött, óriási légörvényt kavarva. A zaj alábbhagyott: csönd lett. Teljesen letaglózva, minden ízünkben reszketve álltunk ott, s egymásra bámultunk. Aztán , szinte egyazon pillanatban, megfordultunk és a sziklaperemhez rohantunk, hogy megnézzük, mi lett az égből jött dolog sorsa, azé a dologé, amely olyan furcsa és zajos volt. A peremnél lehasaltunk és óvatosan lenéztünk a csillámló folyóra. Lenn, a homokos partszakaszon ott állt a furcsa , szárnyas szörny, most már mozdulatlanul. Miközben nézegettük, hirtelen lángcsóva és fekete füst csapott elő belőle. Fölpattantunk és elsápadtunk, de ezzel még nem értek véget a furcsaságok. Legnagyobb bámulatunkra és rettenetünkre a szörny oldalán felnyílt valami , és két ember jött belőle elő. Akkor azt hittem, ez a legcsodálatosabb dolog, amit életemben láttam ! De hát, mit is vesztegetjük itt az időt ! Talpra ugrottunk, és lerohantunk végig a lefelé vezető ösvényen. Leérve átviharzottunk a lépcsők utcáján ,**

forgalommal, udvariassággal mit sem törôdve ôrült siettünkben, csakhogy minél elôbb a vízpartra érjünk. Odalent aztán csalódott dühvel toporzékolhattunk. Sehol nem volt sem egy árva csónak, sem csónakos, senki. Mind átkeltek a vízen, hogy odamenjenek, ahová mi is akartunk sietni. De mégis ! Az egyik szirt mögött csónak ringatózott. Felésiettünk hát, hogy kibéreljük és átkeljük vele a túloldalra, de mikor odaértünk, csak egy igen-igen öreg embert találtunk a közelben, aki éppen hálóval a kezében lefelé igyekezett a meredek parti ösvényen.

-Hé papa !- kiáltott Huang. -Vigyél át minket !

-Nékem aztán nincs hozzá sok kedvem. És ti mit kerestek odaát ?

Behajította hálóit a csónakba és nekidôlt a ladik oldalának, ütött-kopott pipáját szopogatva közben. Keresztbe tette a lábát, mitha csak egész éjjelre telepedne le egy jó kis beszélgetésre. Mi majd megôrültünk a türelmetlenségtôl.

-Gyerünk öreg, mennyit kérsz ?

Az öreg erre hihetetlen összeget mondott, annyit, amennyiért- gondoltuk- azt a rozoga csónakját evezôstôl meg lehetett volna venni. De mi teljesen eszünket veszítettük a türelmetlenségtôl , szinte mindenünket odaadtuk volna, csak átjussunk már a túlsó partra. Huang alkudni kezdett. Én viszont azt mondtam:

-Jaj, ne húzd már az idôt ! Add a felét annak , amit kér !

Az öreg ráállt. Tízszer annyi volt, mint amennyit remélt. Vagyis ráált a dologra, mi pedig már ugrottunk is a csónakba.

-Nyugalom, fiatalurak, nyugalom ! Még összetörik a ladikom- siránkozott az öreg.

Huang pedig rászólt:

-Siess már, nagyapó ! Késôre jár !

Az öreg nagy komótosan , nyögve a köszvénytôl, s elégedetlenül mormogva maga elé, beszállt a ladikba. Kényelmesen felemelt egy rudat, s behajtott a

sodorba. Türelmetlenül fészkelôdtünk, megpróbáltuk akaratumkkal gyorsabb mozgásra bírni a csónakot, de az öreget semmi sem mozdíthatta ki a nyugalmából. A folyó közepén aztán elkapott a limány és megpörgetett, de az öregnek végül is sikerült a hajót a helyes irányba fordítani, s végre közeledni kezdtünk a túlsó part felé. Hogy időt nyerjek, még útközben kiszámoltam a pénzt, és odanyomtam az öregnek. Ezt persze szélnél sebesebben vette el. Végül, anélkül, hogy megvártuk volna, amíg a csónak partot ér, beleugrottunk a térdig érô vízbe, és kigázoltunk a partra.

Elöttünk állt az a csodálatos gépezet, az a hihetetlen gépezet , amelyik az égből érkezett, és amelyik embereket hozott magával. Bámulattal nézegettük, de legjobban a saját vakmerôségünkön csodálkoztunk, hogy egyáltalán ilyen szörny közelébe merünk menni. Mások is álltak ott, de ôk tekintélyes távolságot tartottak. Mi viszont csak mentünk előre, közel mentünk a szörnyhöz, alámentünk, megtapogattuk és megnyomogattuk a kerekek gumibroncsait is. A faránál felfedeztük, hogy ott nincsenek kerekei, hanem rugalmas fémből készült rúd állt ki belôle, amelynek valami cipôféle van a végén.

-Ó !- mondtam.- Szóval ez egy féksaru, ami lelassítja, mikor leszáll. Ilyesmi a mi sárkányainkon is van.

Óvatosan , kissé még félénken megfogdostuk a gép oldalát is, s hitetlenkedtünk látva, hogy szövetféle amit kifestettek és valami fakeretre erősítettek.

Láttak már ilyet ?!

A far és a szárnyak közt félúton éppen egy fémlapot tapogattunk: majd elájultunk a rémülettôl, mikor kinyílt, és egy ember ugrott ki könnyedén rajta.

-Úgy látom, Önöket nagyon érdekli a gépünk.

-Persze- feleltem.- Én is repültem ilyesmin Tibetben, csak az csendes volt.

A férfi rámnézett, és tágra meredt a szeme.

-Azt mondja, Tibetben ?

-Ott-feleltem.

Huang pedig közbevágot:

-A barátom eleven Buddha, láma. Csunkingban tanul. Embervivô sárkányrepülôvel szokott repülni-magyarázta meggyôzôen.

A légiszerkezetbôl elôbújt embert láthatóan érdekelte a dolog.

-Ez nagyon érdekes- jelentette ki. -Bejönne , hogy leülhessünk és megbeszélhessük ezt a sárkányt ? Megfordult és mutatta az utat. Jó, gondoltam , már sokmindent túléltem: ha ez az ember biztonságban érzi magát a dolog bensejében, akkor nekem sincs félnivalóm. Beléptem tehát én is. Huang pedig követett. Láttam már ennél a gépnél nagyobbat is a tibeti fennsíkon, olyat, amilyenen az Ég Istenei repültek ki a világból egykor. De az egész más volt, nem ilyen ijesztô, mert az Istenek gépe halk volt, ez viszont dübörgött, kavarta a levegôt, és rázkódott repülés közben.

Odabenn ülések is voltak, egészen kényelmes ülések . Letelepeltünk. Az idegen folyton Tibetrôl tett fel kérdéseket, olyan kérdéseket , amelyek számomra teljesen ostobáknak tûntek. Tibet olyan átlagos, olyan egyszerű hely volt, s erre itt volt ô, a legcsodálatosabb gépben, amit valaha is láttam , és Tibetrôl érdeklôdött. Végül , hosszú idô múltán és nagy nehezen tôle is sikerült néhány információt kicsikarnunk. Ezt a gépet "aeroplánnak" hívják, és gépek lökik a levegôn keresztül.

-A gépek okozták a zajt- jelentette ki a férfi.

Ezt az aeroplánt Amerikában gyártották, és egy sanghaji, kínai cég vásárolta meg, mert Sanghaj és Csunking közt légijáratot szerettek volna indítani. A három ember , aki a gépbôl kiszállt, a pilóta, a navigátor és a fedélzeti mérnök volt. Éppen próbarepülést végeztek. A pilóta- vagyis az a férfi , akivel beszélgettünk - azt mondta:

-Szeretnénk a helyi elôkelôségek figyelmét felkelteni: Velünk kipróbálhatják a repülést, hogy támogassák a

vállalkozásunkat.

Bólítottunk s arra gondoltunk, milyen csodálatos ez, s mennyire szeretnénk mi is előkelőségek lenni, s repülni egyet. A pilóta pedig így folytatta:

-Ön tibeti . Bizonyára Ön is előkelőség. Kipróbálná a gépünket ?

-Te jó ég- feleltem-, hát persze , amikor csak akarják ! A pilóta intett Huangnak, s megkérte , szálljon ki, mert ő nem jöhet velünk .

-Kérem ne !- mondtam.- Kérem, ne ! Ha az egyikünk megy, a másikunk is jön.

Így hát Huang is maradhatott már. (Később nem volt túl hálás érte.) A két férfi , aki korábban kiszállt, újra a géphez lépett. Kézjeleket adtak egymásnak. Valamit csináltak a gép orránál, majd hangos "bumm"-ot hallottunk, s megint csináltak valamit. Hirtelen rémes zaj támadt, és a gép iszonyatos rázkódásba kezdett. Felpattantunk, azt hittük, valami baleset történt , s mindjárt darabokra hullik a masina.

-Kapaszkodni !- szólt a pilóta . De ez teljesen fölösleges utasítás volt, hiszen nem is kapaszkodhattunk volna erősebben.- Most pedig felszállunk.

Egyszerűen megdöbbenő zötyögés, ugrálás, rángatózás és hintázás kezdődött, sokkal rosszabb, mint akkor , mikor első alkalommal szálltam föl embervivő sárkánnyal. Ezúttal százszor rosszabb volt, mert a rángatózás mellé még zaj, retteentő zaj is társult. Egy utolsó huppanás- amitől a fejem majd a nyakam közé szakadt- aztán olyan érzésem támadt, mintha valaki erősen lefelé és hátrafelé nyomna. Megpróbáltam felemelni a fejem és kinézni az oldalsó ablakon. A levegőben voltunk, emelkedtünk. Láttuk, amint a folyó ezüstfonálként húzódik alattunk, s ahogy a két folyó eggyé válik. Láttuk a sampanokat és a dzsunkákat: olyanok voltak, mint a játékszerek, mint apró, lebegő fadarabkák. Aztán Csunkingra is letekinthettünk, az utcákra, a lépcsős utcákra, amelyeket olyan keservesen tudtunk csak

megmászni. Ebből a magasságból szinte vízszinteseknek tűntek, a sziklaoldal teraszos szántói azonban továbbra is vakmerően ugrottak ki a megdőbbentően meredek lejtő oldalából. Láttuk, hogyan vánszorognak a parasztok, mit sem törődve velünk, röpülőkkal. Hirtelen fehérség vett körül, teljes és tökéletes homály, még a gépek hangját is elnyelte a köd. A felhők közt jártunk. Még néhány percig felhőfoszlányok suhantak el ablakunk előtt, majd újra világosodni kezdett. Az ég arany napfényrel eláradt halványkékjébe emelkedtünk. Alattunk, mintha valami jeges, fehérén szikrázó hótenger húzódott volna, mely vakítóan sziporkázott az erős fényben. Emelkedtünk és emelkedtünk, s hirtelen észrevettem, hogy a gép vezetője hozzám beszél. -Magasabban járunk, mint amilyen magasan Ön valaha is járt életében.

-Nem hiszem- feleltem. -Mikor először repültem embervivő sárkánnyal, tizenhétezer lábnyira jutottam.

A férfit meglepte a dolog. Elfordult, hogy kinézzen az oldalablakon: a szárny megdőlt és süvöltő zuhanással siklottunk lefelé. Huang arca halványzöldre, rémes színűre váltott, s olyan dolgok történtek vele, amiket helyesebb nem részletezni. Kibillent a székéből és arccal a gép padlatára zuhant. Nem nézett ki valami jól, de hát hogyan is nézett volna ki szegény! Én mindig is immunis voltam a "légibetegséggel" szemben, és semmi egyebet nem éreztem, mint némi örömet a sikerült manőver felett. Nem így Huang: őt teljesen kiborította a dolog. Mikor landoltunk, még mindig reszketett, mint a kocsonya, s közben néha fájdalmas nyögéseket hallatott. Szegény Huang nem volt az a kimondott pilótaalkat. Leszállás előtt a pilóta kikapcsolta a propellereit s csak úsztunk a levegőben, fokozatosan süllyedve lejjebb és lejjebb. Csupán a szél sziszegését lehetett hallani a szárnyak körül, s csak a gép oldalára erősített szövet verdesése jelezte, hogy emberalkotta gépen szállunk. Aztán,

mikor már egész közel kerültünk a földhöz, a pilóta újra beindította a propellereket, s újra megsüketített a sok száz lóerő velőtrázó dübörgése. Egy kör, s földet értünk. Heves csapódás, a fékezősaru csikorgása, aztán zötyögve megálltunk. A gép zaja újra elült, s a pilóta meg én felálltunk, hogy kiszállunk. Szegény Huang még nem volt abban az állapotban, hogy moccani tudott volna. Ki kellett cipelnünk, és a homokra kellett fektetnünk, hogy magához térjen.

Félek, túlságosan szőrösszívű voltam. Huang ott hevert arccal a homokban azon a földpadon, amelyen a mérföldszéles folyó közepén landoltunk. Arccal lefelé feküdt, különös hangokat hallatott, és mozdulatokat tett, én meg még örültem is, hogy nem tud felkelni. Örültem, mert jó ürügy volt ez számomra, hogy ott maradhassak még egy kicsit, és beszélgethessek a repülő vezetőjével. Mert beszélgettünk. Sajnos a pilóta folyton csak Tibetről akart hallani. Milyen az ország a repülés szempontjából? Le tudnak-e szállni ott a gépek? Landolhat-e ott ejtőernyővel egy hadsereg? Nekem aztán halvány fogalmam nem volt, mi az az ejtőernyő, de a biztonság kedvéért, azért tagadó választ adtam. Végül megállapodtunk. Én beszéltem neki Tibetről, ő meg a repülőkről. Aztán azt mondta:

-Nagyon megtisztelne, ha megismerkedne néhány barátommal, akiket szintén érdekelnek a tibeti misztériumok.

De hát mi dolgom lett volna az ő barátaival? Csupán egy kis egyetemi hallgató voltam, aki később repülni is meg akart tanulni, míg ezt az embert csupán a társadalom ügyei érdekeltek. Tibetben azon kevesek közé tartoztam, akik repültek már életükben.

Embervivő sárkány segítségével magasan a hegyek fölé szálltam, ám, jöllehet az élmény csodálatos volt, és a csend boldogító, a sárkány azért mindvégig a földhöz volt rögzítve. Legföljebb a levegőbe tudott emelkedni, ám pilótája akarata szerint szabadon

szálldosni a föld fölött- már nem volt képes. Ki volt pányvázva, mint a jak a legelôre. Többet szerettem volna tudni errôl a zúgó gépezetrôl, ami úgy repült, ahogy azt megálmodtam egykor, ami bárhová el tudott repülni , a világ bármely tájára- mint a pilóta említette-, erre ez az ember csakis Tibetrôl akar velem beszélgetni !

Egy idô után holpontra jutottunk. Szemben ültünk egymással a homokon, oldalunkon szegény nyöszörgô és teljesen mellözött Huanggal . Végül is megállapodtunk valamiben: Megígértem, hogy találkozom a barátaival , és mesélek nekik ezt-azt Tibetrôl és a tibeti misztériumokról. Megígértem , hogy tartok néhány elôadást a tárgyról. Ő pedig , cserébe , megint beenged a gépébe, és elmagyarázza, hogyan mûködik a repülô. Elôször is körbejártuk a gépet, megmutatott nekem pár dolgot. A vezérsíkot, a kormánylapátot, az emelôszárnyakat- vagyis mindenfélét. Aztán megint beszálltunk a gépbe, és leültünk egymás mellé, egészen a gép orrában. Mindegyikünk elôtt egy-egy botféleség volt, amelyekre félkerekek voltak erôsítve. A kerekeket forgatni lehetett, balra vagy jobbra, a botot pedig hátra és elôre tudtuk nyomni. A pilóta elmagyarázta , hogy hátrahúzáskor hogyan emelkedik, s elôrenyomáskor hogyan süllyed a gép, a kormányforgatáskor pedig hogyan fordul erre vagy arra. Megmutatta a különféle gombokat és kapcsolókat is. Ezután beindította a gépet, s az üvegkijelzôk mögött láthattam a remegô mutatókat, amelyek aszerint változtatták helyüket, hogy a gép milyen erôvel mûködött. Sok idôt eltöltöttünk, s a pilóta értette a dolgát, mindent elmagyarázott. Aztán a gépek leálltak, kiszálltunk, ô pedig levette a motorfedôket és különféle érdekességeket mutogatott nekem. Karburátorokat, gyújtókat és egyebeket.

Este pedig , ahogy megígértem, elmentem a barátaihoz. Valamennyien természetesen , kínaiak

voltak . Mind kapcsolatban álltak a hadsereggel. Egyikük elmondta, hogy jól ismeri Csang Kai Seket, s a tudtomra adta, hogy a generalisszimusz éppen egy motorizált hadsereg magvát akarja kiépíteni. Modernizálni szeretné a kínai hadsereget. Azt mondta , néhány napon belül egy vagy két kisebb gép érkezik majd Csunkingba. A gépeket az amerikaiaktól vásárolták- mondta . Ezek után nem járt a fejemben semmi egyéb, csak a repülés. Hogyan juthatnék fel valamelyik gépre ? Hogyan repülhetnék vele ? Hogyan tanulhatnék meg repülni ?

Pár nap múlva Huanggal éppen kijöttünk a kórházból , mikor a fejünk fölött gomolygó sűrű felhők közül két ezüst test villant elô, két együléses harci gép, amelyek Sanghajból érkeztek- az ígéret szerint. Tettek pár kört Csunking fölött, majd tovább köröztek odafönn. Aztán , mintha hirtelen észrevették volna , hol szállhatnak le, szoros kötelékben ereszkedni kezdtek. Nem vesztegettük az időnket. Lerohantunk a lépcsők utcáján és keresztül siettünk a homokon. Két kínai pilóta állt a gépe mellett, szorgosan tisztogatva repülőjükről a szennyes felhők nyomait. Huanggal odamentünk hozzájuk, s kettejük közt a rangidősnek: Po Ku kapitánynak bemutatkoztunk. Huang egyértelműen a tudtomra adta, hogy semmi áron nem száll föl többé a levegőbe. Már azt hitte, belepusztul első- és utolsó - légi útjába.

Po Ku kapitány így szólt:
-Ó igen, már hallottam Önről. Higgye el, alig vártam, hogy megismerkedhessünk.

Ez nagyon hízelgett nekem. Beszélgettünk egy darabig. Megmutatta, mi a különbség az ő gépe között és a között az utasszállító gép között , amelyet korábban láttunk. Ez, ahogy elmagyarázta , együléses és egypropelleres gép, amaz viszont hárompropelleres típus. Nem sokáig maradhattunk azonban együtt, mert a saját dolgaink után kellett néznünk. Igencsak nehezemre esett a válasz.

Másnap a napunk fele szabad volt, s olyan órán, hogy

csak tudtunk, kimentünk a két géphez. Megkérdeztem a kapitányt, mikor tanít már meg repülni- ahogy ígérte. Azt válaszolta:

-Sajnos én, valószínűleg nem oktathatom Önt. Csang Kai Sek kifejezett parancsára jöttem ide. A gépeket kell bemutatnom.

Aznap azonban nem hagytam békén, s mikor másnap is elmentem hozzá, így szólt :

-Beülhet a gépbe, ha akar. Meglátja, milyen élvezetes. Üljön be, és próbálgassa a kapcsolókat. Így működnek: nézze csak !

A szárny tövén állva mutogatta nekem a kapcsolókat , melyik hogyan működik. Majdnem ugyanolyanok voltak , mint a hárommotoros gépen, de természetesen sokkal egyszerűbbek. Aznap este elvittük a kapitányt és társát- egy rendőrt hagyva a gépek őrzésére- abba a templomba, amelyben laktunk. Noha igen keményen megdolgoztam őket, nem tudtam kihúzni belőlük egy szót sem arra vonatkozóan, mikor tanítanak már meg repülni. A kapitány végül azt mondta :

-Valószínűleg hosszabb ideig is várnia kell. Többhavi kiképzés kell hozzá. Nem lehet csak úgy ukmukfukk repülni mint Ön gondolja. Előbb alapképzést kell kapnia, aztán kétülésesben kell repülnie, és sok-sok órát kell vennie, amíg olyan gépbe engedik, mint a mienk.

Másnap késő délután újból lementünk a gépekhez. Átkeltünk a folyón Huanggal , és kiértünk a homokpadra. A két tiszt teljesen egyedül volt a gépével. A két gép távol állt egymástól. Ám Po Ku barátjának gépével láthatóan valami nem volt rendben, mert kinyitották az oldalát: szerszámok heverték a földön szerteszét. Po Ku maga is járatta a gépét. Éppen szerelgette. Megállította a motort, igazított rajta valamit, s újra beindította. A gép azt mondta , hogy "fut-fut-fut", de eszében sem volt futni. Po Ku egészen megfélekezett rólunk, a szárnyon állt, és a géppel babrált. Aztán , mikor a

motor megfelelôen , lágyan dorombolt már- mint az elégedett macska- felegyenesedett, és megtörölte a kezét egy darab olajos rongyban. Boldognak látszott. Épp mondani akart nekünk valamit, mikor a társa a másik géptôl sûrgôsen magához hívta. Po Ku le akarta állítani a motorját, de a másik pilóta olyan kétségbeesetten integetett, hogy azonnal leugrott a szárnyról, és a barátjához rohant.

Huangra néztem, és azt mondtam:

-Szóval azt ígerte, beülhetek, nem ? Hát akkor be is ülök.

-Lobszang - mondta erre Huang. -Nem töröd a fejed semmi hülyeségen, ugye?

-Dehogyan is- feleltem.-Különböben is: tudok vele repülni . Mindent tudok róla

-De ember !-kiáltott fel Huang. -Még megöled magad !

-Marhaságnak !- jelentettem ki. -Hát nem repültem eleget sárkánnyal ? Nem voltam fenn a levegôben, anélkül, hogy rosszul lettem volna ?

Szegény Huang erre behúzta fülét-farkát, hisz saját légi vitézkedése nem a legjobban sikerült .

Átnéztem a másik gépre, de a két pilóta túlságosan el volt foglalva ahhoz, hogy törôdjön velem. A homokon térdeltek, és valami gépalkatrészt bütyköltek, se láttak, se hallottak a nagy munkától. Senki más nem volt a közelben, csak Huang, odamentem tehát a géphez. Ahogy másoktól láttam , kirúgtam a kerekek alól az ékeket, s mikor a gép gurulni kezdett, gyorsan felugrottam rá. A kapcsolókról már párszor hallottam némi magyarázatot, így tudtam, melyik a gázkar, s azt is tudtam, mit kell tennem. Erôsen

elôrenyomtam, egészen ütközésig, olyan erôvel, hogy a bal csuklóm majdnem beletörött. A motor teljes gázzal felbôgött, mintha csak szabadulni akarna.

Aztán nekiindultunk, teljes sebességgel száguldva a sárga homokon. A víz és a homok találkozásánál fénycsíkot láttam . Egy pillanatra pánikba estem, aztán az eszembe jutott: húzd hátra. Erôsen hátrahúztam az irányítókart, a gép orra

felemelkedett, a kerekek épphogy érintették a hullámokat, cseppfelhôt kavarvaés- máris fönn voltunk a levegôben. Úgy éreztem, mintha egy hatalmas, irtózatoss erejû kéz emelne alulról fölfelé. A gép dübörgött, én pedig arra gondoltam : "Nem szabad túl gyorsan menni, vissza kell vennem a gázt, vagy darabokra esik az egész." A gázkart tehát negyed útig visszahúztam, a gépdübörgés pedig aláhagyott. Kinéztem oldalt a gépbôl és majdnem elájultam. Messze alattam húzódtak Csunking fehér sziklái, magasan jártam, igazán magasan, olyan magasan , hogy alig tudtam megállapítani, hol vagyok. Egész idô alatt csak felfelé szálltam. Fehér sziklák ? Csunkingban ? Ugyan hol ? Uramisten ! Ha még magasabbra megyek, kirepülök a világból is- gondoltam . Éppen ekkor rettentô rázkódást éreztem , s az volt az érzésem , mindjárt darabokra esem. A kar kicsúszott a kezembôl, a gép oldalának vágódtam. A masina megingott, erôsen megdôlt és pörögve a föld felé zuhant. Egy pillanatig szintiszta rémület fogott el. Azt mondtam magamnak: "Ezt most jól elintéed, Lobszang fiam. Mindenkinél okosabb akartál lenni. Pár pillanat, és vakarhatnak lefelé a sziklákról. Jaj, minek jöttél el Tibetbôl ?"

Aztán megpróbáltam az eszembe idézni, mit tanultam egykor, és hogyan repültem a sárkánnyal. Dugóhuzó: Az irányítókarok ilyenkor nem működnek, vagyis teljes gázt kell adnom, hogy a gép újra irányíthatóvá váljon. Nem haboztam sokat: ismét jobbra nyomtam a gázkart , s a gép megint felbôgött. Aztán megragadtam a vadul csapkodó kormánykart és visszaügyeskedtem magam a székbe. Kézzel és térddel nyomtam előre a kart. A gép orra erre úgy felvágott, mintha a farrész eltűnt volna. Biztonsági övem nem volt, s ha nem kapaszkodom nagyon erôsen az irányítókarba, kivágodom a gépbôl. Úgy éreztem , a vérem jéggé fagy, mintha valaki havat gyömöszölne a hátamba. Térdem furcsán elgyöngült, a gép zúgott, s egyre magasabb hangon sivített. Már

akkor teljesen kopasz voltam, de biztos vagyok benne, ha nem lettem volna, a légellenállás az utolsó hajszálat is lesöpörte volna a fejemről. "Jaj, ebből elég"- mondtam magamnak, és finoman , rettentő finoman , nehogy letörjön, visszahúztam a kart. Fokozatosan, rettentő lassan, az orr egyre feljebb emelkedett, de izgatottságomban elfelejtettem a gépet szintben megállítani. . Addig ment egyre feljebb az orr-rész, amíg egy különös érzés hatására lefelé nem néztem, helyesebben fölfelé ? Az egész föld a fejem fölött lebegett ! Egy pillanatig képtelen voltam felfogni, mi történt , aztán a gép billent egyet, és megint zuhanni kezdett, úgyhogy a föld, az alsó világ egyenesen a propelleremmel szembe került. Bukfenceztem egyet. Felfordulva repültem, térdemmel és kezemmel a pilótaülésbe csimpaszkodva, biztonsági öv és a remény legkisebb szikrája nélkül lógva a semmiben. Bevallom, megszeppentem, de aztán arra gondoltam : ha egy ló hátán meg tudtam maradni, akkor ezen a gépen is megmaradok. Lejjebb engedtem tehát egy kicsit a gép orrát, majd fokozatosan visszahúztam a kormánybotot. Megint úgy éreztem , mintha egy hatalmas kéz nyomna lefelé, ez alkalommal azonban lassan, óvatosan húztam vissza a kart s közben a földet figyeltem- s végül sikerült is vízszintesbe hozni a gépet. Egy-két másodpercig csak ültem, törölgetve a homlokomról a verítéket, azon gondolkodva, micsoda szörnyûségen kellett átmennem: először lefelé , aztán egyenest fölfelé, aztán fejfelé lefelé röpködtem, most pedig fogalmam sincs, hol vagyok . Átpillantottam a gép oldala fölött. A földet fürkésztem, ide-oda forogtam, ám a leghalványabb fogalmam sem volt, hol vagyok tulajdonképp . Lehettem éppen a Góbi sivatag fölött is. Végül már majdnem feladtam a reményt, mikor hirtelen ötletem támadt , s egy csapásra minden a helyére került a pilótafülkében: a folyó! Hol a folyó ? Persze : a folyót mindenképp meg tudom találni, aztán , akár balra,

akár jobbra tartok, valahová csak eljutok ! Lány kört rajzoltam le a géppel, s közben a látóhatárt fürkésztem . Végül is a távolban megpillantottam a halvány ezüsthonalat. Abba az irányba fordítottam a gépet és egyenesen arra repültem. Előrenyomtam a gázkart, hogy gyorsabban odaérjek, aztán pedig visszahúztam , nehogy valami tönkremenjen a nagy zajtól, amit csaptam. Nem mondhatnám, hogy túl boldog voltam... Úgy láttam, képtelen vagyok középúton járni. Ha előrenyomom a gázkart , a gép orra rémítő sebességgel emelkedik, ha pedig visszahúzom, még ijesztőbb hirtelenséggel süllyed lefelé . Most hát mindent óvatosan próbáltam újra: ugyan mi mást tehettem volna ?

Mikor a folyó fölé értem, megint tettem egy fordulatot, és azontúl a víz mentén repültem és kutattam, hol pillantom meg Csunking szikláját. Nagyon ijesztő volt az egész ! Képtelen voltam rátalálni a városra. Elhatároztam, hogy alábbereszkedek. Lejjebb köröztem, köröztem , fejemet oldalt kidugva kerestem a fehér sziklákat a vágásokkal- vagyis a lépcsős utcákkal- , kutattam a teraszos szántóföldeket. Nem volt könnyű rájuk találnom. Végül megvilágosodott előttem, hogy azok a kis porszemek a folyón nem mások, mint a Csunking környékén horgonyzó hajók. A kis kerek gőzös, a sampanok, a dzsunkák. Még lejjebb ereszkedtem hát. Egy halom ezüstös homok tűnt elém. Lejjebb szálltam , spirál alakban, mint a zsákmányára lecsapó sólyom. A homokfolt egyre növekedett és növekedett . Három ember bámult fölfelé, a borzalomtól megkövülten, három ember , Huang, valamint Po Ku és pilótatársa , akik már bizonyosak voltak benne- mint később elmondták- , hogy oda a gépük

Am most már biztos voltam a dolgomban, túlságosan is biztos . Fölszálltam a magasba, fejjel lefelé is röpködtem, megtaláltam Csunkingot is. Most már gondoltam - én vagyok a világ legjobb pilótája. Épp

ekkor valami megcsapta a bal lábamat, ott ahol az a sebhely volt, amit még a kolostorbéli megégésemtől szereztem. Gondolom, automatikusan elránthattam a lábamat , mert a gép kilengett, bal arcomba valóságos tornádó csapott, s ahogy a gép szárnya megingott, az orr-rész megsüllyedt, s egy csapásra iszonyú sebességgel zuhanni kezdtem. Újra elôrenyomtam a gázkart és óvatosan visszahúztam a kormányrudat. A gép megrázkódott, a szárnyak remegtek. Azt hittem, menten kihullanak a helyükből. De csodák csodája, megmaradtak. A gép fölívágott, mint valami dühös mén, aztán vízszintesbe csusszant. Szívem hevesen vert az erőfeszítéstől és a rémülettől. Újra tettem egy kört, s megint a kis homokpad fölé repültem .- Most pedig- mondtam magamban- le kell tennem a gépet. De hogyan ?

A folyó itt egy mérföld széles volt. Számomra úgy tűnt, mintha csak pár centi lenn, és a kis homokpad, amelyen landolnom kellett, tûhegynyi volt. Köröztem , s közben törtem a fejem, mit tegyek. Aztán eszembe jutott, mit mondtak a pilóták, hogyan magyarázták el, mi a repülés. Kerestem tehát valahol valami füstöt, hogy lássam, merről fúj a szél, mert úgy hallottam, széllal szemben kell landolni. A szél a folyással szemben fújt: ezt egy, a folyóparton gyújtott máglya füstjéből állapíthattam meg. Félkört téve előbb a folyással szembe repültem , sok mérföldnyivel odább, azután a folyás irányába és a széllal szembe fordultam. Ahogy Csunking irányába röpültem, fokozatosan visszaengedtem a gázkart , így egyre lassabban és lassabban szálltam , s a gép egyre süllyedt és süllyedt. Egyszer csak túlságosan is hátraengedtem a kart, mert a gép bedöglött, a repülô ugrott egyet, és zuhanni kezdett, mint egy kôdarab: a szívem és a gyomrom viszont - legalábbis úgy éreztem - odafönn maradt egy felhôn. Persze nyomban elôrenyomtam a gázkart , visszarántottam a kormányrudat, de most újra meg kellett fordulnom, és még egyszer felfelé kellett repülnöm a folyón, s újra

nekivágnom a leszállásnak. Kezdtém belefáradni ebbe az egész repülésbe, s azt kívántam, bárcsak soha ne kezdtem volna bele. Egy dolog- gondoltam - fölszállni a levegőbe, de leszállni, egy darabban, az már sokkal nehezebb ügy !

A gép dübörgése egyhangúvá vált. Boldog voltam, hogy újból magam előtt láthatom Csunkingot.

Alacsonyan szálltam és lassan, épphogy a folyó fölött, hatalmas sziklák közt, amelyeket máskor fehérnek láttam, ám most, a nap ferde sugaraiban zöldesfeketének tûntek. Ahogy a túlságosan keskenynek tûnő folyó közepén húzódó homokpad felé közeledtem- nekem legalább néhány mérföld szélességű leszállópálya lett volna elég- három, izgatottan ugráló alakot vettem észre odalenn.

Annyira lenyûgözött a látvány, hogy teljesen elfeledkeztem a leszállásról. Mikor pedig végre eszembe jutott, hogy ez az a hely, ahol le kellene szállnom, a homokpad elsuhant már a kerekeim és a féksarum alatt. Mit tehettem , beletörödô sóhajjal, elôrenyomtam azt a fertelmes gázkart , hogy nagyobb sebességre kapcsoljak. A kormányrudat visszahúztam , hogy fölfelé szálljak, majd éles kanyart vettem bal felé. Újból a folyással szembe kerültem: elegendem volt az egészből, elegendem Csunkingból és mindenből.

Újból a folyás és a szél irányába fordultam. Jobbfelôl gyönyörű látványban volt részem. A nap épp lenyugodott, vörös volt, vörös és hatalmas. Lefelé szállt. Errôl eszembe jutott , hogy nekem is le kell szállnom. Arra gondoltam : leszálok, összettöröm magam és meghalok, ám úgy éreztem, nem készültem még föl rá, hogy találkozzak az Istenekkel, még annyi tennivalóm lenne ! Mindez a jóslatra emlékeztetett, s ekkor már tudtam, nincs miért aggódnom. A jóslat ! Hát persze, hogy szerencsésen földet fogok érni, és minden rendbe jön !

Ez a gondolatmenetem majdnem elfeledtette velem Csunkingot. Pedig itt volt, a bal szárnyam alatt, a közelben. Óvatosan toltam egyet a kormányrúdon,

hogy meggyôzôdhessem róla: a sárga homokpad egyenest a gépem orra előtt van. Egyre jobban lassítottam. A gép fokozatosan süllyedt. Visszahúztam a gázkart , úgyhogy alig tízlábnyira repültem már a víztôl, mikor a motor zaja megszûnt. Kikapcsoltam a gépet, nehogy tûz üssön ki mikor a földhöz csapódom. Aztán nagyon finoman , elôrenyomtam a kormányrudat , s még alacsonyabbra ereszkedtem. Pont a gép orra előtt feltûnt a homok és a víz: mintha egyenest bele akarnék repülni. Finoman visszahúztam hát a kormányrudat . A gép rándult egyet, csikorgott, aztán ugrálni kezdett. Aztán újból csikorgás, rángás, ugrálás, majd rémes reccsenés, mintha minden darabokra akarna hullani. A földön voltam ! A gép sikeresen landolt ! Egy pillanatig mozdulatlanul ültem, nem tudtam elhinni, hogy mindennek vége, s hogy nem zûg a fülemben többé a motor: de a dübörgést már csak képzeltem. Aztán körülnéztem. Po Ku , a barátja és Huang száguldottak felém, az erôlködéstôl vörösen, lihegve. Épp mellettem fékeztek le. Po Ku rámbámult, aztán a gépére, majd megint rám. Végül szemmel láthatóan elsápadt a megrázkodtatástól és a hatalmas megkönnyebüléstôl. Annyira megkönnyebült, hogy nem is tudott igazán haaragudni rám. Hosszú, hosszú hallgatás után Po Ku így szólt:

-Ezt jól elintézted. Most aztán be kell lépned a légierôhöz, máskülönben nagyon komoly bajba kerülök.

-Rendben- mondtam-, szívesen. Nem olyan nagy szám ez a repülés. De azért szeretném megtanulni a szabályos módját is.

Po Ku újból elvörösödött, aztán kirobbant belôle a nevetés :

-Született pilóta vagy, Lobszang Rampa - mondta . - Elintézem neked, hogy repülhess.

Megtettem tehát az elsô lépést afelé, hogy elhagyjam Csunkingot. Kettôs, sebészi és pilótai képesítéssel,

**mindenütt a hasznomat veszik majd.
Később, mikor megbeszéltük a történetet,
megkérdeztem Po Kut, miért nem jött fel a másik
géppel, ha annyira aggódott értem, hogy megmutassa
vele az irányt hazafelé ? Azt válaszolta:**

**-Akarrtam én, de elvitted az összes üzemanyagomat,
így hát nem tudtam.**

**Huang természetesen mindenkinek elmesélte, mi
történt , s Po Ku és társa sem hallgatott az ügyről, így
hát- legnagyobb bánatomra- napokig én voltam a
téma az egyetemen és a kórházban. Dr. Li hivatalosan
is magához kéretett, s szigorú feddésben részesített,
ám magánemberként azért gratulált nekem.**

**Elmondta, hogy fiatal korában ő is szívesen részt vett
volna hasonló kalandban, de az ő fiatal korában"nem
voltak még repülőgépek. Legföljebb lovon vagy
gyalog utazhatott az ember". Kijelentette, nem
gondolta volna, hogy éppen egy vad tibetinek
köszönhetően részesül olyan izgalmakban,
amilyenekben évek óta nem. Azt mondta :**

**-Mondd csak, Rampa , hogy festett az aurájuk, mikor
följük röpültél, és azt hitték, hogy a fejükre
zuhansz ?**

**Nem tudta visszafojtani a nevetését, mikor
elmondtam neki, hogy rettentő rémültek voltak, s
hogy aurájuk halványkék, cinóbervörös sávokkal
tarkított folttá szűkült. Azt is hozzátettem még: csak
annak örültem hogy nincs körülöttem senki olyan , aki
látja az én aurámat. Rémesen festhetett ! Ebben
egész biztos vagyok!**

**Nem sokkal ezután felkeresett Csang Kaj Sek
generalisszimusz megbízottja, s felajánlotta, hogy
tanuljak meg helyesen repülni, s lépjek be a kínai
hadseregbe. A tiszt, aki felkeresett, azt mondta :
-Ha elég időt nyerünk, amíg a japánok komolyan nem
támadnak, különleges alakulatot szeretnénk
létrehozni, hogy a sérült és mozgásképtelen
embereket sebész pilótákkal tudjuk elsőségiyben
részesíteni, és kórházba szállítani.**

Így került rá sor, hogy az emberi test tanulmányozása mellett mást is tanuljak. Az olajkeringésről éppúgy tanulnom kellett hát, mint a vérkeringésről.

Ugyanúgy meg kellett ismernem a repülő felépítését, mint az emberi csontvázét. Egyformán érdekelt mind a kettő, mert sok volt bennük a közös vonás.

Teltek-múltak tehát az évek: végül is végzett doktor és pilóta lett belőlem, mindkettőben járatos voltam, hisz kórházban dolgoztam, szabad időmben pedig röpködtem. Huang ebből kimaradt. Őt nem érdekelte a repülés, a gép pusztá említésébe is belesápadt. Helyette Po Ku lett a társam: kiderült, hogy remekül kijövünk egymással, jó kis csapatot alkottunk mi ketten.

A repülés csodálatos érzés. Fenséges dolog a géppel szállni odafenn a magasban, kikapcsolni a motort, szárnyalni, siklani, akár a madár. Mindez emlékeztetett kicsit az asztrális utazásra, amelyben olykor részem van, s amelyre bárki elindulhat ha lelke elég gazdag, s van türelme kitartani.

Tudod-e TE, hogy mi az az asztrális utazás ? Ismered-e a szárnyalás gyönyörét, annak örömét, hogy a tetők fölé emelkedsz, óceánok felett röpdülsz át, talán valamely messzi föld felé ? Mi minderre képesek vagyunk. Nem egyéb ez, minthogy a test lejjebb fele elhagyja fizikai burkát, más dimenziókba emelkedik, és a világ más tájaira kóborol "ezüstoffonala" végén. Nincs ebben semmi varázslat, semmi elítélendő.

Természetes és egészséges dolog ez, és a régmúlt időkben minden ember akadálytalanul és könnyedén képes volt efféle asztrális utazásra . A Tibeti Adeptusok és sok indiai beavatott is asztrális alakjában szokott ide-oda utazgatni, s ebben semmi meglepő nincsen. A vallások szent könyveiben, mindenütt a világon, valamennyi vallás Bibliájában olvashatunk afféle dolgokról, mint az "ezüstoffonál" és az "aranytál". Ez az úgynevezett ezüstoffonál nem más, mint energiatengely, sugárzó energia, amely végtelen kiterjedésre képes. Nem anyagi kötelék ez, mint

amilyen az izom vagy az ér, vagy akár egy darab köté, hanem maga az élet: az energia, mely a fizikai testet és az asztrálisat köti össze egymással. Az embernek több teste is van. Jelenleg csak a fizikaival foglalkozunk, azután az asztrálissal. Sokan azt hiszik, ha "más" állapotba kerülünk, falakon kelhetünk át, vagy padlókon zuhanhatunk keresztül. Ez igaz is, de a falnak, illetve a padlónak más sűrűségűnek kell ehhez lennie. Az asztrális állapotban a mindennapi világ dolgai nem akadályozhatnak utunkban. A ház ajtaja sem bezárni, sem kizárni nem képes az embert. Ám az asztrális világban is vannak azért olyan ajtók és falak, amelyek számunkra, asztrális lények számára is szilárdak és éppoly áthatolhatatlanok, mint a fizikai testnek az evilági ajtók és falak.

Láttál-e már kísértetet ? Ha láttál , nyilván asztrális lényel volt dolgod, bizonyára olyasvalakinek az asztrális kivetülésével, akit jól ismersz, vagy olyasvalakiével, aki a világ egy másik részéről jött hozzád látogatóba. Olykor az ember igen eleven álmokat lát. Álmodhatod például , hogy úgy lebegsz, mint valami léggömb, fenn a magas égben, s csak madzag, köté, köt a földhöz. Letekintesz ilyenkor az égi magasból, a köté ottani végéről, s úgy látod, a tested merev, sápadt, mozdulatlan. Ha nem hoz zavarba ez a látvány, tovább lebegsz majd, fölfelé lebbensz, szállongva, mint a kutyatej termése a szélben. Kevéssel utóbb már távoli vidéken jársz, vagy valamely eldugott, de számodra jól ismert helyen. Ha pedig reggel visszagondolsz minderre, valószínűleg legyintesz csak rá: puszta álom volt. Pedig asztrális út volt, nem egyéb.

Tégy próbát: ha este aludni térsz, gondolj erősen arra, hogy látogatóba mérsz egy jó ismerősödhöz. Gondold végig, hogyan mennél hozzá. Talán egyazon városban laktok. Ha ezután lefeküdtél már, maradj teljesen nyugodt, lazíts és engedd el magad. Csukd be a szemed, és képzelj azt, hogy lebegsz az ágyon,

kilebbensz vele az ablakon, s most az utca fölött repülsz- tudván tudva, hogy semmi bajod nem eshet- tudva, hogy semmiképp le nem zuhanhatsz.

Képzeletedben kövesd a pontos útvonalat, amelyen haladni akarsz, utcáról utcára, míg a keresett házhoz nem érsz. Aztán képzeld el, hogyan lépnél a házba. Most ajtókkal nem kell törôdnöd, s kopognod sem kell. Láthatod a barátodat, azt , akihez látogatóba jöttél. Vagyis csak akkor láthatod , ha szándékaid tiszták. Nincs ebben semmi nehéz, semmi veszélyes vagy ártalmas. Csak egy a szabály: a szándékaid tiszták legyenek.

Vagy próbáljuk másként- veheted ezt ismétlésnek is, ám sokkal célravezetőbb több szempontból is megközelíteni a dolgot, hogy lássuk, mennyire pofonegyszerű. Tehát : ágyadon fekszel, egyedül és senki sem zavar, hálószobád ajtaja zárva, és senki be nem jöhet, nyugodt vagy. Képzeld, hogy lágyan elvász a testedtől. Nincs veszély, semmi baj nem érhet. Képzeld, hogy apró csikordulásokat és sok kis koccanást, apró koccanást hallasz, ahogy a szellemi erő elválik a testedtől, és megszilárdul odafönn.

Képzeld el, hogy testet hozol létre, fizikai tested pontos ellentétét, s ez a test a fizikai fölött lebeg, súlytalanul. Enyhe imbolygást érzel, kurta emelkedést-süllyedést. Nincs mitől félned, nincs miért aggódnod. Természetes, ártalmatlan mindez. Pihenés közben látod majd, amint frissen felszabadult lelked fokozatosan felemel míg magad is néhány lábnyira nem lebegsz a földtől. Aztán letekintesz önmagadra: a fizikai testedre. Látni fogod, hogy fizikai és asztrális testedet fényes ezüstkötélék köti össze , kékes ezüstkötélék , ami élettől, valamint a fizikai testtől az asztrális felé, illetve az asztrálistól a fizikai test felé áramló gondolatoktól lüktet. Amíg gondolataid tiszták , baj itt nem érhet.

Majdnem mindannyiunknak volt már asztrális utazással kapcsolatos élménye. Gondolj csak vissza , emlékezetedbe tudod-e idézni ? Elôfordult-e veled,

hogy aludtál, és úgy érezted közben, mintha ringatóznál, zuhannál, zuhannál , aztán egy döccenés, és felébredtél, mielőtt a földnek csapódtál volna ? Ilyen a rosszul , hibásan kivitelezett asztrális út. De nem szükséges feltétlenül végigszenvedned ezt a kényelmetlenséget, ezt a kellemetlen élményt. Az egészséget ugyanis csupán az asztrális és a fizikai test rezgése közti különbség okozza. Mikor utazásod befejeztével lefelé lebegtél, hogy belépj fizikai testedbe, valószínűleg valami zaj, valami légáram vagy zavaró körülmény enyhe helyzetváltozást okozott, és az asztrális test nem pontosan a megfelelő helyzetben tért vissza a fizikai testbe, tehát kis döccenésre, zökkenésre került sor. Olyasmire, mint mikor a busz hirtelen megáll. A busz, vagyis az asztrális test óránként tíz kilométert tesz meg. A föld- ebben az esetben a fizikai test- viszont mozdulatlan marad. A rövid távolságon, amelyet a buszból kiszállva a földet érésig megteszel, le kell lassulnod, különben zökkeni fogsz egyet. Vagyis ha ilyen zuhanó érzésed támad, előbb asztrális utazáson vettél részt, akár tudsz róla, akár nem, hiszen a zökkenés, amit "ügyetlen landolásnak" nevezhetünk, kitörli emlékezetedből mindazt, amin átmentél s amire korábban gondoltál. Ha nincs gyakorlatod benne, asztrális utazásaidat mindig álomban teszed meg. Vagyis utólag bizonyára meg vagy róla gyôzôdve , hogy álmom volt az egész . "Elmúlt éjjel azt álmodtam, hogy itt meg itt jártam és ezt meg ezt láttam." Ugyan hányszor mondtad már ezt ! Az egész csak álmom ! Valóban az volt ? Egy kis gyakorlattal azonban teljesen éber állapotban is képes lehetsz asztrális utazásokat tenni, s emlékezetekben tarthatod mindazt, amit tapasztaltál és cselekedtél. Természetesen az asztrális utazásnak van egy nagy hátránya, nevezetesen, hogy nem vihetsz és nem hozhatsz semmit magaddal, vagyis idôpocsékolás azt tervezned, hogy valahová asztrális módon utazol majd el, hiszen sem pénzed, sem zsebkendôd nem,

kizárólag a lelked viheted magaddal.

A gonosz szívű emberek nem utazhatnak asztrálisan. Számukra ez túl veszélyes lenne. Ám a tiszta szívűekre nem leselkedik semmiféle veszély, mert amíg szándékaik tiszták, amíg nem terveznek rosszat, s nem kívánnak nyereszkedni az úttal, semmi bajuk nem eshet.

Akarsz-e asztrális utazáson részt venni ? A legkönnyebb módja ennek a következő: Először is tartsd szem előtt, hogy a pszichológia legfőbb törvénye s a legfontosabb feltétele az, hogy az akarat és a képzelet közti csatában, a képzelet MINDIG nyer. Vagyis mindig képzeld azt, hogy képes vagy megtenni valamit, s ha elég erősen képzeled , meg is tudod tenni. Bármit megtudsz tenni. Következzék egy példa ennek megvilágítására:

Mindent megtudsz tenni, amit valóban elképzelsz, függetlenül attól, hogy a kívülállónak mennyire tűnik lehetetlennek. Ha azonban a képzeleted azt diktálja neked, hogy valami lehetetlen, akkor az számodra lehetetlen is lesz, akaratod akármennyire próbálja is rád erőtteni. Gondold meg: Van két harmincöt láb magas , egymástól tíz lábra álló ház. A két tető közt palló vezet át. A palló talán kétlábnyi széles. Ha át akarsz menni a pallón, a képzeleted eléd vetít minden rád leselkedő veszélyt : a szelet, amely kibillenthet, vagy a göböt a fán, amelyben megbotoalhatsz. Meg is szédülhetsz- mondja a képzeleted, ám közvetlen októl függetlenül is figyelmeztet rá, hogy ezt az utat nem tudod megtenni, leesel és szörnyethalsz. Egyszóval, függetlenül attól, mennyire szeretnéd kipróbálni, ha egyszer úgy képzelted, hogy nem tudod, akkor nem is tudod megtenni és az a pár egyszerű lépés a pallón keresztül kivihetetlené válik számodra . Semmiféle akaraterő nem lesz képes rá, hogy biztonságban átvezessen a hídon. Ha viszont a palló a földön heverne, ugye minden habozás nélkül végigmennél rajta ? Nos, mi győz ebben az esetben ? Az akaraterő vagy a képzelet ? Ha azonban azt képzeled, hogy át

tudsz sétálni a két ház közötti pallón, akkor könnyedén meg is teszed, függetlenül attól, fúj-e a szél vagy billeg-e a palló, feltéve, ha valóban azt képzeled, hogy baj nélkül át tudsz menni rajta. Vannak emberek, akik vékony kötélén táncolnak, olykor még biciklivel is átkelnek rajta, de nem az akaraterejük teszi őket erre képessé. Csakis a képzeletük.

Szerencsétlen dolog ezt az erőt képzeletnek neveznünk, hiszen - különösen Nyugaton- a szó valami fantasztikus, valami hihetetlen jelent, pedig a képzelet a legszilárdabb dolog a világon. A képzelet gondoltatja azt is velünk, hogy szerelmesek vagyunk, ezért lehet a szerelem a második legnagyobb erő. Nevezzük inkább irányított képzeletnek. Am hívjuk így vagy úgy, mindig tudnunk kell: az akarat és a képzelet csatáit mindig a képzelet nyeri. Keleten nem sokat törődünk az akaraterővel, hiszen az akaraterő nem egyéb, mint béklyó, csapda, ami az embert a földöz láncolja. Mi itt az irányított képzeletre hagyatkozunk, s meg is vannak az eredményeink. Ha fogorvoshoz kell menned, hogy kihúzd a fogad, elképzeled mindazt a szörnyűséget, ami ott rád vár, a mindent elsöprő kint: a húzás legapróbb részletét is végigrágod magadban. Először tán a tûszúrást, aztán a foghús recsegését, ahogy a doktor belédnyomja a fájdalomcsillapítót, majd a fogász kutakodását. Elképzeled, ahogy elájulsz, üvöltesz, elvérzel és így tovább. Mindez persze ostobaság, de számodra nagyon is valódi valóság, s mire a székbe kerülsz, már teljesen szükségtelenül, agyon is szenvedted magad. Ez a képzelet helytelen használatára volt példa. Amit itt bemutattam tehát, nem irányított képzelet, hanem elszabadult képzelet, és senkinek sem szabad ebbe a hibába esnie.

A nőknek gyakran mesélnek rémítő történeteket a szüléssel járó fájdalmakról, veszélyekről. A szülés alkalmával aztán a vajudó anya, meg lévén gyôzôdve róla, hogy hamarosan jönnek a fájdalmak, megfeszíti

magát, görcsös lesz, úgyhogy valóban belé is hasít a fájdalom. Ez meggyôzi arról, hogy amit korábban képzelt, az teljesen jogos volt, a szülés valóban nagyon fájdalmas, vagyis megint megfeszíti magát, és megint fájdalmi lesznek, végül pedig iszonyúan szenved. Keleten ez másképpen van. Az emberek azt képzelik, hogy a szülés könnyû és fájdalommentes: és így is van. A keleti nôk megszülnék, majd már néhány óra múlva újra belefognak a házimunkába, mivel tudják, hogyan tartsák ellenôrzésük alatt a képzeletet.

Bizonyára hallottál már a japánok és az oroszok által mûvelt "agymosásról"

Ez olyan eljárás, amellyel beavatkoznak az ember képzeletébe, s olyan képzeteket keltenek benne, amilyen képzeteket a rabtartó kelteni akar. A rabtartók ily módon befolyásolják a rabok képzeletét avégett, hogy a rab mindent hajlandó legyen elfogadni, még akár a saját élete árán is. Ám, ha magunk irányítjuk a képzeletünket, mindez nem lehetséges, hiszen az agymosandó, vagy megkínzandó áldozat azt képzeli, amit csak akar, s ha a nyomás nem elég nagy, az áldozat szinte bizonyosan megtagadja az engedelmességet.

Tudod, mi történik, mikor fájdalmat érzünk? Szûrjunk egy tû az ujjunkba. Ilyenkor a tû magunk felé fordítjuk, és heves aggodalommal várjuk a pillanatot, mikor majd a tû hegye behatol a bôrbe, és kibuggyan a vérünk. Minden energiánkat arra fordítjuk, hogy testünk megsûrandó pontját figyeljük. Ha ugyanekkor éppen a lábunkba hasít valami fájdalom, egyáltalán nem fogjuk észrevenni, hiszen csak a tûszûrással tudunk foglalkozni. Teljes képzelôerônket az ujjunkra, a tûszûrás helyére összpontosítjuk.

Elképzeljük, milyen fájdalmat fog okozni, és semmi mással nem törôdünk. Egy képzett keleti ember azonban másként gondolkodik. Nem foglalkozik az ujjal, vagy a fenyegetô szûrással, hanem szétszórja a képzeletét- irányított képzeletét- a teljes testén, így

az ujj fájdalma az egész testen szétszlik, s ezáltal a tûszûrás okozta csekély fájdalom szinte elenyészik. Ez hát az irányított képzelet . Láttam embereket, akikbe bajonettet dõftek. Nem rándultak össze , nem is kiáltottak, mert felkészültek a dõfésre, és más felé fordították képzeletüket- megint csak irányított képzeletüket- vagyis elosztották a fájdalmat egész testükön, ahelyett, hogy összpontosították volna: így az áldozatok túl tudták élni a bajonettdõfés okozta fájdalmat is.

A hipnózis újabb jó példa a képzelet erejére. Ebben az esetben a hipnotizálandó személy aláveti képzeletét a hipnotizõrének. A hipnotizálandó azt képzeli, hogy engedelmeskedik a másik befolyásának. Azt képzeli, álmos lesz, a hipnotizõr hatalmába kerül. Így hát, ha a hipnotizõr elég meggyõzõ erõvel rendelkezik, és valóban maga alá tudja gyûrni, a páciens képzeletét, az engedelmeskedik neki, és teljesíti minden parancsát: Voltaképp ez az egész

"mutatvány"lényege. Hasonlóképpen, ha valaki önhipnózist alkalmaz, csupán azt képzeli, hogy ÖNMAGA befolyása alá kerül. Vagyis önmaga Nagyobbik Énje parancsol neki. Természetesen az ilyen képzetek az alapjai a hitre épülõ gyógyításnak is: az emberek egyre mélyebben hisznek, végül pedig azt képzelik, hogy ezt vagy azt a helyet felkeresik, vagy ez vagy amaz a személy megérinti õket, azonnal meggyógyulnak. Ilyen esetekben képzeletük valóban hatni képes a testükre, s így bekövetkezhet a gyógyulás is: ez a gyógyulás egészen addig tart, amíg a képzelet "nyeregben van", amíg a képzelõerõt a leghalványabb kétség sem ingatja meg.

Csak még egy hétkönapis példa- az irányított képzelet ugyanis a legfontosabb dolog, amit valaha is felfoghat az ember. Az irányított képzelet siker és kudarc, egészség és betegség között is dönthet. Például : bicikliztél-e már nyílegyenes, sima úton, és észrevettél-e már közben egy nagy követ magad elõtt, tán néhány méterre az elsõ kerekedtõl ?

Bizonyára azt gondoltad: "No, ezt nem tudom kikerülni". S valóban képtelen voltál rá. Az első kereked ide-oda bicsaklott, és akár akartad, akár nem, egyenest belerohantál abba kôbe, mintha darab vas lennél, amit mágnes vonz magához. Nincs oly hatalmas akaraterô, amely segített volna elkerülnöd azt a követ. Ha viszont azt képzeled, hogy el tudod kerülni, akkor képes is vagy rá. Az akaraterô azonban sosem lehet olyan hatalmas, hogy segíthetne elkerülni a követ. Ez a legfontosabb törvény : jól véd az eszedbe, mert számodra ebben a világban ez kulcsfontosságú lesz. Ha ugyanis olyasmit erôltetsz, aminek a képzeleted ellenszegül, idegösszeomlást kaphatsz. Valószínűleg a legtöbb ideg- és elmebaj oka pontosan ez.

Manapság a viszonyok nagyon bonyolultak, s az emberek akaraterójük gyakorlatoztatásával igyekeznek- nem irányítani, hanem- leigázni a saját képzeletüket. Elôbb bensô konfliktus keletkezik az elmében, majd jön az idegösszeomlás. Az illetô neurotikussá , sôt olykor ôrültté válik. Az ideggyógyintézetek telis-teli vannak olyan emberekkel , akik olyasmire kényszerítették magukat, amit képzeletük nem kívánt. Pedig igen egyszerű dolog irányítani és saját érdekünkben felhasználni azt. A képzelet -az irányított képzelet - teszi képpé az embert, hogy magas hegyeket másszon meg, vagy hogy szélesebb gépekkel repüljön s rekordokat döntson, vagy bármiféle hasonló hôtettet véghezvigyen. Az irányított képzelet . Az ember azt képzeli, meg tudja tenni ezt vagy azt, és valóban képes lesz rá. Megvan a képzelete, ami azt súgja neki, hogy képes rá, s megvan az akarata, amivel "akarószik" is neki megtenni a dolgot. Ilyenkor biztos a siker. Vagyis, ha olyan könnyûvé akarod tenni a dolgot, s az életed oly kellemessé , ahogy a keletiek, felejtsd el az akaraterôt: hiszen az akarat csak csapda és káprázat. Csak a képzeleted irányítsd sikerrel ! Ha elképzelsz valamit, meg is tudod tenni.

Képzlet és hit - nem egy-e a kettô ?

Ötödik fejezet/ A halál túloldala

Az öreg Csong-taj meghalt, összegömbölyödve feküdt az ágyán, mint aki alszik. Valamennyiünknek fájt a szíve. A kórteremben az együttérzés csöndje honolt. Jól ismertük a halált, mindennap szembenéztünk vele, és naphosszat, sôt sokszor éjhosszat is szenvedtük jelenlétét. De most az öreg Csong-taj halt meg.

Lenéztem barna, barázdált arcára, a bôrére, amely oly feszesre húzódott csontjain, mint a pergamen, mint a szélben lebegô sárkány megfeszített zsínórja. Az öreg Csong-taj gáláns idôs úr volt. Letekintettem erre a vékony arcra, a nemes vonásokra, s a szakáll gyér, fehér száaira. Évekkel ezelôtt Csong-taj a pekingi császári palota magasrangú tisztviselôje volt, ám jött a forradalom, és az öreget magával sodorta a háború, majd a polgárháború szörnyû áradata. Csunkingba menekült, s zöldségesként kezdte újra a letelezését, nyomorúságos megélhetését a terméketlen talajtól csikarta ki. Mûvelt öregúr volt, olyasfaja, akivel élvezet volt társalogni. Most hangja örökre elhallgatott. Hiába dolgoztunk keményen a megmentésén.

A nehéz élet, amiben része volt, túlságosan is megviselte. Egy nap éppen a földjén dolgozott, mikor összeesett. Órákig feküdt odakünn, moccani sem tudott, segítséget sem hívhatott nagy gyöngeségében. Végül is, akkor került hozzánk, mikor már késô volt minden. Fôlvettük az öreget a kórházba: barátomként, nem csak betegemként kezeltem. Most pedig nem tehettem egyebet, csak annyit, hogy olyan temetést szervezzek neki, amilyenre bizonyára vágyott, s hogy gondoskodjam róla: idôs özvegye ne szenvedjen szükséget.

Szeretettel csuktam le szemét, a szemet, amely nem néz rám többé gunyoros tekintetével, ha kérdésekkel ostromlom őt. Megbizonyosodtam arról is, hogy a kötés elég szoros az álla körül, s nem nyílik ki a szája, az a száj, amelytől annyi bátorítást kaptam, annyit tanulhattam a kínai nyelvről és a történelemről. Szokásommá vált ugyanis, hogy esténként felkeressem az öreget, apróságokat vigyek neki és elbeszélgessek vele, mint ember az emberrel. Ráterítettem a lepedőt és elsimítottam. Későre járt. Régen haza kellett volna már mennem, hiszen több, mint tizenhét órája ügyeletben voltam, segíteni, gyógyítani próbáltam a betegeket. Fölfelé indultam a domboldalon, elmentem a fényesen kivilágított boltok mellett- odakünn már sötét honolt. Elhagytam az utolsó házat is. Az ég felhőbe burkolózott. A kikötőnél a víz a rakpart oldalát csapkodta, s a hajók himbálóztak-hánykolódtak állásaikon. A szél süvöltött és duhogott a fenyőfák közt, ahogy a lámakolostor felé vezető úton lépkedtem. Hirtelen megborzongtam. Mélységes iszonyat fogott el. Képtelen voltam kiűzni fejemből a halál gondolatát. Miért kell annyi fájdalom közt meghalniuk az embereknek? Fejem fölött a felhők, mint dolguk után siető emberek, rohantak sebesen, eltakarva előlem a hold arcát- a felhők hasadékán át csak vékony sugarai világították meg a fenyőerdő sötétjét. Aztán a felhők megint összezárultak, és a fény elenyészett, mindenre komor, baljós sötétség borult. Megborzongtam.

Ahogy haladtam az úton, lépéseim öblösen visszhangoztak a csöndben, úgy verődtek vissza, mintha valaki, nem sokkal mögöttem járva, követne. Nyugtalanság fogott el, és megint megborzongtam. Ruhámat szorosabbra fogtam a testem körül. -Valami nincs rendben itt- mondtam magamban. -Tényleg furcsán érzem magam. Ugyan mi lehet az oka? -Épp ekkor értem a fák közötti ösvény bejáratához, a

kolostorhoz, a hegyre felvezető kis ösvényhez. Lefordultam a főútról, jobbfelé. Pár percig mentem, míg az ösvény oldalában húzódó kis tisztásra nem értem. Kidőlt itt egy fa és más fákat is magával sodort. Egyikük ott hevert a földön, a többi kusza halomban feküdt fölötte.-"Jobb lesz, ha leüök egy kicsit. Fogalmam sincs, mi lehet velem"- mormogtam magamban. Kiléptem a tisztásra, és ülőhelyet kerestem az egyik kidőlt fa rönkjén. Letelepédtem, lábam köré tekertem a köpenyem, hogy védekezzem a csípős szél ellen. Hátborzongató volt. Az éjszaka apró neszei mind rámtörtek, titokzatos sustorgások, vinnyogások és roppanások hangzottak mindenünnen. Ugyanekkor a gomolygó felhők szétnyíltak fölöttem, s fénylő holdsugár áradt a tisztásra, nappali fényben világítva meg mindent köröttem. Furcsa volt ! Ilyen fényes Holdat ! Akár a legfénylőbb napsugár ! Megrázkódtam s rémülten talpra ugrottam. Egy ember közeledett felém a fák közt, a tisztás másik vége felől. Hitetlenkedve bámultam. Tibeti láma volt ! Egy láma közeledett felém , melléből vér csorgott, átítatta a ruháját, kezét is vér borította, csepegő piros vér. Az idegen felém jött: én hátráltam, s majdnem felbuktam egy facsonkban. Lekuporodtam, és reszketve gubbasztottam.

-Lobszang ,Lobszang , hát TÖLEM félsz?- kiáltott egy jól ismert hang.

Feltápáskodtam, és megdörzsöltem a szemem. Aztán a férfi felé futottam.

-Megállj !- mondta amaz. -Nem érinthetsz meg. Azért jöttem, hogy elbúcsúzzam tőled. A mai napon befejeztem e földi pályafutásomat, hamarosan indulnom kell. Leülhetnénk addig, s beszélhetnénk ? Visszafordultam, döbbenten, fájó szívvel és kábultan visszaültem a fatörzsre. Kavarogtak a felhők odafönn, susogtak a fák levelei, éjji madár suhant át fejem felett táplálék, zsákmány után kutatva, nem ügyelve ránk s beszédünkre. Valahol, a fatörzsünk

végében valamilyen apró állat szöszmötölt és surrogott, mintha ennivaló után vadászva avar közé tévedt volna. Itt, ezen az elhagyatott tisztáson, a széljárta vadonban, itt ültem én, és egy kísértettel társalogtam. Tanítóm, Mingyar Dondup láma kísértetével, aki az életem túlról tért vissza, hogy beszéljen velem.

Ott ült mellettem, ahogy, míg el nem hagytam Lhászát, már annyiszor. Úgy ült, talán tőlem másfél méterre, hogy közben nem ért hozzám.

-Mielőtt elhagytad volna Lhászát , Lobszang , arra kértél, értesítselek, ha időm lejár a Földön. Most lejárt. Itt vagyok hát.

Ránéztem arra az emberre, akit mindenkinél jobban ismertem. Ránéztem és sehogy sem tudtam elhinni- minden hasonló tapasztalatom ellenére sem- hogy ez az ember többé nem test, csupán lélek, hogy ezüstfonálja megszakadt, s aranytálja darabokra tört. Ő pedig nyugodtan, méltósággal tekintett rám, ahogy megszoktam tőle egykor. Rendes ruháját viselte, téglavörös reverendáját és arany köpenyét.

Fáradtnak tűnt, mintha messziről s veszôdségesen jött volna hozzám . Jól láttam, hogy már régóta elhanyagolta önnön jólétét, csak hogy másokat szolgálhasson.

-Milyen sápadt !- gondoltam . Aztán a láma, az oly jól ismert mozdulattal, kissé félrefordult, s ahogy ezt tette, a hátában tört pillantottam meg. Enyhén megrándult, újra visszafordult s a szemembe nézett. Iszonyat fogott el, mikor láttam , hogy a tôr hegye a melléből áll ki, s hogy a vér, ami a sebből csorog, végigfolyik a testén, és átítatja arany köpenyét . Már korábban is megrettentett a dolog, pedig nem ismertem a részleteket: csak egy lámát láttam , véres mellel, véres kézzel, de most közelebbről is megsejmelhettem. A keze azért volt véres, mert a melléhez kapott, mikor a tôr hegye kibújt belôle. Megborzongtam és iszonyat töltött el.

Tanítóm észrevette pillantásomat, az arcomra kiülő

rettenete, és így szólt:

-Önként jöttem ígym Lobszang , hogy láthasd mi történt velem. Most, hogy már így láttál engem, láss olyannak, amilyen valójában vagyok .

A vérmocskos alak ekkor elenyészett egy villanásban, arany fényvillanásban s helyette felülmúlhatatlan szépség és tisztaság képe bomlott ki előttem. Olyan Lény jelent meg szemeim előtt, amely már messzire jutott a fejlődés ösvényén. Amely már a Buddhaságig ért.

Ekkor, oly tisztán, mint ahogy egy templomi csengő hangja szól, meghallottam a Mesterem hangját.

Bizonyára nem testi fülemmel, hanem benső tudatommal hallottam őt. Szépséges ha volt, visszhangzó, erőteljes, életteljes, Magasabb Élettel teljes hang.

-Idôm rövid, Lobszang . Hamaarosan útra kell kelnem, mert várnak rám. De elôször téged, barátom, társam anyyi kalandban, téged kellett meglátogatnom, hogy felvidítsalak, hogy erôt adjak, s hogy egy idôre búcsút mondjak neked. Lobszang , mi már annyit beszélgettünk a múltban ezekrôl a dolgokról. Újra azt mondom: utad nehéz lesz, veszedelmes és hosszú, de te minden nehézségen felülkerekedsz, a nyugatiak minden ellenkezése és féltékenysége ellenére sikerrel jársz majd.

**Sokáig beszélgettünk még olyan dolgokról , amelyek túlságosan is magánügyek ahhoz, hogy beszámoljak róluk. Melegem volt és jól éreztem magam, a tisztást arany fénykéve ragyogta be, erôsebb fényû, mint a legerôsebb napfény, s olyan meleg, akár a nap maga nyáron, délidôben. Igaz szeretet töltött el. Ám ekkor Tanítóm, az én imádott Mingyar Dondupom váratlanul felállt: anélkül azonban, hogy talpa érintette volna a földet. Fejem fölé tárta kezét, megáldott és így szólt :
-Vigyázzok rád, Lobszang , segítelek majd, ahogy csak tudlak, de az út nehéz lesz, sok csapás ér majd, s még mielőtt e nap véget érne, újabb csapás vár rád. Tarts ki Lobszang , tarts ki Lobszang , ahogy a múltban is**

kitartottál. Áldásom rád.

Feltekintettem, s szemem előtt foszlott szét alakja. Eltűnt. Az arany fény kihunyt és elenyészett, az éj árnyai léptek helyére, és újból hideg szél kerekedett. Odafönn a felhők dühödt gomolyban kavarogtak. Az éjszaka apró teremtvényei csivogtak és neszezték mindenütt. Rémülten vinnyogott föl egy-egy áldozat, utolsót sóhajtván valamely nagyobb állat karmai között.

Néhány pillanatig kábultan álltam ott. Aztán a tuskó mellett a földre vettem magam, belémarkoltam a mohába, és egy darabig- annyi év gyakorlás és tanulás ide vagy oda- nem viselkedtem éppen férfiként. Azután úgy tűnt, mintha belülről hallanám újra azt a kedves hangot: "Ne keseredj el, Lobszangom, ne keseredj el, hiszen ez nem a vég, hiszen mindaz, amiért gyötrődünk, csak időleges, és az is marad. Ez nem a vég." Feltápáskodtam hát, összeszedtem a gondolataimat, leporoltam a ruhám, és leütögettem a kezemről a föld porát.

Lassanként folytattam utam, fölfelé az ösvényen, föl a hegyre, a kolostor felé. "Halál"- gondoltam. -"Én is jártam a halál túloldalán, de visszatértem. Tanítóm visszahozhatatlanul eltávozott, soha nem láthatom többé. Elment, és egyedül maradtam, egyedül, egyedül". - Efféle gondolatokkal a fejemben értem el a kolostort. A bejáratnál egy csapat szerzetes állt, akik épp akkor értek oda, csak ellenkező irányból. Vakon elbotorkáltam mellettük, és továbblépdeltem a templom homályába, ahol szent képek tekintete várt, faragott arcuk megértést és együttérzést sugárzott. Az ősök tábláira tekintettem, az aranybetűs, vörös zászlókra, az örökké égő füstölőre, az illatos füstcsíkra, ami álmos felhőként lebegett jóval fölöttem, a padlat és a magas mennyezet között. Valamelyik távoli sarokba húzódtam, az egyik legszentebb zugba, és újra hallottam a hangot: "Ne keseredj el, Lobszang, ne add fel a reményt, hiszen ez nem a vég, és mindaz amiért küzdünk, időleges és

az is marad. Ne keseredj el." Lótuszülésbe ereszkedtem, s átgondoltam a múltat és jelent. Mennyi ideig maradtam így, ki tudja. Világom összeomlott körülöttem. Súlyos gondok neheztedek rám. Szeretett Tanítóm elhagyta ezt a világot, de azt mondta : "Ez nem a vég, mindez idôleges." Köröttem szerzetesek tették a dolgukat, poroltak, elôkészületeket tettek, friss tömjént gyújtottak, énekeltek, de egyikük sem zavarta meg gyászomat, amint ott ültem magamban.

Beköszöntött az éj. A szerzetesek felkészültek az istentiszteletre. A kínai szerzetesek fekete ruhájukban, borotvált fejükkel, a koponyájukba égetett füstölôjeleikkel a hunyorgó vajmécsesek fényében úgy festettek, mint a kísértetek. Mikor megszólaltak a templomi kürtök, és megcsendültek az ezüstcsengôk, a templom papja, ötarcú

Buddhafejdíszével, énekelve bevonult. Lassan felemelkedtem ültömbôl, és odavánszorogtam az apáthoz. Elbeszéltem neki mi történt, s megkértem, mentsen fel az éjféli istentisztelet alól- azt mondtam neki, túlságosan is fáj a szívem, s hogy nem szívesen mutogatnám gyászomat a kolostor népének. Ő azonban így válaszolt:

-Nem, testvérem. Inkább örvendened kell. A halál túloldalán jártál és visszatértél, s a mai napon a Tanítód hallhattad és saját szemeddel láthattad Buddhaságának bizonyítékát. Testvérem, nem gyászt kell érezned, hiszen az elválás idôleges Végezd csak te is el az éjféli istentiszteletet, testvérem , és örvendj, hogy láttad, amit csak kevesek láthatnak.

Köszönöm a figyelmeztetést- gondoltam .-Éppúgy tudom, mint mindenki más, hogy a földi halál a magasabb Életre való újjászületéssel azonos. Tudom, hogy halál nincs is, s hogy ez itt csak az illúziók világa, és az igazi élet csak azután jön, ha majd itthagyjuk ezt a lidércnyomásos létet, ezt a Földet, amely csupán iskola, ahová azért kerülünk, hogy

megtanuljuk a leckénk. Halál ? Ilyesmi nincs. De akkor miért vagyok olyan elkeseredett ?

A választ azonban már azelőtt tudtam, mielőtt a kérdést feltettem volna. Azért vagyok elszomorodva, mert önzô vagyok , mert elvesztettem azt, amit szeretek, mert az, amit szeretek, többé számomra nem hozzáférhetô. Pusztá önzésrôl van csak szó, hiszen aki eltávozott, dicsôségre távozott el, míg én továbbra is a földi gyötrelmek vermében kínlódom, itt maradtam, hogy tovább szenvedjek, hogy tovább küzdjek, hogy elvégezzem azt a küldetést, ami elém tûzetett, éppen mint az iskolásgyerek, akinek addig kell küzdenie, míg le nem teszi a záróvizsgáját.

Azután majd friss végzettségével kiléphet az életbe, hogy továbbra is tanuljon és megint csak tanuljon ott. Önzô vagyok, mondtam, hiszen ha rajtam múlna, itt, magamnál tartanám szeretett Tanítómat, itt, ezen a szörnyû világon, csupán az én önzô céljaim érdekében.

Halál ? Semmi félnivalónk nincs a halált. Csak az élettôl van félnivalónk, az élettôl , amely annyi tévedésbe kerget.

Semmi okunk félni a haláltól. Semmi okunk félni attól, hogy ebbôl az életbôl a Magasabb Életbe kell átlépnünk. Nincs okunk félni a pokoltól sem, mivel ilyen hely nem létezik, s nincs ítéletnap sem. Az ember ítéli meg önmagát, s nincs szigorúbb élet, mint amit az ember önnön gyöngesége, hibái fölött hoz, ha itthagya e földi létet, s ha a hamis értékek rendjét elveszti szem elôl, és az Igazságot pillantja meg. Ti mind, akik féltek a halált, olyasvalakitôl halljátok ezt, aki ott járt a halál túloldalán és visszatért. Nincs félnivalótok. Nincs ítéletnap , csupán az az ítélet létezik , melyet magatok tartotok önmagatok fölött. Nincsen pokol. Mindenkinek, legyen bárki is, tett bármit is, marad esélye. Senki nem pusztul el véglegesen. Nincs aki olyan gonosz lenne, hogy ne kaphatna még egy esélyt. Rettegünk mások halálától, mert haláluk megfoszt kedves társaságuktól, mert

önzök vagyunk, s rettegünk saját halálunktól, mert a halál- út az Ismeretlenbe. Márpedig az Ismeretlen az, amit nem értünk, amit nem ismerünk, amitől félünk. Ám halál nincs, csak újjászületés a Magasabb Életre. Minden vallás kezdete e tanítás volr: halál nincs, csak újjászületés a Magasabb Életre.

A papok nemzedékének sora azonban az igaz tanítást elferdítette, megrontotta, s végül félelmetes fenyegetéssé, szurokkal, kénnel és pokolmesével való iszonyyá torzította. A papok csak azért cselekedtek így, hogy hatalmukat növeljék, hogy a azt mondhassák: "Mi vagyunk a papok , minálunk a mennyeknek kulcsa. Engedelmeskedj nekünk, vagy pokolra jutsz!" De én megjártam a halál túloldalát, és én visszatértem onnan, mint sok más láma is. Mi mind ismerjük az igazságot. Mi mind tudjuk, hogy odaát a remény honol. Mindegy, ki mit tett, mindegy , ki mennyire érzi magát bűnösnek, küzdenünk kell és bízva bízunk, mert odaát a remény örök.

A kolostor apátja azt mondta nekem: "Végezd el az éjféli szertartást, testvérem, s beszélj el, mit láttál a mai napon."Visszaborzadtam ettől. De az apát szava parancs volt számomra. Fájt a szívem. A szörnyű keserűség újra rámtelepedett, visszatértem hát a templom magányos zugába a meditációmhoz. Így telt el ez a szörnyű este, a percek óráknak tûntek, az órák pedig napoknak: azt hittem soha nem élem túl. A szerzetesek jöttek-mentek. A templomban mindenki tett-vett körülöttem, de én egyedül voltam a gondolataimmal, merengve a múlton, s rettegve a jövőtől.

De a dolgok másképpen alakultak, mint terveztem. Végül is nem kellett rész vennem az éjféli istentiszteleten. Ahogy Tanítóm, Mingyar Dondup láma előre megmondta, aznap este még egy második csapás is várt rám, még mielőtt a nap véget ért volna, mégpedig szörnyű csapás . Éppen magányos szegletemben elmélkedtem múlttól és jövőről . Tizenegy óra felé , mikor minden csendes volt

körülöttem, egy felém közelítô alakot pillantottam meg. Egy vénséges vén láma volt, a lhászai templom elitjének egyike, egy öreg, eleven Buddha, akinek nem kellett már e Földön élnie. Az árnyak mélyérôl közelített, ahová a hunyorgó mécsesek fénye nem hatolt be. Közelített, és kékes fény derengett körülötte. Feje fölött sárgán derengett a félhomály. Kitárt karral, feltartott kézzel közeledett, és azt mondta :

-Fiam, fiam gyászos közlendôm van számodra. A Legbensôségebb, a tizenharmadik Dalai Láma, a legutolsó a sorban, hamarosan eltávozik e világból. Az öreg láma közölte velem, hogy hamarosan véget ér egy kör, és hogy a Dalai Lámának távoznia kell. Közölte, siessek, ahogyan csak tudok, s térjek haza Lhászába, hogy láthassam ôt, mielôtt még késô lenne, majd hozzátette:

- Nagyon kell sietned. Élj bármilyen eszközzel, csak siess. Még ma éjjel indulnod kell, föltétlenül. Rámtekintett, én pedig fölálltam. Ám ahogy fölegyenesedtem, ô eltûnt, visszasüllyedt az árnyak közé és elenyészett. Lelke visszatért testébe, a testbe, amely végig Dzso Kangban, Lhászában idôzött.

Az események túl gyorsan követték egymást. Tragédia tragédia után, esemény esemény után. Összezavarodtam. Utam a tudáshoz valóban nehéz volt. Megtanultam, mi az élet és halál , s azt is, hogy ne mutassam ki érzelmeim, de hát mit tehet az ember, ha imádott barátai ily hamar egymásutánban halnak meg sorra ? Talán kôbôl van a szívünk, moccanatlan jégbôl az arcunk, vagy pedig a mi érzelmeink is forróak-e ? Szerettem ezt a két embert. A vén Csong-tajról, Tanítómról, Mingyar Dondup lámáról és a tizenharmadik Dalai Lámáról most egyetlen napon, néhány óra leforgása alatt kellett megtudnom, hogy sorra mind meghalnak ! Ketten már holtak és a harmadik... mennyi idôm van még, míg láthatom ? Néhány napom. "Igyekezniem kell"-

gondoltam. Megfordultam és a belső templomba mentem, a kolostor főépületébe. Végigsiettem a kőfolyosókon, az apát cellája felé. Mikor épp a szobája felé kanyarodtam volna, hirtelen mozgást és tompa zörejt hallottam. Felgyorsítottam lépteimet. Egyik lámatársam, Dzserszi- aki szintén Tibetből, bár nem Lhászából, hanem Csambóból származott- szintén telepatikus üzenetet kapott egy másik lámától . Neki is sűrgősen el kellett hagynia Csunkingot, és velem együtt, mint kísérőm, haza kellett térnie. Ez a láma jól értett a motoros és effajta járművekhez. Ám Dzserszi túlságosan is gyors volt, mihelyt hírhozója eltávozott, talpra ugrott, és a kőfolyosón át az apát cellájához rohant. Nem jól vette a kanyart, megcsúszott a vajon, amit egy vigyázatlan szerzetes az egyik mécsesből csepegtetett ki. Elesett, és alaposan megütötte magát. Egyik lába és keze eltörött: ahogy befordultam a sarkon, ott feküdt előttem levegő után kapkodva, karjáb kimeredt a csont csonkja.

A zajra előjött cellájából az apát. Letérdeltünk a földön fekvő testvérünk mellé. Az apát a vállát tartotta, míg én meghúztam a csuklóját, hogy helyretegyem a törött csontot. Aztán sánt és kötszert kerestem. Dzserszi lábát és karját hamarosan sínbe tettük és bekötöttük. A lábával ugyan kissé nehezebben boldogultam, mert ott kettős volt a törés: ezért hát a cellájába cipeltük, és a lábát föl kellett kissé függeszteniük. Végül is a többiek gondjára bízam és magára hagytam.

Az apát bevitt a cellájába, ahol beszámoltam róla, milyen üzenetet kaptam. Leírtam neki a látomásomat, és ő is hasonlóképpen értelmezte a látottakat, mint én. Beleegyezett, hogy késedelem nélkül elhagyjam a kolostort. Gyorsan küldött valakit, hogy rohanjon, kapjon lóra, és vágta, ahogy tud nyomban Csunkingba az üzenettel. Épp csak ettem valamit, aztán sietve összekészítettem magamnak egy kis útravalót. Póttakarókat és pótruhát is pakoltam, majd

gyalog lesiettem az ösvényen, amellet a tisztás mellett is elhaladva, ahol előző este olyan emlékezetes élményben volt részem, ahol utoljára láttam Mesteremet, Mingyar Dondupot.

Továbblépkedtem sajtó szívvel, s igyekeztem féken tartani érzelmeimet, megpróbáltam magamra erőtetni a lámák egykedvű arc kifejezését. Így értem valahogy az ösvény végére, ahol ráfordultam az útra. Megálltam és vártam.

Mögöttem- gondoltam - a mély hangú templomi bronzgongok épp most hívják istentiszteletre a szerzeteseket. Az ezüstcsengők csilingelése ad majd választ hangjukra aztán megzendülnek a sípok és a trombiták. Hamarosan az éjszaka lágy csöndjét erőteljes motorrobaj verte föl, és túl a távoli dombokon a reflektor fényes ezüstpázmája simított végig. Versenyautó repesztett felém, és csikorgó gumikkal fékezett le előttem. Egy férfi ugrott ki belőle:

-Ez az Ön autója, tiszteletreméltó Lobszang Rampa. Visszamenjünk előbb ?

-Ne- feleltem.- Bal felé forduljon lefelé a hegyről. Beugrottam a vezető mellé. A szerzetes , akit az apát küldött, Csunkingba sietett, s ott sofört és egy gyors autót bérelt. Ez aztán valóban gyors autó volt: hatalmas amerikai szörnyeteg. A soför mellett ültem, így száguldottunk az éjszakában a Csunkingtól kétszáz mérföldnyire lévő Csengtú felé vezető úton. Dús fénypatakok ömlöttek elénk a fényszórókból, megvilágítva az út egyenetlenségeit és az útmenti fákat, groteszk árnyakat rajzolva körénk, amelyek mintha menekültek volna előlünk, így készítette minket egyre gyorsabb és gyorsabb iramra. A soför, Edzsen jó soför volt, képzett, ügyes és biztos kezű. Egyre sebesebben száguldottunk a gödrök tarkította úton. Hátradőltem, gondolkodtam és gondolkodtam. Szeretett Tanítóm, Mingyar Dondup láma járt az eszemben, a tanítása s mindaz amit értem tett. Többet jelentett számomra, mint a szüleim maguk.

Szeretett uralkodómra, a 13. Dalai Lámára is sokat gondoltam , a legutolsó a sorban, mivel az ôsi jóslat szerint a 13. Dalai Láma távozta után új rend köszönt Tibetre. A kínai kommunisták 1950-ben kezdték csak meg Tibet meghódítását, de ötödik hadoszlopuk már korábban jelen volt Lhászában. Mindez megfordult a fejemben, hiszen tudtam, hogy bekövetkezik. Már 1933-ban tudtam róla, sôt már korábban is, mert minden pontosan úgy történt, ahogy azt a jóslat jó elôre megmondta.

Éjszaka tehát kétszáz mérföldet száguldottunk Csengtuig. Ott benzint tankoltunk, tíz percre kinyújtóztattuk tagjainkat, és haraptunk valamit . Aztán mentünk tovább, vadul rohanva az éjszakán a sötétségen át Csengtuból Ja-anig újabb száz mérföldet, ott azonban , pirkadatkor, ahogy a fény elsô sugarai felragyogtak az égen, az út véget ért, tehát az autó nem mehetett tovább . A közeli kolostorba siettem, ahol már- telepatikus úton-tudomást szereztek érkezésemrôl. Felszerszámozott ló várt rám, kapáló, ágaskodó tüzes mén, de ebben a veszélyhelyzetben nem volt idôm rá, hogy magamhoz szoktassam, fölkaptam rá, megkapaszzkodtam a nyeregben, s a ló engedelmeskedett, mintha csak tisztában lenne küldetésem fontosságával. A lovas elengedte a kantárt, mi pedig megugrottunk, rávágva az útra, s röptünk tovább , Tibet felé. Autóm visszaindult Csunkingba , a sofôr folytathatta kényelmes, sebes utazását, míg nekem a magas fanyeregben kellett hánykolódnom tovább és tovább , egy-egy táv után lovat váltva, mindig tûzes, jó erôben lévô hátason vágatva, hiszen nagyon kellett sietnem. Nincs rá szükség, hogy beszámoljak az út fáradalmairól, a kényelmetlenségekrôl, amelyek minden lovas osztályrészei, nem akarom elmesélni azt sem, hogyan keltem át a Jangcén, s hogyan jutottam el a Felső Szalvinhoz. Vágtattam, egyre vágattam. Kimerítô út volt, de idôben sikerült megtennem. Ráfordultam egy hegyi ösvényre, s hamarosan újra

megpillantottam Potala aranytetőit. Megpillantottam a kupolákat, amelyek a Dalai Lámák korábbi testeinek földi maradványait rejtették, s arra gondoltam : hamarosan újabb kupola emelkedik majd ott, és egy újabb testnek ad majd menedéket.

Továbblovagoltam, s átkeltem a Boldog-folyón. Számomra azonban ezúttal a híres folyó nem a boldogságot jelentette. Én azonban átkeltem rajta, továbbstiettem, s időben értem Lhászába. A nehéz, viszontagságos utat nem tettem meg hiába. Jelen lehettem az összes ceremónián, sőt cselekvő részese voltam valamennyinek. Még egy kellemetlen élmény várt azonban rám. A gyászünnepeken egy külföldi úr is jelen volt, aki állandóan azt akarta, hogy ő legyen a középpont. Úgy gondolta, mi csak bennszülöttek vagyunk, s ő az ura mindnyájunknak. Állandóan előtérbe toltta magát, a szerette volna, ha mindenki csak vele törődik, mivel viszont én nem voltam hajlandó önző céljait szolgálni- barátomat s engem például karórákkal igyekezett lekenyerezni- ellenségének kezdett tartani, és mindent megtett annak érdekében- még a legvégsőig is elment- , hogy ártson nekem és az enyéimnek. Mindez persze teljesen érdektelen, de azért megmutatja, milyen igazuk volt tanítóimnak, mikor figyelmeztettek a féltékenység veszedelmeire.

Igen szomorú napok voltak ezek számunkra, nem is szeretnék részletesebben írni sem a gyászünnepegről, sem a Dalai Láma temetéséről. Elegendő talán annyit mondanom, hogy ősi szokás szerint tartósítottuk a holttestét, s ülő helyzetben temettük el, arccal délnek, amint azt a hagyomány előírta. A fej időről időre keletnek fordult. Sokan úgy vélik, hogy ez valamilyen, a halálon túlról érkező utasítás, és arra vonatkozik, hogy nekünk is kelet felé kell fordulnunk. A kínai hóditók keletről jöttek, hogy szétzúzzák Tibetet. Ez a keletre fordulás nyilván jel, figyelmeztető jel volt. Bárcsak megszívleltük volna ! Ellátogattam szüleim otthonába is. Az öreg Cu már

meghalt. Ismerôseim közül sokat nem találtam már meg. Minden olyan idegen volt. Nem otthonom volt már az a ház, csupán látogatóként jártam benne, mint idegen, tiszteletreméltó láma, elôkelô templomi tisztségviselô, aki egy idôre hazatért Kínából. Várnom kellett, amíg láthattam a szüleimet. Végül hozzájuk vezettek. A beszélgetés erôltetett, a légkör feszült volt. Többé már nem a család tagja voltam, hanem idegen. De azért nem a szó megszokott értelmében idegen, hiszen apám bevezetett a dolgozószobájába, s ott elôvette biztonságos rejtekébôl családi nagykönyvünket, s óvatosan kigöngyölte arany borítójából. Szó nélkül beleírtam a nevem, rangom s új orvosi és sebészi képzettségemet is. A nagykönyvet azután ünnepélyesen visszagöngyöltük, és visszahelyeztük föld alatti rejtekébe. Együtt tértünk vissza a szobába, ahol anyám és húgom üldögélt. Elbúcsúztam és kimentem. Az udvarban a szolgák már elôvezették a lovam. Nyeregbe ültem, és utoljára még áthaladtam a nagy kapuk alatt. Nehéz szívvel fordultam a lingkhor útra, és Menzekangba, a legnagyobb tibeti kórházba indultam.

**Régebben itt dolgoztam, s most udvariassági látogatást kellett tennem az öreg fôszerzetesnél , Csinrobnobónál. Jól ismertem ôt, kedves ember volt. Sokat tanultam tôle azután, hogy kijártam a Vashegyi Orvosi Iskolát. Bevitt a szobájába, és a kínai orvostudományról tudakozódott. Azt mondtam:
- A kínaiak azt állítják, hogy ôk alkalmazták elôször az akupunkturát és a moxibustiót, de én másként tudom. Az ôsi feljegyzésekben azt olvastam, hogy ezek az ôsi gyógyeljárások éppen Tibetbôl kerültek Kínába sok sok évvel ezelôtt.**

Az öreg nagy érdeklôdéssel hallgatta, hogy a kínaiak és a nyugatiak egyaránt kutatják, mi az alapja e két eljárás hatásának, mert hogy van hatásuk, arról ôk is meggyôzôdtek. Az akupunktúra különleges módszer, amelynek során rendkívül vékony tűket szúrnak a test különböző pontjaiba. A tűk olyan vékonyak, hogy

egyáltalán nem okoznak fájdalmat. A tűket csavargatják, s ezáltal különböző gyógyreakciókat élesztenek. A nyugatiak rádiumtűket alkalmaznak, és csodákat beszélnek a hatásáról, de mi Keleten már évszázadok óta ugyanilyen eredményesen alkalmazzuk az akupunkturát . Moxibustiót is szoktunk végezni. Ennek az eljárásnak az a lényege, hogy egy hengerbe különböző növényeket helyezünk, és a hengert meggyújtjuk az egyik végén, úgy, hogy vörösen izzék. Az izzó hengervéget közel tartjuk a beteg bôrhöz vagy testszövethez: így , miközben a bôr fölmelegszik, a növények gyógyító hatású ereje közvetlenül juthat a szövetekbe. Ezt a két eljárást már számtalanszor kipróbálták, de hatásuk pontos okát eddig nem sikerült felfedni.

Újra megtekintettem a hatalmas raktárat, ahol a sok-sok, több mint hatezer fajta növényt tároltuk.

Legtöbbjük Kínában és a világ más részein egyaránt ismeretlen. A tatura például - egy fa gyökere- a leghatásosabb fájdalomcsillapító, egyhuzamban tizenkét óra hosszat képes teljes fájdalom-érzéketlenségben tartani bárkit, és jó orvos kezében semmiféle nemkívánatos utóhatása nincs.

Körülnéztem, és semmi olyat nem találtam itt, ami miatt szegyenkeznünk kellett volna, ha a kínai és az amerikai tudomány legújabb vívmányaival vetjük össze a mi szereinket. Az ôsi tibeti gyógymódok továbbra is megfelelôek.

Aznap éjjel régi helyemen aludtam, s mint azokban az idôkben, mikor még diák voltam, részt vettem az istentiszteleten is. Visszatért a múlt. Micsoda emléktömeg kapcsolódott minden egyes kôhöz !

Reggel , mior kivilágosodott, felmásztam a Vashegy legmagasabb csúcsára és letekintettem a Potalára, a Kígyóparkra, Lhászára, majd körbejártattam szemem a környezô hósapkás hegyeken. Hosszasan szemlélôdtem, végül visszamentem az Orvosi Iskolába, búcsút mondtam , majd vállamra vettem a csampás tarisznyámat. Összegöngyölt takarómat és

váltóruhámat magam elé kötöttem a nyeregbe, lóra szálltam, és útnak indultam lefelé a hegyről. Fekete felhő mögé bújt a nap, mire az ösvény végéhez értem, s elhaladtam Sö falva mellett. Mindenütt zarándokkal találkoztam, Tibet minden zugából, s még Tibeten túlról is eljöttek ide ezek az emberek, hogy tiszteletüket tegyék a Potalánál. Horoszkópárosok kínálták nagy hangon portékájukat, varázsital- és amulettárusok üzleteltek mindenfelé. A nemrég lezajlott gyászünnepségek mindenféle-fajta kalmárt, kereskedőt, csencselőt és koldust vonzottak a Szent Útra. Odább, a lhászai piacra szánt áruval teli jakfogat közeledett a Nyugati Kapun át. Megálltam és bámultam, mert arra gondoltam, hogy talán soha többé nem láthatom ezt az oly ismerős látványt, eközben vérzett a szívem, hiszen tudtam, hogy távoznom kell. Valaki ekkor halkán megszólalt a hátam mögött:

-Légy áldva, tiszteletreméltó orvosláma. Mikor megfordultam, a Bonccolók egyikét pillantottam meg, az egyikét azoknak, akik olyan sokat segítettek nekem, mikor a 13. Dalai Láma parancsára a testeket kellett tanulmányoznom. Miután ugyanis sikerült végre leküzdenem az ősi hagyományt, amely szerint a halottakat tilos felboncolni, tekintettel különleges céljaimra, minden támogatást megadtak nekem, hogy eleget boncolhassak, s ez a férfi volt azok egyike, akik ebben a legtöbbet segítettek.

Megáldottam a Bonccolót, boldogan, hogy múltamból valaki végre felismer.

-Csodálatosan tanított- mondtam neki.- Sokkal többet tanultam Öntől, mint a Csunkingi Orvosegyetemen. Látszott, hogy örömet okoztam neki, felém nyújtotta a nyelvét, ahogy a jobbágyok szokták, majd a hagyományos módon elhátrált tőlem, és eltűnt a Kapunál tolongó tömegben.

Még néhány percig ott álldogáltam a lovam mellett, a Potalát és a Vashegyet nézegetve, aztán útnak

indultam , átkeltem a Küi folyón , s egy sor gyönyörű kert mellett is elhaladtam. A föld itt sima volt és zöld, gondosan öntözött fűtől zöld. Paradicsom volt ez, tizenkétezer- nyolcszáz lábbal a tengerszint felett, amelyet még tovább hatezer lábnyira magasodó, kicsi és nagy kolostorokkal bőven meghintett, és megközelíthetetlen sziklaormokra épült, a világtól elzárt remetelakokkal teli hegyek vette körül. Az út, ahogy lassan a hegyi ösvényekbe fonódott, fokozatosan egyre kaptatósabbá vált. Lovam jó erőben lévő, pihent és jól táplált volt. Ő sietni szeretett volna, én viszont poroszkálni. Szerzetesek és kereskedők lovagoltak el mellettünk, néhányan közülük kíváncsian néztek rám, hiszen nem követtem a hagyományt, s egyedül lovagoltam , hogy gyorsabban járjak. Apám például soha nem indult volna útnak társadalmi állásához méltó, hatalmas kíséret nélkül . Én azonban a modern kor gyermeke voltam. Az idegenek tehát kíváncsian fürkészték, az ismerősök viszont szívélyesen üdvözöltek. Végül is túljutottunk a kaptatón, s elértük a nagy kőépítményt, az utolsó ntot, ahonnan még visszapillantottam Lhászára. Leszálltam a nyeregből, kipányváltam a lovam, majd egy alkalmas kőre telepedtem, s hosszasan szemléltem a völgyet. Az ég sötétkék volt, olyan sötétkék, amilyen csak ebben a magasságban látható. Hófehér felhők vonultak lustán fölöttem. Egy holló szállt le mellettem, s kíváncsian a ruhámba csípett. Végül búcsúzól, mint az már szokás volt, egy követ vettem a mellettem álló hatalmas oszlopra, arra az oszlopra , amelyet évszázadokon át zarándokok sora épített ide, mivel ez volt az a hely, ahonnan a zarándok első vagy utolsó pillantást vehetett a Szent Városra.

Ott állt előttem a Potala a befelé dőlő falaival. Az ablakai is befelé dőltek, méginkább erősítve a látvány keltette furcsa hatást. Úgy festett, mintha maguk az Istenek faragták volna az eleven sziklákra. Az én

Csakporim, bár még a Potalánál is magasabban állt, mégsem magaslott fölé. Odább a Dzso Kang, az ezerháromszáz éves, kormányzati épületektől övezett templom aranytetőit pillantottam meg

Végigkövettem szemmel a főút vonalát, megnéztem a fűzfaligetet, a lápot, a Kígyók templomát, a gyönyörű kertet, a Norbu Lingát és a Küi Csu partján fekvő Lámák Kertjét. Potala aranytetői csillogtak a napban, aranyvörös-szivárványszín sugarakban verték vissza a szikrázó napfényt. Ott, azok alatt a kupolák alatt pihentek a Dalai Lámák testének maradványai. A tizenharmadik Láma maradványai fölé emelt emlékmű azonban mind közül a legmagasabb volt, nagyjából hetven láb- vagyis háromemeletnyi- magas és tonnányi színarany borította. A szentélyt belül értékes díszekkel, arany s ezüst drágakövekkel ékesítették, korábbi tulajdonosuk kiüresedett porhüvelyé mellett egy egész vagyon hevert odabent. Tibet most Dalai Láma nélkül maradt, az utolsó a sorban távozott, aki pedig utána következik, az a jóslat szerint olyasvalaki lesz, aki idegen urat szolgál, aki a kommunisták bábja lesz csupán.

A völgy oldalához Drepung, Dera és Gamden hatalmas kolostorai tapadtak

Egy liget mélyén, félig elfödve, csillogott a fehérarany Necsung, Lhasza Jóshelye, Tibet Jóshelye. Drepung úgy festett, mint egy halom rizs, mint valami, a hegyoldalba szórt fehér homokdomb. A Vadrózsasövényként ismert Sera, és a Bájosnak nevezett Ganden: néztem őket, és azokra az időkre gondoltam, amit falaik közt, fallal övezett világukban töltöttem. Végigtekintettem a kisebb, a hegyoldalban itt-ott elszórtan álló kolostorokon és a ligeteken is. Megszemléltem a nehezen megközelíthető helyekre rejtett remetelakokat, s gondolatban ellátogattam a lakóikhoz, akik olykor egész életükre befalazva, a sötétben, minden fény nélkül élnek, napi egyszer étkeznek csupán, és helyüket testükkel soha el nem hagyva, különleges képzésüknek köszönhetően

csupán asztrális lényükben lépnek ki menedékükből, s akik testetlen lélekként képesek a világot szemlélni. Tekintetem továbbvándorolt. A Boldog-folyó irtások és lápok közt kanyargott, a ligetek mögött elrejtőzve, s a tisztásokon újra előbukkanva. Körülnéztem és láttam szüleim házát, azt a hatalmas uradalmat, ami sohasem volt igazi otthonom . Láttam az utakon nyüzsgő, szent körútjukat rovó zarándokokat. Később az egyik távoli kolostorból a lágy szellő a templomi gongok hangját és a trombiták harsogását hozta felém, s hirtelen úgy éreztem, mintha gombóc lenne a torkomban, s az orrom is szűrni kezdett . Ez már túl sok volt számomra. Megfordultam , fölkaptam a lovamra, és továbbindultam az ismeretlen felé. Ahogy előbbrejutottam, úgy vált a vidék egyre vadabbá és vadabbá . Gyönyörű kertektől, homokos lejtőktől és apró tanyáktól sziklacsúcsok és vad vízesések közé jutottam , ahol a víz folyamatosan zuhogott, rettentő zajjal töltve meg a levegőt, s bôrig áztatva engem párájával. Továbblovagoltam ,ahogy korábban is, kolostorokban éjszakázva. Ezúttal kétszeresen szívesen láttak, hiszen első kézből hallhatták tőlem a legfrissebb híreket a lhászai gyászünnepekről. Én ott voltam ugyanis , mégpedig tisztségviselőként. Mindannyian egyetértettünk abban, hogy a Láma halála egy korszak végét jelentette, s szomorú idők jönnek földünkre. Bőséges élelemmel és friss lovakkal láttak el, s napokig tartó utazás után ismét megérkeztem Janba, ahol nagy örömmre a hatalmas autó és Dzserszi , a sofőr már vártak rám. Híre jött ugyanis , hogy útra keltem, s az öreg csunkingi apát gondosan értem küldte a kocsit. Nagyon örültem az autónak, mert a nyereg feltörte az alfelem, és az utazás is elcsigázott, megviselt. Örültem, hogy viszontlátom a csillogó, hatalmas járművet, az idegen tudomány termékét, ezt a gépet, ami sebesen száguldott velem, s órák alatt megtette az utat, amely egyébként napokba került volna. Beszálltam hát az

autóba, hálával gondolva a csunkingi kolostor apátjára, aki olyan baráti módon bánt velem, s aki gondoskodott arról, hogy a Lhászából, szülôvárosomból megtett hosszú, fáradságos utazás után kényelemben és örömben legyen részem. Hamarosan a csangtui úton száguldottunk. Csangtuban éjszakáztunk. Most már nem volt okunk a sietségre, sem arra, hogy órák alatt teremjünk Csunkingban. Így megszálltunk éjszakára, majd reggel körülnéztünk a városban és vásároltunk is ezt azt. Aztán megint nekivágtunk a csunkingi útnak . A vörös arcú fiú még mindig az eke szarvánál görnyedt, egy szál kék sortban. Az ekét egy idomtalan vízibivaly húzta. Az iszapban gázoltak: úgy próbálták megforgatni a sarat, hogy a rizspalántát belé lehessen dugdosni. Nagyobb sebességre kapcsolunk, fejünk felett a madarak egymást szolongatták, s hirtelen rebbenésekkel cikáztak ide-oda, pusztá örömében a létnek. Hamarosan Csunking külvárosához közeledtünk. Ezüst eukaliptuszfákkal, hársakkal és zöldellô fenyvesekkel szegélyezett úton száguldottunk. Nemsokára egy bekötôúthoz értünk, itt kiszálltam, és gyalog folytattam az utam a kolostorhoz vezetô ösvényen . Újból elhaladtam a kidôlt fa és a furcsa kuszaságban egymáson fekvô rönkök tisztása mellett , s arra gondoltam , milyen sok minden említésre méltó dolog történt azóta, hogy a tönkөн űlve beszélgettem Tanítómmal, Mingyar Dondup lámával. Megálltam s meditáltam egy darabig, majd felkaptam a cókómókom, és továbbindultam a kolostor felé. Reggel indultam Csunkingba . A hőség tikkasztó, fojtó volt, valósággal eleven életet élt. Még a riksakulik és utasaik is kókadtaknak és holtfáradtnak tûntek a tûrhetetlen hőségben. Én, aki Tibet friss levegôjét szívtam nemrég, szinte félhalott voltam , ám mint lámának, ki kellett tartanom s példát kellett mutatnom a többieknek. A Hét Csillag Utcáján összefutottam Huanggal, a barátommal, aki épp

buzgón vásárolt, s üdvözöltem , ahogy baráthoz illik.
-Huang- kérdeztem-, mit csinál itt ez a sok ember ?
-Tudod Lobszang- felelte-, Sanghajból jöttek. A japánokkal való viszálykodás miatt az ottani kereskedőknek be kellett csukniuk a boltjaikat, és ide kellett menekülniük Csunkingba . Úgy értesültem, hogy néhány egyetem is komolyan gondolkodik rajta , hogy bezár. De most jut az eszembe- folytatta-, van egy üzenetem a számodra . Feng Ju-Hsziang tábornok (aki már marsall) látni szeretne téged. Megkért, hogy adjam át a meghívást. Menj, és látogasd meg, amint beértél.

-Rendben- mondtam -, de nem jönnél te is velem ?
Huang azt felelte, jön. Kényelmesen bevásároltunk, túlságosan is meleg volt ahhoz, hogy siessen az ember, majd visszamentünk a kolostorba. Egy-két óra múlva felmentünk ahhoz a templomhoz, amely mellett a tábornok lakott, s benéztünk hozzá. Sok mindent mesélt a japánokról, s a felfordulásról, amit Sanghajban okoztak. Elmondta, hogyan toborzott a Nemzetközi Telep rendfenntartó erőt mindenféle gyűlevész népségből, akik nem is akartak aztán valóban rendet teremteni. Kijelentette: "Háború lesz, Rampa, háború . Minden orvosra szükség van, aki csak elől-hátul található, pilóta-orvosokra pedig méginkább. Szükségünk van rájuk. " Állást ajánlott a Kínai Hadseregben, s ígéretet tett, hogy annyit repülhetek, amennyit csak akarok.

A Tábornok hatalmas termetű ember volt, hat lábánál sokkal magasabb, széles vállú és jókora fejű. Számos hadjáratban vett már részt, s míg a japán konfliktus meg nem kezdődött, már azon gondolkodott, hogy visszavonul a hadseregtől. Verseket is írt, és a Hold-Szemlélő templom közelében telepedett le.

Kedveltem, olyan ember volt, akivel megértettük egymást, okos ember . Azt mondta, volt egy incidens, amit nyilván a japánok provokáltak azért, hogy legyen ürügyük megtámadni Kínát. Egy japán szerzetes valahol baleset áldozata lett, mire a japán kormány

avval a követeléssel állt elő, hogy a sanghaji polgármester tiltsa be a japán áruk bojkottját, oszlassa fel a Nemzeti Felszabadítási Egyesületet, tartóztassa le a bojkott kezdeményezőit, s fizessen kárpótlást a szerzetes haláláért. A polgármester, a béke érdekében, s mivel tudta, hogy a japánok sokszoros túlerőben vannak, 1932. január 28-án elfogadta az ultimátumot. Ám még aznap éjjel fél tizenegykor, közvetlen azután, hogy a polgármester voltaképp kézhez kapta az ultimátumot, a japán tengerészet hozzákezdett a Nemzetközi Telep utcáinak megszállásához: így egyengetve az új világháború útját. Minderről most hallottam először. Addig semmit sem tudtam az egészből, hiszen másfelé utazgattam.

Mialatt beszélgettünk, egy szürke- fekete ruhába öltözött szerzetes lépett hozzánk, s azt mondta, hogy T`aj Su, a főapát is itt van, és látogassuk meg őt is. Be kellett számolnom neki a tibeti eseményekről s az én szeretett tizenharmadik Dalai Lámám végtisztességéről. Ő pedig elmondta, milyen nagyon félti ő, barátaival együtt, Kína biztonságát: "Nem a háború végkimenetétől tartunk, hanem a pusztítástól, a haláltól és a szenvedéstől, amely addig ránk vár"- jelentette ki.

Így próbáltak újból rábeszélni, hogy vállaljak tisztséget a kínai haderőben, s képességimet fordítsam az űk rendelkezésükre. Végül előjöttek a farbával:

-Sanghajba kell mennie- jelentette ki a tábornok .- Nagyon nagy szükség van ott a szolgálataira: azt ajánlom, hogy barátja, Po Ku is menjen Önnel. Már megtettem a szükséges intézkedéseket, csak az Ön és a barátja beleegyezésére várunk.

-Sanghaj ?- ismételtém. -Rémes hely. Tényleg nem hiszem, hogy odavaló lennék. De hát tisztában vagyok vele, hogy muszáj odamennem, tehát elfogadom az ajánlatot.

Tovább beszélgettünk, míg az est árnyai lassanként

fölénk kúsztak, s lassacskán besötétedett, úgyhogy haza kellett indulnunk. Felálltam, és kimentem az udvarra, ahol a magányos pálma kókadtnak és bágyadtnak tűnt a hőségben: barna levelei erőtlenül csüggték alá. Huang türelmetlenül üldögélt, mozdulatlanul várt rám, csak azt nem értette, miért tart ilyen sokáig a beszélgetés. Mostô is felállt. Csöndben indultunk neki az ösvénynek a zúgó vízesés mellett s a kis kôhídon keresztül, a kolostorunk felé. Ösvényünk kezdeténél egy hatalmas szikla állt, felmáztunk rá: nagyszerû kilátás nyílt róla a folyókra. Mostanában nagy volt a forgalom. Kis gôzôsök pöfögtek a vízen. Kéményükbôl füstgomolyok bodorogtak elô, a szél beléjük kapott és fekete lobogóvá simította ôket. Igen, sokkalta több gôz járt mostanában, mint korábban bármikor. Menekültek özönlöttek, napról napra többen, a forgalom egyre növekedett, olyan emberek tódultak ide, akik elôre látták, mi következik, s tudták, hogy valójában mit is jelent Kína lerohanása. Az egyébként is zsúfolt városban egyre csak növekedett a tömeg. Felnéztünk a hajnali égre, s láttuk, hogy hatalmas viharfelhök gyülekeznek, s tudtuk, hogy majd éjjel rettentô vihar száll alá a hegyekbôl, szakadó zivatarral árasztva el a vidéket, s visszhangzó mennydörgéssel süketítve majd minket. Mindez talán a Kínára váró megpróbáltatások jelképe?-gondoltuk. Tényleg úgy festett: a levegô feszült és elektromos töltésû volt. Azt hiszem egyszerre sóhajtottunk föl, mert e mindkettônknek oly fontos ország jövôje járt az eszünkben. De az éj már a nyakunkon is volt. A vihar elsô, súlyos cseppjei már peregni kezdtek, s átnedvesítették a ruhánkat. Összebújtunk és a templomba siettünk, ahol az apát már várt ránk, érdeklôdéssel várva a beszámolómat a történetekrôl. Örültem, hogy látom, s megbeszélhetem vele ügyeimet, s hogy hallhatom, amint helyeslôen fogadja a döntésemet.

Késô éjjelig beszélgettünk és beszélgettünk, miközben néha szinte megsüketített a mennydörgés és a zápor dobolása a templomtetőn. Végül fekvôhelyünkhöz mentünk, és aludni tértünk . Hajnal virradtával, az elsô istentisztelet után, nekikészülôdtünk, hogy újból útnak induljunk életünk újabb , a korábbiaknál is még sokkal nehezebb szakasza felé.

Hatodik fejezet/ A látó

Sanghaj ! Nem voltak illúzióim. Tisztában voltam vele, hogy Sanghajjal nehéz dolgom lesz, ami az ottani életet illeti. De sorsom azt diktálta, hogy oda kell mennem. Po Kuval megtettük tehát az elôkészületeket, majd délelôtt leballagtunk a lépcsôk utcáján a dokkokhoz, s fôlszálltunk egy hajóra, amely a folyón lefelé , a messzi Sanghajba indult. Kabinunkban -közös kabinunk volt- a lócámon feküdtem és a múlttól elmélkedtem. Arra az idôre gondoltam mikor elôször hallottam Sanghajról . Tanítóm, Mingyar Dondup láma akkoriban okított a "látás" finomságaira. Mivel ez a különös tudomány érdeklôdésre tarthat számot, és sokak számára hasznos lehet, elmondom, hogyan esett a dolog Évekkel ezelôtt történt mindez, mikor még Lhasza egyik nagyobb kolostorának tanulója voltam. Néhány osztálytársammal éppen a tanteremben ültünk, és csak arra vártunk, hogy már szabaduljunk. Az óra a szokásosnál is nehezebben telt, mert a tanár unalmas alak, a legvacakabb oktatók egyike volt. Nehezemre esett követni, amit mond, ráadásul ébren is maradni közben. Éppen egy olyan napon történt mindez, amikor a nap melegen sütött és gyapjas bárányszerû felhôk kergetôztek az ég magasában. Minden kifelé hívott, a melegbe és napsütésbe, ki a dohos tantermekbôl, s el

a tanár monoton és érdektelen darálásától. Hirtelen mozgolódás támadt. Valaki bejött a terembe. Mivel háttal ültünk a tanárnak, nem láthattuk, ki az, megfordulni pedig nem mertünk, hogy hátranézzünk, mert hátha "ô" épp minket néz. Papír zörgött.

-Hm, megzavarja az órám- mormogta a tanár, majd egy éles csattanás hallatszott, ahogy a pálcájával a padra csapott. Mindannyian rémulten ugrottunk fel.

-Lobszang Rampa, gyere ide!

Rossz előérzettel álltam fel, megfordultam s háromszor meghajoltam. Már megint mi van? Az apát észrevette talán, hogy kavicsokkal dobálom a látogatóba érkezett lámákat? Észrevették, mikor egy pár savanyított diót "organizáltam" magamnak? Vagy talán... de a tanár hangja végett vetett a találgatásnak.

-Lobszang Rampa, a tiszteletreméltó Fôláma, Tanítód, Mingyar Dondup azonnal kéret. Menj, és figyelj rá jobban, mint ahogy rám figyeltél. Végigrohantam a folyóson, fel az emeletre, jobbra, be a lámák lakrészébe.

-Csak halkan- gondoltam.- Erre egy csomó vén rigolyás lakik. A hetedik ajtó balra: ez az.

Ahogy felemeltem azonban a kezem, hogy kopogtassak, egy hang szólalt meg odabenn:

-Gyere be. - Beléptem. -A látóképességed sosem hagy cserben, ha ételről van szó. Tessék: tea és savanyított dió. Épp időben jöttél.

Mingyar Dondup láma nem várt ilyen hamar, de azért szívesen látott. Miközben ettünk, így beszélt:

-Szeretném, ha a kristálygömbvizsgálattal is foglalkoznád, és az összes eszköz használatát kitanulnád. Mindennel meg kell ismerkedned.

Tea után lementünk a raktárba. Itt ezerféle holmit tároltunk: varázskarikát, tarot-kártyát, fekete tükröt, elképesztő tömegű instrumentumot. Körbesétáltunk. Tanítóm megmutogatott ezt-azt, s közben elmagyarázta, melyiket hogyan kell használni. Aztán felém fordult, és azt mondta:

-Válassz egy kristályt, azt válaszd , amelyikről úgy érzed, hogy összhangban van veled. Nézd végig valamennyit, aztán válassz .

Egy gyönyörű gömbre vetettem szemet, eredeti hegyikristály volt, hibátlan és akkora, hogy csak két kézzel lehetett tartani . Fogtam és kijelentettem:

-Ezt akarom.

Tanítom nevetett .

-A legrégebbit és a legértékesebbet választottad ki. Ha megtanulod, hogyan lehet használni , a tied lehet. Ezt a különleges kristályt, ami máig a birtokomban van, messze Potala alatt, az egyik alagútban találták egykor. Azokban a felvilágosulatlan időkben Varázsgömbnek nevezték el, s első tulajdonosai a Vashegy orvoslámái lettek, met akkoriban úgy tartották, hogy a Varázsgömb a gyógyítással kapcsolatos.

Később, de még ugyanebben a fejezetben, foglalkozom majd az üveggömbökkel, fekete tükörökkel és vízgolyókkal is, de most talán érdekesebb lesz, ha leírom, hogy készítettük elő használatra a kristályt, és hogyan gyakoroltuk a vele való azonosulás művészetét.

Nyilvánvalóan, ha valaki egészséges, testileg és szellemileg ép, annak a látásával sincs semmi baj. A Harmadik Szemmel való látás esetében sincs ez másként. Az embernek épnek kell lennie: ez volt a célunk a felkészüléskor, mielőtt bármelyik eszközünket használtuk volna. Fogtam a kristályomat, s belenéztem. Két szemem közt tartottam: olyan volt, mint egy súlyos gömb, ami fejjel lefelé veri vissza egy ablak képét, amelynek külső keretére madár telepedett. Közelebbről is megvizsgáltam, és megpillantottam Mingyar Dondup láma halvány körvonalait, sőt- igen- a saját tükörképemet is.

-Csak nézed Lobszang, márpedig nem így kell használni . Takard le, és várj, amíg megmutatom, hogyan kell.

Másnap reggel , az első étkezéskor gyógynövényeket

kellett fogyasztanom, olyanokat , amelyek tisztítják a vért és a fejet, s amelyek a teljes testállapoton javítanak. Két héten át minden reggel és minden éjjel ennem kellett e növényekből. Minden délután másfél órát pihennem kellett úgy, hogy a szememet és a fejem felső részét vastag fekete kendő takarta. A két hét alatt különleges ritmusképletű, egyedi légzésmodot kellett gyakorolnom. Ebben az időszakban rendkívül nagy figyelmet kellett fordítanom a személyes tisztaságra is.

A két hét leteltével újra Mingyar Dondup lámához járultam.

-Menjünk föl abba a csendes tetőszobába- mondta.

-Amíg nem ismered eléggé, teljes nyugalomra lesz szükséged.

Fölmentünk a lépcsőn, és kiléptünk a lapos tetőre. Egyik oldalt egy kis ház állt, ahol a Dalai Láma tartotta az audienciáit, mikor a szerzetesek évi áldására Csakporiba jött. Most mi vettük használatba. Ezúttal én is használhattam, ami igazi megtiszteltetésnek számított, hiszen egyedül az Apát és Mingyar Dondup láma használhatta csak. Bent, a földre, a párnáinkra telepedtünk. Mögöttünk ablak nyílt, amelyen át a völgyünket testőrökként körülvéő távoli hegyeket lehetett látni. A Potala is látszott ugyan innen, de az túlságosan is megszokott látvány volt ahhoz, hogy az ember észrevegye. Én csak azt szerettem volna már látni, mi van a kristályban.

-Járd körbe így, Lobszang ! Nézz a kristályba és szólj, ha már nem látszik benne semmi ! Ki kell küszöbölünk minden zavaró fényjelenséget. Nem tükörképeket akarunk mi látni.

Ez az egyik legfontosabb szabály. Ki kell küszöbölni minden fénytükröződést. A tükröződés csak arra jó, hogy elvonja a figyelmet. A módszerünk az volt, hogy az északi ablaknak háttal ültünk , s jó vastag függönnyt húztunk az ablak elé, így félhomály uralkodott a szobában. Így, az elhúzott függönnyel, a kezemben lévő kristálygömb halottnak,

erejeveszettnek tûnt. Semmi nem tükrözôdött a felszínén.

Tanítom mellém ült.

-Töröld le a kristályt evvel a nedves ruhával, szárítsd meg , aztán evvel a fekete anyaggal fogd meg. Még ne érintsd a kezedd.

Úgy tettem, ahogy mondta. Gondosan letörültem a gömböt, megszáritottam, és a kör alakban összehajtott ruhával a kezembe fogtam. Kezemet keresztbe tettem a gömb alatt, tenyérrel felfelé, a kristály tehát a bal tenyeremen feküdt.

-Most pedig nézz a gömbbe ! Ne rá, hanem belé. Nézz a kellôs közepébe ! Hagyd, hogy kitisztuljon a látásod ! Ne akarj semmit látni, ürítsd ki az elméd ! Ez utóbbi nem volt nehéz feladat. Némelyik tanárom meg volt róla gyôzôdve, hogy az én elmém mindig is üres.

A kristályra néztem. Gondolataim elkôszáltak.

Hirtelen úgy tetszett, mintha a kezemben tartott gömb növekedni kezdene, s úgy éreztem, mintha mindjárt belezuhannék. Nagyot ugrottam, mire a képzet elenyészett. Újra csak egy kristálygömböt tartottam a kezemben .

-Lobszang ! Miért feledkeztél meg arról, amit mondtam ? Már majdnem láttál, de a meglepetéstôl megtört a varázs. Ma már semmit nem fogsz látni . Az embernek bele kell néznie a kristályba, és gondolatait a gömb bensejére kell összpontosítania. Ekkor különös érzés fog el, mintha egy másik világba lépnénk. Ebben a fázisban bármiféle rémület vagy meglepôdés megtöri a varázst. Ilyenkor aztán egyet tehet az ember , mármint persze tanulás közben: félreteszi a kristályt, és nem is próbál újra "látni", míg nem alszik rá egyet.

Másnap viszont újra próbát tettünk. Megint háttal ültem az ablaknak, s gondoskodtam róla, hogy minden zavaró fényfoszlányt kiküszöböljek. Normális esetben meditációs lótuszülésbe kellett volna helyezkednem, de lábsérülésem miatt ez nem lett

volna számomra a legkényelmesebb. A kényelem igen lényeges. Az embernek erőlködés nélkül kell ülnie. Jobb szokatlan módon ülve "látni", mint szabályosan ülve nem látni . A mi törvényünk úgy szól: ülj ahogy akarsz, csak kényelmes legyen, mert a kényelem hiánya elvonja a figyelmet.

Belebámultam a kristályba. Oldalamon Mingyar Dondup láma mozdulatlanul ült, egyenes testtartásban, mintha kôvé meredt volna . Ugyan mit kell látnom ? Ez járt a fejemben. Olyasmi lesz, mint amikor először láttam aurát? A kristály üresnek, erőtlennek tűnt. "Sohasem fogok itt én semmit látni"- gondoltam . Este volt, a napfény játéka így nem terített árnyakat , s a felhők nem takarták el időről időre a napot, hogy aztán hirtelen fényesen felragyogjon. Sem árnyak, sem fénypontok nem látszottak sehol. A szobában félhomály honolt. Ültem, kezem közt a fekete anyaggal, s a rajta pihenő gömbbel és semmiféle fényvisszaverődést nem láttam a kristályon. Nekem azonban a gömbbe kellett nézmem.

S hirtelen a gömb életre kelt ! Bensejében, közepén fehér folt jelent meg, s úgy terjedt, mint valami fehér , gomolygó füst. Mintha tornádó dühöngött volna odabenn , hangtalan tornádó . A füstköd hol megvastagodott, hol elvékonyodott, újra és újra, s egyenletes burokként borította be a gömböt. Olyan volt, mintha függönnyel takarták volna el szemem elôl a látványt. Összeszedtem szellemerômet, s igyekeztem a tudatommal a függöny mögé hatolni. A gömb duzzadni látszott, s az a rémisztô benyomásom támadt , hogy fejjel lefelé belezuhanok valami feneketlen űrbe. Ekkor azonban trombita harsant, s a fehér függöny hóviharrá zilálódott, s ez utóbb úgy elolvadt, mintha a déli nap heve érte volna .

-Most már közel jártál hozzá, Lobszang, nagyon közel .

-Igen, láttam volna valamit, ha az a trombita nem szólal meg. Az felriasztott.

-Trombita ? Ó, szóval már olyan közel jártál ? A tudattalattid akart így figyelmeztetni, hogy a látás és a kristálygömbnézés csak kevesek kiváltsága. Na, nem baj, holnap messzebbre jutunk.

Harmadik este a Tanítómmal ugyanúgy ültünk, mint korábban . Újra figyelmeztetett a szabályokra. Ez a harmadik este már több sikert hozott. Ültem, könnyedén tartva a gömböt, s homályos mélyének egyetlen pontjára figyeltem. A kavargó füst majdnem azonnal megjelent, és hamarosan függönnyé simult. Összeszedtem magam, s arra gondoltam :

"Keresztüljutok, most aztán keresztüljutok !" Újból jött a rémisztô zuhanásérzés. Ezúttal azonban nem ért felkészületlenül. Valami iszonyatos magasságból zuhantam alá, egyenesen a füstfödte világ irányába, amely elképesztô sebességgel növekedett alattam. Csak a szigorú gyakorlatok mentettek meg attól, hogy felordítsak, ahogy széleseben közeledtem a fehér felszínhez- majd áthatoltam rajta épen és sértetlenül. Odabenn süttött már a nap. Bámulattal néztem körül. Biztos meghaltam, mert ezt a helyet még sohasem láttam . Furcsa vidék volt ! Víz, sötét víz hullámozott elöttem, ameddig csak elláttam. Több víz, mint amennyit valaha is elképzelni bírtam. Kissé távolabb egy ijesztô halra emlékeztetô, hatalmas szörnyeteg szelte a víz felszínét. Közepén fekete csôból dôlt valami füst fölfelé, de a szél minduntalan visszacsapta. Megdöbbenésemre apró emberkéket láttam, akik a hal hátán sétálgattak. Ez már túl sok volt nekem ! Megfordultam, hogy elfussak- de kôvé meredten torpantam meg. Nagy, sokemeletes kôházak álltak elöttem. Éppen az orrom előtt egy kínai loholt, kétkerekû jármûvét húzva maga után. Valami teherhordóféle lehetett, mert a kerekes izén egy nô ült. "Bizonyára nyomorék szegény"- gondoltam - "Ezért kell két keréken gurítani". Férfi lépdelt felém , egy tibeti láma. Visszafojtottam a lélegzetem, hiszen a férfi pont olyan , mint amilyen Mingyar Dondup láma volt, még ifjú korában . Egyenesen

odajött hozzám, majd keresztüllépett rajtam, én pedig nagyot ugrottam a rémülettől. "Jaj"- sikoltottam fel- "Vak vagyok!" Sötét volt, nem láttam semmit.

-Rendben Lobszang, megálltad a helyed. Hadd húzzam el a függönyt !- Tanítom így is tett, és a szobát elárasztotta az est sápadt fénye. -Valóban kiváló látóképességed lehet, Lobszang. Csak épp irányításra szorulsz. Véletlenül hozzáértem a kristályhoz, és a megjegyzéseidből arra következtetek, hogy azt láttad, amikor évekkal ezelőtt Sanghajban jártam, s majdnem elájultam a rémülettől , mert először láttam gôzhajót és riksát. Remekül csináltad !

Még mindig forgott velem a világ, még mindig a múltban jártam. Milyen furcsa és szörnyű dolgok lehetnek Tibet határain túl ! Idomított és füstöt okádó halak , akiken utazni lehet, kerekcsónok húzó emberek, még gondolni sem mertem rá, félelemmel töltött el még a gondolata is, hogy egyszer még nekem is ki kell lépniem ebbe az idegen világba.

-Most pedig merítsd vízbe a kristályodat, hogy megszabadulj az élménytől, amelyben részed volt. Merítsd csak alá, hagyd, hadd pihenjen egy ruhán, az edény alján, aztán szedd ki egy másik ruha segítségével. Még ne érh hozzá puszta kézzel. Erre nagyon kell ügyelni, ha az ember kristállyal foglalkozik. A gömböt minden egyes használat után demagnetizálni kell. A kristály ugyanis attól az embertől , aki a kezébe veszi, magnetizálódik, majdnem ugyanúgy, ahogy egy darab vas is mágneses lesz, ha mágnessel kerül érintkezésbe. A vas esetében elégséges, ha megütögeti az ember és máris elveszti a mágnességét, a kristályt viszont vízbe kell meríteni. Ha az ember minden egyes "olvasás" után nem demagnetizálja a kristályát, egyre nagyobb és nagyobb zûrzavar lesz az eredmény. Az egymást követô emberek "aurikus emanációi" egymásra épülnek és teljesen összezavarják az értelmezôt.

Egyetlen kristályt sem vehet kézbe más, csak a tulajdonosa, és csakis olvasás végett való magnetizálás céljából. Minél többet fogdossák mások is a kristályt, annál használhatatlanabbá válik. Arra tanítottak, hogy ha egy napon belül többször is "olvastunk" a kristályból, a saját ágyunkba kell vinnünk a gömböt, hogy testi közelségünkkel személyesen magnetizáljuk újra. Ugyanez a hatás érhető el, ha mindenhová magunkkal visszük a kristályt, bár igaz, ami igaz, elég ostobán fest, ha az ember kristályt markolászva járkal föl és alá. Ha éppen nem használjuk, a kristályt fekete anyaggal kell beborítanunk. Soha ne engedjük, hogy éles napfény érje a gömböt, mert ez visszafogja ezoterikus erőt. Pusztán az érdekesség kedvéért se adjuk oda senkinek a gömböt. Ennek is megvan a maga oka. Aki csak pusztán kíváncsiságból veszi kézbe a kristályt, azt nem érdekli valójában a dolog, csak olcsó szórakozásra vágyik, így megkárosítja a kristály auráját. Olyan ez, mintha egy drága fényképezőgépet gyerek kezébe adunk, csak hogy hiú kíváncsiságát kielégítsük vele.

A legtöbb ember hasznát veheti a kristálygömbnek, ha veszi a fáradságot és kideríti, melyik fajta kristály való neki. Arról is meg kell példál bizonyosodnunk, milyen fajta szemüveg való nekünk. A kristály ugyanolyan fontos, mint a szemüveg. Vannak, akik hegyikristály segítségével látnak jobban, és vannak, akiknek üvegkristály való. A hegyikristály a legnagyobb erejű fajta. Hadd mondjam el röviden az én kristályom történetét, amelyet Csakporiban jegyeztem föl.

Évmilliókkal ezelőtt vulkánok okádták a lángot és a lávát. A föld mélyében a rengések különféle homokkőzeteket köpültek össze, és a vulkáni hő segítségével üveggé olvasztották össze őket. Az üveget a földrengések darabokra törték, majd a hegyoldalakra köpték. Az üvegtörmelékét nagyrészt befödte a megszilárdult láva.

Az idők során a sziklaomlásoknak köszönhetően ennek a természetes üvegnek , vagy hegyikristálynak egy része a felszínre került. Az emberi lét hajnalánegy-egy darabra a törzsi sámánok is rátaláltak. Azokban a régmúlt napokban, a papok még okkult erővel rendelkeztek, s pszichometria segítségével előre meg tudták jósolni bármely tárgy jövőjét, illetve el tudták mondani a múltját. Egy ilyen pap egyszer megérintett egy különös kristálydarabot, s ennyi elég is volt neki, hogy hazavigye. Bizonyára volt a kristályon egy olyan tiszta folt, ami látomásokat ébresztett a lelkében. A pap és társai nagy munkával gömbbé csiszolták a kristálydarabot , mert a gömb e célra a legmegfelelőbb forma. Nemzedékről nemzedékre szállt a gömb- századokon át- papról papra, s mindnyájan igyekeztek a durva anyagot tisztára csiszolni. A kristály lassanként egyre gömbölyűbb és tisztább lett. Volt kor, mikor Isten Szemeként tisztelték. A felvilágosodás korában azután végre megtalálta méltó helyét, mint a Kozmikus Tudat megközelítésének eszköze. Mikor körülbelül tíz-tizenkét centiméter átmérőjű lett és olyan tiszta, mint a víz: gondosan becsomagolták s elrejtették egy kőszelencébe, messze a Potala alatt húzódó alagút mélyére. Évszázadokkal később szerzetes kutatók felfedezték és megfejtették a szelence feliratát: "Ez a Jövő Ablaka- állt a szelencén-, az a kristály, amelyben az arra alkalmasak megláthatják a múltat és a jövőt. Ezt a gömböt az orvoslás templomának Főpapja őrizte valaha." Emiatt aztán a kristály Csakporiba került, az orvoslás jelenlegi templomába, s olyan ember kezébe jutott, akl hasznát is tudta venni. Az az ember én voltam, a kristály ma számomra él. Az ekkora hegyikristály ritka, s ha hibátlan, kétszeresen az. Nem mindenki képes ilyen kristályt használni . Esetleg túlságosan nagy a gömb ereje, s hatalmába keríti az embert. Az üveggömbök viszont veszélytelenül tarthatók, s alkalmasak arra is, hogy a

szükséges előgyakorlatot megszerezze velük az ember. A legjobb méret a mintegy tíz centiméter átmérőjű , de a méret egyáltalán nem fontos. Vannak szerzetesek, akiknek csak egy vékonyka kristálszilánkjuk van, hatalmas gyűrűbe foglalva. Fontos megbizonyosodnunk róla, hogy a kristályunkban nincsenek repedések, vagy csak apró hibái vannak , amelyek egyáltalán nem láthatók alsó megvilágításban. A kisméretű hegyi vagy üvegkristályoknak megvan az az előnyük, hogy könnyűek, s ez lényeges lehet, ha az embernek kézben kell tartania.

Ha bármilyenfajta kristályt akarunk vásárolni, hirdessünk előbb az egyik "pszichikus" lapban. Egyes, üzletekben kínált áruk inkább bûvészeknek és mutatványosoknak valók. A szépséghibák rendszerint csak azután fedezhetők föl, hogy az ember megvette és hazavitte a gömböt. Előbb kipróbálásra vegyük át a kristályt, s mihelyt kicsomagoltuk, vízzel mossuk le. Gondosan szárítsuk meg, aztán fekete ruhán tartva vizsgáljuk meg. Hogy miért? Meg kell mosni, hogy eltűnjön róla minden ujjlenyomat, ami esetleg hibának látszhat, s úgy kell tartani, hogy a mi ujjlenyomataink se vezessenek félre bennünket. Ne gondoljuk, hogy majd csak úgy nekiülünk és belebámulunk a kristályba, s máris "képeket látunk". Nem helyes az sem, ha a kristályt hibáztatjuk azért, amit mi rontottunk el. A kristály puszta eszköz, és például a teleszkóp sem hibáztatható azért , ha a rossz végén nézünk bele és kicsinyített képet látunk benne.

Néhányan nem ismerik a kristály használati módját. Mielőtt azonban feladnák, tegyenek próbát "fekete tükörrel". Ez igen olcsón előállítható, ha valamelyik motoralkatrész üzletben veszünk egy nagyméretű reflektorüveget. Az üveg legyen domború, tiszta és sima. A bordázott autóreflektor-üveg nem jó e célra. A megfelelő üveg külső, azaz domború felét tartsuk gyertyaláng fölé. Mozgassuk ide-oda addig , míg

egyenletes koromréteg nem képződik a külső felén. Ezt a réteget cellulóz sprével ugyanúgy tartósíthatjuk, ahogy a sárgarézet az oxidáció ellen. A kész fekete üveget ugyanúgy kezeljük, mint a kristályt. Az, amit most fogok elmondani, mindenfajta, később e fejezetben említendő kristály esetében is alkalmazható. A fekete tükörnél próbáljunk a belső felületre nézni, közben azonban vigyázzunk, hogy minden véletlen fényvisszaverődést kiküszöböljünk.

A másikfajta fekete tükröt "nullásnak" szokták nevezni. Ugyanolyan mint az előző, de a korom a belső felén található. Ez utóbbi nagy hátránya, hogy az ember nem fixálhatja a kormot, mert ha így tesz, fényes felületet kap. Ezt a fajta tükröt inkább azoknak ajánljuk, akiknek a figyelmét a fényvisszaverődés folyton elvonja.

Némelyek egy tál vizet használnak, abba néznek bele. A tálnak tisztának kell lennie, s teljesen mintázatlannak. Helyezzünk fekete szövetet alá, s hatása ugyanolyan lesz, akár a kristályé. Tibetben van egy tó, amelynek olyan a helyzete, hogy az ember anélkül is láthatja, hogy a vizét megpillantáná. Ez a tó igen híres, s az Állami Jóslatok alkalmával, a legfontosabb jövendölések némelyikéhez szokták használni. Ez a tó, amelyet mi Csö-kor Gyal-ki Nam-csó-nak nevezünk (magyarul: A Vallás Gyôzelmes Kerekének Mennyei Tava) a Tak-po nevű hely mellett található, néhány száz mérföldre Lhászától. Környéke hegyvidék, s a tavat magát magas csúcsok övezik. A tó vize általában égszínkék, de ha olykor az ember bizonyos megfigyelőpontokról nézi, a kék fehérré kavarodik benne, mintha meszet hajítottak volna belé. A tó vize ilyenkor örvénylik és habzik, aztán hirtelen fekete lyuk jelenik meg a tó közepén, míg fölötte sűrű fehér felhők formálódnak. A fekete lyuk és a fehér felhők között a jövendő képei jelennek meg.

A Dalai Láma életében legalább egyszer ellátogat erre

a helyre. Egy közeli pavilonban vár, és a tavat szemléli . Számára fontos eseményeket lát meg itt, sôt nem csupán fontosakat, hanem egyenest a halálának idôpontját és módját. A tó még sohasem tévedett !

Nem mindannyian látogathatunk el a tóhoz, a legtöbbben közülünk viszont egy kis türelemmel és hittel a kristálynak hasznát vehetjük. A nyugati olvasóknak ajánlok itt egy módszert. A "kristály"szón ezúttal hegyikristályt, üveget, fekete tükröt és vízzel teli gömböt egyaránt érthetünk.

Egy héten át fordítsunk különös gondot az egészségünkre. Ezen a héten elsôsorban- már amennyire az ebben a felfordult világban lehetséges- kerüljük a gondokat és a haragot. Keveset együnk, s kerüljük a szószoikat és a sült ételeket. Annyit tartsuk kezünkben a kristályunkat, amennyit csak tudjuk, ám anélkül, hogy közben megpróbálnánk belekukucskálni. Így át tudjuk adni személyes magnetizmusunk egy részét a gömbnek, s közben megbarátkozhatunk a gömb "érzésével" is. Ne feledjük lef4dni a kristályt, ha épp nem foglalkozunk vele. Ha lehetséges , tartsuk lezárt dobozban. Ez megakadályozza, hogy mások játsszanak vele távollétünkben

A közvetlen napfény , mint tudjuk , kerülendô. Hét nap elteltével helyezzük a kristályt egy nyugodt helyiségbe, ahol, ha lehet, északi a fény. Az este a legmegfelelôbb idô, mert ilyenkor nincs közvetlen napfény , amely hol megjelenik, hol elenyészik, ahogy a felhök járnak.

Üljünk úgy, ahogy akarunk, csak kényelmesen és a fénynek háttal. Vegyük kezünkbe a kristályt és figyeljük, nem tükrözödik-e fény a felszínén. Ha igen, húzzuk el a függönyt vagy változtassunk testhelyzetet.

Ha minden rendben, tartsuk a kristályt a homlokunkkal érintkezésben pár másodpercig, aztán lassan húzzuk hátrább. Most tartsuk meghajlított

tenyerünkön, kézfejünk pihenjen az ölünkben. Nézzük nyugodtan a kristály felszínét, aztán irányítsuk tekintetüket a közepe felé: képzeljük azt, hogy odabenn a semmi lakozik. Üritsük ki elménket ! Ne akarjunk bármit is látni. Kerüljünk minden heves érzelmet.

Első este tíz perc elegendő. Fokozatosan növeljük az időt, míg egy hét múlva akár fél óráig is el nem jutunk.

A rákövetkező héten olyan hamar igyekezzünk kiüresíteni elménket , ahogy csak tudjuk . Csak nézzünk a kristályközépi semmiségbe ! Látni fogjuk , amint a kristály körvonalai hullámzani kezdenek. Úgy fog tűnni, mintha az egész gömb növekedne, vagy azt érezzük, mintha mindjárt belezuhannánk. De ennek ez a rendje s módja. NE ijedjünk meg, mert ha megijedünk, aznap este már nem látunk semmit. Általában az emberek, mikor először "látnak", nagyot rándulnak, pont ugyanúgy, mint akkor, mikor elalszanak.

Egy kis gyakorlattal azt tapasztaljuk majd, hogy a kristály egyre nagyobbra és nagyobbra nő. Egy szép nap pedig , miközben belenézünk, fényesnek és fehér füsttel telinek fogjuk találni. A füst- feltéve ha meg nem rándulunk- eloszlik és megpillantjuk az első- átlagos- múltképet. Valami személyünkkel kapcsolatos dolog lesz, hiszen csak mi vettük kézbe a gömböt. Várjunk türelemmel , mert eleinte csak a saját emlékeinket fogjuk látni. Ha már akarattal "látunk" , irányíthatjuk a kristályt, hogy azt mutassa, amit látni akarunk. A legjobb módja ennek, ha határozottan és hangosan kimondjuk a dolgot: "Ma este ezt és ezt fogom látni ." Ha hiszünk is benne, azt látjuk majd, amit akarunk. Ilyen egyszerű ez.

Ahhoz, hogy megismerjük a jövőt, tisztában kell lennünk addigi cselekedeteinkkel. Gyűjtsük egybe az összes lehető adatot, és soroljuk fel önmagunknak midet. Ezután "kérdézzük meg" a kristályt, s jelentsük ki magunknak, hogy azt fogjuk látni , amit látni

szeretnénk .

Figyelem ! Az ember nem használhatja a kristályát egyéni haszonszerzésre, vagy arra, hogy sportversenyek eredményeit jósolgassa meg, sem arra, hogy másnak kárt okozzon vele. Erős okkult törvény szerint annak, aki visszaél a kristállyal, a saját fejére száll vissza a bûne. Ez a törvény éppolyan kérlelhetetlen, mint maga az idő.

Most már bárki képes gyakorlatozni a saját sorsán. Szeretnénk máséval is próbát tenni ? Merítsük a kristályt vízbe, és gondosan szárítsuk meg , anélkül, hogy a felszínét megérintenénk. Ezután adjuk a másik ember kezébe. Mondjuk neki: "Vedd a két kezedbe, és gondoldj arra, amiről tudni szeretnél. Aztán add vissza nekem." Természetesen figyelmeztetnünk kell a kérdezőt, hogy ne beszéljen s ne kérdezzen minket . Ajánlatos először valamelyik közeli barátunkkal kísérletezni, mert az idegenek gyakran zavarólag hatnak, különösen , ha az ember kezdő.

Ha a kérdező visszaadta a kristályt, vegyük a kezünkbe- akár fődétlenül, akár a fekete ruhával együtt, mindegy- mostanra ugyanis már "személyesítettük" a gömbünket. Foglaljunk helyet kényelmesen, emeljük a kristályt a homlokunkhoz egy másodpercre, aztán a kezünket az ölünkben pihentetve tartsuk a kristályt nyugodtan- bárhogy tarthatjuk, csak feszültséget ne érezzünk közben. Nézzünk belé, és ürítsük ki a tudatunkat.

Tökéletesen, ha lehet- ha ugyanis "magunknál" vagyunk, az első ilyen próbálkozás bizony még gondot okozhat.

Ha összeszedjük, s az ajánlott módon képezzük magunkat, három dolog közül egyet meg fogunk figyelni. Ezek a dolgok igaz képek, szimbólumok és benyomások. Az igaz képek a céljaink. Ilyenkor a kristály előbb elhomályosul, majd a homály szertefoszlik és képek jelennek meg, eleven képei annak, amit látni akarunk. Ebben az esetben nem nehéz a magyarázat.

Némelyek azonban nem látnak valóságos képeket: szimbólumokat látnak. Láthatnak például egy sor X-et, vagy egy kezet. Szélmalmot vagy tőt. De legyen bármi is az, könnyen megtanulható, hogyan értelmezzük helyesen e jelképeket.

A harmadik lehetőség a benyomás. Ebben az esetben semmi mást nem látunk, csak gomolygó felhőket és valami derengést, de ha kezünkben tartjuk a gömbünket, határozott benyomásokat érzünk vagy hallunk. Lényeges, hogy kerüljük a személyes elfogultságot, fontos, hogy ne erőltessük rá a kristályra személyes érzelmeinket valamely meghatározott esettel kapcsolatban.

A valódi Látó sohasem mondja meg senkinek a halál időpontját, sőt még a halálveszélyre sem figyelmeztet senkit. Tudhatja ugyan, de soha el nem mondhatja. A fenyegető betegségekre sem szabad figyelmeztetni senkit. Mondjuk ehelyett azt, hogy: "Tanácsos lenne egy kicsit jobban odafigyelni ezen meg ezen a napon." Azt viszont soha ne mondjuk senkinek, hogy: "Igen, az Ön férje egy olyan lánnyal utazott el, aki..." Ha helyesen használjuk a kristályt, pontosan tudni fogjuk, hogy az illető miért utazott el, mégse mondjuk meg, hogy üzleti úton van-e, vagy viszonya van-e valakivel. Soha ne mondjunk olyasmit, ami egy család békéjét felboríthatja, vagy, ami boldogtalanságot okozhat! Ez visszaélés lenne a kristállyal. Csak jóra szabad használnunk, s jutalmul a jó visszazáll ránk. Ha pedig semmit sem látunk, mondjuk meg nyíltan: a kérdező becsülni fog érte. Ha kitaláljuk a látomást, esetleg olyasmit mondunk, amiről a kérdező tudja, hogy nem igaz. Ebben az esetben a látó hitele és becsülete oda van, ráadásul a hazugság az egész okkult tudományra is rossz fényt vet.

Miután közöltük a kérdezővel, amit láttunk, gondosan burkoljuk be a kristályt, és óvatosan rakjuk a helyére. Ha a kérdező már elment, tanácsos a kristályt vízbe is meríteni, szárazra törölni, aztán pedig tartsuk sokáig a kezünkben, hogy saját mágnesességünk

személyesítse át újra. Minél többet foglalkozunk a kristállyal, az annál jobb lesz. Óvjuk a karcolástól és ha nem foglalkozunk vele, göngyöljük fekete ruhába. Ha lehetséges, tegyük dobozba és zárjuk be a dobozt. A macskák a kristály veszedelmes ellenségei, némelyik cica hosszasan képes csak ülni és bámulni a gömböt . Pedig ha legközelebb használjuk a kristályt, bizonyára nem a macska élettörténetére és vágyaira leszünk kíváncsiak. Pedig erre bizony megvan az esély. Tibetben, némelyik okkult kolostorban a kristály segítségével kérdezik ki a drágaköveket őrzô macskákat: a kristály ugyanis elárulja, ha lopási kísérlet történt .

Akármiféle kristálynézési képzésbe kezdünk, igencsak tanácsos tisztába jönnünk rejtett motívumainkkal. Az okkultizmus kétélû fegyver, ezért azok, akik csak puszta kíváncsiságból játszadoznak vele, gyakran elme vagy idegbajjal fizetnek érte. A kristálynézés tudományának segítségével az ember megtudhatja, milyen öröm segíteni másokon, de egyéb, rettenetes és kitörölhetetlen emlékû dolgokat is megtudhat általa az ember . Biztonságosabb, ha csupán végigolvassuk ezt a fejezetet, s csak akkor kezdünk a gyakorlatokhoz, ha nagyon, nagyon bizonyosak vagyunk motívumaink tisztaságában.

Ha egyszer már döntöttünk egy kristály mellett, ne cserélgessük másokra. Válgják mindennapos- vagy minden másodnapos- szokásunkká az, hogy megérintjük. A régi szaracénok soha nem mutatták meg a kardjukat, még a legjobb barátjuknak sem, csak ha vért akartak ontani vele. Ha valamilyen okból mégis meg kellett mutatniok a fegyverüket, megvágták az egyik ujjukat, hogy így "ontsanak vért". Ugyanígy áll a dolog a kristállyal is, ha boldog-boldogtalannak mutogatod, olvasnod kell belôle, noha a te dolgaiddal van tele. Olvasd csak el, ami benne áll, még ha másnak nem is szabad tudnia, mivel foglalkozol, s mit látsz odabenn . Ez nem babona, hanem biztos begyakorlási módja annak, hogy ha

fedetlen a kristály, automatikusan , minden előkészület nélkül és gondolkodás nélkül is lássunk benne.

Hetedik fejezet/ Jutalomrepülés

A csónak lágyan siklott a Szucusu folyó kikötőjébe. Eszeveszetten karattyoló és mutogató kínai kulik tódultak a fedélzetre. Holminkat sebesen kipakolták , egy riksába raktak, és a Bund mentén gyorsan a kínai városba szállítottak, abba a templomba, hol itt tartozkodásom alatt laknom kellett . Po Ku és én némán lépkedtünk ebben a bábeli zûrzavarban. Sanghaj nagyon zajos és forgalmas hely volt. Vagyis még az átlagosnál is forgalmasabb, hiszen a japánok éppen ürügyet kerestek, hogy újabb támadást indíthassanak, s egy idő óta minden külföldit megmotoztak, aki át akart menni a Marco Polo-hídon. Alapos motozási módszereikkel mélységes megdöbbenést váltottak ki. A nyugatiak képtelenek megérteni, hogy sem a japánok, sem a kínaiak nem szégyenlik a testüket, legföljebb azokat a gondolatokat röstellik, amelyeket mások teste vált ki belőlük. A megmotozott nyugatiak meg voltak róla győződve, hogy szándékosan akarják őket megszegényíteni, noha erről szó sem volt. Egy ideig magánygyakorlatot folytattam Sanghajban: nem tudom meddig, hiszen a keletiek számára az idő nem mérvadó. Soha nem mondjuk például azt, hogy ebben és ebben az évben, hiszen minden idő összefolyik. Magánygyakorlatot folytattam tehát , orvosi és pszichológiai munkát végeztem. Voltak olyan pácienseim, akiket a rendelômben, s olyanok is, akiket a kórházban fogadtam. Szabad időm nem volt. A kevés időt, amit az orvosi munka meghagyott, a navigáció és a repüléselmélet szorgos tanulmányozására fordítottam. Az éjszaka beköszönte

után is hosszú órákat töltöttem avval, hogy a város hunyorgó fényei fölött és a környező vidék fölött szálldostam, ahol csak a parasztkunyhók halvány fényziporkái mutatták odalenn az utat

Teltek-múltak az évek, túlságosan is elfoglalt voltam ahhoz, hogy a naptárral foglalkozzam. A sanghaji Tartományi Tanács jól ismert, és sok hasznát vette szolgálataimnak. Egy orosz emigránsban, Bogomolovban jó barátira is leltem: a forradalom előszökött hozzánk. Mindenét elveszítette azokban a tragikus időkben, s jelenleg a Tartományi Tanács szolgálatában állt. Ő volt az első fehér ember, akit alkalmam volt megismerni, s alaposan meg is ismertem: igazán derék férfi volt.

Bogomolov tisztában volt vele, hogy Sanghaj védtelen az agresszióval szemben. Hozzánk hasonlóan ő is előre látta a ránk váró borzalmakat. 1937. július 17-én, a Marco Polo-hídon incidens történt. Erről az incidensről már talán túlságosan is sokat írtak, s én nem is akarom mindezt elismételni. Az eset csak abból a szempontból fontos, hogy ez volt a kiindulópontja a Kína és Japán közti háborúnak. Ekkor már mindennapos fenyegetés volt a háború. Nehéz idők vártak ránk. A japánok agresszívek, kegyetlenek voltak. Sok külföldi kereskedő, s különösen a kínaiak előre látták, mi következik, s Kína különböző tartományaiba költöztek családjukkal és javaikkal együtt, olyan belső tartományokba, mint Csunking. A Sanghaj körüli földeken élő parasztok viszont éppen a városba özönlöttek, mert valami okból azt gondolták, hogy itt biztonságra lelnek, nyilván azt hitték, a tömeg majd biztonságot nyújt nekik.

A város utcáin éjjel-nappal mindenütt a Nemzetközi Brigád teherautóit lehetett látni, a világ minden tájáról toborzott zsoldosokkal megrakva, akiknek az lett volna a dolguk, hogy a belső városban fenntartsák a rendet. Hanem ezek a zsoldosok többnyire közönséges gyilkosok voltak, akiket éppen

kegyetlenségük miatt fogadtak szolgálatba. Ha olyan eseményre került sor bárhol, ami nem tetszett nekik, felfegyverkezve megjelentek, és minden figyelmeztetés vagy ok nélkül lövöldözni kezdtek géppisztolyaikból, puskáikból vagy revolvereikből, ártalmatlan és ártatlan civileket gyilkolva halomra, míg a bűnösöknek a legtöbb esetben a hajuk szála sem görbült. Sanghajban azt mondogattuk akkoriban, hogy sokkal jobb lenne a japánokkal, mint ezekkel a vörösarcú barbárokkal, ahogy a Nemzetközi Rendfenntartó Erő egyes tagjait neveztük. Egy idő óta a női betegségekre specializálódtam, orvosként és sebészként is elláttam az asszonyokat, sanghaji magánygyakorlatom virult. A tapasztalat, amelyet ezekben a háborút megelőző napokban szereztem, később nagy hasznomra vált még. Az incidensek egyre szaporodtak. Egyre másra jöttek a hírek a japán invázió szörnyűségeiről. A japán csapatok és kiszolgálóik előzönlöttek az országot, egész Kínát. Bántalmazták a parasztokat, raboltak, erőszakoltak, ahogy mindig is tették. 1938 végére az ellenség már a város peremén járt. A rosszul felfegyverzett kínai csapatok valóban bátran küzdöttek. Utolsó csepp vérükig kitartottak. A japán hordák elől alig vonultak vissza néhányan. A kínaiak úgy küzdöttek, ahogy csak az tud küzdeni, aki a hazáját védi, az óriási számbeli fölényben lévő ellenség mégis legyűrte őket. Sanghajt ekkor nyílt városnak nyilvánították, abban a hiú reményben, hogy a japánok majd tiszteletben tartják a megállapodásokat, és nem bombázzák a történelmi emlékhelyeket. A város védtelenül állt, sem puská sem más fegyver nem volt sehol. A hadsereget visszavonták. A belvárosban menekültek tömege szorongott. Az eredeti lakosság többsége elmenekült. Az egyetemek, a tudomány és a kultúra központjai, a nagy cégek, a bankok és hasonló már régen a Csinkinghoz hasonló biztonságos helyekre hurcolkodtak. Ám helyükre jöttek és jöttek a

menekültek , mindenféle nemzetiségû és foglalkozású ember, akik a japánok elôl futottak ide, s azt hitték, hogy nagy számuk majd megvédi ôket. A légiriadók ugyan egyre sűrûbbek lettek, de az emberek már kissé megedzôttek, kissé hozzászoktak mindehhez. Aztán egy éjjel a japánok tényleg bombázták a várost. Az összes repülô, amit csak össze tudtak szedni, felszállt, még a vadászgépekre is bombákat erôsítettek, sôt még a pilóták is kézigránátokkal pakolták meg fülkéiket, hogy legyen mit oldalt kihajigálniuk. Az éjszakai égboltot betöltötték a védtelen város felett alakzatban, valóságos sáskarajként átsuhanó gépek, amelyek úgy is pusztítottak el mindent, ami útjukba került, mint valami sáskaraj. Mindenüvê bombák hullottak, válogatás nélkül. A város lángtengerré változott, védekezni nem tudtunk, hiszen semmink sem volt, amivel magunkat megvédehettük volna.

Éjfél körül éppen sétáltam az utcán, mikor felhangzott a lárma. Egy haldokló asszonytól sétáltam hazafelé. Hirtelen fémesô kezdett hullani az égbôl. Kutattam, hova bújhatnék. Hirtelen halk füttyülést hallottam, mely üvöltéssé terebélyesedett, aztán a zuhanó bomba vérfagyasztó erôvel felrobbant. Olyan érzésem volt, mintha minden hang elhallgatott, az egész élet megállt volna. A semmia teljes ûr töltött be mindent. Mintha óriás kéz emelt volna fel, megpördültem a levegôben, fellökôdtem a magasba, és valami erôszakosan odébbrepített. Pár percig kábán hevertem, alig maradt bennem szusz, azon gondolkodtam, élek-e vagy már halott vagyok, s már készülôdtem, hogy megkezdjem utazásomat a másik világban. Aztán reszketegen feltápázkodtam, és teljes döbbenettel néztem körül . Az imént még az utcán sétáltam , magas házak kettôs sorfala között, most pedig néptelen síkságon álltam, ahol háznak nyoma sem volt, csak kusza törmelékhalomok, meg vérrel fröcskölt és emberi testrészekkel meghintett porbuckák emelkedtek mindenütt. A házak teli voltak

és a súlyos bomba pont középük esett. Olyan közel csapódott be hozzám, hogy légüres térbe kerültem, s valami különös okból nem hallottam semmit, és nem is sebesültem meg. A mézszárlás egyszerűen elképesztô volt. Reggelre ház magasságú hullahegyet hordtunk össze, s elégettük valamennyit, nehogy járvány terjedjen el a városban, hiszen a forró napon a testek máris oszlásnak indultak, elzödültek és felpuffedtek. Napokig ástunk a romok alatt, élök után kutatva, s holtakat ásva elô: ott helyben elégettük ôket, hogy megmentjük a várost a járványtól. Késô délután Sanghaj régi városrészében jártam. Éppen a csatornán átívelô, rézsútos hídon mentem át. Jobbra tôle, egy utcai bodében néhány kínai csillagjós és jövendômondó üldögélt a pultjánál, kíváncsi ügyfeleiknek jósolgatva, akik amiatt aggódtak, hogy vajon túlélik-e a háborút, s vajon javul-e a helyzet. Enyhe mosollyal néztem ôket, mert láttam, hogy tényleg hisznek abban, amit ezek a csalók összehordanak nekik. A jövendômondók rutinosan vették sorra az ügyfél nevét, a táblájukon a jeleket, elmondták, mi lesz a háború kimenetele, s biztosították a nôket, hogy férjüket nem érheti baj. Kissé odább más asztrológusok-talán kikapcsolódásként- éppen írnokoskodtak: Kína más tájaira küldendô, hírekrôl, családi ügyekrôl beszámoló leveleket írtak az emberek számára. Nyomorúságos megélhetés lehetetr ám ez, olyanoknak írni a levelet, akik maguk analfabéták, ráadásul az írnokok a szabad ég alatt dolgoztak: akinek kedve szottyant, megállt és kihallgathatta a családok legbensôbb ügyeit is. Kínában nincs magánélet. Az utcai írkokok nagy hangon olvasták föl, amit éppen írtak, hogy lehetséges ügyfeleik lássák, milyen gyönyörûen fogalmaznak ôk. Továbbsétáltam a közeli kórház irányába, ahol néhány mûtétet kellett elvégeznem. Elhaladtam a tömjénárusok bódéi és az antikváriusok boltjai mellett, akik mindig is a folyóparton szerettek összegyûlni, s akik, mint a

legtöbb városban, a rakpartra rakták ki áruikat. Odább a tömjén- és kegytárgyárosok sorakoztak: olyasmiket árultak, mint Ho Taj és Kuan Jin istenek szobrai- az előbbi a Jó Élet, az utóbbi az Együttérzés istene, illetve istennője. Elértem a kórházba, és elvégeztem a dolgom. Később ugyanerre jöttem vissza. A japánok azonban időközben már ránk szabadították a bombázóikat. A bódéknak és könyvesboltoknak nyomuk sem maradt. A kegytárgy- és tömjénkereskedők sem voltak sehol, mert maguk is a holmijukkal egyetemben porrá lettek. Tűzvészek ropogtak, épületek omlottak össze, por és hamu , hamu és por hevert mindenütt .

Po Kunak és nekem azonban egyéb dolgunk is volt, minthogy Sanghajban időzzünk. Csang Kai Sek tábornok közvetlen utasítására azt kutattuk, hogyan tudnánk a légi mentőszolgálatot beindítani. Az egyik ilyen repülésre különösen jól emlékszem. Csípős idő volt, fehér gyapjas felhők húztak el a fejünk fölött. Valahonnan- a láthatáron túlról- a japán bombák monoton bumm- bummja hallatszott. Néha a távolban felbúgtak a repülőgépmotorok is, mintha méhek zümmögnének egy forró nyári napon. A durván döngölt utat, amely mellett üldögtünk, lábak tízezrei taposták aznap és az előző napokban. Parasztok siettek el mellettünk, menekülve a hataalomôrült japánok embertelen kegyetlenkedései elöl. Életútjuk végét taposó öreg parasztok, egykerekû, s minden evilági kincsükkel megrakott kordéikat tolták. Szinte a földig görnyedt parasztok a hátukon cipelték minden holmijukat. Hitványul felfegyverzett csapatok vonultak a másik irányba , ócska felszerelésüket ökrösszekéren szállították maguk után. Ezek a férfiak vakon mentek a halálba, igyekeztek megállítani a kiméletlen aggressziót, megvédeni hazájukat és otthonaikat. Vakon masíroztak előre, nem kérdezve miért, hová, mit sem tudva róla, miért tört ki ez a háború. Egy hárommotoros gép szárnya alatt gubbasztottunk, egy

vénséges vén gép szárnya alatt, amely már azelőtt ócskavas volt, mielőtt a mi mohó és vigyázatlan kezünkbe került volna. A festék rég lepattogzott vászonborítású szárnyairól. Széles alváza bambuszrudakkal volt megerősítve és kijavítva, a farok féksaruja pedig egy autórugó letört végéből állt. A jó öreg Abie, ahogy mi neveztük, még sosem hagyott cserben minket. Propellerei ugyan néha leálltak, az igaz, de a három közül egyszerre mindig csak egy. Hölgyünk magas szárnyú monoplán volt, s eredetileg egy igen neves amerikai gyárban készült. Teste fából volt, vászon fődte: az áramvonal még ismeretlen szó volt a születésekor. Ha óránkénti 120 mérföldes, szerény sebességgel haladt, úgy éreztük, legalább 240-nel száguldunk. Ilyenkor a huzat recsegett-ropogott, a váz panaszosan nyikorgott, s a zenebonát a széles szájú kipufogó rőfögése egészítette ki.

Valamikor réges-régen asszonykánkat fehérre mázolták s szárnyaira és oldalaira hatalmas vörös kereszteteket pingáltak. Mostanra azonban nyomorúságosan megkopott rajta minden. A csordogáló gépolaj viszont elefántcsontsárga patinát képezett testén, amitől úgy festett, mint egy ősi, kínai faragvány. A kilocsogó és visszacsapódó benzin újabb árnyalatokat adott az összképhez, az időről időre gyarapodó tapaszok és foltok pedig egészen bizarr megjelenést kölcsönöztek a derék gépnek. A robbanássorozat végre abbamaradt. Egy újabb japán támadás ért véget, a mi munkánk viszont épp most kezdődött. Még egyszer átvizsgáltuk nyomorúságos felszerelésünket. Két fûrés, egy nagy és egy kicsi róka farkú, négy darab különböző méretű kés. Egyikük boldogabb napjaiban henteskés volt, a másik pedig egy fotográfus retusálókése. A maradék kettő azonban eredeti szike volt.

Egypár fogó. Két hidrotermikus fecskendő, ijesztően tompa tûkkel. Egy darab légfecskendő, gumitömlővel és egy közepes trokárral. Szíjak- na igen, bennük

bízhattunk egyedül. Nem lévén érzéstelenítônk, igen gyakran le kellett ugyanis szíjaznunk a betegeinket. Ma épp Po Ku volt a pilóta, én pedig hátraültem, és lestem a japán vadászgépeket. Olyan luxust, mint a rádió nem engedhettünk meg magunknak. Volt egy darab madzagunk, az egyik végét rákötöttük a pilótára, a másikat az "ôrszem" rángatta, ez volt a lehető legegyszerűbb kommunikációs rendszer a világon.

Bepörgettem a propellert, de csak óvatosan, mert Abienek igen heves rúgása volt. A motorok egymás után köhögni kezdtek, olajszagú fekete füstöt köptek, majd harsány életre keltek. Hamarosan felmelegedtek, és majdnem hogy ütemes búgásra váltottak. Felmásztam a fedélzetre, és a farba telepedtem, ahol a huzatba kis megfigyelőablakot vágtunk. Két madzagrándítás, és Po Ku már tudta, hogy biztonságosan elhelyezkedtem: a földön guggolva, a bordák közé préselődve, kissé meggörnyedve. A gépek zaja egyre hevesebb lett, az egész gép nagyot rázkódott és megindult végig a mezőn. Velőtrázó csikorgás hallatszott a kerekek felől, s a faszervezet panaszosan felnyikordult. A farok minden gödörnél nagyot huppant és nyekkent. Én a padlat és a tető közt pattogtam ide-oda. Még jobban összehúzódkodtam, mert úgy éreztem magam, mint a borsó a hüvelyében. Aztán egy végső döntéssel és nyekkenéssel a vén gép a levegőbe kapaszkodott, a zaj elviselhető lett, a gázt pedig kicsit levehettük. Még egy veszedelmes föl-le hinta, ahogy az emelkedő szelet elkaptuk- éppenhogy a fák előtt. Az arcom majdnem átnyomódott a megfigyelőablakon. Erős kis rándítások a madzagon Po Ku irányából: "Na, mit szólsz hozzá, megint sikerült. Még megvagy ?" Válaszrángatásomba én aztán mindent beleadtam, hogy kifejezzem véleményemet a startjáról.

Po Ku ilyenkor mindig látta, merre megyünk, én viszont csak azt láttam, hogy mit hagytunk már el.

Ezúttal egy Wutu kerületi faluba tartottunk, amely súlyos légicsapást kapott, s ahol rengeteg volt a sebesült, de orvos egy sem. Repülés közben gyakran fordulgattunk ide-oda, hogy mindent megfigyelhessünk. Abie-ből sajnos oldalra egyáltalán nem lehetett kilátni, pedig a japán vadászok elég gyorsak voltak. Gyakran éppen e gyorsaságuk mentett meg minket. Ha ugyanis nem voltunk megpakolva, akár ötven mérföldre is le tudtunk lassulni, s az átlagos japán pilóta nem volt elég ügyes ahhoz, hogy ilyenkor célba találjon. Azt szoktuk mondani, hogy akkor vagyunk a legnagyobb biztonságban, ha az orruk előtt repülünk, mert ami éppen a tömzsi orruk előtt volt, azt mindig elhibázták. El nem mozdultam ôrhelyemről, hogy idejében figyelmeztethessek, ha feltűnnek a gyûlölt "vérfoltok"- ahogy találóan a japán gépeket hívtuk. A Sárga-folyó ott hömpölygött alattunk. A madzag háromszor megrándult: "Landolunk"- jelezte Po Ku. A farok felemelkedett, a motorok robaja elhalt, és helyette kellemes "vikvikkolás" hallatszott, ahogy a propellerek üresen körbepörögtek. Alig pörgô motorral siklottunk alá. A kormánylapát felnyikordult, ahogy enyhén, irányt váltva oldaltfordultunk. A borítóhuzat felôl csapkódás és berregés hallatszott, mintha az egész gép vibrálna, rezegne a vad szélben. A motorok hirtelen röviden felmordultak majd minden csikorogni, rázkódni és zörömbölni kezdett, ahogy földet értünk, majd még egy velôtrázó rázkódás: ez a pillanat a leggyûlöletesebb a szerencsétlen, farokban görnyedô ôrszem számára: az a pillanat, mikor a farok lecsapódik a földre és a fémpapucs fullasztó porfelhôt kavarva, beleszánt a szikkadt talajba. Ráadásul ez a por emberi ürüledarabokkal van teli, mert a kínaiak a saját székletükkel szokták trágyázni a földjeiket.

Terjedelmes testemet valahogy elôpréseltem a farokbéli kuckóból, s fájdalmas nyögések közepett fölegyenesedtem, miközben vérem lassan újra

keringésnek indult. Elkezdtem fölfelé mászni a lejtős törzsön, az ajtó felé. Po Ku már ki is nyitotta, s a földre ugrottunk. Rohanó alakok közeledtek sebesen felénk.

-Jöjjenek gyorsan, sok a sebesültünk. Tien tábornokon egy fémrúd fúródott keresztül, elöl és hátul is kiáll belőle.

A nyomorúságos viskóban, ami elsôsegélyhelyként szolgált, ott ült a tábornok, egyenes derékka: normális esetben sárga bôre most szürkészöld volt a kimerültségtôl és a kintól. A lágyékából, pont a bal oldali útôere fölött fényes fémrúd meredt ki. Úgy festett, mint az a rúd, amit az autóemelőhöz használnak. De akármi volt is, a közelben felrobbant bomba robbanása keresztülverte a testén. Persze ki kellett húznom, mégpedig a lehető leghamarabb. A rúd hátul, pont a bal ágyéki keresztcsonttaréj felett kiálló vége lágy volt és tompa: reméltem, hogy elkerülte vagy félrelökte a vastagbelet.

Gondos vizsgálat után, odábbhívtam Po Kut, hogy a bentlévők ne hallják, mit mondok neki, majd hangosan valami mondvacsinált megbízatással a géphez küldtem. Míg távol volt, gondosan kitisztítottam a tábornok sebeit s lepucoltam a fémrudat is. A tábornok apró és öreg ember volt, de igen jól tartotta magát. Érzéstelenítônk persze nem volt. Ezt közöltem is vele, de hozzátettem, olyan óvatosan csinálom majd, ahogy csak tudom.

-Akárhogy is vigyázok, fájdalmat fogok okozni Önnek-mondtam.- De megteszem, ami tőlem telik.

Nem aggódott túlságosan.

-Gyerünk, kezdjük- mondta.- Ha nem teszünk semmit, meghalok, vesztenivalóm nincs, csak nyerhetek rajta . Az elsôsegélydoboz fedeléből előkotortam egy 50 cm hosszúságú, szögletes fadarabot, s olyan lyukat fúrtam a közepébe, hogy szorosan tartsa a fémrudat . Ezalatt Po Ku visszaért a gép nem túl gazdag szerszámosládájával. Óvatosan ráhúztuk a deszkát a rúdra, majd Po Ku erősen a páciens testéhez nyomta

a fát. Hatalmas Stillson fogómmal ekkor megragadtam a rudat, és elôvigyázatosan húzni kezdtem. Semmi eredmény, csak a szerencsétlen beteg sápadt el.

-Hát-gondoltam-bent nem hagyhatjuk ezt a vacakot, úgyhogy, most vagy gyilkolunk, vagy gyógyítunk. A fadarabot tartó Po Kunak nyomtam a térdem, újra megmarkoltam a rúdat és erôsen meghúztam, miközben finoman csavargatni próbáltam. A rúd hirtelen , rémes cuppanással kiszabadult, én pedig elvesztve egyensúlyomat, hanyatt zuhantam. Gyorsan felpattantam, odahajoltam a tábornokhoz, és megpróbáltam elállítani a vérzését. Egy zseblámpa segítségével belekukkantottam a sebbe, s úgy találtam, nem esett nagy kár a belsô szervekben: amihez hozzáfértünk hát, azt összevartuk és kipucoltuk. Mostanra, miután serkentôket is kapott, a tábornok már jobb színben volt és- mint mondta- kellemesebben is érezte már magát. Már rá tudott feküdni az oldalára, korábban ugyanis szálegyenesen kellett ülnie, a nehéz fémrúd súlyával küszködve. Magárahagytam Po Kut, hogy fejezze be a kötözést, s átmentem a következô beteghez, egy nôhöz, akinek egy bomba térdbôl levitte a jobb lábát. Túl szorosan és túl hosszú ideig volt rajta a szorítókötés. Csupán egyetlen dolgot tehettem: amputálnom kellett a csonkot.

Kiszedettünk a helyébôl egy ajtót és a nôt rászíjztuk. Gyorsan körülvágtam a húst, V-alakban, a V betû hegye a test felé mutatott. A vékony fûrésszel a hús alá nyúlva kettéfûrészeltem a csontot, olyan magasan, ahogy csak tudtam. Ezután óvatosan egybehajtottam a húslebbenyeket, s úgy varrtam össze ôket, hogy a csontvéget párnaformán fedjék. Nagyjából épp fél órát tartott az egész, ami félórányi rettenetes szenvedést jelentett, a nô mégis mindvégig nyugton feküdt, egy hangot sem ejtett, még a leghalkabb nyögés sem hagyta el az ajkát, de még meg sem rándult egyszer sem. Tudta, hogy

barátai keze közt van. Tudta , hogy amit teszünk , azt az ő érdekében tesszük.

Voltak más esetek is. Kisebb sérülések és nagyobbak is, s miközben ezekkel foglalatostkodtunk, ránsötétedett. Aznap Po Ku lett volna a soros pilóta, de képtelen volt bármit is kivenni a szürkületben, így hát nekem kellett átvennem a helyét.

Visszasiettünk a géphez, szeretô gonddal pakolva el a felszerelésünket. Megint derekasan szolgált minket .

Aztán Po Ku meglódította a proppelereket és beindította a motort. Nyitott kipufogónkból hegyes, kékesvörös lángok csaptak ki, aki sose látott addig repülôt, bizonyára azt hitte, valami tûzokádó sárkány vagyunk. Fölevickéltem a gépre, s a pilótaülésre huppantam, de olyan fáradt voltam, hogy alig bírtam nyitva tartani a szemem. Po Ku is bemászott mögém, becsukta az ajtót , és ott helyben a földön elaludt. Intettem a g körül álló embereknek, hogy szedjék ki a keréktámasztó köveket.

Egy sötétebb lett, és már a fákat is alig tudtam kivenni . Emlékezetembe véstem a vidék fekvését, s felpörgettem az indítómotort, hogy megforduljak. Szélcsend volt. Ráfordulva a- reményeim szerint-helyes irányra, mindhárom gázkart úgy kihúztam, ahogy csak bírtam . Felbôgtek a motorok , felszállás közben zakatolt és rázkódott a gép, s közben folyamatosan gyorsult. A műszerfalból semmit sem láttam . Reflektorunk nem volt, s tudtam, hogy a mezô láthatatlan vége ijesztôen közel húzódik.

Visszahúztam a botkormányt. A gép felemelkedett, nyaklott egyet, majd visszazökkent, de aztán megint a levegôbe emelkedett. Repültünk . Bedôltem, tettünk egy lassú kanyart és közben feljebb kapaszkodtunk. A hideg éjjeli fellegek alatt aztán megállapodtam, s megkerestem útmutatónkat, a Sárga folyót. Ott volt baloldalt, halványan derengve aa sötétebb föld feketéjében. Körülnéztem, van-e másik repülô köröttünk, mert védtelen voltam. Mivel Po Ku ott aludt a hátam mögött, nem volt senki, aki őt álljon

hátsó.

Miután rátértünk a hazavezetô útra, hátradôltem, azon elmélkedve, milyen fárasztóak is ezek a mentôkirándulások, állandóan rögtönözni kell, hogy az ember bármivel, ami elöl-hátsó található, elláthassa és összetoldozhassa a sok szerencsétlen vérzô testet. Azokra a mesébe illô történetekre gondoltam, amelyeket az amerikai és angliai kórházakról és az ott használt hatalmas mennyiségû gyógyszerôr és mûszerrôr hallottam. Nekünk, kínaiaknak azonban evvel kellett beérnünk, saját erôforrásainkból kellett megoldanunk a gondjainkat. A leszállás nem volt egyszerû a majdnem teljes sötétben. Csak a parasztházak olajmécsesei pislákolnak odalenn haloványan, köröttük a fák mélyebb feketéje sötétlett. De az öreg gépet valahogy azért le kellett hozni, s le is tettem, az alváz zötyögése és a farokkorcsolya csikorgása közepett. Mindez azonban nem zavarta Po Kut egy csöppet sem: édesdeden aludt . Kikapcsoltam a motorokat, kiszálltam, elhelyeztem az ékeket a kerekek mögé és elé, majd visszaszálltam a gépbe, bezártam az ajtót és a földre fekvé mély álomba zuhantam . Korán reggel kiáltásokra ébredtünk. Kinyitottuk az ajtót : egy küldönc állt odakinn, és közölte velünk, hogy a remélt szabadnap helyett egy tábornokot kell elszállítanunk valahová, ahol Csang Kai Sek tábornokkal kell beszélnie a Nanking körül kialakult hadihelyzetrôl. Az említett tábornok hitvány alak volt. Megsebesült, s állítólag most épp lábadozott. Szerintünk azonban csak szimulált. Igen öltelt ember lévén, az egész stáb szívbôl utálta. Kicsit ki kellett nyújtóztatnunk magunkat, úgyhogy elôbb a kunyhóinkhoz mentünk, hogy tisztálkodjunk, s hogy egyenruhát cseréljünk, mert a tábornokunknak vesszôparipája volt a megfelelő öltözet. Mialatt a kunyhóban tartózkodtunk, ömleni kezdett az esô, s bánatunk csak fokozódott, mikor láttuk, hogy egyre jobban és jobban beborul. Esô! Gyûlôltük, ahogy

minden kínai gyűlöli. Kína egyik legfőbb kincse a kínai katona: egytől egyig bátor és szívós, talán a világ egyik legbátrabb katonája, de az esőt ki nem állhatja. Kínában az eső csak úgy szakad, folyamatosan ömlik. Mindent elsöpör, mindent és mindenkit átáztat, akit csak kint ér. Ahogy ernyőnk alá bújva ballagtunk visszafelé a gépünkhöz, a kínai hadsereg egyik egységét pillantottuk meg. A repülőtér melletti úton masíroztaak: az utat latyaktengerré változtatta az eső. Látszott, hogy a katonáknak tökéletesen kedvét szegi a zivatar. Elegendő megpróbáltatásban, szenvedésben volt már részük, s most még ez az eső is ! Elkeseredetten továbbmeneteltek, vállukra akasztott puskáik csövét vászonzsákokkal védve. Hátukon is zsák lógott, madzaggal keresztül-kasul átkötve, hogy egyben maradjon. Ebben tartották minden holmijukat, minden muníciójukat, élelmüket, mindenüket. Fejükön szalmakalap billegett, jobbjukban pedig, fejük fölé tartva, sárga , olajjal átitatott papírt és bambusz esernyőt vittek. Manapság jót nevetne ezen az ember. Ám akkoriban teljesen szokványos látvány volt az öt-hatszáz katona, amint öt-hatszáz esernyő alatt menetelt az úton. Egyébként mi is esernyő alatt siettünk a gépünkhöz . Nagyot bámultunk, mikor a gép oldalához értünk . Egy csapat ember várt már ott, fejük fölött vászontetőt tartva, hogy felfogják az esőt a tábornok elöl. A tábornok fennsőbbiségesen intett, és azt mondta :

-Melyiküknek van nagyobb praxisa a repülésben ?

Po Ku szomorúan felsóhajtott:

-Nekem, Tábornok Úr- mondta . - Én már tíz éve repülök, de a bajtársam messze jobb pilóta, mint én.

-Azt majd én döntöm el, ki a jobbik- jelentette ki a tábornok. - Maga fog repülni, ő pedig majd ellenőrzi közben .

Po Ku ült tehát a pilótaülésbe, én pedig a gép farkába vonultam. Kipróbáltuk a proppelereket . Kis ablakomon jól kiláttam, s megfigyelhettem, ahogy a

tábornok és sleppje felszáll a gépre. Az ajtónál nagy felhajtást csaptak, nagy ceremónia, integetés, hajlongás közepett zajlott az egész, aztán az egyik segédtsízt becsukta az ajtót, két mechanikus pedig félrehúzta a keréktartó ékeket. Egy intés Po Kunak, s felbôgtek a gépek. Jött a jel a madzagon, s indultunk is.

Nem okoz túl nagy örömet visszagondolnom erre az útra. A japán vonalak fölött kellett átrepülnöm, pedig a japánok nagyon idegesek lettek, ha valaki átröpülgetett az állásaik felett. Ami még rosszabb, három- csak három - vadászgépünk volt: nekik kellett gondoskodniuk a biztonságunkról. Tisztában voltunk vele, hogy ezek a gépek egyenesen ránkhozják a japánokat, mert a japán vadászok akkor biztosan fölszállnak, hogy megnézzék, mi újság odafönn, minek kísér három vadász egy olyan kivénhedt hárommotorost, mint a mienk? Emellett, amint azt a tábornok tévedhetetlenül kinyilvánította: ô a rangidôs, tehát ô az, aki a parancsokat adja, nekivágtunk hát. Elzötyögtünk a mezô végéig. Nagy porfelhô és alvázrecsegés közben a gép svungot vett, a három motor beleadta minden erejét, és végigszáguldottunk a mezôn

Az öreg jószág nagy kattogással és zúgással a levegôbe emelkedett. Egy darabig körbe-körbe röpködtünk, hogy megfelelő magasságba jussunk. Ez ugyan nem volt szokásunk, de ez alkalommal így szólt a parancs. Lassanként elértük az ötezer láb, majd a tízezer láb (kb.3500m) magasságot. Tízezer volt a házi csúcs. Tovább köröztünk, mindaddig, amíg a három vadász be nem ért, s fel nem vette elöttünk és mögöttünk az alakzatot. Iszonyúan szégyelltem magam, hogy ott kell feszítenünk a három kísérôgép közt. Folyton megvillant egyikük másikuk az ablakkeretemben, aztán hátramaradt és eltűnt a látókörömbôl. Egyáltalán nem éreztem magam biztonságban miattuk, sôt ellenkezôleg: szüntelenül rettegettem, hogy egyszer csak néhány japán gépet is

megpillantok.

Zakatoltunk tovább . Azt hittem, sosem lesz már vége. Ég és föld között lebegtünk. Néha ide-oda zöttyent a gép, ringott egyet, és a gondolataim, az egyhangúság hatására elkalandoztak. A háborúra gondoltam, amely odalenn alattunk, a földön folyik. A borzalmakra, a szörnyûségekre gondoltam , amelyek közül oly soknak voltam már tanúja. Szeretett Tibetem járt az eszemben, s az, milyen szép is lenne, ha akár az én jó öreg Abie-men is, de elröpülhetnék arra a tájra és Lhászában, a Potala lábánál landolhatnék. Ekkor váratlanul erős robbanásokat hallottam, s úgy tûnt, mintha az ég cikázó gépekkel telt volna meg, gépekkel, amelyek a gyûlöletes "vérfoltot" viselik szárnyukon. Láttam, amint közelednek majd megint eltûnnek az szemem elõl. Nyomjelzõ lövedékeket vettem észre és a gépágyú fekete füstjét. Nem volt értelme, hogy jelezzek Po Kunak. Magától értetõdött: tüzeltek ránk. A jó öreg Abie megbillent, alábukott, majd újból felemelkedett . Orral fölfelé szállt s úgy látszott egyenest az égbe tartunk. Po Ku merész manõverezésbe kezdett-gondoltam - s nagy nehezen próbáltam megkapaszkodni a helyemen. Hirtelen füttyögõ golyók csapódtak át a vászonborításon, éppen az orrom elõtt. Mellettem egy drót kettészakadt, visszacsapott és az arcomba vágott, bal szememet épphogy elhibázta. Olyan kicsire húztam össze magam , ahogy csak bírtam, s megpróbáltam még jobban hátrakucorodni a farokba. Heves csata alakult ki odakünn, amit most már jól figyelemmel tudtam kísérni, mert a golyók nagy darabon felhasították a borítást: az ablakocskám több láb vászonnal együtt, semmivé lett. Az volt az érzésem, hogy a felhõk közt csücsülök egy fatákolmányon. A csata meg csak egyre elkeseredettebben folyt, aztán egy rettentõ reccs hallatszott . A gép teljes testében megrázkódott, és az orra elõrebukott. Rémuлт pillantást vetettem az ablakon át: a japán gépek valósággal betöltötték az

eget. Ahogy bámultam, láttam, hogy egy japán és egy kínai gép összeütközik egymással. Nagy bumm hallatszott , majd narancssárga-vörös lángok csaptak elô, fekete füst kíséretében, s a két gép, halálos ölelésben, pörögve hullott alá. A pilóták kiugrottak, s forogva, kitért kézzel-lábbal zuhantak lefelé, pörögve, mint a kerekek. A régi tibeti sárkányeregetôs idôk jutottak az eszembe, mikor egy láma egyszer lezuhant a sárkányárról, és ugyanígy zuhant lefelé , hogy végül az ezerlábnyira odalenn fekvô sziklákra csapódják a teste.

A gép újra rázkódott egy rettentôt, s hanyat-homlok lefelé kezdett zuhanni, mint valami hulló falevél. Arra gondoltam , itt a vég. A gép orra alábukott, farka pedig olyan hirtelen csapódott fel, hogy a törzsön át egyenest a pilótakabinba csusszantam, a legiszonyosabb borzalmak közé. A tábornok holtan feküdt a kabinban, és szerteszét ott heverték segédtszjtjeinek holtteste. Gépágyúlövedékek lyuggatták szét ôket, majdnem darabokra szaggatva némelyiküket. Kísérôk és segédtsztek mind vagy halottak voltak, vagy épp haldokoltak. A kabin romokban hevert. Feltéptem a pilótafülke ajtaját és rettenetemben visszahököltem. Odabenn ott hevert Po Ku fejetlen törzse a botkormányra dólve. Feje, vagyis az, ami megmaradt belôle, a műszerfalon kenôdött szét. A szélvédô csupa vér volt, vér és agyvelô. Olyannyira összemocskolódott, hogy lehetetlen volt kilátni rajta. Gyorsan megragadtam Po Ku vállát és oldalt letaszítottam az ülésrôl. Villámsebeseen leültem, és megragadtam a botkormányokat. Ide-oda ugráltak, erôsen rángatózva. Síkosak voltak a vértôl, s nagy erôfeszítésembe került, hogy megtartsam ôket. Visszarántottam a botkormányt, s megpróbáltam felemelni a gép orrát. De nem láttam semmit. Rákulcsoltam a lábam a kormányra, és iszonyodva igyekeztem pusztá kezemmel letörölni az agyvelôt és a vért a szélvédôrôl, legalább egy kis foltot szerettem

volna dörgölni rajta, amin kiláthatok. A föld vészesen közeledett. Ezt jól láttam Po Ku vérének homályán keresztül is. Minden egyre nagyobbra és nagyobbra nôtt. A gép remegett, a motorok sivítottak. A gázt hiába nyomtam, semmit nem számított. A bal oldali szárnymotor hirtelen kiröppent a szárnyból. Ezután a középsô propeller robbaant föl. Miután a gép ettôl a két súlytól megszabadult az orr kissé felemelkedett . Hátrahúztam a kormányt, egyre jobban hátra. Az orr még egy kicsit emelkedett , de már késô volt, túl késô. A repülô már túlságosan is lendületbe jött ahhoz, hogy irányítani lehessen. Valamennyire le tudtam ugyan lassítani a zuhanást, de nem eléggé ahhoz, hogy biztonságosan érjek földet. A föld egyre csak emelkedett alattam, a kerekek talajt értek, az orr alábukott. Szörnyû reccsenés hallatszott , ahogy a faszervezet ripityára tört. Úgy éreztem, mintha a világ a pilótaüléssel együtt szétesne alattam . Egyenest kiröpültem, át a gép alján, bele valami szagos masszába. Iszonyatos fájdalom hasított a lábamba, s egy idôre elvesztettem az eszméletem. Ájulásom nem tarthatott túl sokáig, mert géppuskakelepelésre ébredtem. Felnéztem. Japán gépek közeledtek, vörösség villant ágyútorkolataikból. A jó öreg Abie maradványait géppuskázták, nehogy bárki is túlélje a zuhanást. Kicsiny lángnyelv csapott elô a motorból, az egyetlen megmaradt motorból , majd továbbfutott a kabin felé, azon az úton, ahol a vászonborításba néhol benzin szívódott. Hirtelen fehér láng csapott elô, s felette fekete füst gomolygott. Benzin csorgott a földre, olyan volt, mintha maga a láng csorogna alá, hiszen azonnal lángra lobbant. Aztán egy nagy robbanás hallatszott, roncsdarabok hullottak a levegôbôl és a jó öreg Abie nem volt többé. A japán gépek végre megelégedtek művükkel, és odébbálltak. Végre volt idôm, hogy körülnézzek, s megnézzem, hol vagyok tulajdonképp. Rémületemre azt kellett látnom, hogy egy mély pöcegödörben vagy latrinában

fekszem. Kínában a pöcegödrök általában nyitottak- az egyik ilyenben kötöttem ki. A szag egyszerűen leírhatatlan volt. Avval vigasztaltam magam, hogy kényszerű helyzetem legalább a japánok golyóitól és a tüztől megvédett. Gyorsan kiszabadítottam magam a pilótaülés romjaiból. Ekkor láttam , hogy mindkét bokám darabokra tört, de- meglehetősen erőfeszítés árán- kézen-térden odább tudtam csúszni a porhanyos talajba kapaszkodva, s el tudtam érni a gödör peremét, s így ki tudtam valahogy szabadulni a ragacsos trágyafürdőből.

Fölerve a felszínre, a benzináztatta földön még mindig pislákoló lángokon átaraszolva, fájdalomban és kimerültségemben újra elvesztettem az eszméletem, de a bordáimat ért erős ütések hamar észre térítettek. A lángok felkeltették a japán katonák kíváncsiságát, odajöttek és rámtaláltak.

-Itt az egyik még él- szólt valaki.

Kinyitottam a szemem, s egy japán katona állt mellettem , feltűzött szuronnal. A bajonett kissé visszahúzódott, készen rá, hogy szívembe hatoljon.

-Várnom kellett egy kicsit vele, hadd tudja , hogy meghal- mondta a katona a társának és nekiveselkedett a döfésnek.

Ebben a pillanatban egy tiszt rohant elő:

-Állj !- kiáltotta.- Vigyétek a táborba ! Majd kiszedjük belőle, hová lettek a gép utasai, és minek védték annyira őket. Vigyétek a táborba ! Majd kikérdezzük ! A katona visszalódította hát a puskáját a vállára, megragadott a galléromnál fogva, és vonszolni kezdett.

-A fene, de nehéz. Segíts már !

Egyik társa odalépett és elkapta a karom. Együtt ráncigáltak tovább, a köves talajon lenyúzva a bőrt a lábamról. Végül a tiszt, aki valószínűleg rutinellenőrzést végzett közben, visszaért.

-Vigyétek !- üvöltött dühösen. Végignézett vérző testemen, s a mögöttem húzódó vérnyomon, s visszakézből arcul csapta a két őrt. -Ha még több vért

veszít, és nem lesz kit kihallgatnunk, azért maguk lesznek a felelősök- jelentette ki.

Így hát egy darabig feküdhettem a földön , míg az egyik űr elsietett, hogy valamiféle talicskaféleséget szerezzen, hiszen nagydarab, testes ember voltam, a japán űrök viszont kicsik és satnyák.

Végül aztán, mint valami zsák rongyot hajítottak az egykeű talicskára, majd a japánok által börtönnek használt épületbe cipeltek. Itt egyszerűen kiborítottak a talicskából, és újból a galléromnál fogva , egy cellába vittek, majd magamra hagytak. Az ajtót bereteszték és belakatolták, a katonák pedig leültek odakinn űrködni. Néhány perc múlva megpróbáltam rendbetenni a bokáim és sínbe helyezni őket. Sín gyanánt ócska fadarabok szolgáltak, amelyek véletlenül, még az egykor nyilván boltféleségnek használt cellában heverték. A sínek felkötéséhez a ruhámból kellett csíkokat tépnem. Napokig feküdtem a börtönben, magányos cellámban, társaim csak patkányok és pókok voltak. Egy csöbör vizet kaptam mindennap, továbbá a japán űrök asztaláról némi moslékot, amit talán meg is rágtak már és kiköptek, mert undorítónak találták. De ezzel kellett beélnem, más nem volt. Bizonyára több, mint egy hétig tartottak a cellában, mert törött csontjaim már gyógyulni kezdtek. Ekkor, éjfél után valamivel, durván feltépték az ajtót és nagy lármával japán űrök tódultak be rajta. Megragadták a lábam. Vinniük kellett , mert a két bokám még mindig nem volt elég erős ahhoz, hogy elbírja a súlyom. Aztán egy tiszt lépett be, és az arcomba vágott .

-Neve ?- kérdezte.

-A Kínai Haderő tisztje vagyok és hadifogoly. Ennyit mondhatok- feleltem.

-Az igazi férfi nem esik fogságba. A foglyok férgek, és nincsenek jogaik. Majd mindjárt beszélni fogsz- jelentette ki a tiszt .

De én nem válaszoltam semmit . Ezért aztán kardlapozni kezdték a fejemet, ütöttek-rúgtak és

leköpdöstek. Mikor továbbra sem válaszoltam , az arcomat és a testemet kezdték égetni a cigarettájuk paraszával, s égô gyufákat dugtak az ujjaim közé. A képzéssel töltött idô azonban nem telt hiába, nem mondtam semmit , nem tudtak szóra bírni.

Egyszerûen hallgattam és a gondolataimat másfelé irányítottam, mert tudtam, hogy ez a legbölcsebb, amit tehetek. Végül az egyik ôr puskatussal a hátamba csapott, úgyhogy nem kaptam levegôt, s megnémultam az ütés erejétôl. A tiszt pedig odalépett hozzám, az arcomba köpött, nagyott rúgott belém és kijelentette:

- Még visszajövünk, és akkor majd beszélsz.

Ájultan zuhantam a földre, s ott is maradtam, úgysem volt egyéb hely, ahol pihenhettem volna.

Megpróbáltam valahogy magamhoz térni. Aznap éjjel nem zavartak többet, s másnap sem láttam senkit, de a rákövetkezô nap sem, meg aztán sem. Három napon és négy éjszakán át sem ételt, sem italt nem kaptam, és senki emberfiát nem láthattam. Kétségek közt hagytak, hadd törjem a fejem, mi vár rám.

Negyednap aztán megint egy tiszt jelent meg, egy másik tiszt , s azt mondta , gondoskodnak rólam, rendesen bánnak velem, de viszonzásul mindent el kell mondanom amit a kínaiakról, a kínai haderôrôl és Csang Kai Sekrôl tudok. Tudtomra adta: kitalálták, ki vagyok, nevezetesen, hogy magasrangú tibeti nemes vagyok , márpedig ôk azt szeretnék, ha Tibet a barátjuk maradna. Én erre csak azt gondoltam - "Hát ez igazán sajátos formája a barátságoknak". A tiszt meghajolt, megfordult és elment.

Egy héten át egészen jól bántak velem, naponta kétszer kaptam enni, vizet is adtak, de ez volt minden. Sem a víz, sem az étel nem volt elegendô, de legalább nem zaklattak. Ám egyszer csak hárman is megjelentek nálam, s közölték velem, hogy ki fognak hallgatni, én pedig válaszolni fogok a kérdéseikre. Hoztak egy japán orvost is, aki megvizsgált és kijelentette, hogy rossz bôrben vagyok ugyan , de

azért ki lehet hallgatni . Megnézte a bokámat is és azt mondta , csoda, hogy egyáltalán tudok még járni. Ezután szertartásosan meghajoltak előttem, majd szertartásosan egymás előtt is, és szép rendben kivonultak, mint egy jól nevelt iskolai osztály. A cellaajtó újra becsapódott mögöttük. Tudtam , hogy aznap még egy kihallgatás vár rám. Végiggondoltam mindent és elhatároztam: akármivel próbálkozzanak is, soha nem leszek a kínaiak árulója.

Nyolcadik fejezet/ Mikor a világ még nagyon fiatal volt

Másnap kora reggel, jóval azelőtt, hogy a hajnali nap első sugarai megjelentek volna az égen, olyan erővel rántották fel a cellaajtót, hogy nagy döndüléssel csapódott a kőfalnak. Örök rohantak be, megragadták a lábam és hárman-négyen is nekemesetek. Bilincset raktak rám s elvezettek egy igen távoli helyiségbe. Az örök közben állandóan puskatussal noszogattak, mégpedig nem is túl gyöngéden. Minden egyes ütésnél- amire elég gyakran került sor- rámkiáltottak: "Azonnal felelj minden kérdésre, te békeellensége ! Igazat válaszolj, vagy nagyon pórul jársz. Átkozott békeellensége ! De majd mi kiszedjük belőled az igazságot !"

Végül is elértünk a kihallgatósobába. Itt egy csapat tiszt ült félkörben. Dühösnek látszottak, vagy legalábbis igyekeztek annak látszani. Én inkább valami iskolásfiúkból álló bandának néztem őket, akik épp egy jó kis szadizásra készülnek. Mikor behoztak, mindnyájan szertartásosan meghajoltak. Azután egy idősebb tiszt, egy ezredes felszólított, hogy valljam be az igazat. Biztosított, hogy a japán nép baráti és békeszerető nép. Ám én- jelentette ki- a japán nép

ellensége vagyok, mert megpróbáltam ellenállni az ő Kínába való békés behatolásuknak. Kínának-magyarázta- a japánok gyarmatának kell lennie, mert Kína kulturálatlan ország. Majd folytatta:

-Mi japánok, a béke igazi barátai vagyunk. Mondjon el tehát mindent. Beszéljen a kínai mozgalmakról, milyen erőt képviselnek, s arról hogy miről beszélgetett Csang Kai Sekkel, mert csak így tudjuk a kínai lázongást anélkül leverni, hogy katonákat veszítenénk.

Erre azt feleltem:

-Hadifogoly vagyok, s kérem, hogy ekként is kezeljenek. Nincs több mondanivalóm.

-Nekünk az a dolgunk, hogy mindenki békében élhessen a Császár uralma alatt- mondta a tiszt . -A Japán Birodalom terjeszkedni fog. Ön pedig mindent szépen elmond nekünk.

A japánok nem udvariaskodtak túl sokat vallatás közben. Információra volt szükségük, s bármi áron készek voltak ezt az információt megszerezni. Nem voltam hajlandó beszélni, ezért puskatussal leütöttek, s aztán zuhogtak a kíméletlen ütések a mellemre, hátamra meg a térdemre. Ezután az örök talpra ráncigáltak de csak azért, hogy megint leüthessenek. Hosszú-hosszú idő múltán- közben cigarettavégekkel égettek- úgy döntöttek, hogy keményebb eszközöz kell folyamodniok

Kezemen-lábamon megkötöztek,s újból egy föld alatti cellába vonszoltak. Itt gúzsba kötve hevertem napokon át. Az a mód, ahogy a japánok kötötték gúzsba a foglyokat, kínzó fájdalommal járt. Csuklómat a hátam mögé kötötték ,úgy, hogy az ujjaim a nyakszirtem felé fordultak. Ezután a bokámat a csuklómhoz erősítették,,a lábamat pedig a térdemnél úgy hajtották hátra, hogy a talpam szintén a nyakszirtem felé állt. Ezután a bal bokámtól és a csuklómtól kötelet vezettek át a nyakam körül, s a másik végét a jobb bokámhoz és a csuklómhoz csomózták. Így, ha csak egy kicsit is könnyíteni

próbáltam a helyzetemen, félig megfulladtam. Ugyancsak kellemetlen volt napokig úgy feküdni, mint valami felvont íj. Az örök ráadásul gyakran odajöttek és belém-belémrúgtak, csak hogy lássák a válaszomat.

Napokig így hevertem, s naponta csak egy fél órára oldoztak ki. Sokáig tartottak ilyen helyzetben, s közben állandóan jöttek és kérdezgettek, mit tudok. Egy hangot sem válaszoltam nekik, azon kívül, hogy: -A Kínai Hadsereg tisztje vagyok, nem fegyveres beosztásban. Orvos vagyok és hadifogoly. Nincs más mondanivalóm.

Végül is ráuntak az állandó kérdezôsködésre, hoztak hát egy fecskendôt, és erôsen megborsozott vizet fecskendeztek az orrlíkaimba. Úgy éreztem , mintha az egész agyam lángra kapna. Az volt az érzésem , mintha ördögök fûtenék bennem a kemencéjüket, de nem vallottam, amire még erôsebb borskeveréket nyomtak belém , sôt még mustárt is tettek hozzá. Elég erôs fájdalmaim voltak. Végül világos vér tört elô a szájamból.A bors kiégette az orrom belsô burkolatát. Tíz napig álltam ezt a kínezést, s azt hiszem ôk is belátták, hogy evvel a módszerrel nem bírnak szóra,mert a világospiros vér látványára otthagytak.

Két-három nap múlva újból értem jöttek , és a kihallgatósobába vittek. Vinni kellett, mert ezúttal, minden igyekezetem, s annak ellenére , hogy puskatussal püföltek és bajonettel döfködtek, sem tudtam már járni. Kezem és lábam olyan sokáig volt megkötözve, hogy teljesen hasznavehetetlenné vált. A kihallgatósobában aztán egyszerûen lehajítottak a földre, az örök pedig - négyen voltak- akik becipeltek, vigyázzba vágta magukat a félkörben ülô tisztiek elôtt. Ezúttal a tisztiek elôtt egy csomó furcsa holmi feküdt, amelyek - mint tanulmányaimból tudtam- kínezôszerszámok voltak.

-Most pedig elmondod nekünk az igazat, és nem vesztegeted többé az idônket- jelentette ki az

ezredes.

-Már elmondtam , mi a igazság. A Kínai Hadsereg tisztje vagyok .- A válaszom csak ennyi volt.

A japánok arca elvörösödött a dühtől. Parancsszóra egy deszkára szíjztak, karomat pedig széthúzták, mintha keresztre lennék feszítve. Hosszú bambuszszilánkokat döftek a körmöm alá, egészen az ujjpercemig, aztán megforgatták őket. Ez már igazán fáj, de erre se beszéltem. Az örök tehát gyorsan kihuzigálták a tüskéket, aztán lassan, egyiket a másik után, hátrahajtották a körmeimet.

Örülten fáj. De még rosszabb lett, mikor a japánok sós vizet csepegtettek vérző sebeimbe. Tudtam , hogy nem szabad beszélnem, s nem szabad elárulnom a bajtársaimat, ezért Tanítóm, Mingyar Dondup láma szavait idéztem föl magamban: "Lobszang, ne a fájdalom fészkére koncentrálj mert ha így teszel , minden energiádat arra az egyetlen pontra összpontosítod, s akkor nem tudod majd elviselni a fájdalmat. Ehelyett próbálg valami másra gondolni. Irányítsd a figyelmed másfelé és gondold másra, mert ha így teszel, továbbra is érezni fogod ugyan a fájdalmat és a fájdalom utóhatását, de képes leszel elviselni azt. Úgy érzed majd, mintha valahol a hátérben történne az egész." Hogy tehát ép eszemnél maradhassak, s hogy ne adjak ki egy nevet és semmilyen információt sem, másfelé irányítottam a figyelmemet. A múltra gondoltam, Tibetre és Tanítómra. A dolgok kezdetére gondoltam - arra, hogy szerintünk, tibetiek szerint, hogyan kezdődtek a dolgok.

Potala alatt titkos és rejtett alagútak húzódtak, talán bennük rejtett a világtörténelem kulcsa. Ezek az alagutak felkeltették érdeklődésemet, lenyűgöztek, s talán nem lesz érdektelen, ha ezúttal újra felidézem, mit láttam és mit tudtam meg odalenn, mert ezekről a dolgokról nyilván mit sem sejtene a nyugati emberek.

Emlékeztem rá, hogy az idő tájt igen fiatal

szerzetestanonc voltam. A Legbensôségesebb, a Dalai Láma hasznát vette látói képességemnek a Potalában, s nagyon meg volt velem elégedve: jutalmul megengedte hát, hogy bejárjam a környéket. Tanítóm , Mingyar Dondup láma egy szép napon értem küldött:

-Lobszang, sokat gondolkodtam róla, hol tartasz a fejlődésben, s arra a következtetésre jutottam, hogy elérted már azt a kort, s azt a fejlődési fokot, hogy velem együtt tanulmányozhasd a titkos üregek iratait.

Felállt, s kíséretemben elhagyta a szobát, végigment egy folyóson, lefelé sok-sok lépcsôn. Napi munkájukat végzô, s a Potala ellátásáról gondoskodó szerzetesek mellett haladtunk el. Végül aztán , messze lenn a hegy mélyén, a folyósó jobb oldalából nyíló kis helyiségbe értünk. Alig valami fény jött be ide az ablakokon át. Odakint a szertartási imádságos zászlók csapkodtak a szélben.

-Ide most bemegyünk, Lobszang. Lámpát viszünk magunkkal, hogy átkutathassuk azokat a helyeket is, ahová csak nagyon kevés láma juthat be.

A kis szoba polcairól lámpákat vettünk magunkhoz, s megtöltöttük ôket. Azután, elôvigyázatosságból mindketten még tartalékkal is felszerelkeztünk. Legnagyobb lámpánkat meggyújtottuk, elhagytuk a szobát, és végighaladtunk egy folyóson: Tanítóm elôttem ment, s mutatta az utat. Lefelé mentünk, a folyóson le, folyton csak lefelé. Jó utat megtettünk, mire végre egy szobába értünk . Azt hittem, megérkeztünk. A szoba raktárnak látszott. Köröskörül furcsa figurák álltak, képek, szent tárgyak és idegen istenek, ajándékok a világ minden sarkából. Itt tárolta a Dalai Láma számtalan ajándéka közül azt, aminek nem vette közvetlen hasznát.

Feszült figyelemmel néztem körül. Amennyire meg tudtam állapítani, semmi értelme nem volt, hogy idejöjjünk. Azt hittem, felfedezôútra megyünk, holott ez csak egy lomraktár volt.

-Fényességes Mester- kérdeztem- biztos, hogy nem tévedtünk el ?

A láma rám nézett és jóindulatúan elmosolyodott:

-Lobszang , Lobszang , azt hiszed elvétem az utat? Mosolyogva hátat fordított nekem, és egy túlsó falhoz lépett. Egy pillanatra körülnézett, aztán csinált valamit. Amennyire megfigyelhettem, valamilyen kallantyúval babrált, valami gipszbütyökkel, amelyet nyilván egy már réges-rég halott mester szerelt a falra. Hamarosan zuhanó kövek robaja hallatszott. Rémülten tekintettem körül, már azt hittem, hogy a mennyezet omlik ránk, vagy a padló szakad be alattunk. Tanítóm csak nevetett:

-Jaj nem, Lobszang , teljes biztonságban vagyunk, teljes biztonságban . Innen folytatjuk majd utunkat. Itt lépünk át a másik világba, abba a világba, amelyet eddig csak kevesen láthattak ! Kövess csak !

Gyanakodva nézegettem. A fal egy darabon kettéhasadt, és fekete lyuk tárult fel mögöttem. Homályos ösvényt pillantottam meg, amely a szobából a lyukba vezetett, majd a pokolbéli sötétbe vezetett. Földbe gyökerezett a lábam a meglepetéstől.

-De Mester- kiáltottam föl-, ott az előbb még semmiféle ajtó nem volt ! Hogy került ez ide?

Mesterem felnevetett és így szólt:

-Ezt a bejáratot századokkal ezelőtt készítették. Titkát gondosan őrizték. Aki nem tudja, hogyan kell, soha nem nyithatja ki ezt az ajtót , s hiába kutat föl mindent, sem zárnak sem repedésnek semmi nyomára nem bukkanhat. De gyere inkább, most nem az a dolgunk, hogy az építészetről beszéljünk, csak az időnkét vesztegetjük evvel. Még gyakran jársz majd itt:

Ezzel megfordult és előre ment, befelé a lyukba, a messzenyúló, titkos folyosó mélyére. Követtem, bár a lábam meglehetősen remegett . Hagyta, hogy utolérjem, majd oldalt fordult és megint babrált valamivel. Megint felhangzott a baljós robaj, dübörgés és csikorgás, s bámuló szemem előtt a teljes sziklafal

elcsusszant, s elzárta mögöttünk a lyukat. teljes sötétség borult ránk, csak a magunkkal hozott, aranylánú vajlámák pislákoló fénye világította meg az utat. Tanítóm megint elémlépett és továbbindult a sötétben. Lépéseit, noha fojtottan hangzottak csupán, furcsán visszhangozták, s verték vissza többszörösen is a kôfalak. Szó nélkül lépkedtünk tovább . Több, mint egy mérföldet mehettünk már, mikor hirtelen , minden elôjel nélkül, olyan hirtelen , hogy meglepett kiáltással ütköztem a hátába, a láma megállt elöttem. -Itt feltölthetjük a lámpánkat, Lobszang , s nagyobb kanócot tehetünk bele. Mostantól szükségünk lesz a fényre. Csináld, amit én, aztán indulunk tovább . Most már egy kicsit nagyobb láng vetett fényt az utunkra, mi pedig mentünk, soká, nagyon soká, olyan sokáig , hogy egészen belefáradtam, és kezdtem már idegeskedni. Aztán felfigyeltem rá, hogy folyosónk egyre szélesedik és egyre magasabbá válik. Úgy éreztem, mintha egy tölcsér keskenyebb végéből haladnánk a szélesebb vége felé. Felkiáltottam meglepetésemben. Hatalmas barlangot láttam magam elôtt. Mennyezetérôl és oldalairól számtalan arany féncsepp csillant a szemünkbe, vajlámák fénye milliószorosan verôdött vissza . A barlang hatalmasnak tûnt. A gyöngye fényben csak hatalmas arányait és sötétségét érzékelhettük. Tanítóm egy, az ösvény bal oldalán lévô hasadékhoz lépett, majd nagy csörömpölés közepett elôhúzott egy hatalmas fémhengerszerû dolgot. A henger körülbelül félakkora lehetett, mint egy ember, s legvastagabb részénél olyan széles is. Hosszúkás volt, s a tetejébôl valami olyan szerkezet állt ki, amivel nem tudtam mit kezdeni. Apró, fehér hálónak tûnt. Mingyar Dondup láma matatott egy kicsit azon az izén, majd hozzáértete a tetejéhez a lámpást . Abban a pillanatban fényes, sárgásfehér láng csapott elô a hengerbôl. Most már tisztán láttam mindent. A láng enyhén sziszegett, mintha valami nyomná kifelé a hengerbôl . Tanítóm eloltotta kis lámpásainkat, aztán

így szólt:

-Ez majd elég fényt ad nekünk, Lobszang . Magunkkal visszük. Szeretném, ha megismerkednél az ôsidôk történetével.

Elôrement, s közben valami szánkófélén maga után húzta a nagyerejû fényt, ezt a lobogó bádogdobozt. A szánkóféleség könnyedén siklott. Továbbhaladtunk, újra lefelé az ösvényen, állandóan csak lefelé , mígnem már azt gondoltam ,hogy most már biztosan a föld gyomrában járunk. Végül Mesterem megállt. Hatalmas aranylappal fôdött fekete fal magaslott elôttem: az aranylapra száz és ezer,ezer és ezer jel volt vésve. Megbámultam ôket, aztán a másik irányba néztem. Víz csillámlott odaát sötéten, mintha óriás tó hullámozott volna elôttem .

-Lobszang , figyelj rám. Késôbb majd megtudod, mi az ott. Szeretnék pár szót szólni hozzád Tibet eredetérôl, arról a múltról, amelyrôl késôbbi éveidben magad is megbizonyosodhatsz majd, ha elmész az expedícióra, amit már most elterveztem számodra. Ha elhagyod földünket, olyanokkal is találkozni fogsz,akik félreismernek minket, és azt állítják, hogy a tibetiek mûveletlen vadak, akik ördögöket imádnak, és undorító rítusokat végeznek. Pedig nekünk , Lobszang, sokkal ôsibb a kultúránk, mint Nyugaton bárkinek, gondosan elrejtett és megôrzött feljegyzéseink vannak, s ezek a messzi régmúltra tekintenek vissza .

Odalépett a feliratokhoz és különféle alakzatokat, jelképeket mutatott. Ember- és állatrajzokat láttam -olyan állatokét, amilyenek ma ismeretlenek- aztán egy égtérképet is mutatott , de ez a csillagtérkép nem a csillagok mai és általam is ismert állását mutatta, hiszen egészen más csillagképek látszottak rajta, s ráadásul rossz helyen. A láma szünetet tartott, majd felém fordult:

-Én értem, ami ide van írva, Lobszang . Tanultam ezt a nyelvet. Felolvasom neked ezt az ôsi történetet, s ha eljön az ideje, társaimmal majd erre a titkos nyelvre is

megtanítunk, így egykor tán egyedül is eljöhetsz ide, önálló jegyzeteket is készíthetsz, önálló adatokat is gyűjthetsz, és magad vonhatod le következtetéseid. Csakhogy mindehhez tanulni, tanulni, tanulni kell. Sokszor kell idejőnnöd, s be kell járnod ezeket a barlangokat, mert sok van belőlük és még mérföldekre terjednek alattunk.

Egy pillanatig állt és az írásjelekre meredt. Aztán felolvasta számomra a múlt egyik fejezetét. Abból, amit mondott, sok mindent és még több abból, amit később tanultam, egyszerûen nem írható le efféle könyvben. Az átlagolvasók nem hinnék el, ha pedig elhinnék, s ha megismernék a titkok némelyikét, még ugyanazt tennék, amit mások is tettek a múltban: az ekképp megismert eszközöket, amelyek eredetileg az önépítést szolgálják, arra fordítanák, hogy másokat igázzanak le s pusztítsanak el velük, ahogy a nemzetek ma is bombával és pusztulással fenyegetik egymást. A bomba sem új találmány egyébként. Már sok ezer évvel ezelőtt fölfedezték, s pusztulást is hozott a Földre egykor, ahogy most is azt hoz majd, ha az ember nem szab gátat örületének.

-A világ minden vallásában, valamennyi törzs minden történelmében szó esik a Vízözönről, arról a katasztrófáról, amelynek során népek pusztultak el, amelyben földek süllyedtek el s emelkedtek ki a vízből, s a Földön zûrzavar uralkodott. Ezt mondja az inkák, az egyiptomiak, a keresztények története- vagyis mindenkié. Ezt a katasztrófát- a mi tudomásunk szerint- egy bomba okozta, de hadd beszéljem el, hogy történt a dolog az írás szerint. Tanítóm lótuszülésbe helyezkedett, szemben a sziklafeliratokkal, a csillogó fény hátulról világította meg, aranyszínben ragyogtatva fel az ôsi véseteket. Intett, hogy üljek le én is. Mellételepedtem, úgy, hogy láthassam a jeleket, amelyekre éppen mutat. Miután elhelyezkedtem, beszélni kezdett, s a következôket mondta :

-Sok-sok idôvel ezelôtt, a Föld egészen másként

festett. Sokkal közelebb keringett a Naphoz, s ráadásul a mostanival ellenkező irányban, egy másik bolygóval, a Föld ikerbolygójával az oldalán haladt az útján. A napok rövidebbek voltak, az emberek tehát látszólag- hosszabb életet éltek. Azt hitték, több száz évig élnek. Az időjárás melegebb volt, a trópusi növényzet buján tenyészett. Az állatok hatalmasra növekedtek, és a legkülönfélébb alakokban pompáztak. A gravitáció az eltérő Föld-fordulatszám miatt a mainál sokkal enyhébb volt, s az ember nagyjából kétszer akkorára nőtt, mint ma, de még így is törpének tűnt a másik, vele együtt élő faj mellett. Mert a földön akkoriban egy másfajta, szuperintelligens lény is élt. Ők uralkodtak a Földön, és sok mindenre megtanították az embereket. Az ember akkoriban e lények alárendeltjeként élt, olyan diákként, akit jószágos tanárok tanítanak. S ezek az óriások valóban sok mindenre meg is tanították az embert. Aztán időről-időre beszálltak a villogó fémből készült különös szerkezeteikbe, és átsuhantak az égbolton. Az ember, szegény tudatlan ember, még alig nyiladozó értelmével, nem fogott fel semmit ebből az egészből, mert értelme a majmokénál is alig volt nagyobb.

Földi nemzedékek sora élt békességben és nyugalomban. A teremtvények között béke és összhang uralkodott. Az emberek hang nélkül, pusztán telepátiával tudtak egymással beszélgetni. Csak társaságban használták a beszédet. Aztán egy szép napon a szuperintelligens lények, akik annyival nagyobbak voltak az embereknél, összevesztek valamin. Pártoskodás ütötte föl köztük a fejét. Bizonyos kérdésekben nem tudtak megegyezni, épp ahogy most sem tudnak megegyezni a népek. Egy csoportjuk a világ egyik szegletébe vonult, és ott próbálta uralmát kiépíteni. Megindult a harc. A szuperemberek ölni kezdték egymást, véres háborút robbantottak ki, és hatalmas pusztítást vittek végbe egymás soraiban. Az ember, tanulási vágyában a

háborúzást is eltanulta gazdáitól, megtanult ölni. A Földön, amely korábban a béke hona volt, eluralkodott a zűrzavar . Egy darabig, néhány évig, a szuperember titokban tevékenykedett- az egyik a másik ellen. Ám egy nap rettentő robbanás hallatszott: az egész Föld megrázkódott és kitért útjából. Ijesztő lángok csaptak az égre, és a Föld füstbe burkolózott. Végül elhalt a moraj, de utána még hónapokig furcsa jelek látszottak az égen, a Föld népét félelemmel eltöltő jelek. Bolygó közeledett felénk, sebesen növekedve, egyre nagyobbra és nagyobbra . Nyilvánvaló volt, hogy egyenesen a Földnek rohan. Hatalmas szökőárak támadtak, s szélviharok kísérték őket, a nappalok és az éjszakák dühöngő ítéletidővel teltek. A bolygó pedig szinte az egész eget elborította, s végül már mindenki azt hitte, hogy egyenesen a Földnek ütközik. Ahogy a bolygó egyre közeledett, a borzalmas szökőárhullámok egész földrészeket söpörtek el. Bolygónk felszínét rengések rázták meg, kontinensek ttek semmivé egy szempillantás alatt. A szuperemberek persze rögtön elfeledkeztek vizsgálóikról, csillogó gépezeteikhez siettek, a levegőbe emelkedtek, és elviharzottak a veszélyeztetett Földről. A Földet azonban tovább rázták a rengések , hegyek emelkedtek a magasba, a tengerfenék a felszínre került, szárazföldek süllyedtek el és kerültek víz alá: az akkori emberek rémülten, félelemtől félőrülden menekültek, hiszen azt hitték, eljött a világvége. S közben tovább dühöngött a vihar, s a helyzetet a folyamatos dörgés és égzengés is nehezítette, mely tébolyba kergette az embereket.

A támadó bolygó pedig egyre közeledett és növekedett, mígnem elég közel nem ért: ekkor rettentő robbanás hallatszott és a bolygó testéből hatalmas elektromos szikra pattant elő. Az eget állandó robbanások borították lángba, éjsötét felhők gomolyultak, s a nappalt is a halálos rettegés állandó

sötétjébe borították . Úgy látszott, mintha a Nap maga is megbénult volna a borzalomtól e felfordulás láttán, mert a feljegyzések szerint, vörös korongja sok-sok napon át egy helyben állt, a hatalmas lángnyelvektől vérvörösre festve. Végül aztán a fekete felhők összezárultak, és a Földet éjszaka borította el. Hideg szél fújt, aztán forró.

A hirtelen hőmérséklet-változások ezreket pusztítottak el.

Az égből az Istenek Eledele hullott- ezt nevezik egyesek mannának. Enélkül a Föld népe és az állatvilág éhen halt volna, hiszen a termény odalett, s nem maradt semmi más táplálék.

Férfiak és nők vándoroltak egyik helyről a másikra, menedéket , vagy bármit keresve, ahol vihartépte, zûrzavargyötörte, megviselt testük nyugalmat talál, békességért könyörögtek, menekülést reméltek mindannyian. A föld azonban tovább rengett és rázkódott , zuhogott az esô, s a légkörön túlról továbbra is robbanások és elektromos kisülések hangjai hallatszottak. Az idô múltával aztán , ahogy a súlyos fellegek odábbgördültek, elôtûnt a Nap, és egyre zsugorodni látszott . Úgy tûnt, hamarosan teljesen elenyészik, s a Föld népe üvöltött félelmében. Azt hitték, hogy a Napisten, az Életadó magukra hagyta ôket. Ám ami még furcsább volt, a Nap keletről nyugatra haladt át az égen, pont ellenkezô irányban, mint korábban tette volt.

Az emberek elvesztették minden idôérzéküket. Mivel a Nap elsötétült, nem tudták, hogyan mérjék útját, s még a legbölcsebbek sem tudták megállapítani, mikor történtek pontosan ezek az események. Egy másik furcsaság is megjelent az égen: egy bolygó , egy hatalmas bolygó , sárga és rücskös égitest, ami- úgy látszott - mindjárt rázuhan a Földre. Ez a bolygó - mi most Holdnak nevezzük- a két bolygó összeütközésének következményeképp tûnt föl akkor a láthatáron. A késôbbi nemzedékek a Föld felszínén - Szibériában- egy nagy bemélyedésre bukkantak, ezt

talán épp a másik bolygó közelsége okozta, esetleg a talajnak az a szakasza, ahonnan a Hold tömege egykor kiszakadt.

Az összeütközés előtt városok, és a Magasrendű Faj ismereteinek otthont adó magas épületek álltak mindenütt. Mindezek összeomlottak a zűrzavarban, csupán törmelékdombok maradtak belőlük, amelyek maguk alá temették az egykori tudást. A törzsek bölcsei tudták, hogy a törmelékhegyek alatt vésett fémből készült könyveket és kincseket tartalmazó szelencék találhatóak. Tudtak róla, hogy a világ minden tudása azok közt a szemétdombok közt lelhető meg, ezért ásni kezdtek, és ástak, ástak, hogy felkutassák, mi maradt meg a feljegyzések közül, s hogy a Magasrendű Faj ismereteinek segítségével növelni tudják saját hatalmukat.

Az elkövetkezendő években a napok egyre hosszabbak lettek, míg kétszer olyan hosszúakká nem váltak, mint a katasztrófa előtt, majd a Föld is új körpályájára tért, oldalán a Holddal, amely az ütközés következtében jött létre. De a föld még továbbra is rázkódott és remegett, hegyek emelkedtek ki, amelyek lángot, követ és pusztulást okádtak magukból. A hegyoldalokról váratlanul hatalmas lávafolyamok zúdultak alá, mindent elpusztítva, ami útjukba került, s gyakran elrekesztve a tudás emlékeihez és forrásaihoz vezető utat is, ám a súlyos fémet, amire a feljegyzések többségét írták, nem olvasztotta meg a láva, sőt egyenest megőrizte, kôbe foglalva őrizte meg, porózus kôbe, amely az idők folyamán elporladt, úgyhogy a benne megmaradt feljegyzés évezredek múlva előkerült, s azoknak a kezébe jutott, akik hasznát tudták venni. De ehhez még sok idő kellett. Amikor pedig a Föld végre megállapodott újdonsült pályáján, hideg árasztotta el a világot, az állatok elpusztultak vagy melegebb éghajlatra menekültek. A mamut és a brontosaurus kihalt, mert képtelen volt az új életmódhoz alkalmazkodni. Jégeső hullott az égből, s a szél egyre

csípôsebbre fordult. Felhôtömeg jelent meg, pedig korábban egyetlen felhô sem létezett. A világ igencsak megváltozott: a tengert árapály mozgatta, azelôtt a tengerek mozdulatlan tavak voltak, legfôljebb szellô borzolta a felszínüket. Most hatalmas hullámok emelkedtek az évig, s a dagály éveig óriási volt, elnyeléssel fenyegette a szárazföldet, vízbefúlással az embereket. Az égbolt is elváltozott. Éjjelente idegen csillagok jelentek meg az ismerôsek helyett, s a Hold nagyon közel került a Földhöz. Új vallások keletkeztek, mert a papok abban az idôben mindent megtettek azért, hogy hatalmukat fenntartsák, és irányítsák a történéseket. Az emberek már majdnem teljesen megfeledkeztek a Magasabbrendû Fajról, csak saját hatalmuk, saját fontosságuk foglalkoztattaa ôket. De- képtelenek voltak megmondani, hogyan történt mindez, miért ment végbe. Isten haragjával magyarázták az eseményeket, s azt tanították, hogy aaz emberek egytôl egyig bûnben születtek. Az idô múltával, miután a Föld új pályájára tért, és idôjárása is elviselhetôbbé vált, az emberek kissebnek és alacsonyabbak lettek. Századok teltek, s a földek megszilárdultak. Faj küzdöttek, buktak el és haltak ki , s más fajok jöttek a helyükbe, mintha csak valaki kísérletezett volna velük. Végül egy erôsebb faj fejlôdött ki, s újjászületett a civilizáció, ami azonban keezdeteitôl fogva valamilyen kegyetlen katasztrófa közös emlékét hordozta. A legerôsebb intellektusúak szorgosan kutatták, mi történhetett valójában egykor. Ekkora a szél és az esô már elvégezte munkáját. Az ôsi feljegyzések lassanként elôtünedeztek a málló vulkáni kôzetbôl, s a föld legokosabbjai összeszedhették ôket, átadhatták bölcseiknek, akik sokkal utóbb s nagy fáradság árán meg is tudták fejteni az írások némelyikét. Mikor aztán néhány feljegyzés olvashatóvá vált, és a kor tudósai lassanként megértették, mi áll bennük, eszeveszett kutatásba kezdtek a többi után, hogy segítségükkel

összerakhassák a teljes utasítást, s kitölthessék a hézagokat. Hatalmas ásatások kezdődtek, és számos érdekesség került napvilágra. Ennek eredményeképpen új civilizáció született. Városok és települések épültek, s a tudomány megkezdte pusztító útját. Mindig is a pusztítás volt az elsődleges cél, a gyöngébb embercsoportok leigázása. Az emberek tökéletesen elfeledtek róla, hogy az emberiség békére termett, s hogy a korábbi katasztrófát is épp a békétlenség okozta. Évszázadokon át a tudomány uralkodott. A papok tudósoknak hirdették magukat, és kiközösítették azokat a tudósokat, akik nem voltak papok. Hatalmukat egyre növelték. Istenként tisztelték a tudományt, s mindent megtettek, hogy a kezükben tartsák a hatalmat, leigázzák az átlagembereket, és ne engedjék őket gondolkodni. Istennek tüntették fel magukat, a papok áldása nélkül semmibe se lehetett fogni. A papok szava szentírás volt, feleselni, ellenkezni nem lehetett, s hatalmuk folyamatosan nőtt, mígnem a Földön ôk lettek az abszolút mindenhatók, elfeledkezve arról, hogy az embereket örökösen megrontotta a teljhatalom. Szárnyatlan, hangtalan gépek süvítettek át a levegôn, vagy épp lebegtek benne, olyan mozdulatlanul, ahogy egyetlen madár sem képes lebegni. A tudósok rájöttek, hogyan lehet a nehézkedési és az antigravitációs erôt befolyásolni, s saját szekerükbe fogták tudományukat. Egyetlen ember is hatalmas kötömböket állított tetszôleges helyzetbe egy apró mûszer segítségével, ami még a tenyérben is elfért. Semmiféle munka nem volt elég nehéz, mert az embereknek csak a gépeiket kellett irányítaniok, erejüket nem kellett semmihez megfeszíteniök. A föld színén hatalmas gépek zakatoltak át, ám a tenger felszínén semmi sem mozdult, itt legföljebb szórakozás végett jelent meg az ember, hiszen a tengeri út már lassú volt, legföljebb azok vitorlázgattak, akik a szél és a hullámok közös

játékában akartak gyönyörködni. Mindenki a levegőben utazott, vagy rövidebb távolságra, a föld alatt. Az emberek más vidékekre látogattak és telepeket hoztak létre mindenütt. Ekkora azonban már- a nagy összeütközés eredményeképp- elveszítették telepatikus képességüket. Most már nem beszéltek közös nyelvet: a dialektusok egyre jobban elkülönültek egymástól, míg végül teljesen különbözők lettek, s egymás számára érthetetlenek. A kommunikáció hiánya és amiatt, hogy egymás nyelvét , nézeteit képtelenek voltak megérteni, a fajok összevesztek és megkezdődtek a háborúk. Pusztító fegyvereket találtak föl. Csaták folytak mindenfelé. Férfiak és asszonyok nyomorodtak meg, és a rettenetes sugárzás következtében az emberi fajon belül mutációk sokasága jött létre. Évek teltek, múltak, és a harc csak egyre kegyetlenebbé vált, a mészárlás pedig egyre förtelmesebbé. A feltalálók, uralkodók nyomására, mindenütt egyre pusztítóbb és pusztítóbb fegyvereket ötlöttek ki. A tudósok egyre szörnyűbb halálos eszközök kidolgozásán fáradoztak. Járványvírusokat kotyvasztottak, és magasan szálló repülőkről az ellenség közé szórták őket. Bombák zúzták szét a szennyvízrendszereket, így a Föld színén betegségek és járványok terjedtek, elsorvasztva az embereket, az állatokat és a növényeket. A Földet pusztulás fenyegette. Egy eldugott vidéken, a gyilkolástól távol, előrelátó papok csoportja, akiket nem fertőzött meg a hatalomvágy, vékony aranylemezeket szerzett, és rávéste korának történetét, rárajzolta az égbolt és a Föld térképeit. E táblákra írták tudományuk legmélyebb titkait, és nyomatékosan figyelmeztettek a veszélyekre, ami azokat fenyegeti, akik e tudással visszaélnek. E táblák hosszú évek alatt készültek el: ekkor a korabeli fegyverek, eszközök, könyvek és hasznos tárgyak egy-egy példányával egy kőbe rejtették, és a legkülönbözőbb helyekre dugták őket, hogy azok, akik utánuk jönnek, ismerjék a múltat, s

mint remélték, tanulhassanak majd belőlük. Mert hiszen ezek a papok ismerték az emberiség történetét, s azt is tudták, mit hoz a jövő- s amint megjósolták, úgy is lett. Embertársaik ugyanis új fegyvert készítettek, s nyomban kipróbálták. Irdatlan felhő gomolygott f a sztratoszférába, a Föld megrázkódott, megpördült, és úgy érződött, elleng a tengelyétől. Hatalmas vízfalak emelkedtek a szárazföld fölé, s egész népeket temettek maguk alá. A hegyek újra a tengerek alá süllyedtek , s új hegyek torlódtak a helyükre. Néhány ember , asszony és állat, akiket a bölcs papok idejekorán figyelmeztettek, hajóra szállt, így menekült meg, áthajózva a Földet pusztító mérges gázokon és halálos kórokozókra. Más férfiak és nők, mikor szülőföldjük felemelkedett, fölkerültek a magas égbe, megint mások, akik nem voltak ilyen szerencsések, elsüllyedtek, talán a víz alá, vagy a Föld gyomrába- és a hegyek összezárultak a fejük felett.

Szökőár, láng és halálos sugárzás pusztította milliószámra az emberiséget, s a Földön csak nagyon kevés ember maradt életben, kiszolgáltatva a katasztrófa szeszélyének, egymástól elszakítva. Ám ők is félőrltek voltak az átélrt borzalmaktól, érrekeiket elvakította a szörnyű lárma és a felfordulás. Éveken át a barlangokban és sűrű erdőségekben rejtőztek. Elfeledkeztek a kultúráról, s vadállati sorba süllyedtek vissza, mintha az emberiség hajnalán élnének: bôrökkel ruházták a testüket, bogyók nedvein éltek, és kovakôvel megfejelt bunkókat hordtak a kezükben.

Végül új törzsek születtek, s keresztülvándoroltak az újjászületett világon. Némelyek a mostani Egyiptomban telepedtek le, mások Kínában , azok pedig , akik a kies, mélyen fekvő tengerparton éltek- amit a szuperfaj is olyannyira kedvelt annak idején- hirtelen sok ezer lánnyira a tengerszint felett, örök hegyek fogságában , sebesen hűlő vidéken találták magukat. Ezrek pusztultak el itt a csípős, ritka

levegőtől. Mások, a túlélők azonban a manapság Tibetnek nevezett vidék mostani , szívós , tibeti népének ősei lettek. Ez volt az a hely, ahol az előrelátó papok csoportja azokat az aranytáblákat készítette, és ahol rájukvéste titkait . Azok a táblák,s mesterségük és tudományuk minden egyes gyümölcse a hegység gyomrának mélyére került, hogy a papok későbbi nemzedéke is megismerkedhessen velük . Más táblákat egy nagyvárosban rejtettek el. Ez a város most a tibeti Csang Tang-fennsíkon található .

A kultúra azonban nem pusztult el teljesen, noha az emberiség visszasüllyedt a vadállati szintre, és sötét kor köszöntött a Földre. A Földön mégis sokféle akadtak olyan kis "szigetek", ahol férfiak és nők kis csoportjai küzdöttek, hogy fenntartsák a tudást, hogy ébren tartsák az emberi értelem pislákoló lángját, néhány kicsiny csoport vakon viaskodott a vadság pokolbeli éjszakájában. Az elkövetkező évszázadok során, sokféle vallásforma, számos kísérlet született abb a célból, hogy megtudják, mi történt a múltban. Mindeközben pedig tibeti barlangok mélyén ott hevert a Tudás. Romolhatatlan aranyból készült táblákra vésve, időtlenül és kikezdhetetlenül várt azokra, akik majd meglelik és megfejtik a titkát. Az emberiség lassanként újra fejlődésnek indult. A tudatlanság homálya oszladozni kezdett. A vadság állapotát a félműveltségé váltotta föl. Bizonyos haladás mégis valóban tapasztalható volt. Újból városok épültek s gépek szálltak az égen. A hegyek újból nem jelentettek akadályt , az emberek beutazták a világot, a tengereket és a szárazföldeket. Akárcsak korábban ,a tudás és a lehetőségek növekedésével, az embereket gôg töltötte el, s elnyomták a gyöngébb népeket. Békétlenség, gyűlölség uralkodott el, az emberek üldözték egymást, és titkos kutatásokat folytattak. Az erősebbek elnyomták a gyöngébbeket. A gyöngék erre gépeket készítettek, háborút indítottak, s a

háborúk újból évekig tartottak. Egyre modernebb és rettenetesebb fegyverek készültek. Mindkét fél arra törekedett, hogy a lehető legszörnyűbb fegyvereket vesse be, s mindeközben a tibeti barlangok mélyén érintetlenül hevert a tudás. Ezalatt a Csang Tang-felföldön ott rejtőzött az egykori nagyváros is, elhagyatva, ôrizetlenül, a világ legértékesebb ismereteivel a romjai között, várva azokra, akik belépnek majd falai közé, és látva látnak majd. A város szunnyadt és várt.

Várni- én is ott vártam, hanyatt fekvé a börtön föld alatti cellájában, homályos tekintettel bámultam magam elé. Orromból, számból, kéz-és lábujjaim végéből vér szivárgott. Mindenem sajgott. Úgy éreztem, mintha lángfürdôbe merültem volna.

Halványan hallottam, amint valaki japánul így szól: -Ezúttal túl messzire mentetek, nem éli túl.

Valószínűleg nem éli túl.

Én azonban túléltem. Úgy határoztam, hogy túlélésem, s megmutatom a japánoknak, hogyan viseli a szenvedést egy tibeti . Megmutatom nekik, hogy a tibetit még a legördögibb kízsásaik sem bírják szóra soha.

Orrom betört, egy dühödt puskaücsapás az arcomhoz lapította. Ajkam felrepedt, állkapcsom eltörött, fogaimat kiverték. De a japánok semmiféle kízsása nem oldotta meg a nyelvem. Egy idô múlva föladták a küzdelmet, hiszen még ôk is belátták, milyen hiú a fáradozásuk: ha valaki egyszer nem akar beszélni, az nem is fog soha.

Néhány hét múlva munkára küldtek: olyanoknak a testérôl kellett gondoskodnom, akik nem éltek túl a megpróbáltatásokat. A japánok azt hitték, ha efféle munkára fognak, végül is megtörök, s akkor talán majd szóra bírják. A hullaszállítás- a forró napsütésben, a bûzlô , oszladozó és színük vesztett holttestek szállítása- valóban nem volt túl kellemes elfoglaltság. A hullák fölfúvódtak és léggömbként pukkadtak szét. Egy nap láttam, amint egyik társam

holtan esik össze. Tudtam, hogy halott, mert magam vizsgáltam meg, de az örök mit sem törődtek avval, halott-e vagy sem: csak megragadták ketten, meglódították és a hullahegy tetejére hajították, majd otthagyták, hogy a nap heve és a patkányok elvégezhessek rajta takarító munkájukat. Itt még az sem számított, halott-e valaki vagy élő, hiszen aki túlságosan beteg volt a munkához, abba azon nyomban bajonettet döftek és a hullarakásra hajították, vagy még élve vetették a hullák közé. Elhatároztam, hogy én is "meghalok" és a hullahegyre dobatom magam. Éjjel, a sötétben pedig majd megszököm onnét. Mindent kiterveltem: a következő három-négy napon át alaposan megfigyeltem a japánok viselkedését, majd eldöntöttem, pontosan mit fogok tenni. Egy-két napig vánszorogtam, gyöngébbnek tettem magam, mint amilyen valójában voltam. Azon a napon aztán, mikor "meg kellett halnom" minden lépésnél megtántorodtam, s a pirkadati sorakozónál is csak támolyogtam a sorban. Egész délelőtt a végkimerülés jeleit mutattam, majd pont délben ájulást tettem . Nem volt túl nehéz, nem pusztá szerepjátszás volt mindez, hiszen bármikor el tudtam volna ájulni a kimerültségtől. Az elviselt kínzások igencsak elgyöngítettek. A nyomorúságos táplálék maradék erômet is elvette, így tényleg holtfáradt voltam. Mikor aztán elájultam, elcsigázottságomban valóban mély álomba zuhantam . Éreztem , ahogy a testemet durván felemelik és meglódítják. Az ütés, ahogy a bûzlô hullahegy tetején landoltam, felébresztett. Éreztem , ahogy a hullahegy meginog alattam, majd megállapodik. A zuhanás okozta sokktól kinyílt a szemem,, egy ôr tekintett mélézva felém. Még tágabbra nyitottam a szemem , ahogy a halottak szokták, s az ôr félre is fordult- túlságosan is hozzászokott már a hullák látványához: eggyel több vagy kevesebb, nem számított semmit. Nyugton maradtam, teljesen mozdulatlanul, újra csak a múltra

gondoltam és a jövőt tervezgettem. Arra sem moccantam meg, ha más hullákat hajígáltak mellém, vagy egyenesen rám.

Úgy tetszett, évekig tart a nap. Azt hittem, sohasem sötétedik már be. De végül is besötétedett, az éj első jelei feltűntek körülöttem. A bûz szinte elviselhetetlen volt- oszló hullák bûze. Odalentről jól hallottam a fertelmes munkájukat végző, hullazabáló patkányok csámcsogását és visongását. A hullahegy időről időre lejjebb roskadt, ahogy a legalul fekvő testek szétmállottak a rájukhaigáltak súlya alatt. A hullahalom roskadozott és imbolygott: reméltem, nem dől le, ahogy gyakran megesett, mert akkor a testeket újra halomba dobálták volna, s ki tudja, nem jönnek-e rá közben, hogy még élek, vagy ami még rosszabb, nem találom-e magam a domb alján- a menekülés minden reménye nélkül.

A körös-körül robotoló foglyok végre a kunyhóikba vonultak. Az örök a fal tetején járkáltak fel s alá, hűvös éji szél fújt. Lassacskán, de milyen lassan, homály borult a táborra. Az órsháló ablakaiban apró sárga fények jelentek meg. Szinte észrevétlen lassúsággal beköszöntött az éj.

Hosszú, hosszú ideje hevertem moccanatlanul a bûzös hullaágyban. Moccanatlanul, de oly éberem, ahogy csak tudtam. Aztán, amikor az örök utuk túlsó végére értem, óvatosan félrehúztam a rajtam lévő hullát, és oldalra löttem a mellettem fekvőt. Fordult egyet, alágurult a halom oldalán és nagyot puffanva kikötött a földön. Rettegve fojtottam vissza a lélegzetem, azt hittem, azon nyomban örök rohannak elő és rámtalálnak. Életveszélyes volt odébbmozdulni is a sötétben, mert reflektorfény vetődhetett az emberre, s az a szerencsétlen, akire egyszer rátalált, könnyen bajonett-döfésekkel vagy esetleg kibelevé, vagy épp lassú tűz fölé akasztva végezhetette; vagy egyéb, kifinomodott japán találékonysággal kiötlött, pokoli módon kellett meghalnia. S mindennek a foglyok elszörnyedt csoportja előtt kellett végbemennie, hogy

megtanulják: nem jó üzlet megszökni a Menny Fiainak kezei közül .

De semmi sem mozdult. A japánok túlságosan is hozzászoktak a hullahegy felől érkező neszekhez és puffanásokhoz. Kisérletképpen megmozdultam. Az egész hullahegy megroppant és megbillent. Egylábnyi (30 centiméternyi) távolságokat téve meg egyszerre, végül is a gúla széléhez értem, majd lejjebb csúsztam, a hullákba kapaszkodva, hogy csak tíz-tizenkét lábnyit zuhanjak egyszerre, mert túl gyenge voltam ahhoz, hogy kockáztassam az ugrást és a csonttörést vagy a ficamot. Az így keltett halk neszekre nem figyelt oda senki. A japánok egyáltalán nem gondoltak arra, hogy bárki is ilyen fertelmes helyre bújhat. A földön aztán lassan és óvatosan a táborfal melletti fák árnyékába kúsztam. Vártam egy darabig. Fejem felett épp összetalálkozott a két ôr. Halk beszéd hallatszott, majd gyufasercégés, ahogy cigarettára gyújtottak. Aztán az ôrök elváltak, egyikük jobbfelé, másikuk balfelé sétált a fal tetején , behajlított markukba rejtett cigarettájukkal: mindkettejüket egy időre elvakította a vaksötétben fellobbanó gyufa fénye. Ez jól jött nekem. Lassan és vigyázva megpróbáltam felmászni a falra. Táborunk nem volt állandó tábor, s a japánok nem vezettek áramot a szögesdrót kerítéseikbe. Felmásztam és óvatosan tovább kúsztam a sötétben. A teljes éjjelt egy faágon végignyúlva töltöttem, mégpedig a tábor látótávolságában. Úgy gondoltam , ha felfedezik a szökésemet, vagy a távollétemet a japánok majd elrohannak mellettem, mert arra nem gondolnak, hogy egy szökött rab ilyen közel rejtôzhet a táborukhoz.

Másnap is egész álló nap a helyemen maradtam, túlságosan gyöngye és beteg voltam ahhoz, hogy mozduljak. Aztán , estefelé, mikor újból besötétedett, learaszoltam a fa törzsén és nekivágtam a jól ismert vidéknek.

Tudtam , hogy egy vénséges vén kínai él valahol a

közelben. Haldokló feleségét annak idején sokat kezeltem: az ô háza felé igyekeztem a sötétben. Halkan kopogtattam ajtaján. Feszültséget, félelmet éreztem a levegôben. Súgva megmondtam, ki vagyok . Óvatos matatás hallatszott odabentrôl, aztán lassan és halkan kinyílt az ajtó: az öreg arca bukkaant elô mmögüle.

-Ó !- mondta.- Jöjjön csak be, de gyorsan ! Tágasabbra nyitotta az ajtaját, én pedig kitárt karja alatt becsusszantam a szobába. Az öreg becsukta az ablaktáblákat, fényt gyújtott, s borzadva tekintett végig rajtam. Bal szemem csupa seb volt, orrom arcomba lapult. Szájam be volt metszve, var borította, s a vége legörbült. Az öreg vizet melegített, kimosta sebeimet, s enni adott. Aznap és másnap éjjel is a konyhójában pihentem. Ô ezalatt elment, s megszervezte utamat, át a kínai vonalakhoz. Napokig ott kellett maradnom még a konyhóban, a japán megszállási övezetben, mert napokig küszködtem a lázzal, amelybe bizony majdnem bele is haltam. Talán tíz nap múlva eléggé jól éreztem már magam ahhoz, hogy talpra álljak és útnak induljak. Gondosan kitervelt útvonalon igyekeztem a Sanghaj melletti kínai fôhadiszállás felé. Mikor összezúzott és elcsúfított arcommal a táborba értem, borzadva néztek rám. Több mint egy hónapon át feküdtem a kórházban: a lábamból vettek ki egy csontdarabot, hogy pótolják összetört orrcsontomat. Aztán újból Csunkingba rendelteek, hogy teljesen felépüljek, mielőtt orvostisztként visszatérnék a kínai szanitéccsapatokhoz. Csunking ! Azt hittem, boldogan látom majd viszont a várost megpróbáltatásaim s mindazok után , amin át kellett mennem. Csunking ! Útnak indultam hát , egy barátommal, aki szintén háborús sérüléseit ment kiheverni a városba.

Kilencedik fejezet/ A japánok foglya

Megdöböntett, mennyire megváltozott Csunking. Ez többé már nem a jól ismert régi Csunking volt ! Új házak emelkedtek , a régi épületek elé pedig új homlokzatok épültek, ezerféle bolt és üzlet bújt elő a földből mindenütt. Csunking ! Mindenütt nyüzsgött a tömeg ! Emberek özönlöttek Sanghajból, és a part menti városokból. Partvidéki tempójú üzletemberek tódultak ide, a szárazföld belsejébe, hogy mindent újra kezdjenek, legföljebb csak pár nyomorúságos holmit mentve magukkal a mohó japánok elől. Ám többnyire a semmiből kellett mindent újrakezdeniök. Egyetemek telepedtek meg a városban, vagy építették föl saját ideiglenes rezidenciájukat: ezek legtöbbször csak rozszant akorféle volt. Ám Kína kultúrája mégis itt, ilyen körülmények közt talált termőtalajra. Mindegy, hogyan festettek az épületek , a szürkeállomány volt a lényeg: a világ legkiválóbb szürkeállományának egy része gyűlt össze itt! A templomhoz mentünk, ahol korábban laktunk. Mintha csak hazatértünk volna. Itt, a templom nyugalmában, fejünk fölött a tömjénfüst hullámaival, úgy éreztük, elérkeztünk a békébe, úgy éreztük , a Szent Képmások erőfeszítéseink jutalmaképpen jóindulattal tekintenek le ránk, sőt tán egy kis együttérzéssel is, a kegyetlen sors miatt, amely osztályrészünkül jutott. Igen, hazaértünk és békében lehettünk, gyógyíthattuk sebeinket, mielőtt újra kilépnénk a vadul ellenséges világba, hogy újabb és még rosszabb kínokban legyen részünk. A templom csengettyűi csilingeltek, felharsantak a trombiták. A jól ismert, oly nagyon áhított szertartás ideje eljött. Örömteli szívvel foglaltuk el helyünket, boldogok voltunk, mert újra itt lehettünk. Aznap éjjel későn feküdtünk le. Annyi megbeszélőnivalónk volt, annyi mesélőnivalónk, de ugyanannyi hallanivalónk is, hiszen Csunking nehéz időket élt át a bombázások alatt. Ám mi mégis csak a

**"nagy külvilágból" jöttünk- ahogy a templomban neveztek- s torkunk bizony berekedett, mielőtt takarónkba burkolózhattunk , s szokott helyünkön, a földön, a templomfal közelében álmra hajthattuk volna a fejünket. Hamarosan mélyen aludtunk. Reggel abba a kórházba kellett mennem, ahol régen előbb tanuló, majd sebész, végül orvostiszt voltam. Ezúttal páciensként mentem oda. Persze szokatlan élmény volt páciensnek lenni ebben a kórházban. Orrom azonban rendetlenkedett: elgennyedt, nem volt mit tenni: meg kellett nyitni és kitisztogatni. Ez elég fájdalmas beavatkozás volt. Érzéstelenítők ugyanis nem voltak. A Burmai Út el volt zárva. Utánpótlásunk elakadt. Nem maradt más: ki kellett bírni, olyan nyugodtan, ahogy csak tudom, mert a műtét elkerülhetetlennek látszott. Ám mihelyt túljutottam rajta , visszatértem a templomba, mert a csunkingi kórház nagy ágyszűkében volt. Özönlöttek a sebesültek, és csak a legsürgősebb esetek, csak a teljesen járóképtelenek maradhattak a kórházban. Nap mint nap meg kellett tennem az utat végig a kis ösvényen, az országúton át Csunkingba . Hosszú idő telt el így. Két vagy három héttel később aztán a Sebészeti Fakultás dékánja behívott a dolgozószobájába, és azt mondta :
-Na, Lobszang barátom, úgy látszik mégsem kell felfogadnunk a harminckét kullit. Bizony már azt hittük, hogy...hát tudja...a legutolsó percben került ide !
Kínában a temetéseket nagyon, nagyon komolyan veszik. Végtelenül fontosnak tartják, hogy a koporsóvivők száma a halott társadalmi állásának megfelelő legyen. Mindez számomra furcsának tűnt, hiszen jól tudtam, hogy ha a lélek egyszer elhagyja a testet, már teljesen mindegy, mi lesz a test sorsa. Mi tibetiek nem sokat foglalkoztunk elhagyott testünkkel, inkább a Boncolók gondjára bíztuk a tetemet, akik felboncolták és megetették a madarakkal. Kínában azonban nem így áll a helyzet.**

Errefelé szinte örök kínzatra ítélik a testet. Ha első osztályú temetésről volt szó, harminckét kulinak kellett vinnie a koporsót. Másodosztályú temetés esetén feleannyi koporsóvivőre volt szükség, mintha egyetlen koporsót kevesebben nem is bírtak volna el. A harmadosztályú temetés alkalmával viszont- az átlagnak ilyen dukált- már csak négy kuli maradt. Természetesen ebben az esetben a koporsó már csupa hitvány ésmolcsó darab lehetett. Aki még a negyedosztályt sem engedhette meg magának, azt egyetlen kuli sem vitte. A koporsót ilyenkor valamilyen szállítóalkalmatosságon vonszolták a temetőbe. Persze nem csak kulikat lehetett bérelni, hanem hivatásos siratókat is , akik mesterien jajgattak és könnyeztek, s a holtak búcsúztatását tekintették hivatásuknak.

Temetés ? Halál ? Különös, milyen furcsaságok ragadnak meg az ember emlékezetében ! Egy esetre mindmáig jól emlékszem. Csunking mellett történt a dolog. Talán nem érdektelen, ha itt elbeszélem, talán némi képet ad a háborúról- és a halálról is.

A "Nyocadik Hónap Tizenötödik Napjának" őszi ünnepét ültük éppen: ilyenkor köszönt be az őszi holdtölte. Kínában nagy nap ez. Ezen a napon ugyanis a családok, ha tudnak, összegyűlnek közös vacsorára. "Hold-tortát" esznek, hogy az aratási holdat megünnepeljék. Egyfajta áldozatként fogyasztják ezt a tortát , engesztelő ajándékként, hogy a jövő év boldogabb legyen, mint amilyen az előző volt.

Barátom Huang, a kínai szerzetes is ugyanabban a templomban lakott, ahol én. Ő is megsebesült, s ezen az ünnepnapon együtt sétáltunk Csiaoting faluból Csunking felé. Csiaoting a Jangce meredek partjára épült, fönny, magasan a partoldalba. Itt éltek a gazdagabbak, azok, akik többet engedhettek meg maguknak. A fák közein át, messze alattunk jól látszott a bárkákkaal teli folyó. Idébb, a teraszos földeken kék ruhás férfiak és nők serénykedtek, örök

dugványozni- és gyomlálnivalójuk fölé görnyedve. Gyönyörű reggelre ébredtünk. Meleg volt, sütött a nap, ilyenkor az ember örül az életnek, minden derűsnek és biztatónak tűnik számára. Meg sem fordult a fejünkben, hogy háború van, csak ballagtunk, s unos-untalan meg-megálltunk, hogy áttekintve a fák közt gyönyörködjünk a kilátásban. Egy közeli cserjésben madár dalolt, köszöntve a felkelő napot. Tovább sétáltunk s felkapaszkodtunk a dombra.

-Állj meg egy percre, mert alig kapok levegőt- lihegett Huang.

Letelepedtünk hát egy sziklára, a fák árnyékába . Szép volt itt: a vízszelte gyönyörű táj, a mohlepte, a dombról alákanyargó ösvény és a tarka foltokban mindenfelé sarjadó kicsiny őszi virágok közepett. A fák is ezer színben pompáztak már. Felettünk kis báránnyfelhők vonultak lustán az égen át.

Távol azonban felénk közeledő embertömeget pillantottunk meg. Az enyhe szellő hangfoszlányokat sodort felénk:

-Rejtőzzünk el, Lobszang . Az öreg Sang, a selyemkereskedő temetési menete ez. Első osztályú temetés. Nekem is el kellett volna mennem, de azt mondtam, hogy súlyos beteg vagyok . Rémes szégyen lenne, ha most meglátnának.

Huang talpra ugrott, s én is felemelkedtem a szikláról. Kissé visszahúzódtunk a fák közé, innen jól láttunk, de minket senki nem vehetett észre.

Lefeküdtünk egy sziklás kiszögellés mögé. Huang kissé hátrább, úgyhogy ha engem észrevennének, ő akkor is láthatlan maradjon. Kényelembe helyezkedtünk, magunk köré teketük a köpenyünk, amelynek színe oly jól illett az őszi vörösesbarna árnyalataihoz.

A temetési menet lassan közeledett. A kínai papok sárga selyemöltözéket viseltek, rozsdaszín pelerinnel a válluk körül. A sápadt őszi nap felragyogtatta frissen borotvált koponyájukat, láthatóvá téve

beavatási szertartásuk során szerzett sebhelyeiket. A fény felsziporkázott a kezükben tartott ezüstcsengőkön, melyek ahogy meg-megrázták őket, csak úgy csillogtak- villogtak a fényben. A szerzetesek, miközben a hatalmas, kínai, harminckét kuli által cipelt lakkozott koporsó előtt lépdeltek, a temetési szertartás moll dallamát dúdolták... A kísérők gongokat kongattak és petárdákat eregettek, hogy távol tartsák az ártó ördögöket, mert- a kínai hit szerint- a démonok ilyenkor lesben állnak, hogy elragadják az elhunyt lelkét, petárdákkal és zenebonával kellett tehát elijeszteni őket. A gyászmenet tagjai a gyász fehér színű turbánjával a fejükön lépkedtek mögöttük. Egy terhessége előrehaladott stádiumában lévő nő- nyilvánvalóan közeli rokon- keservesen zokogott, úgyszólván úgyhogy másoknak kellett támogatniuk útján. A hivatásos siratók hangosan jajgattak, és minden jelenlévőnek hangosan rikoltozva adták tudtára, milyen kiváló ember volt az elhunyt. Ezután következtek a szolgák, kezükben papírpénzzel és mindannak a papunde Klimodelljével, amit az elhunyt előző életében birtokolt, s amire a következőben szüksége lehet. Ahonnan mi leskelődtünk, a sziklaperem és a föléboruló bokrok rejtekéből, érezni lehetett a tömjén és a temetési menet elé hintett, s így frissen összetiport virágok illatát. Igencsak nagy temetés volt, ami azt illeti. Sang, a selyemkereskedő, a legelőkelőbb polgárok egyike lehetett, hiszen temetése mesés gazdagságról tanúskodott. A menet lassan, hangos jajveszékeléssel, cimbalompengéssel csengőcsengéssel és síppal-dobbal vonult el mellettünk. Hirtelen árnyak fődtek el a napot, és a temetési menet lármáját elnyomva, nagyteljesítményű repülőgépmotorok berregtek fel. A zúgás egyre hangosabb és hangosabb lett, s egyre baljósabb is egyben. Három vészjósló küllemű japán gép jelent meg a fák fölött, éppen köztünk és a nap közt. Keringeni kezdtek. Egyikük kivált az alakzatból

és lejjebb ereszkedett, majd egyenest a temetési menetre csapott. Mi csak ültünk nyugodtan. Azt hittük, a halál szentségét még a japánok is tisztelik. Fellélegeztünk, mert a gép visszasiklott, és csatlakozott a többiekhez, majd együtt valamennyien tovatûntek. De örömünk nem tartott sokáig. A gépek tettek egy kört és újból felénk tartottak: kis fekete pontok hullottak a szárnyuk alól, a pontocskák növekedni kezdtek, egyre nagyobbra és nagyobbra - végül süvöltô bombákként hullottak a földre, egyenesen a temetési menet közé.

Az előttünk álló fák meglendültek és megremegtek, úgy tûnt az egész föld a feje tetejére állt, fémrepeszek fûtyültek el mellettünk . Olyan közel voltunk, hogy még robbanást sem hallottunk. Füst, por és ciprusfaforgács röpögt szét, vörös csomók szisszentek át a levegôn, fertelmes plattyanással csapódva mindenre, ami az útjukba állt. Egy pillanatra fekete -sárga füstfelleg födött el mindent. Aztán a füstöt szerteszórta a szél, s borzalmas mézszárlás látványa tárult elénk.

A földön ott feküdt a koporsó , nyitva és üresen. A nyomorúságos holttest, amely imént még helyén feküdt, törött kócbabaként, félrehajítva hevert odább, cafatokra szaggatva. Feltápászkódtunk a földrôl a pusztítástól, a robbanás erejétôl és a halál közeli szelétôl bódultan és félig süketen. Felálltam, és a mögöttem álló fából egy hosszukás fémdarabot húztam ki, amely alig-alig került el, mikor az imént elsüvített a fejem mellett. Éles végérôl vér csöpögött, maga a fém pedig forró volt, olyan forró , hogy fájdalommban felkiáltva hajítottam el és aggódva néztem megperzselôdött ujjaimat.

A megtépázott fákön ruhafoszlányok libegtek a szélben, véres húscafatok tapadtak rájuk. Úgy ötvenlábnyira egy teljes váll és kar himbálózott még mindig egy villás ágba akadva. Zökkent egyet, lejjebbcsúszott, egy pillanatra fennakadt valamelyik alsóbb ágon, majd végül, iszonyatos módon

aláhuppant a földre. Valahonnét vörös, rémségesen meglepett vigyorba torzult fej hullott alá a lekopasztott faágak közül, s görgött tovább felém a földön, hogy végül a lábamnál állapotodjék meg: rámmeredt, mintha énrám neheztelne, amiért a japán agresszorok ilyen embertelenül bántak velem. Egy pillanatra mintha még az idő is megállt volna borzalmában. A levegő megtelt a robbanóanyag, a vér és a szétszagattott belek szagával. Csak szisszenések és puffanások hallatszottak: iszonyatos dolgok hullottak alá az égből és a fák ágairól. A katasztrófa színhelyére rohantunk, hátha van, akin még segíthetünk, hiszen biztosak voltunk benne, hogy néhányan túléltek a tragédiát. Emitt egy szétzúzott és kibelezett test hevert, úgy megcsonkítva és szétszagattva, hogy lehetetlen volt megmondani, férfi-e vagy nő, olyannyira csonka volt, hogy még abban sem lehettünk biztosak, ember-e egyáltalán. Mellette vagy kerestbe rajta egy kisfiú feküdt, csípőből kiszakított lábakkal. Szűkölt rettenetében. Mikor mellé térdeltem világos vérszökőkút tört elő a szájából, és kiköhhent belőle az élet. Tehetetlenül néztük, majd körbetekintettünk, hol segíthetnénk. Egy kidőlt fa alatt megpillantottuk a terhes asszonyt. A fa egyenest rázuhant. Gyomra kihaladt. Méhéből kikandikált halott magzata. Odább egy letépett kéz hevert, amely ezüstcsengőt markolt szorosán. Kutattunk, kutattunk, de életnek sehol nem bukkantunk nyomára. Az égből megint felhangzott a motorberregés. A támadók visszatértek, hogy megszemléljék fertelmes művüket. Hanyatt vetettük magunkat a véráztatta földön, a japán gép pedig egyre lejjebb körözött, hogy pontosan ellenőrizhesse a pusztítást, hogy megbizonyosodjék, senki sem maradt, aki hírt vigyen a történelekről. A repülő lustán fordult egyet, majd felvágott a magasba, mint az áldozatára lecsapni készülő sólyom, azután visszafelé jött megint, egyenesen vissza, egyre lejjebb és lejjebb szállva. A

géppuskatûz harsány kelepelése és a fák közé csapódó lövedékek suttyanása hallatszott. Valami megrántotta a ruhám alsó részét. Kiáltást hallottam. Úgy éreztem, mintha megperzselődött volna a lábam. -Szegény Huang. Eltalálták és most engem hív-gondoltam. Felettünk a gép kényelmesen kört tett, mintha a pilóta minél inkább ki akart volna hajolni belôle, hogy jól megnézhesse maga alatt a földet. Majd a repülô megint lefelé fordította az orrát és ötletszerűen lövöldözni kezdett, újra és újra lőtt, miközben még egy kört tett felettünk . Kis idô múlva felemelkedtem, hogy segítsek Huangon, de ô soklábnyira hevert tôle, teljesen sértetlenül, még mindig a földbe préselôdve. Lehúztam a ruhám és felfedeztem, hogy bal lábamon, ahol a golyó áthatolt a húson, égési seb keletkezett. A pár centire tôle heverô vigyorgó koponyán friss golyólyuk tátongott: a lövedék pont az egyik halántékán ment be és a másikon jött ki. A kimeneti nyílás óriási volt, szélén kifröccsent agyvelô fodrozódott. Újra átvizsgáltuk az aljnövényzetet és a bozótost, de életnek továbbra sem bukkantunk nyomára . Ötven-száz ember, vagy még több vonult még nemrég ott, hogy megadja a végsô tisztességet egy halottnak. Most már ôk is holtan heverték. Csupán vöröslô csonkok és alaktalan csomók maradtak belölük. Tehetetlenül indultunk haza. Itt már semmi dolgunk nem volt, nem menthettünk meg senkit. Csak az idô gyógyíthatja be ezeket a sebeket. Ez volt hát a " Nyolcadik Hónap Tizenötödik Napja", az az ünnep, mikor a családok összegyûlnek estente, mikor a viszontlátás fölött érzett örömmel a szívükben találkoznak egymással a rokonok. Itt, élete estéjén - a japán támadásnak köszönhetôen- végleg összegyûlt egy nagy család. Megfordultunk és nekivágtunk az útnak- mikor a pusztítás körzetét elhagytuk, egy madár újrakezdte valahol félbehagyott dalát, mintha mi sem történt volna közben.

Az élet Csunkingban sem volt persze ekkoriban leányálom. Haszonlesők hada gyűlt itt össze, olyan emberek tömege, akik a szegények nyomorúságán akartak élôsködni, akik a háborúból kovácsoltak maguknak tőkét. Az árak a magasba szöktek, a helyzet súlyos volt. Örültünk hát, mikor megjött a parancs, hogy vegyük föl újra a szolgálatot. A partvidéken súlyos veszteségeket szenvedtünk. Az egészségügyiekre sürgetô szükség volt. Így hát újból elhagytuk Csunkingot, s a tengerpartra siettünk, ahol Jo tábornoktól kellett megkapnunk az eligazítást. Napokkal késôbb orvostisztként álltam szolgálatba: egy kórházat bíztak rám- de hát ugyan miféle kórházat ! A kórház voltaképp néhány rizstábla volt, ahol a nedves földön kellett a betegeknek heverniök hiszen sem ágy, sem egyéb fekvôalkalmatosság nem akadt sehol. Felszerelés ? Némi papír kötszer, elavult sebész-mûszerek, s amit magunk össze tudtunk eszkábálni. De legalább tudtuk a dolgunkat, és megvolt bennünk az akarat, hogy segítsünk a súlyos sebesülteken, márpedig belôlük volt épp elég. A japánok egyik gyôzelmet aratták a másik után. A veszteségek szörnyûek voltak. Egy nap a légitámadások feltûnôen megsaporodtak. Bombák hullottak mindenüvé. A földeken mindenütt bombatôlcsérek tátongtak. Csapataink visszavonultak. Aznap este egy japán osztag rohant meg minket, bajonettel fenyegetôztek és belebeledôfködtek az emberekbe, csak hogy hatalmukat fitogtassák. Nem állhattunk ellent, nem voltak fegyvereink, amivel megvédehettük volna magunkat. A japánok egybôl nekemestek a kérdéseikkel, mivel én voltam a kórház fônöke, aztán kimentek a rizsföldre, hogy megvizsgálják a sebesülteket. Mindenkinek fel kellett állnia. Akik túl betegek voltak a járáshoz és a tehercipeléshez, azokat ott helyben ledôfködték a bajonettjeikkel. Nekünk többieknek, úgy, ahogy voltunk, a szárazföld bensejében, de kissé odább fekvô fogolytáborba kellett vonulnunk. Mérföldeket

tettünk meg minden álló nap. A betegek sorra estek össze az út szélén , s mihelyt felbuktak, a japán örök rájuk vetették magukat, és érték után kutatva, kiforgatták a zsebeiket. Halálgörcsbe merevedett állkapcsokat feszítettek föl bajonettel , s ha arany tömésre leltek, kegyetlenül kiverték.

Egy napon , menet közben észrevettem, hogy az elől haladó örök bajonettjeinek végére valami furcsaság van tűzve. Vidáman lengették ide-oda. Azt hittem, valami ünnepségféle zajlik. Úgy festett, mintha léggömböket vinnének a bajonettjeik hegyén. Később, nagy kiáltozás és röhögés közepett megjelentek ezek az örök, megrohanták a foglyok menetoszlopát, s forgó gyomorral láttuk, hogy emberfejek vannak a bajonettjeikre tűzve. Nyitott szemű, nyitott szájú, leesett állkapcsú fejek. A japánok kiemelték néhány foglyot, lefejezték őket, s fejüket puskavégre tűzték, újra csak annak jeléül, hogy ôk az urak.

Kórházunkban mindenfajta nemzetiségű beteget ápoltunk. Most, ahogy meneteltünk, sokféle nemzet fiai heverték az út mentén. Immár egyazon nemzethez tartoztak, a holtak nemzetségéhez. A japánok mindenükből kifosztották őket. Napokig vonultunk , egyre fogyva és fogyva , egyre elcsigázottabban, míg végül azon kevesek, akik elértük az új táborot, fájdalomtól és kimerültségtől kábultan támolyogtunk csupán.

Rongyokba bugyolált talpunk ezer sebből vérzett, hosszú , vörös nyomot hagyva az úton. Végül megérkeztünk a táborba: ez is kegyetlen hely volt. Itt aztán előlről kezdődött a kérdezősködés. Ki vagyok én ? Mi vagyok ? Miért harcolok én, tibeti láma létemre a kínaiak oldalán ? Válaszomra, hogy nem harcolok, hanem betegeket gyógyítok, és segítek a rászorultakon, ütésekkel és bántalmazással feleltek: -Szóval meggyógyítod őket, hogy újból harcolhassanak ellenünk ?

Végül megbíztak, lássam el a a betegeket, s próbáljam megmenteni életüket, hogy a japánok

számára rabszolgamunkát végezhesse. Négy hónap alatt elértük, hogy a táborunkban nagy ellenőrzésre kerüljön sor. Magasrangú tisztek érkeztek, hogy megnézzék, mi folyik itt, s hogy van-e ebben a táborban olyan fontos személyiség, akiből esetleg hasznot húzhatnak. Kora hajnalban mindannyiunknak fel kellett sorakoznunk, s ott kellett várakoznunk hosszú órákon át, késő délutánig, míg teljesen el nem gyötrődünk a fáradságtól. Azt, aki a kimerültségtől összerogyott, lebajonettezték, majd a hullahegy tetejére vonszolták. Nagy nehezen rendbe szedtük sorainkat, mert nagy berregéssel erős motorú autók jelentek meg, s kitüntetéssel teliaaggatott emberek ugráltak ki belőlük. A szemlélő japán őrnagy föl s alá sétálgatott az arcvonal előtt, és a foglyokat nézegette.

Rámnézett, aztán alaposabban is megszemlélte. Rámbámult és mondott is valamit, amit nem értettem. Ekkor, mivel a kérdésére nem válaszoltam, a kardmarkolatával az arcomba csapott, úgyhogy beszakadt a bőröm. Egy segédtsz rohant sebesen hozzá. Az őrnagy mondott neki valamit. A segédtsz a táborirodára szaladt, s igen hamar a lapommal tért vissza. Az őrnagy kitépte kezéből a papírt és áftutotta. Üvötve szidalmazni kezdett, majd valami utasítást adott az öröknek. Újra leütöttek, puskatussal. Orromat- amit nemrég operáltak meg s tettek rendbe- újra betörték, majd az őrszobára vonszoltak. Itt karom- lábam a hátam mögé kötötték, felrántották és a nyakamhoz béklyózták, úgy, hogy ha megpróbáltam lazítani a gúzson, majdnem megfulladtam. Hosszasan rúgdostak és ütlegeltek, cigarettavéggel égettek, miközben kérdések záporoztak rám. Aztán letérdepeltettek, és az örök a bokámra ugráltak, abban a reményben, hogy a fájdalom majd szóra bír. Izületeim recsegtek a csizmáik alatt.

Mi mindent nem kérdeztek! Hogy szöktem meg? Kivel beszéltem, amíg távol voltam? Tudom-e, hogy

felségsértést követtem el a Császárral szemben a szökésemmel ? A csapaatmozgások részleteiről is kérdezgettek, mert úgy gondolták, tibeti láma létemre biztos ismerem a kínaiak hadállásait. Természetesen semmit nem válaszoltam ,tovább égettek hát a cigarettájuk parazsával, bevetették egész kínzási eszköztárukat. Végül valami primitív kínpadra feszítettek, s úgy meghúzták a kötelékeimet, hogy azt hittem,lábam és karom mindjárt kifordul a helyéből. Elájultam, de valahányszor elvesztettem az eszméletem, egy-egy vödör vízzel vagy néhány bajonettdöféssel újra magamhoz térítettek. Végül is a tábori főorvos tiszt lépett közbe. Kijelentette, hogy bármifajta további kínzás a biztos halált jelentené számomra, s akkor sosem kaphatnának választ a kérdéseikre. Megölni nem akartak,hiszen ha megölnek, meglógok a kérdéseik elôl. Nyakamnál fogva kivonszoltak, s egy mély föld alatti , palack alakú betoncellába löktek. Itt napokig raboskodtam, de lehet hogy hetekig is. Minden idôérzékelem elveszett, fogalmam sem volt az idô múlásáról. A cella olyan sötét volt, mint valami verem. Kétnaponta ételt hajítottak be, s egy konzervesdoboz vizet eresztettek alá. A víz gyakran kilötytönt: a sötétben négykézláb kellett tapogatóznom,hogy megtaláljam, vagy legalább valami nedvességre leljek a földön. Elmém könnyen megzavarodhatott volna a megpróbáltatásoktól, és a vaksötéttôl, ám a korábban kapott képzés ettôl megmentett. Újból csak a múltat idéztem föl magamban.

Sötétség ? A tibeti remetékre gondoltam, akik biztonságos, égbenyúló hegycsúcsokra épült remetelakjaikban élnek, megközelíthetetlen helyeken, a felhők között. Azokra a remetékre, akik cellájukba falaztatják magukat, s évekig odabenn maradnak, elszabadítva elméjüket, illetve lelküket testüktôl, s akik ezáltal magas fokú szellemi függetlenségre tettek szert. Nem a jelen járt az eszemben, hanem aa

múlt, s álmodozásom során akarva akaratlan legcsodálatosabb élményem, a Csang Tang-felföldön tett utazásom jutott eszembe.

Tanítómmal, Mingyar Donduppal és néhány társunkkal, a lhászai aranytetős Potalából azért indultunk útnak, hogy ritka növényeket gyűjtsünk. Hetekig utaztunk felfelé a jeges Északra, a Csang Tang-felföld, vagy ahogy mások nevezik, a Sambhala irányába. A kérdéses napon már úti célunk közelében jártunk. Kellemetlen volt az idő, zimankósabb, mint addig bármikor. A süvöltő szél jeget csapott az arcunkba. A jégszilánkok lobogó ruhánk alá hatoltak, és minden szabadon hagyott testfelületünkről leberetválták a bőrt. Itt, majdnem négyezer méterre a tengerszint felett, az ég eleven bíbor színben játszott, s a pár rajta átszáguldó felhőgomoly megdöbbenően fehérnek tűnt e háttér előtt. Olyanok voltak ezek a felhők, akár az Istenek fehér paripái, amint Tibeten vágatnak épp át, hátukon lovasaikkal.

Tovább másztunk felfelé, s a talaj minden egyes lépéssel egyre nehezebben járható lett. Tüdünk a torkunkba tolult. A fagyos föld apró rögeibe rögeibe kapaszkodtunk, s ujjunkat belevájtuk a jeges szikla legkisebb repedésébe is. Végül is elértük a titokzatos felhőövet (lásd A harmadik szemben írottakat), s átkeltünk rajta. Lábunk alatt lassanként egyre melegedett a föld, s a levegő körülöttünk szintén egyre balzsamosabb és kellemesebb lett. A ködből fokozatosan a szépséges szentély buja paradicsomába értünk. Újból elénk tárult a régmúlt világa.

Aznap éjjel a Titkos Föld melegében és kényelmében pihenhattunk. Csodálatos volt a puha mohaágyon aludni, s belélegezni a virágok édes illatát. Ezen a földön olyan gyümölcsök teremtek, amelyeneket azelőtt sohasem ízlelhattünk, összeszedtük őket, és újra s újra kostolgattuk valamennyit. Fantasztikus volt meleg vízben fürdeni, s pihenésképpen az arany homokon heverni végig.

Az egyik elkövetkező napon továbbutaztunk, egyre magasabbra hágva a hegyen, de ez most már nem esett nehezünkre. Rododendronligetek, diófák mellett haladtunk el, s olyan fák mellett is, amelyeknek még a nevét sem tudtuk. Aznap nem hajtottuk magunkat. Újra beesteledett, de ezúttal nem kellett fáznunk. Jól, kellemesen éreztük magunkat. Csak letelepedtünk a fák alá, tüzet gyújtottunk és vacsorát készítettünk. Miután elköltöttük, beburkolóztunk köpenyünkbe, heverésztünk és beszélgettünk. Egyikünket a másik után nyomta el az álom.

Másnap reggel aztán folytattuk utunkat. Még csupán egy-két mérföldet tettünk meg, mikor hirtelen és váratlanul egy tisztáshoz értünk. A fák sora itt véget ért, és- a bámulattól majdnem bénultan torpantunk meg, teljesen megzavarodva attól, hogy olyasmire bukkantunk, aami szinte felfoghatatlan számunkra. Csak néztünk, néztünk. A tisztás hatalmas volt: több mint hét kilométer átmérője tárult elénk. Túlsó végében felfelé nyúló , mérhetetlen jégfelület húzódott, olyan volt, mint valami ég felé magasló óriás üveglap, mintha csak a mennyek, vagy épp a múlt ablaka lenne. Mert a jéglap másik oldalán, mint a legtisztább vízen át, egy várost pillantottunk meg, érintetlen, furcsa várost , amihez hasonlót addig soha nem láttunk, még potalái képeskönyveinkben sem. A gleccserből épületek emelkedtek ki. Többségük jó állapotban maradt meg, mert a jég kissé megolvadt a rejtett völgy melegében, mégpedig olyan finoman, olyan fokozatosan, hogy egyetlen épület vagy épületrész sem károsodott eközben. Némelyik épület egyenesen érintetlennek látszott. Tibet csodálatosan tiszta levegője ugyanis az évszázadok során épségben megőrizte őket. Egyes házak valójában akár egy hete is épülhettek volna, annyira újnak tûntek.

Tanítóm, Mingyar Dondup láma törte meg a döbönt csendet. Így szólt:

-Testvéreim, félmillió évvel ezelőtt ez volt az Istenek lakhelye. Félmillió évvel ezelőtt itt gyönyörű

tengerparti település virágzott, a legkülönfélébb nemzetiségű és fajtájú tudósok éltek benne. Mindannyian messze földről gyűltek ide- egy napon majd elbeszélem még a történetüket- , de kutatásaikkal végül is veszedelmet idéztek a Földre, ezért elmenekültek a katasztrófa színhelyéről, sorsára hagyva az egyszerű népet. Katasztrófát okoztak, mert kísérleteik miatt a tenger megemelkedett és megfagyott- ezért láthatjuk itt magunk előtt ezt az örök jég megőrizte várost , amelyet , mikor a föld felemelkedett, elöntött a tenger. Később a megemelkedett tenger megfagyott a város körül. Megilletődött csendben hallgattuk, hogyan folytatja Tanítóm az elbeszélését, megelevenítve a múltat, mesélve a mélyen a Potala alá rejtett ősi emlékekről, az aranyaapra vésett feljegyzésekről, amelyeket éppen úgy rejtettek el , ahogy manapság a nyugati világban az úgynevezett "időkapszulákat" szokták. Hirtelen egy akarattal, valamennyien fölpattantunk, s elindultunk, hogy felfedezzük magunknak a közeli épületeket. Minél közelebb jutottunk, annál mélyebb lett megdöbbenésünk. Minden olyan , olyan különös volt. Egy pillanatra még önnön érzéseinket sem értettük. Úgy éreztük ugyanis, mintha hirtelen törpévé változtunk volna. Aztán rájöttünk, mi érzékcsalódásunk oka. Az épületek hatalmasak voltak, mintha csak egy minálunk kétszer magasabb nép számára készültek volna. Igen, ez volt a megoldás. Azok az emberek, azok a szuperemberek kétszer magasabbra nőttek a mai átlagos embernél. Beléptünk néhány épületbe és körülnéztünk odabent. Az egyik leginkább úgy festett, mint valami laboratórium: furcsa műszerek sorakoztak odabenn, sok közülük még mindig működött. A való világba fájdalmas hirtelenséggel jéghideg víz csorgása zökkentett vissza, visszalökve kôodúbeli létem nyomorúságába és fájdalmába. A japánok úgy döntöttek, hogy eleget pihentem már odalenn, pedig nem is "puhultam" még meg eléggé. A legegyszerűbb

módja- sütték ki- , hogy kihalásszanak cellámból az, ha megtöltik az odúmat vízzel, így majd úgy lebegek a víz felszínén, mint a parafa dugó a borosüveg nyakában. Mikor az odú megtelt, s a cella szûk "nyakánál" evickéltem már, durva kezek ragadtak meg s halásztak ki a vízből. Egy másik cellához kísérték, ezúttal föld felettibe, és belódítottak az ajtón.

Másnap megint munkára fogtak, újból a betegekkel kellett foglalkoznom. A hét második felében magasrangú japán tiszték újabb ellenôrzést tartottak. Nagy futkosás kezdôdött. Az ellenôrzésre minden korábbi figyelmeztetés nélkül került sor, és az örök pánikba estek. Hirtelen igen közel találtam magam a tábor fôkapujához. A kutya se figyelt rám, fogtam hát magam és sétálni kezdtem a kapu felé, nem túl gyorsan, nehogy bárki is felfigyeljen rám, de nem is túl lassan, mert nem volt valami biztonságos arrafelé téblábolni. Mentem, mentem, mintha számomra ez lenne a legtermészetesebb. Egy ôr rámkiáltott, én pedig felé fordultam, s felemeltem a kezem, mintha szalutálnék. Ki tudja miért, ô is visszaintett, majd a dolgára tért. Továbbsétáltam. Mikor aztán kívül kerültem a börtön látókörén, s a bokrok már takartak, futni kezdtem, olyan gyorsan , ahogy csak elgyöngült lábaim bírták.

Néhány mérföldnyire körülnéztem: volt itt egy ház, nyugati ismerôseim laktak benne. Régebben alkalmam nyílt némi szolgálatot tenni nekik. Így hát, óvatosan- az éj leszállta után- házukhoz lopóztam. Együttérzô kiáltásokkal fogadtak. Bekötözték számtalan sebem, enni adtak, ágyba dugtak, megígérték, mindent megtesznek, amit csak tudnak, hogy átjuttassanak a japán vonalakra. Álomba zuhantam, nyugalom fogott el, hiszen újra barátaim közt hittem magam .

Durva kiáltások és ütlegek rángattak vissza hamarosan a vaalóságba, s téptek ki álmaim közül. Japán örök álltak fölöttem, kiráncigáltak az ágyból, s

megint összedöfködtek a bajonettjeikkel. Házigazdáim, miután biztosítottak mély együttérzésükről, megvárták, amíg elalszom, majd értesítették a japán ôröket, hogy szökött fogoly lakik náluk. A japánok persze azon nyomban rohantak értem. Mielôtt elhurcoltak volna, sikerült még megkérdeznem a nyugatiakat, miért árultak el olyan csúfosan engem. Világos válaszuk a következô volt: "Ön nem közölünk való. Nekünk a sajátjainkkal kell törôdnünk. Ha megmentjük Önt, azzal magunkra haragítjuk a japánokat, és ez veszélyeztetné a munkánkat".

A táborban aztán igen csúnyán elbántak velem. Órákig lógattak egy faágról összekötött két hüvelykernél fogva. Aztán egyfajta kirakatpert rendeztek a tábor parancsnokának jelenlétében. Azt mondták neki: "Ez az ember notórius szökevény. Túlságosan sok gondot okoz nekünk." A parancsnoknak ennyi elég is volt, kihirdette az ítéletet. Leütöttek és a földre fektettek. Téglákat helyeztek a lábszáraim alá, hogy ne érintsék a földet. Mindkét lábamra ráállt egy-egy japán ôr, s addig rugóztak rajta, amíg a csontom el nem tört. Elájultam a rettenetes fájdalomtól. Mikor magamhoz tértem, megint a hideg, nyirkos cellában találtam magam, körülöttem patkányok nyüzsögtek.

Jól tudtam, ha az ember nem jelenik meg a pirkadati sorakozón, az a halállal egyenlô. Egyik fogolytársam szerzett nekem pár bambuszdarabot, én pedig síneket szerkesztettem belôlük, hogy törött csontjaimat megtámogassam valahogy. Két másik bambuszt mankónak használtam, egy harmadikat pedig valamifajta harmadik lábnak- ezeken egyensúlyoztam magam. Így sikerült végül is megjelennem a sorakozón, s megmenekülnöm az akasztástól, ledöféstôl, kibelezéstôl vagy a japánok egyéb szokásos kivégzési módozataitól. Mihelyt lábam meggyógyult és csontjaim összeforrtak- bár, minthogy magam kezeltem

magamat, nem valami jól - a parancsnok értem küldött, és közölte velem, hogy egy másik, beljebb fekvő táborba költöztetnek, ahol az ottani női tábor orvostisztje lehetek. Így hát újra költözni kellett. Ezúttal egy teherautó konvoj indult a táborba, s én voltam az egyetlen rab, akit odaszállítottak. Most tehát csak fel kellett ülnöm a kocsira. Kutyaként megláncolva ülhettem aztán egész úton a teherautó platójának végében. Végül, napok múlva, megérkeztünk a táborba, ahol leszedtek a platóról és a parancsnok elé vezettek.

Errefelé semmiféle orvosi felszerelés vagy orvosság nem létezett. Magunk készítettük, amit tudtunk, üres és köveken élezett konzervdobozokból, tűzön edzett bambuszból, s foszlott ruhadarabokból fejtett szálakból. A nők némelyike semmi ruhát nem viselt, vagy ha viselt, az is cafatokban lógott róla. A műtéteket ébren lévő betegeken kellett végrehajtani, s a sebeket kifôzött gyapottal kellett összevarrni. A japánok gyakran éjjel is megjelentek, és minden nôt "ellenôrzésre" rendeltek. Akit izlésük szerint valónak találtak, azt elcipelték a tiszt szállításra, hogy ott a tábor tisztjeit és a látogatókat szórakoztassák. Reggel aztán visszahozták a szégyenkezô és megviselt szerencsétleneket- ilyenkor a rabok orvosának a dolga volt, hogy elgyötört testüket valahogy rendbe szedje.

Tizedik fejezet/ Hogyan lélegezzünk ?

A japán ôröknek megint rossz volt a kedvük. A tisztek és a közlegények komoran járkáltak fel-alá, ráförmedtek és rávágtak mindenkire, aki szemük elé került. Elkecsereedtünk, látva, hogy újabb rettenetessel, éhezéssel és haszontalan robottal teli nap vár ránk.

Néhány órával korábban nagy porfelhő közepett egy hatalmas , zsákmányolt amerikai autó jelent meg, olyan rángással, hogy a látvány biztos kétségbe ejtette volna készítőit. Kiáltások , üvöltözés hallatszott, rohanó emberek gombolgatták kopott egyenruhájukat. Őrök futottak el mellettünk, annyi holmit kapkodva a kezükbe, amennyi csak belefért: azt a benyomást próbálták kelteni, hogy ég a kezük alatt a munka.

A körzet vezénylő tábornoka látogatott meglepetésszerűen a táborba. A látogatás valóban határozottan meglepetésszerűre sikeredett. Senki nem is gyanakodott újabb ellenőrzésre, hiszen két nappal korábban már volt egy.Úgy láttuk, mintha a táborunkban a japánok néha csak azért rendeznének ellenőrzést , hogy nőkhöz jussanak és murizhassanak. Felsorakoztatták a nőket, szemlét tartottak köztük, és kiemelték azokat, akikre szemet vetettek. Ezeknek a nőknek aztán fegyveres kísérettel el kellett masírozniuk, kevéssel később pedig hallhattuk rémült kiáltásaikat és fájdalmas sikolyaikat.Ezúttal azonban az ellenőrzés valódi volt, igazi szemle, amelyet ráadásul egy magasrangú , egyenesen Japánból jött tábornok tartott, aki kíváncsi volt rá, mi folyik a táborokban. Később rájöttünk, hogy a japánok itt-ott vereséget szenvedtek, s valakiben felötlött, hogy ha túl sok kegyetlenséget követnek el, arra néhány tiszt utóbb még ráfizethet.

Az őröknek végre többé-kevésbé egyenes vonalba sikerült sorakozniuk, szemlére készen. Nagy toporgás folyt, a rémült katonák talpa alól porfelhők szálltak. Mi szögesdrótunk mögül érdeklődéssel bámultunk, hiszen ezúttal végre nem a rabokat, hanem az őroket ellenőrizték. A katonáknak sokáig kellett felsorakozva állniuk, végül azonban valami mégsem stimmelt, az embernek az az érzése támadt, hogy valami baj történt. Ahogy a szemünket meresztgettük, mozgást figyeltünk meg az őrszoba felől , s láttuk, ahogy az őrök tisztelegnek fegyverükkel. Aztán a házból előjött

a tábornok, peckesen lépdelve végigmasírozott az arcvonal előtt. Hosszú szamurájkardját maga után vonszolta. Arca eltorzult a haragtól, hogy így megváratták: segédtsíztjein pedig jól látszott , mind milyen idegesek s mennyire szoronganak. A tábornok lassan végiglépdelt az arcvonal előtt , itt-ott kipécézve egy -egy embert, akin valami rendetlenséget fedezett föl. Aznap , úgy látszik, semmi sem volt rendben. A helyzet egyre baljóslatúbbra fordult.

Szegény "Menny fiai" valóban elég szánalmasan festettek. Nagy sietségükben mindenfélét felkapkodtak, akár kellett volna , akár nem. Teljesen elvesztették a fejüket. Mindenképp szerették volna megmutatni, hogy ôk aztán nem lógázzák a lábukat és nem henyélnek, hanem igenis csinálnak valamit. A tábornok továbblkedett, majd hirtelen megtorpant és dühödten felüvöltött. Az egyik katonánál puska helyett valamelyik rab árnyékszékisztító botja volt, végén bádogedénnyel. A tábornok elôbb az emberre nézett, aztán a botra, majd felemelte fejét s végigmustrálta a boton díszelgô edényt. Egyre jobban elöntötte a düh. Egy idôre valósággal megkukult a haragtól . Már korábban is fönn volt a plafonon, és hatalmas pofonokat kevert le jobbról-balról mindannak, aki a keze ügyébe került . Most azonban, a vécetisztító rúd láttán, teljesen kiborult. Mikor pedig visszanyerte cselekvôképességét, toporzékolni kezdett haragjában és körülnézett, mivel láthatná el az illetô baját. Hirtelen jó ötlete támadt . Letekintett, a hüvelyével együtt lecsatolta a kardját és e parádéd fegyverrel, elemi erôvel csapott le az ôr fejére. A nyomorult térdre rogyott, és nyomban elterült a porban. Orrán-fülén dôlt a vér. A tábornok megvetôen belérúgott, majd jelt adott az ôröknek. A szerencsétlen embert a lábánál fogva húzták végig a földön, feje nagyokat zöttyent a göröngyökön. Végül elvesztettük szem elôl: nem is láttuk soha többé táborunkban .

Úgy látszott, ezúttal semmi sincs rendben . A tábornok és a kíséretében lévő tisztek mindenütt hibák sorát fedezték fel. Arcuk különös bíborszínben játszott a haragtól . Hol itt ellenőriztek, hol ott. Addig soha nem láttunk ehhez fogható. Szempontunkból azonban volt némi haszna is a dolognak. A tábornok ugyanis olyan dühös volt az örökre, hogy teljesen elfeledkezett a rabokról. Végül is a magasrangú tisztek újból eltűntek az őrszobán: csak dühödt kiáltásokat hallottunk bentről s egy-két lövést is. Ezután a tisztek újból megjelentek , autójukba szálltak és elrobogtak a szemünk előtt. Az öröknek "oszolj"-t vezényeltek. Még mindig a félelemtől remegve szóródtak szét.

A japán örök tehát igen rossz hangulatban voltak. Csupán csak azért megverték egy holland nőt, mert az nagydarab volt, és följük magasodott, s ezért űk alacsonyabbrendűnek érezték magukat. Kijelentették, hogy magasabb náluk, ez pedig sértés a Császárral szemben. Puskatussal leütötték a nőt, rúgták és döfködték, egész addig, amíg belső sérüléseket nem szenvedett s vérezni nem kezdett. Még további egy-két óráig , késő napnyugtáig ott kellett maradnia a földön , az őrszoba előtt, a főbejáratnál. Ott kellett maradnia , a földön térdelve, miközben dőlt a testéből a vér. Senkit, lett légyen akármilyen beteg, nem volt szabad megmozdítani, míg az örök engedélyt nem adtak rá. Ha egy rab meghalt, legalább egygel kevesebbet kellett etetni. Az öröket valójában a legkevésbé sem érdekelte hogy ez a nő meghal-e vagy sem. Éppen mielőtt lement volna a nap, a szerencsétlen összerogyott. Senki nem siethetett a segítségére. Végül is az ör odaintett két rabot, s elvonszoltatta a testet. Hozzám hozták az asszonyt, de már hiába. Halott volt. Elvérzett.

A tábori körülmények közt persze igen nehezen lehetett a betegeket ellátni. Nem volt semmink. Ekkora a kötszerünk is elfogyott. Addig mostuk és mostuk űket, amíg teljesen el nem vástak, amíg az

utolsó pár ép szál is el nem foszlott bennük. Újabbakat nem készíthettünk a ruháinkból, mert nem voltak fölös ruhadarabjaink. Néhány rabnak egyenest semmiféle ruhája nem volt. A helyzet kezdett kritikussá válni. Annyi volt a kelés, annyi a seb, de kezelni nem kezelhettük őket. Tibetben valaha foglalkoztam gyógynövénytantal, s a táboron túl tett egyik munkaexpedíciónk alkalmával rá is bukkantam egy helybéli növényre, amelyet igen ismerősnek találtam . Széles volt, vastag levelû, remek vérzéscsillapító, igencsak nagy szükségünk lett volna rá. Hanem ki kellett még találni, hogyan csempésszünk nagyobb mennyiséget e levelekből a táborba. Néhányan egész éjjel erről vitatkoztunk. Végül úgy döntöttünk, hogy a munkabrigádoknak kell begyűjteniök valahogy a növényeket, majd amíg a táborba nem érnek, el kell rejteniök, ki tudja milyen módon. Sokat fontolgattuk, hogyan rejthetnénk el a növényeket . Végül egy valóban bölcs ember azt ajánlotta, hogy az óriásbambuszokat gyűjtő brigád rejtse a leveleket a bambusztörzsekbe. Az asszonyok, vagy- ahogy kortól függetlenül önmagukat nevezték- a "lányok", hatalmas mennyiségû húsos leveleket szedtek össze. Öröm volt csak rájuk nézni is. Mintha régi barátokkal találkozott volna újra az ember. A kunyhók mögött, a földön kitergettük a leveleket . A japán örök látták ezt, de egyáltalán nem törődtek avval, mit művelünk. Azt gondolták, elment az eszünk, vagy valami hasonló baleset ért, nekünk azonban úgy kellett szétteregetnünk a leveleket , hogy közben gondosan szét is válogassuk valamennyit, hiszen olyan nôk gyűjtötték őket, akik nem szoktak a gyógynövénygyűjtéshez: márpedig mi csak egyetlen fajtát tudtunk felhasználni. Szétválogattuk tehát a leveleket és kiválasztotuk azt a fajtát , amire szükségünk volt. A többit- mivel valahogy meg kellett ezektől is szabadulnunk- a tábor szélénél lévő hullagödörre teregettük.

A leveleket nagyság szerint is szétválogattuk majd gondosan megtisztítottuk. Vizünk nem volt, amiben megmoshattuk volna , hiszen a víz errefelé ritka kincsnek számított. Ezután alkalmas tartóeszközt kellett keresnünk, hogy a leveleket leforrázhassuk valahogyan. A tábori rizsesüst volt a legnagyobb hozzáférhető edény a közelben, így hát fogtuk az üstöt, és a gondosan megtisztított leveleket beleraktuk. A következő feladatunk az volt, hogy megfelelő követ találjunk, elég recéset ahhoz, hogy a leveleket finom péppé dörgölhessük rajta. Végül is sikerült találnunk egy épp alkalmas követ. Ezt a követ két kézzel lehetett csak felemelni. Azok az asszonyok , akik munkámban segítettek, addig zúzták és kavarták felváltva a leveleket, míg az egész főzet nyúlós, zöld masszává nem sűrűsödött.

Következő feladatunk az volt, hogy olyasmit találjunk, ami addig, amíg a vérzéscsillapító ki nem fejtí hatását, felszívja a vért és a gennyet, továbbá olyasmit , ami egyúttal a masszát is egybentartja. A bambusz sok mindenre használható növény: úgy döntöttünk, újabb területen is alkalmazzuk. Némi száraz nádnek és hulladékfának kikapartuk a bensejét, és konzervdobozokban, tűz fölött megszáritottuk. Mikor aztán egészen megszáradt, olyan lett, mint a finomliszt és még a gyapotvattánál is jobban felszívta a nedvességet. A bambuszbél és az összezúzott levél fele-fele arányban kiváló keveréket alkotott. Ezzel szemben sajnos túl porhanyos volt és a legkisebb érintésre is darabokra hullott.

Nem volt könnyű olyan tartóanyagot sem összehozni, amire ráhordhattuk ezt a keveréket . Fialal, zöld bambuszajtások külső rostjait kellett lehántanunk , és óvatosan szétválasztanunk őket úgy, hogy minél hosszabb szálakhoz jussunk. Ezeket a szálakat egy gondosan lesikált fémlapra fektettük: a fémlap eredetileg a padlót védte a tűztől. Hosszában és keresztül-kasul is fektettünk rostokat, mintha valami hosszú, keskeny szőnyeget szőnénk. Végül , hosszas

kínlódás után, egy keszekusza kinézetű, két méter hosszú, fél méter széles fészket kaptunk így. Nagy átmérőjű bambusztörzsből készült henger segítségével a levél-bambuszból keveréket belepaszíroztuk a hálóba, úgy elegyengetve, hogy a bambusz egész felületét elborítsa, mígnem olyan teljesen sima laphoz nem jutottunk, amelyet teljesen átítatott a keverékünk. Ezután az egészet megfordítottuk, és ugyanezt végigcsináltuk a másik oldallal is. A munka befejeztével olyan halványzöld kötőanyagot nyertünk, ami elállította a vérzést, és elősegítette a gyógyulást is. Munkánk a papírgyártáshoz hasonlított, a végtermék pedig egy vastag, zöld, nem egykönnyen, de azért valahogyan csak hajlítható kartonlapra emlékeztetett. Persze nem tudtuk valami egyszerűen felszabdálni azzal a durva eszközzel, amely rendelkezésünkre állt. Ám végül is sikerült tíz centi széles csíkokra vágni az anyagot: végül pedig felszedni a fémlapról is, amihez eléggé hozzátapadt. Jelen állapotukban a csíkokat könnyedén tárolhattuk: akár hetekig megtartották hajlékonyságukat. Valóságos áldást jelentettek számunkra.

Egy nap, egy asszony, aki a japán kávéházban dolgozott, betegnek tette magát. Rettentően izgatottan keresett fel. Éppen azt a raktárat takarította, amelyben a japánok mindenféle amerikaiaktól zsákmányolt felszerelést tároltak. Hogy hogy nem, egy konzervre bukkant, amelyről leesett már a címke. Néhány vörös-barna kristály hullott ki belőle. Szórakozottan beledugta az ujját a kristályporba, megkavarta, kíváncsi volt, mi az. Később, mikor újból a vízbe nyúlt, hogy folytassa a takarítást, a kezén világosbarna foltokat fedezett fel. Megmérgeék? Valami japán trükk ez? Úgy döntött, a legjobb, ha gyorsan hozzám siet. Megnéztem a kezét, megszagoltam és olyan izgatott lettem, hogy ugrálni tudtam volna az örömtől. Nyilvánvaló volt számomra, mi okozta a foltokat: nem más, mint

hamuzsír-kristályos permanganát- éppen erre volt szükségünk a számtalan tropikus fekély kezeléséhez. Azt mondtam:

- Nina, szerezd meg valahogy azt a konzervet. Tedd rá a tetejét és rakd be a vödörbe, de mindenképp hozd ide, és közben vigyázz, hogy száraz maradjon.

Nina visszament a kantinba. Repesett az örömtől annak tudatában, hogy pont ő fedezett föl valamit, ami egy kissé enyhít majd szenvedéseinken. Később visszatért és elhozta a kristályoskonzervet is, sőt néhány nappal később még egy újabbat is hozott, s aztán megint egy újabbat . Áldottuk aznap az amerikaiakat. De még a japánokat is, hogy zsákmányul ejtették az amerikaiak holmiját.

A trópusi fekély kutya dolog. Legfőképpen a megfelelő élelem hiánya és az elhanyagoltság szokta okozni. Könnyen lehet, hogy az is hozzájárul, ha nincs lehetőség a tisztálkodásra, ruhaváltásra. Először csak egy enyhe csípés jelentkezik: az áldozat máris eszeveszetten vakarózni kezd. Aztán egy apró, piros tûhegyre emlékeztető pattanás jelenik meg, viszketni kezd vagy szúrósan fáj. Az ujjkörmökből fertőző anyagok jutnak a sebbe. Fokozatosan a teljes sebkörnyék kivörösödik, mélyvörössé duzzad. Kis sárga csomók alakulnak ki a bőr alatt, további irritációt és még rettentőbb viszketést okozva. A fekély kifelé és befelé egyaránt terjed. Genny, pokolian bûzlő lé csordul belőle. Ahogy telik az idő, a test erőforrásai egyre inkább kimerülnek, s az egészség egyre gyöngül. A fekély meg csak terjed, egyre beljebb és beljebb, keresztülragja magát a húson, a porcon, s végül a csonton is, pusztítva a velőt és a szövetet. Ha nincs segítség, a beteg hamarosan meghal.

Ám segíteni azért mégis lehet rajta. A fekélyt, a fertőzés forrását valahogyan el kell távolítani, mégpedig olyan gyorsan , amilyen gyorsan csak lehet. Nem lévén orvosi eszközünk, elkeseredett megoldásokhoz kellett folyamodnunk. A fekélyt el

kellett távolítanunk, ha meg akartuk menteni a beteg életét, vagyis meg kellett találnunk a megoldást. Egyetlen lehetőségünk maradt. Egy konzervdobozból afféle kanalat készítettünk, s élét alaposan kifentük. Fertőtlenítettük az eszközt, már ahogy- láng fölé tartva- tudtuk . Raktársaink fogták le a beteg testrészt, én pedig a kifent konzervdarabbal addig kanalaztam az elhalt húst és a gennyet, amíg csak egészséges , tiszta szövet nem maradt. Teljesen biztosnak kellett lennünk abban, hogy egy cseppnyi fertőző anyagot sem hagytunk a sebben, mert ebben az esetben a fekély úgy sarjadt volna újra ki, mint valami veszedelmes gyomnövény. A fekély maradványaitól megtisztított , jókora üreget növényi kenőcsünkkel töltöttük meg, s a beteget, végtelen gondoskodással "visszaápoltuk"az életbe- már a mi tábori mértékünk szerinti életbe. Márpedig ez az élet másutt a halállal lett volna egyenlő. Ez a hamuzsír-kristály- permanganát sokat segített a gyógyításban, mert meggátolta a genny és egyéb fertőző anyagok termelődését. Úgy is bántunk vele, mint valami kinccsel.

Brutálisnak tûnik tán a gyógy módunk ? Az is volt. Ám a mi brutális gyógy módjaink sokak életét és végtagjait mentették meg. E nélkül a kezelés nélkül a fekély addig nôtt volna, amíg annyira meg nem mérgezi az egész szervezetet, hogy a kart vagy a lábat amputálnunk kellett volna- ráadásul érzéstelenítés nélkül - csak hogy a beteg pusztá életét megmenthessük. Táborunkban a betegségek valóban komoly gondot okoztak. A japánok semmiféle segítséget nem adtak, ezért végül légzéstudományomat is elô kellett szednem, s a táborlakók közül sokakat kitanítottam a különféle célokra szolgáló légzésformákra, hiszen helyes légzéssel , a megfelelő ritmusra való lélegzetvétellel szellemileg és testileg egyaránt sokat tehet az ember egészsége érdekében.

Tanítom, Mingyar Dondup láma tanított meg a

légzéstudományra, miután egy nap azon kapott, hogy hegymászás közben majdnem összeestem a kimerültségtől."Lobszang, Lobszang !"- mondta-"Mit műveltél, hogy így nézel ki ?"- "Tiszteletreméltó Mester !"- feleltem én lihegve-"Gólyalábon próbáltam a hegyoldalon fölfelé menni."

Szomorúan nézett rám, és keserű beletörődéssel rázta meg a fejét. Fölsóhajtott és intett, hogy üljek le. Egy darabig csöndben ültünk- ha nem számítjuk sípoló lélegzetemet, ahogy megpróbáltam összeszedni magam.

A Linghor Út mentén sétálgattam fel s alá a gólyalábaimon, a zárándokok látványosságára, helyesebben azért, hogy pukkasszam őket: mennyivel ügyesebben, hatásosabban és gyorsabban járnak a csakpori szerzetesek, mint bárki más Lhászában. Hogy tételemet még cáfolhatatlanabban bizonyítsam, fogtam magam és a gólyalábaimon felügettem a hegyoldalon . Mihelyt azonban túl voltam az első fordulón és kikerültem a zárándokok látószögéből, halálosan kimerülve csuklottam össze: pont ekkor ért oda a Tanítóm, és látott meg eme nyomorúságos helyzetemben.

-Lobszang , itt az ideje, hogy tanulj valamit. Elég a játékból, a sportból. Most már- ahogy azt olyan fényesen bizonyítottad- szükséged van a légzés tudományának elsajátítására. Gyere velem. Megnézzük, mit tehetünk, hogy elkerülhesd a jövőben az efféle baleseteket.

Fölállt és elindult előttem, felfelé a lejtőn. Én is feltápászkodtam, felkaptam szertehullott gólyalábaimat, és követtem őt. Könnyedén lépegetett, valósággal siklott előttem. Mozgásában nyoma sem volt semmi erőfeszítésnek, én viszont, az évtizedekkel fiatalabb, csak kapaszkodtam utána, a nyelvem lógatva, mint valami kutya a nyári kánikulában.

A hegy tetején befordultunk kolostorunk kertjébe. Követtem Tanítómat a szobájába. Benn- a szokott

módon- földre telepedtünk, s a láma csengetett, hogy hozzá az elengedhetetlen teát, amely nélkül egy tibeti képtelen komoly beszélgetést folytatni. Hallgattunk, míg a felszolgáló szerzetesek be nem jöttek a teával és a csampával: csak miután kimentek, töltötte ki mesterem a teát, s kezdett hozzá ahhoz, hogy bevezessen a légzés művészetébe: tanítása itt, a fogolytáborban felbecsülhetetlen segítséget nyújtott nekem.

-Úgy zihálsz és lihegsz, mint valami vénember, Lobszang - mondta . -Hamarosan megtanulod, hogyan urald a légzésed, mert senkinek nem szabad ennyit kínlódnia a természetes, hétköznapi tevékenységgel.. Túlságosan is sokan vannak, akik nem törődnek légzésükkel. Azt hiszik, csak be kell szívni egy adag levegőt, aztán ugyanazt az adagot ki kell fújni, és megint előlről.

-De tiszteletreméltó Mester !-feleltem.- Én már kilenc vagy még több éve lélegzem egész jól elvagyok. Hogyan lélegezhetnék másképp, mint ahogy mindig is csináltam ?

**-Lobszang , gondold csak meg: a lélegzet az élet forrása. Tudsz járni, futni de lélegzetvétel nélkül nem tudnál se menni, se futni. Egy új lélegzési rendszert kell elsajátítanod, ám mindenekelőtt eg kell találnod azt az időmértéket, amely szerint lélegzel, hiszen amíg nem állapítottad meg ezt az időmértéket , képtelen leszel arányosan beosztani a lélegzetvételeidet, márpedig minden esetben más és más módon lélegzünk. -Mégfogta bal csuklómra és egyik pontjára mutatva, így szólt:-Figyeld a szíved, a pulzusod. A pulzus egy-két-hár, négy-öt-hat ritmusban ver. Tedd az ujjaidat a saját eredre, figyeld az érverésed, s majd megérted, miről beszélek. Engedelmeskedtem. Ráhelyeztem az ujjamat a bal csuklómra, s éreztem, hogy valóban úgy ver, ahogy mondta : egy-két-hár, négy-öt-hat. Tanítómra tekintettem, ô pedig így folytatta:
-Ha megfigyeled, látni fogod, addig veszed a levegőt ,**

amíg a szíved hatot ver. De ez így nem túl jó. Sokféleképpen kell tudnod levegőt venni, pár percen belül azt is megtudod, hogyan .-Szünetet tartott és rámnézett.- Tudod, Lobszang, ti fiúk-figyeltelek titeket játék közben- azért szoktatok annyira kimerülni, mert nem vagytok tisztában a légzés alapjaival. Azt hiszitek, hogy a belélegzés és a kilélegzés ideje közt semmi különbség nincs. Ennél nem is tévedhettek nagyobbat. A légzésnek ugyanis négy fő módszere van, vegyük sorra őket, és nézzük meg, melyik mit nyújt nekünk, melyiknek miben áll a lényege. Az első módszer voltaképpen igen nyomorúságos . Felső légzésnek hívják, mert ebben az esetben a mellkasnak és a tüdőnek csak a felső részét használjuk, márpedig , amint azt jól tudod, ez a légzőüreged legkisebb része: ha tehát ezt a felső légzést végzi az ember, nagyon kevés levegő jut a tüdejébe, míg légzőüregeinek alsóbb traktusaiban sok elhasznált levegő reked meg. Látod, hogy csak a mellkasod felső részét mozgatod. A mellkasod alja és a gyomrod mozdulatlan marad: ez pedig ártalmas dolog. Felejtse el tehát a felső légzést, Lobszang , hiszen az haszontalan. Ez a lehető legrosszabb légzési mód, másfajta után kell tehát néznünk.

Szünetet tartott, a szemembe nézett, s így szólt:
-Nézd: ez a felső légzés . Nézd, milyen feszült testhelyzetre kényszerülök közben . Pedig, ahogy látni fogod, a legtöbb nyugati, a legtöbb Tibeten és Indián túl lakó ember így lélegzik. Emiatt gondolkodnak olyan zavarosan és emiatt olyan kedveszegettek.- Tátott szájjal bámultam rá. Ami azt illeti, soha nem gondoltam volna , hogy a légzés ilyen bonyolult ügylet. Abban a hitben éltem, hogy mindig is egész jól elboldogultam vele, most pedig azt kellett hallanom, hogy rosszul csináltam .

-Lobszang , te nem is figyelsz rám. Most pedig nézzük a második légzésmódot is. Ez a mód középlégzésként ismert. Ez sem valami jó módszer. Nem is érdemes vele túlságosan részletesen foglalkoznunk, hiszen

nem szeretném, ha használnád, ha azonban Nyugaton jársz, hallod majd, hogy néhányan bordalégzésként emlegetik, vagy pedig olyan légzésként , amelynek során a rekeszizom mozdulatlan marad. A harmadik légzésmód az a légzés , s bár talán kicsit jobb a másik kettőnél, még mindig nem tökéletes. Némelyek ezt az alsó légzést gyomorlégzésnek is szokták nevezni. Ennél a légzési módnál a tûdô nem telik meg teljesen levegôvel. Nem cserélôdik ki tökéletesen benne a levegô, vagyis megint csak marad némi elhasznált , káros vagy kóros levegô odabent. Vagyis, ne foglalkozz ezzel a három légzésmóddal: foglalkozz inkább avval, amit én használok és valamennyi itteni láma alkalmaz- a Teljes Légzéssel. Mindjárt elmondom, hogyan kell ezt csinálni.

-Hûha !-gondoltam.- Most végre jön a lényeg, most végre tanulhatok valamit! De hát mi a fenének mesélt nekem a többirôl, ha aztán azt mondta, hogy nem szabad csinálnom ôket ?

-Azért Lobszang -mondta Tanítóm (aki természetesen olvasott a gondolataimban)- mert a hibákat ugyanúgy ismerned kell, mint az erényeket. Mióta itt élsz Csakporiban- mondta Tanítóm , Mingyar Dondup láma- bizonyára észrevetted, hogy mennyire hangsúlyozzuk annak fontosságát, hogy az ember zárva tartsa a száját. Erre nem csak azért van szükség, hogy ne állíthassunk hamis dolgokat, hanem azért is, hogy csak az orrunkon át tudjunk lélegezni. Ha a szájadon át lélegzel , nem tudod hasznát venni az orrlikaidban lévô légszûrôknek, illetve a szervezet hôszabályozó rendszerének sem. Másrészt, ha állandóan a szádon át lélegzel, az orrlikaid végül majd eldugulnak: ettôl pedig az ember náthás és dugultfejû lesz, s még egy sor bajjal kell kínlódnia .

Szégyenkezve vettem észre, hogy tátott szájjal figyelem Tanítómat. Most viszont olyan sebesen csuktam be a számat, hogy Mingyar Dondup tekintetén öröm villant át. Nem szólt azonban egy szót sem, hanem folytatta :

-Az orrlikaak valóban nagyon fontosak: tisztán kell tartanunk hát őket. Ha az orrlikaid piszkosak, szippants beléjük egy kis vizet, s folyasd le a torkodig úgy, hogy utána ki tudd köpni. Ám soha semmi körülmény közt ne lélegezz a szádon, csakis az orrodon át. Ajánlatos egyébként meleg vízzel öblítened: a hideg víztől tüszögés jöhet az emberre.- Oldalt fordult és megnyomta a csengőt. Belépett egy szolga, újra telitöltötte a teáskannát és friss csampát is hozott. Meghajolt és magunkra hagyott. Nemsokára Mingyar Dondup láma folytatta tanítását:

-Most pedig , Lobszang , a helyes légzésmóddal fogunk foglalkozni, avval a légzésmóddal , amely egyes tibeti lámákat élettartamuk valóban figyelemre méltó meghosszabítására tett képessé. Foglalkozzunk tehát a Teljes Lélegzéssel. Mint a neve is mutatja, ez a légzésmód mindhárom másikat magába foglalja és tartalmazza, vagyis az alsó légzést, a középlégzést és a felső légzést egyaránt, úgyhogy használatakor a teljes tüdő megtelik levegővel, s így a vér ki tud tisztulni s életerővel telhet meg. Ez a légzésmód igen egyszerű. Ülhetsz vagy állhaatsz is közben , csak lehetőleg kényelmes helyzetben és az orrodon át vedd a levegőt. Láttam, alig néhány perccel ezelőtt mennyire meggörnyedtél és mennyire görbén tartottad magad, márpedig görnyedten az ember nem tud megfelelően lélegezni. A gerincedet egyenesen kell tartanod. Ebben rejlik a helyes légzés minden titka.

Rámnézett és sóhajtott, ám a szeme sarkában megcsillanó fény elárulta, milyen mély volt ez a sóhaj. Felállt és odajött hozzám, a könyököm alá tette kezét és megemelt, hogy egészen egyenesen üljek.

-Ez az, így kell ülnöd, egyenes gerinccel, hogy figyelni tudd a gyomor működését, oldaladhoz zárt karral. Most pedig ülj egy kicsit így. Tárd szét a mellkasod, feszítsd ki a bordáidat, aztán nyomd lefelé a rekeszizmod, hogy az alhasad is kifeszüljön. Ebben a helyzetben teljesen tudsz lélegezni. Tudod , Lobszang

nincs ebben semmi varázslat. Teljesen hétköznapi légzésmód ez is. Szívj be annyi levegőt , amennyit csak tudsz, aztán az egészet fújd ki megint, hogy cserélődjön. Egy darabig zavarónak , bonyolultnak fogod érezni, vagy éppen olyan nehéznek, hogy nem is éri meg a fáradságot, de hidd el, megéri. Érezni fogod, hogy nem másért vagy letört, csak azért, mert lassan és lomposan lélegzel : fegyelmet kell tartanod a légzésedben is.

Úgy lélegeztem, ahogy mondta , s óriási meglepetésemre látnom kellett, hogy egyre könnyebben megy. Kezdetben, néhány másodpercig a fejem kissé zúgott, de aztán könnyebb lett. Elevenebbnek láttam a színeket, s már pár perc múlva jobb lett a közérzetem.

-Minden napra adok majd neked néhány légzésfeladatot, Lobszang . Kérlek, végezd el őket! Érdemes . Soha többé nem kell majd lihegned. Az a kis hegyrekapaszkodás is kiborított, míg én, aki sokszor idősebb vagyok nálad, könnyedén fölöttem ide.

Hátradôlt és nézte, hogyan lélegzem az elôirása szerint. S valóban , már ebben a zsenge korban átláttam, milyen bölcs dologra tanít. Tanítóm újra nekilátott s folytatta az oktatást:

-A légzés egyetlen célja- függetlenül a felhasznált légzésmódtól- , hogy annyi levegôhöz jussunk, amennyihez csak bírunk, s hogy mindenfelé eljuttassuk a szervezetünkbe, más alakot adva neki, olyan alakot, amit mi pránának nevezünk. Ez maga az életerô. Ez a pránaerô aktivizálja az embert, amely minden élôt- növényt, állatot, embert- mozgásra készítet: még a halaknak is ki kell vonniuk az oxigént a vízbôl, és pránává kell alakítaniok. De mi most csak a te légzéseddel foglalkozunk, Lobszang . Lassan lélegezz be. Tartsd benn néhány másodpercig a levegôt, aztán egész lassan fújd ki. Látni fogod, hogy a belélegzésnek, benntartásnak, kilégzésnek különféle fajtái vannak, amelyek megfelelô

hatásokkal járnak együtt: tisztulással, vitalizálással és effélékkel. A légzés talán legfontosabb általános formája az, amit mi tisztító légzésnek nevezünk . Most erre térünk rá, mert mostantól fogva szeretném, ha minden áldott nap , a nap kezdetén és végén, illetve minden egyes légzéstorna kezdetén és végén elvégeznéd ezt a gyakorlatot.

Gondosan követtem az előírásait. Jól tudtam, milyen erő lakik ezekben a fôlámákban, hogyan tudnak suhanni a föld felett, gyorsabban , mint ahogy más lovon üget, s hogyan képesek elérni céljukat épen és sértetlenül, nyugodtan és tudatosan, és már sokkal korábban elhatároztam, minthogy láma lettem volna- ez idő tájt csak lámatanonc voltam- hogy elsajátítom a légzéstudományt.

**Tanítóm, Mingyar Dondup láma pedig folytatta :
-Most pedig , Lobszang , kezdjünk bele a tisztító légzésbe. Szívd tele a tûdöd teljesen, háromszor egymás után. Ne, ne nyeldekelj részletekben. Mély lélegzettel, igazán mélyel, a lehetô legmélyebbel töltsd teli a tûdöd, tárd szét magad, próbáld teljesen megtelni levegôvel. Jól van- mondta.- Most pedig, a harmadik légzésnél tartsd benn néhány másodpercig a levegôt , csücsöríts az ajkaddal, mintha fûtyülni szeretnél, de ne fújd fel az arcod. Az ajkad nyílásán át fújj ki egy kis levegôt , de olyan erősen, ahogy csak bírod. Erősen fújd, hadd menjen. Aztán várj egy másodpercet, tartsd benn a maradékot. Most megint fújj ki egy keveset, de olyan erővel, ahogy csak tudod. Megint várj egy másodpercet, aztán fújd ki a maradékot , de úgy, hogy egy csepp se maradjon a tûdöd legkisebb csücskében sem. Olyan erővel fújd ki, ahogy csak bírod . Véd az eszedbe, hogy ezúttal ki kell fújnod mindent, teljes erőbôl és az ajakréseden át. No, érzed-e, hogy mennyire felfrissültél ?
Meglepetésemre , tényleg felfrissültem. Kicsit hülyének láttam magam, amint ott pöfögök és fúvok, de mikor már néhányszor megcsináltam, tényleg be kellett látnom, hogy feltölt energiával, s úgy tûnt,**

jobban érzem magam tôle, mint bármikor valaha is. Pöfögtem-röfögtem hát szorgalmasan, kifeszültem és fölfújtam a pofám. Aztán egyszer csak éreztem , hogy szédülök. Úgy éreztem, egyre könnyebb és könnyebb leszek. A ködfátylón át hallottam Tanítómat:

-Lobszang , Lobszang , állj ! Ne így lélegezz ! Úgy lélegezz, ahogy mondtam. Ne kísérletezz, mert az veszélyes. Most evvel a rossz, túl gyors légzésmóddal megmérgezted magad. Csak olyan gyakorlatot végezz, amit én írok neked elô, mert nekem megvan hozzá a kellô tapasztalatom. Késôbb majd kísérletezhetsz a saját szakálladra is. Ám, Lobszang , mindig figyelmeztess a tanítványaidat, hogy pontosan kövessék az elôírásokat, és ne kísérletezzenek. Kösd a lelkükre, hogy soha ne próbálkozzanak különféle légzésmódokkal, legföljebb gyakorlott tanár vezetésével, mert a légzés kísérletek veszélyesek. Csak az elôírt gyakorlatok végezhetôk biztonsággal, jó eredménnyel. Azoknak pedig , akik az elôírás szerint lélegeznek, semmi bajuk nem eshet. A láma felállt , majd azt mondta :

-Most pedig Lobszang , azt hiszem jó lenne kissé növelni az idegrendszered erejét. Állj egyenesen, ahogy én állok most. Szívj be annyi levegôt , amennyit tudsz, ha pedig úgy érzed, hogy a tûdôd teli van már erôvel , szívj be még egy kicsit . Lassan fújd ki. Lassan . Töltsd tele a tûdôd újra és tartsd vissza a lélegzeted. Nyújtsd ki a karod egyenesen magad elé, megerôltetés nélkül, tudod , csak nyújtsd ki magad elôtt a karodat, épp csak annyi erôvel , amennyi elég ahhoz, hogy vízszintesen álljon, de olyan kis erôfeszítéssel tedd, ahogy csak lehet. Most pedig figyelj engem. Húzd vissza a kezéd a vállad irányába, fokozatosan megfeszítve az izmaidat, addig feszítve ôket, hogy mire a kezeddal a válladhoz érsz, az izmaid kôkemények legyenek és az öklöd is összeszoruljon. Nézd, hogyan szorítom öklöbe a saját kezem. Szorítsd, olyan erôsen, hogy remegjen az öklöd az erôfeszítéstôl. Továbbra is megfeszített izmokkal,

lassan nyisd szét az öklöd, majd húzd vissza többször egymás után, úgy féltucatszor. Erősen fújd ki a levegőt , a lehető legerősebben, ahogy korábban már mondtam, a szájadon, összecücsörített ajakkal: csak akkora rést hagyj, amekkorán nagyon nagy erővel tudod kipréselni a levegőt . Ha pedig mindezt párszor megismételted, fejezd be a tisztító légzési gyakorlattal.

Kipróbáltam, és megint úgy éreztem , nagyon jól tesz nekem. Emellett jó szórakozás is volt, én pedig mindig szívesen szórakoztam. Tanítóm azonban belelátott a gondolataimba.

-Lobszang , hadd hangsúlyozzam újra és újra, hogy az ökölvisszahúzás sebessége és az izomfeszesség határozza meg, mekkora lesz a gyakorlat haszna. Természetesen arról is megkell győződnöd, hogy a gyakorlat kezdetén a tûdöd teljesen tele van. Ez egyébként valóban felbecsülhetetlen értékû gyakorlat, s késôbbi életedben sokszor segít majd rajtad.

Leült és ellenôrizte, hogyan ismerkedem a módszerrel, kedvesen javítgatva hibáimat, s dicsérve, ha jól csináltam. Mikor pedig elégedett volt az eredménnyel, újra elismételtette velem az összes gyakorlatot , hogy megbizonyosodjék róla: most már ellenôrzés nélkül , magam is boldogulok velük. Végül intett, üljek mellé, s elmesélte, hogyan alakult ki a tibeti légzés módszer, miután megfejtették a Potala alatti barlangok mélyén talált ôsi feljegyzéseket. Késôbbi tanulmányaim során még sokat tanultam a légzésrôl, mivel mi, tibetiek nem csak növények segítségével , hanem a páciens légzés módjának szabályozásával is gyógyítunk. Hiszen a légzés valóban az élet forrása, s talán nem lesz érdektelen, ha néhány dolgot megjegyzek itt: esetleg néhány hosszan tartó betegségével bajlódó ember a segítségükkel megszabadulhat a bajától, vagy könnyíthet a szenvedésén. Mindez elérhetô- mint tudjuk- a helyes légzés móddal , de ne feledjük, csak

olyan módon szabad lélegeznünk, ahogy az itt olvasható, hiszen a kísérletezés , ha nincs épp kéznél szakértő oktató, veszélyes lehet. A meggondolatlan kísérletezés minden esetben ostobaság.

A gyomor, a máj és a vér betegségei megszüntethetők az úgynevezett "visszatartott lélegzettel". Nincs ebben semmi varázslat , legföljebb a hatása varázslatos és páratlan. Először is egyenesen álljunk, ha pedig ágyban fekszünk, feküdjünk kinyújtózva. Most azonban tételezzük föl, hogy nem ágyban heverünk, hanem egyenesen állunk. Álljunk összezárt bokával, hátrahúzott vállal és kidomborított mellel. Alhasunkat így szoros ellenőrzésünk alatt tarthatjuk. Szívjuk teli magunkat levegővel, annyi levegőt lélegezzünk be, amennyit csak bírunk, s tartsuk benn, ameddig nem érzünk enyhe lüktetést a halántékunkon, jobb és baloldalt egyaránt. Mihelyt e lüktetést megéreztük, nyitott szájunkon erőteljesen fújjuk ki a levegőt , tudjuk: nagyon erősen ! Ne eresszük csak úgy ki, hanem fújjuk ki a szánkban minden erőnket összeszedve. Ezután végezzünk tisztító légzést. Nincs értelme ebbe újra belemenni, hiszen már pontosan ugyanúgy leírtam, ahogy Tanítóm , Mingyar Dondup láma ismertette velem. Csak azt szeretném újfent hangsúlyozni, hogy a tisztító légzés valóban felbecsülhetetlen értékű egészségünk javítása érdekében.

Mielőtt azonban bármilyen légzésmódba belekezdenénk, meg kell találnunk a ritmust, az időegységet, amely a normális belégzés idejének mértéke lesz. Már elmondtam ugyan, amit erről tanultam, de az ismétlés ez esetben talán hasznos lesz, mert alkalmasint segíthet a szabályt végleg agyunkba vésnünk

Mindenkinek a saját szívverése a legmegfelelőbb ritmusalap a légzéséhez. Aligha van két embernek ugyanolyan ritmusú szívverése , de ez a legkevésbé sem baj. Átlagos légzésritmusunkat úgy mérhetjük

fel, hogy az ujjunkat a pulzusunkra helyezzük és számolunk. Tegyük a jobb kezünk ujjait a bal csuklónkra, és figyeljük az érverést. Tegyük föl, hogy a mért érverés átlagos , vagyis: egy-két-hár, négy-öt-hat. Próbáld ezt a ritmust erősen a tudatalattidba vésni, úgy, hogy tudattalanul , tudatalatti módon is tudj róla, s ne is kelljen rá külön gondolnod. Nem számít- hangsúlyozom- , milyen ez a ritmus, csak ismerd, s csak a tudatalattid ismerje. Most azonban tegyük fel, hogy a ritmusunk átlagos , vagyis a levegővétel hat érverésnyi ideig tart. Ez a légzés lesz rendszeres hétköznapi légzésünk. De a légzésmódon, aszerint, hogy mire van épp szükségünk, sokféleképp változtathatunk. Nincs ebben semmi nehéz. Egyszerű és könnyű , de az egészségjavulás terén látványos eredményeket hoz majd. Tibetben a magasabbszintű szerzetesek mind tanulnak légzéstant. Vannak gyakorlataink tanulás előttre is: ezeket kell alkalmaznunk, mielőtt bármibe fogunk. Miért ne próbálnád ki TE is ?

Először is ülj egyenesen - állhatsz is, ha akarod, de nincs értelme állni, ha egyszer ülhet az ember. Szívd be a levegőt lassan, a teljes légzésmóddal, vagyis : mellkasba és hasba, amíg hatig számolsz. Ugye könnyű ? Csak az ujjaidat kell a csuklód erén tartanod, és számolnod kell, ahogy a szíved ver: egy-két-hár, négy-öt-hat. Ha a szíved elütötte a hatot, és beszívtad a levegőt , tartsd benn három érverésig. Ezután fújd ki a levegőt , hat szívverésnyi idő alatt. Azaz ugyanannyi idő alatt, mint amennyi a belégzéshez kellett . Most, hogy túl vagy ezen, tartsd üresen a tüdőd három érverésig és aztán kezd elölről az egészet. Ismételd el, ahányszor csak akarod, de ne fáraszd ki magad. Mihelyt fáradtságot érzel, állj le. Soha ne csinálj gyakorlatot a kimerülésig, mert ha kifáradsz, az egész gyakorlat az értelmét veszti. Hiszen arra való, hogy fölpezsdüljön és felfrissüljön, nem pedig arra, hogy kifulladásra vagy kifáradjon miatta az ember.

Mi mindig a tisztító légzésgyakorlatokkal kezdünk: ezt a gyakorlatot sohasem lehet túl gyakran elismételni. Teljesen veszélytelen és nagyon jól tesz. Megszabadítja a tüdőt a6 elhasználódott levegőtől, a szennyező anyagoktól: Tibetben nincs is tüdővész ! Vagyis a tisztító légzésgyakorlatot bármikor elvégezheted: érezni fogod, hogy felfrissít ! Az értelem fegyelmezésének egyik különösképpen hatásos módszere az egyenes háttal való ülés közben végzett teljes lélegzés. Vagyis végy egy tisztító lélegzetet. Ezután egy-négy-kettő arányban végy levegőt. Azaz -most számoljunk a változatosság kedvéért másodpercekben- öt másodpercig lélegezzünk be, azután tartsuk benn a levegőt négyszer öt másodpercig , vagyis húsz másodpercig . Ha ezzel megvagyunk, tíz másodpercen át lélegezzünk kifelé. Sokféle fájdalomtól megszabadulhatunk, ha megfelelőképpen lélegzünk, márpedig az iménti kiváló módszer. Ha tehát fáj valamink, feküdjünk le, vagy ülünk egyenesen tetszés szerint. Aztán ütemesen lélegezzünk: próbáljunk közben arra gondolni, hogy minden egyes lélegzetvétellel elenyészik a fájdalom, minden egyes levegőkifúvással kilökjük magunkból a fájdalmat. Képzeld, hogy valahányszor belégzünk, azt az életerőt lélegezzük be, ami a fájdalom helyére lép. Képzeld , hogy valahányszor kilélegzünk, a fájdalmat fújjuk ki magunkból . Tegyük a kezünket a fájós testrészünkre, s képzeljük azt, hogy kezünkkel , minden egyes lélegzetkor kiszivattyúzzuk magunkból a fájdalmat. Ismételd meg mindezt el hét teljes lélegzetvételig

Ezután tegyünk próbát a tisztító légzéssel , majd pihenünk néhány pillanatot, lassan és normálisan véve a levegőt . Valószínűleg azt tapasztaljuk majd, hogy a fájdalom vagy teljesen elillan, vagy oly mértékben enyhült, hogy már egyáltalán nem zavaró. Ha viszont valamilyen okból még mindig érezzük a fájdalmat, ismételd meg az egészet, próbálkozzunk

egyszer, kétszer vagy többször is, egészen addig ,amíg a fájdalom nem enyhül. Nyilván mindenki tudja: ha a fájdalom minden ok nélkül , váratlanul tör ránk, illetve , ha rendszeressé válik, legjobb, ha orvoshoz fordulunk, hiszen a fájdalommal a természet figyelmeztet bennünket arra, hogy valami nincs rendjén velünk. S noha a fájdalomcsillapítás, ha szükséges, rendjénvaló és megengedhetô , a fájdalom maga is lényeges avégett, hogy feltárhassuk a fájdalom kiváltó okát, és meglelhessük a gyógymódját. A fájdalommal tehát mindig törôdnünk kell!

Ha fáradtnak érezzük magunkat, vagy, ha hirtelen kimerülnek energiáink, a felfrissülés leggyorsabb módja a következô: most sem lényeges, állunk-e vagy ülünk, de lábfejünket tartsuk szorosán összezárva, úgy , hogy ujjaink és bokánk érintkezzenek. Ezután illesszük oly módon a két kezünket, hogy ujjaink mind összekulcsolódjanak, hogy kezünk s lábunk egyaránt egyfajta zárt áramkört alkosson. Lélegezzünk ütemesen párszor , a belélegzés inkább mély, a kilégzés inkább lassú legyen. Aztán tartsunk szünetet három érverésig, majd kezdjük tisztító légzésbe. Tapasztalni fogjuk, hogy fáradtságunk megszűnt. Sokan nagyon , nagyon idegesek lesznek, ha tárgyalásra kell menniük. Kezük izzad, lábuk legtöbbször remeg. Nem szükségszerű azonban mindez: olyan könnyedén legyôzhetô a szorongás ! Amíg például a várószobában ülünk, mondjuk a fogorvosnál, a következô módszer hatásosan alkalmazható

Vegyünk igazán mély levegôt , természetesen az orrunkon át, s tartsuk benn tíz másodpercig. Aztán lassan fújjuk ki, teljes figyelemmel. Ezután egy-két rendes lélegzetvételt engedélyezhetünk magunknak, majd megint mélyen szívjuk be a levegôt , s tartsuk benn tíz másodpercig, hogy tudônk jól megteljen vele. Ismételjük ezt el háromszor, ha lehet, anélkül, hogy észrevennénk, azt fogjuk tapasztalni, hogy

biztonságérzet tölt el

Szívünk zakatolása elcsitul, s megnô az önbizalmunk is. Mire pedig elhagyjuk a várót, és bemegyünk a tárgyaló (vagy vizsgáló) szobába, urai leszünk önmagunknak. Ha egyszer-kétszer idegességünkben meglódul a szívünk, vegyünk mély lélegzetet, tartsuk benn egy-két másodpercig , amit könnyen megtehetünk, míg a másik beszél. Ez visszaadja majd a biztonságérzetünket. Minden tibeti efféle módszereket használ. Akkor is tudatosan lélegzünk, ha fel kell valamit emelnünk, mert annak, hogy felemeljünk valamit- legyen az bútor vagy csomag- a legegyszerûbb módja az, ha egy jó mély lélegzetet veszünk, s emelés közben végig benntartjuk. Ha pedig az emelés voltaképpen aktusa befejezôdött, lassan kiengedhetjük magunkból a levegôt , és elkezdhetünk normálisan lélegezni. Ha tûdônkbén mély lélegzettel emelünk, könnyû lesz a dolgunk. Érdemes kipróbálni. Érdemes próbát tenni valami igazán nehéz tárgy felemelésével, úgy, hogy teliszívjuk a tûdônket: a különbség szembeôtlô lesz. A haragot is ellenôrzésünk alatt tarthatjuk mély lélegzéssel, a lélegzet benntartásával és lassú kifújásával. Ha valamiért úgy érzed, hogy rettentô dühös vagy- joggal vagy jogtalanul- végy mély lélegzetet. Tartsd benn néhány másodpercig , majd lassan fújd ki magadból. Látni fogod , hogy érzelmed irányíthatóvá vált, s te uralod a helyzetet. Szabadjára engedni a haragot és a sértettséget igen ártalmas, mert ez gyomorfekélyhez vezethet. Vagyis véd eszedbe, ezt a légzési gyakorlatot : mély lélegzetvétel, benntartás, lassú kilélegzés. Mindezeket a gyakorlatokat bizvást elvégezheted, mert biztos lehetsz benne, hogy nem ártanak, ám-figyelem!- ragaszkodj ezekhez a gyakorlatokhoz, s ne kezdj bonyolultabbakba, hozzáértô tanár felügyelete nélkül, mert a rosszul végzett légzôgyakorlatok komoly bajokat okozhatnak. Fogolytáborunkban efféle légzésmódokra oktattam a foglyokat. Még jóval

tovább is jutottunk, elmélyülve a tárgyban, s megtanítottuk őket oly módon is lélegezni, hogy ne érezzék a fájdalmat, s ez , a hipnózissal összekapcsolva, mély hasi műtétekre, kéz- és lábamputációkra is lehetőséget nyújtott számunkra. Érzéstelenítők nem volt, tehát a fájdalom csökkentésének efféle módjaira voltunk utalva: hipnózisra és légzésmódszerekre. A természet így segít rajtunk: természetes úton

Tizenegyedik fejezet/ A bomba

A napok lélekôrlô egyhangúsággal peregtek, hetekké növekedtek, majd hónapokká, évekké terebélyesedtek. Végül azonban vége szakadt a mindennapos betegápolási robotnak is. Egy szép napon ugyanis az örök ívpapírokkal kezdtek ide-oda rohángászni köztünk: az egyik rabot ide-, a másikat odalökdösték. Én is a listán voltam. Fel kellett sorakoznunk a téren, a kunyhóinkkal szemben. Néhány órán át csak dologtalanul álldogáltunk majd, mikor már majdnem beesteledett, a parancsnok megjelent előttünk, és így szólt:

- No, bajkeverők, császárgyalázók, most máshová kerültek további kezelésre. Tíz percen belül indulás. Aztán se szó, se beszéd, hátat fordított és elmasírozott. Hökkenten álltunk. Tíz percünk van a készülődésre ? Igaz, nem sok holmink volt. Csak annyi volt a dolgunk, hogy sietôsen búcsút mondjunk pár embernek, s aztán visszamenjünk a táborba. Vagyis egy másik táborba hajtanak bennünket ? Találgattuk, miféle tábor lehet az, hol lehet ? Ám

ahogy az ilyen esetekben elkerülhetetlen, senkinek sem jutott eszébe egyetlen épkézláb gondolat sem. Tíz perc múlva aztán felharsantak a sípszavak, újból örök vettek körül, s nagyjából háromezren kimasíroztunk a táborból. Átmeneteltünk a kapukon, kíváncsian töprengve gyalogoltunk: miféle táborba megyünk ? Állítólag bajkeverők voltunk . Soha nem döntünk be a japánok fecsegésének. Pontosán tudtuk, mennyit ér a szavuk. De azt is tudtuk, hogy bárhová megyünk, nem kéjgazdaság lesz.

Szemből menetelő katonák mellett haladtunk el. Feltűnően jókedvűek voltak. Nem csoda- gondoltuk- hiszen a hozzánk eljutó hírekből úgy tudtuk, hogy a japánok mindenütt győzelmet győzelemre halmoznak. Azt mondták, hamarosan az egész világ az övék lesz. Mekkora tévedtek ! Akkoriban, azt kellett elfogadnunk, amit a japánoktól hallottunk, mert nem volt egyéb hírforrásunk. Ezek a katonák roppant agresszíven viselkedtek, ahogy elhaladtak mellettünk, és nem hagytak ki egyetlen alkalmat sem, hogy közénk ne csapjanak- vadul, értelmetlenül vágva oda, csak a pusztán örömeért, hogy hallhassák a puskatus puffanását az összezúzott húson. Őreink szidalmától kísérve továbbmeneteltünk. Az örök is feltűnő előszeregettel használták puskatusaikat. A betegek sorra rogytak össze az út szélén, ahol az örök aztán "kezelésbe" vették őket. Ha képtelenek voltak talpra állni, és akár társaik segítségével is vakon tovább botorkálni, az örök hozzájuk léptek, és egy bajonett-döfés vetett véget szenvedéseiknek. Olykor az örök le is fejezték szerencsétlen áldozataikat, s a levágott fejet a bajonettjük hegyére szúrták. Azután le s föl szaladgáltak a vándorló rabok közt, s gonosz vigyorral szemlélték rettenetünket.

Végül is, többnapos elcsigázó , kimerítő, éhezve megtett menetelés után egy kis kikötőbe érkeztünk, és a kezdetlegesen összetákolta, a kikötő mellett felállított táborba kerültünk. Itt egy csomó ember lakott már, mindenféle nemzetiségűek,

bajkeverők, akárcsak mi. Annyira szenvtelené tette őket a nyomorúság és a kegyetlen bánásmód, hogy szinte föl se néztek, mikor megérkeztünk. Számunk ekkora már borzasztóan megfogyatkozott. A nagyjából háromszázból, aki útnak indult, csak hetvenöten érkeztünk meg. Az éjszakát a táborban, a szögesdróton belül, a földre heveredve töltöttük. Nem volt számunkra sehol menedék, védett odú, de ekkorra már hozzá is szoktunk ehhez. Férfiak s nők vegyest heverték a földön, vagy tették a dolgukat, amit a japán örök parancsoltak, akik az egész hosszú éj folyamán egy pillanatra el nem fordították rólunk a reflektoraikat.

Reggel sorakozót trombitáltak, majd két-három órát kellett ott állnunk, vedlett sorokban. Végül is az örök oda kegyeskedtek jönni, és kihajtottak minket, le egészen a kikötőig, egy molóhoz, ahol rozsdás, kivénhedt teherhajó állt, egy igen leharcolt jármű. Nem voltam a tengerészeti szakértője. Voltaképp a rabok mindegyike jóval többet tudott a hajózásról nálam, de még én is felfedeztem, hogy ez a hajó bizony minden pillanatban elsüllyedhet. Fölmentünk a fedélzetre a nyikorgó, korhadt pallón, amely szintén minden percben széteséssel fenyegetett, s avval, hogy a tajtékos , hulladékkal úszkáló ládákkal, üres konzervdobozokkal, hullákkal szennyes vízbe zuhanunk.

A hajóra szállás után az orr-rész fedélközébe hajtottak minket. Nagyjából háromszázan lehettünk odalenn. Arra sem volt elég a hely, hogy leülhessünk, de még arra sem, hogy forduljunk egyet. A csapat utóját puskatuscsepások és a japán örök szitkai közepette hajtották le. Aztán döntülést hallottunk, mintha a Pokol Kapui zárultak volna össze fölöttünk. A fedélköz tetejét csapták ránk, bűzös porfelhőt rebbentve közénk. Fakalapácsok csattantak, a faékeket ütötték ki a fedél alól: teljes sötétség borult ránk. Szörnyű hosszúnak tűnő idő után, a hajón remegés futott át. Az elhanyagolt, vén gépezet

csikorogva zakatolni kezdett. Tényleg úgy éreztük, mintha az egész szerkezet rögtön darabokra hullana, és mindjárt mindnyájan a tengerbe vesznénk. A fedélzetről fojtott kiáltásokat és japánul üvöltött parancsokat hallottunk . A pöfögés folytatódott. Hamarosan rettentô hánykolódás és hintázás kezdôdött, amibôl megtudtuk, hogy elhagytuk a kikôtôt és már a nyílt tengeren járunk. Utunk igen hányatott volt. A tengert bizonyára vihar tépázta. Állandóan egymásra zuhantunk , egymásnak lökôdtünk és egymást tapostuk. A hajófenékbe voltunk zárva- csak egyszer engedtek föl a fedélzetre, akkor is csak éjjel, vaksötétben. Az elsô két napon semmiféle ennivalót nem kaptunk. Azt is tudtuk , miért . Biztosak akartak lenni benne, hogy a lelkünk megtört. De az éhezés már nemigen hatott ránk. Két nap múlva aztán napi egy csésze rizst kaptunk. A gyöngébb foglyok közül sokan elpusztultak a fullasztó bûzben, a fedélközbe zárva. Az életben maradáshoz nem volt elegendô oxigénünk. Sokan úgy haltak meg, s rogytak a fémpadlóra, mint elhajított , összetört játékbabák. Nekünk, alig szerencsésebb túlélôknek nem volt más választásunk, minthogy a bomló tetemeket tapossuk. Az ôrök ugyanis nem engedélyezték, hogy kivigyük ôket a fedélzetre. Csak foglyok voltunk , márpedig az ôröket hidegen hagyta, hogy élünk-e avagy halunk, csak a papírjaikon feltüntetett pontos szám stimmeljen. Az oszladozó hullákat tehát odabenn kellett tartanunk a fedélközben a szenvedô élôk mellett, egészen addig, amíg meg nem érkeztünk célkikôtônkhez, ahol az élô és a halott emberi testekkel el kellett számolni. Nem tudtuk , hány nap telt el, ám ki tudja, mennyi idô múlva a gép zaja megváltozott. A hintázás és a hánykolódás alábbhagyott. A remegés is más lett, és ebbôl helyesen arra következtettünk, hogy közeledünk a kikôtô felé. Nagy lármát, zsvajt, majd lánccsörgést hallottunk : horgonyt vetettünk. Végtelennek tetszô idô múltán, a fedélköz ajtajai

feltárultak, és japán örök jöttek le közénk, egy japán kikötői egészségügyi tisztviselő kíséretében. Félúton megtorpantak undorukban. Az egészségügyi tisztviselő okádni kezdett a bűztől, egyenesen a fejünkre. Aztán méltóságukkal mit sem törődve, valamennyien sebesen visszamenekültek a fedélzetre. Hamarosan láttuk, hogy tömlőket hoznak és vizet zúdítanak ránk. Majdnem megfulladtunk. A víz már a csípőnkig, a mellünkig, majd állunkig ért, s lebegő hulladarabok ütődtek szájunknak, elrothadt társaink testrészei. Aztán japán kiáltások és parancsok hallatszottak, és az áradat megállt. Az egyik hajótest odajött, lenézett közénk, majd nagy mutogatás és vita kezdődött. Azt mondta, elsüllyed a hajó, ha nem hagyják abba a vízpumpálást. Egy vastag tömlőt eresztettek hát közénk, és kiszivattyúzták a vizet.

Egész nap és egész éjjel odalenn tartottak bennünket, nedves rongyaikban vacogva és a bomló hullák bűzétől fuldokolva. Másnap végre feleresztettek, kettesével-hármasával mehettünk föl. Én is sorra kerültem: felmentem a fedélzetre. Kérdésekkel bombáztak: hol van a dögcédulám? A nevemet újra fölírták egy listára, majd durván betaszítottak egy bárkába, amely már teli volt, túlsúlyolták vacogó nyomorultakkal, egykori ruhadarabok foszlányaiba burkolt madárijesztőkkel. Néhányukról már az utolsó rongy is lerohadt. Végül aztán, mikor a bárkánk már a pereméig alámerült, és ha csak egy valakit belékényszerítenek, biztos elsüllyedt volna, a japán örök úgy döntöttek, hogy több embert nem lehetséges biztonsággal közénk gyömöszölni. Egy motorcsónakot kötöttek a bárka orrához. A motorcsónak a part felé indult, maga után vonszolva a rozoga, öreg bárkát.

Ekkor pillantottam meg először Japánt. A japán szárazföldön kötöttünk ki, s mihelyt partra tettek minket, egy szabadtéri táborba kerültünk. A kopár talajra épített tábort szögesdrót vette körül. Néhány

napon át itt laktunk, az örök pedig minden férfit és nőt kikérdeztek. Végül néhányunkat különválasztották. Pár mérföldnyire beljebb mentünk a szárazföld belsejébe: itt egy börtön várt üresen az érkezésünkre.

Az egyik fogoly, egy fehér ember, a kínzások hatására megtört, és azt vallotta, hogy én néhány rabnak segítettem a szökésben, s hogy bizonyos foglyok, haldokolva, katonai titkokat bíztak rám. Így hát újra kihallgatásra vittek. A japánok nagy elszántsággal igyekeztek beszédre bírni. Irataimból látták, hogy minden korábbi próbálkozás kudarcba fulladt velem kapcsolatban, így hát ezúttal tényleg kitettek magukért. Körmeimet, amelyek újra kinöttek, hátrametszették és sőt dörzsöltek a friss sebbe.

Mikor erre se szólaltam meg, a hüvelykujjaimnál fogva felakasztottak egy gerendára, és egész nap otthagytak lógni. Ez persze igencsak megviselt, de a japánokat még ennyi sem tette boldoggá. A kötelet, amelyen függtem, hirtelen kioldozták, én pedig csontrepszto puffanással zuhantam a barakk kemény padlójára. A mellkasomba puskatust vágtek. Az örök a hasamra térdeltek, karjaimat kifeszítették és vaskarikához kötözték - ebben a kezelési módban nyilván igen gyakorlottak voltak. Tömlőt nyomtak le a torkomon, és vizet eresztettek a gyomromba.

Gondoltam, vagy levegő híján fulladok meg, vagy a víz fojt meg, vagy pedig szétrepszto a nyomás. Ugy éreztem, mintha testem minden pórusából víz szivárogná, fölfúvódnék mint valami léggömb. Heves fájdalmaim voltak. A szemem káprázott. Agyamat hatalmas nyomás feszítette szét, végül elájultam. Frissítôket kaptam, amelyektôl újra eszméletemre tértem. Mostanra annyira legyöngültem, hogy lábra is alig tudtam állni, ezért a japán örök támogattak és vonszoltak újra ahhoz a gerendához- elég testes ember voltam akkoriban- amire korábban már egyszer fölakasztottak. Egy japán tiszt jött oda, és azt mondta

:

-Csupa víz vagy. Azt hiszem, ideje megszárogatnunk. Talán az majd szóra bír. Kössétek föl.

Két japán ôr hirtelen lehajolt és fölrántotta a bokámat a földrôl, de olyan váratlanul , hogy hanyatt zuhantam és a fejemet a padlóba vertem. A bokám köré kötelet kötöttek, amelyet átvettek a gerendán, s miközben lihegtek az erôlködéstôl, nagyjából félméternyire, fejfelé felhúztak a magasba. Aztán lassan, mint akik minden pillanatot ki akarnak élvezni, az ôrök papírt és néhány fahasábot szórtak a padlóra, éppen alám. Egyikük gonosz vigyorral gyufát vett elô és meggyújtotta a papírt . A lángnyelvek fokozatosan közeledtek felém. A fa lángra kapott, s éreztem, ahogy a fejbôröm perzselôdik, zsugorodik a forróságtól.

Egy hang azt mondta :

- Haldoklik. Ne hagyjátok meghalni, mert ti lesztek érte a felelôsök. Beszélnie kell.

Aztán a kötelet eloldozták: újabb velôtrázó puffanással , fejfelé belezuhantam a parázsba. Ekkor megint elvesztettem az eszméletem.

Mikor magamhoz tértem, alagsori cellában találtam magam, háton feküdtem a padlót borító pocsolyában.

Patkányok nyüzsögtek körülöttem. Elsô mozdulatomra, ijedt visongással rebbentek odább. Órák múlva ôrök jöttek, s lábra segítettek, mert még mindig nem tudtam talpra állni. Ütések és szitkok közepette vonszoltak a vasrácsos ablakhoz, amely éppen a kinti talajjal volt egy magasságban. A csuklómat úgy bilincselték oda a vasrácsokhoz, hogy az arcom egészen a rácsnak nyomódott. Egy tiszt belémrúgott és azt mondta :

- Most pedig végignézed az egészset. Ha elfordulsz, vagy behunyod a szemed, kapsz egy bajonettet a hátadba.

Figyeltem, de semmi mást nem láttam, csak a földet, a földet ,amely épp az orrommal volt egy magasságban . Hamarosan mozgólódás támadt odakinn, és egy csapat rab jelent meg elôttem. Ôrök

hajtották őket, különleges brutalitással bántak velük. A csoport egyre közelebb jött, aztán a rabokat letérdepeltették- éppen az ablakom előtt. Karjukat már hátrakötötték. Ezután ívben hátrahajlították a testüket és a csuklójukat a bokájukhoz kötötték. Akaratlanul is behunytam a szemem, de rögtön ki kellett nyitnom, mert éles fájdalom hasított belém. A japán űr belémdöfte a bajonettjét: éreztem, ahogy a vérem végigfolyik a lábamon.

Kinéztem. Tömeges kivégzés volt. Néhány rabot bajonettel öltek meg, másokat lefejeztek. Az egyik nyomorultat, aki nyilván -a japán űrök szerint- valami különleges bűnt követett el- kibelegzték, és hagyták elvérezni. S ez így folytatódott napokon át. Rabokat hurcoltak elém és kivégezték őket: lelőtték, agyondöfték, lefejezték a szerencsétleneket. Vérük a cellámba folyt: hatalmas patkányok tolakodtak érte. Éjjelről éjjelre vallattak: kérdéseket tettek föl, mert azt hitték, tudom a választ. Ám mostanra már a fájdalom , az állandó fájdalom vörös ködében éltem, éjjel-nappal, már csak azt reméltem, kivégeznek egyszer, és vége szakad az egésznek. Aztán tíz nap múlva- ami nekem száznak tűnt- közölték velem: agyonlőnek,ha nem mondok el mindent, amit hallani akarnak. A tiszték azt mondták: elégük van belőlem, mert a viselkedésem a Császár személyére nézve sértő. De én nem szólaltam meg továbbra sem. Visszavitték tehát a cellámba , s belöktek, hogy félájultan rogytam betonpriccsemre. Az űr az ajtóban megfordult és így szólt :

-Nincs több étel. Holnapután már úgyse leszel éhes. Alighogy az első halvány fénysugarak megjelentek az égen, másnap hajnalban nagy csikordulással feltárult a cellaajtó, s egy japán tiszt jött be, egy csapat fegyveres kíséretében. Kikisértek a vesztőhelyre, ahol már annyi társamat láttam elpusztulni. A tiszt a vériszapos földre mutatott és kijelentette:

-A tieid mind előbb vagy utóbb itt kötnek ki. De neked külön sír jár: kezdheted is ásni.

Ásót hoztak, s bajonettektől övezve, hozzá kellett fognom a saját , nem túl mély sírom megásásához. Aztán egy oszlophoz kötöttek, oly módon, hogy ha agyonlôttek, csak el kellett vágniuk a kötelet , és fejjel előre belebucskázom a saját magam által ásott sírba. A tiszt színpadias pózba vágta magát, és felolvasta az ítéletet, amely szerint golyó általi halálra ítélnék, mert nem működtem együtt a Menny Fiaival. Még hozzátette:

- Ez az utolsó esélyed. Mondj el mindent, vagy megérsz a mocskos ôseidhez.

Nem válaszoltam- ugyan mit mondhattam volna !-, tehát megismételte az ajánlatát. Továbbra is néma maradtam. A tiszt parancsszavára a kivégzőosztag felemelte a fegyverét. A tiszt megint odalépett hozzám, s azt mondta , hogy ez most már tényleg az utolsó esélyem. Hogy a szavainak nyomatékot adjon, minden egyes szónál oda-vissza kézből pofozott. Még mindig nem válaszoltam , erre bejelölte a szívem helyét a kivégzőosztag számára, majd a biztonság kedvéért még arcbavágott a kardlapjával és pofonvert, mielőtt undorral otthagyt volna, hogy embereihez menjen.

Félúton közöttem és az osztag közt- gondosan ügyelve arra, nehogy a tűzvonalba álljon- a katonákra nézett, és kiadta a célozz parancsot. A katonák felemelték a fegyverüket. A puskacsövek felém fordultak. Úgy tűnt számomra, mintha az egész világ csupa fekete lyuk lenne: a fekete lyukak a puskák torkolatai voltak. A baljós lyukak egyre növekedtek és növekedtek , tudtam , hogy egy perc, és halált fognak köpni rám. A tiszt lassan felemelte kardját, majd hirtelen lecsapott vele és azt kiáltotta:"Tűz !"

Úgy éreztem, mintha a világ lángba, fájdalomba és fojtó füstfelhőkbe enyészne. Az volt az érzésem, mintha hatalmas lovak, izzó patáikkal rúgnának agyon. Minden szétesett. A világ összezavarodott előttem. Az utolsó dolog, amit láttam, vörös köd volt, csorgó vér, majd sötétség , mennydörgő sötét. Aztán

nekihanyaglottam a kötelékeimnek- és körülölelt a semmi.

Később újból magamhoz tértem- kissé hökkenten, hogy a Mennyei Ligeteket és a Túlsó Világot olyan ismerősnek látom. Rettentően elkeseredtem. A síromban feküdtem, arccal a földön. Hirtelen bajonett-döfést éreztem. A szemem sarkából megpillantottam a japán tisztet. Közölte velem, hogy a kivégzőosztagot különleges lövedékekkel látták el. -Több, mint kétszáz foglyon próbáltuk már ki- tette hozzá. Kivettek a töltetből egy keveset és a golyó végéből leszedték az ólmot is, valami mással helyettesítették, úgy, hogy az embert csak megsebesítse, de ne ölje meg a lövés. Még mindig a vallomásom kellett nekik.

- S meg is fogjuk kapni- jelentette ki a tiszt. - Vannak még más módszereink is. A végén úgyis megtörsz, s minél tovább húzod a dolgot, annál több kínban lesz részed.

Életem addig is nehéz volt, kemény próbákból, az önfegyelem gyakorlásából állt, és most ismét egyedül a különleges képzés, amit a kolostorban kaptam, segített abban, hogy ki tudjak tartani, hogy megőrizzem ép eszemet. Igen-igen kétséges, hogy nélkül a képzés nélkül bárki is túl tudta volna élni a megpróbáltatásokat.

A "kivégzés" alkalmával szerzett súlyos sebek kétoldali tüdőgyulladásához vezettek. Jó ideig reménytelenül beteg voltam, fél lábbal már a sírban éreztem magam, ráadásul semmiféle orvosi kezelésben, ápolásban nem részesülhettem. A betonpadlón feküdtem a cellámban, takaró és minden nélkül, rázott a hideg, hánykolódtam, és csak az a remény tartotta bennem a lelket, hogy előbb-utóbb csak meghalok.

Lassanként azonban egy kissé magamhoz tértem, s néha repülőgépek motorjának robajára lettem figyelmes, ráadásul ezek a gépek valahogy idegennek tûntek. Nem azok a japán gépek voltak, amelyeket oly

jól megismertem, kíváncsi voltam hát, mi történik valójában. A börtön egy Hirosima melletti faluban állt, s már arra gondoltam, hogy a győztes japánok- minthogy, a japánok mindenütt győznek- zsákmányolt harci gépekkel tértek haza.

Egy nap, mikor még mindig igen beteg voltam, újra felhangzott a repülőgépmoraj. Hirtelen megremegett a föld, és dörgő, morgó robaj hallatszott. Porfelhő takarta el az eget, s égett, csípős szag terjengett. A levegő mintha elektromos feszültséggel telt volna meg. Egy pillanatig úgy látszott, minden mozdulatlanba dermed. Aztán az örök rémült rohangászásba kezdtek, rettegve kiáltoztak, hívták a Császárt, hogy védje meg őket ettől a valamitől.

1945. augusztus 6.volt: Hirosimára ledobták az atombombát. Egy darabig várakozva feküdtem, nem tudtam, mit tegyek. Aztán felismertem, hogy a japánok túlságosan elfoglaltak ahhoz, hogy velem törődjenek. Ekkor feltápászkodtam, és megpróbáltam kinyitni az ajtót. Nem volt bezárva. Olyannyira beteg voltam, hogy azt hitték, sose tudnék megszökni. Amellett általában örök álltak mindenütt : most azonban az örök elttek. Mindenütt pánik uralkodott. A japánok úgy gondolták, Napistenük elhagyta őket, s most úgy nyüzsögtek szerteszét , mint egy bolynyi riadt hangya, halálos rémületben szaladgáltak ide-oda. Eldobált fegyverek, egyenruhák, élelmiszerek heverték mindenfelé. Légópincéik felől zavart kiáltások és üvöltések hallatszottak, ahogy egyszerre mind fedezékbe akartak jutni.

Gyöngé voltam . Még ahhoz is gyöngé, hogy megálljak a lábamon. Lehajoltam, hogy felvegyek egy japán zubbonyt és sapkát, s majdnem összeestem, olyan gyöngéség fogott el. Négykézlábra ereszkedtem, belegyömöszöltem magam a zubbonyba és feltettem a sapkát . Épp a közelemben egy pár nehéz szandál hevert. Ezt is felvettem, mert mezítláb voltam. Aztán lassanként a bokrok közé csúsztam, majd onnét is továbbkúsztam, kíneservesen. Robbanás- kelepelés

hallatszott, a légvédelmi ütegek folyamatosan tüzeltek. Az ég fekete-sárga füstgomolyoktól sötétlett. Úgy tűnt, az egész világ összedől, s hirtelen csodálkozás fogott el: minek kínlódom ennyit, hogy odábbjussak, mikor nyilvánvalóan vége mindennek.

Egész éjszaka folytattam lassú, kínos utamat a tengerpart felé, amely, mint jól tudtam, csak néhány kilométernyire volt a börtöntől. Súlyos állapotban voltam. Minden lélegzet kínszenvedés volt, testemet hideg rázta. Erôm utolsó tartalékát is összeszedtem, hogy továbbkényszerítsem magam. Végül is kora hajnalban elértem a partot. Egy öbölbe jutotam. Nyomorultul, fáradságtól és kórtól félhalottan kinéztem a bozótból: egy kis horgonyán himbálózó halászcsónakot pillantottam meg magam előtt. Nem v0lt körülötte senki. A tulajdonosa nyilván pánikba esett, és a szárazföldre menekült. Óvatosan lemásztam a partra, és sikerült magam nagy nehezen felhúznom annyira, hogy átlessek a csónakperem fölött. A csónak üres volt. Sikerült egyik lábamat átvetnem a csónakot tartó kötélre, s hatalmas erőfeszítéssel föltornáztam magam. Ekkor azonban az erôm elhagyott, s egyenest fejjel a csónakba zuhantam, a fenékvíz és néhány rothadt hal közé, amelyeket nyilván csalinak készített oda a tulajdonos. Sok időmbe kellett, míg elég erôt gyûjtöttem ahhoz, hogy a csónakban talált késsel elvágjam a horgonykötelet. Aztán megint visszacsusszantam a csónak fenekére, miközben a ladik az apállal kisodródott a nyílt tengerre. A tathoz húzódtam, és halálosan kimerülve elnyúltam. Órák múlva sikerült a rongyos vitorlát is felhúznom : a szél is a megfelelő irányból fújt. Ennyi erőfeszítés azonban már túl sok volt nekem, visszahanyatlottam hát a csónak fenekére , és elvesztettem eszméletemet. Mögöttem, a japán szárazföldön már minden eldôlt. Az atombombát ledobták, s ez megadta a japánoknak a kegyelemdöfést. A háború véget ér, de én mit sem

**tudtam erről. Csakhogy az én harcom is véget ért-
legalábbis én így gondoltam, hiszen ott hánykolódtam
a Japán - tengeren, s nem akadt más élelmem,csak
néhány darab romlott hal a hajófenéken, vizem pedig
egyáltalán nem volt. Fölálltam és az árbocba
kapaszkodtam, átölelve a fát, mellemet
nekitámasztva, úgy függeszkedve rajta, ahogy
bírtam. A tat felé fordulva megpillantottam a távolodó
japán partokat. Halvány köd borította őket. Az orr felé
néztem. Elöttem nem volt semmi sem.**

**Végiggondoltam , mi mindenben mentem át. A jóslat
járt a fejemben. Mintegy a messziségből , úgy tűnt,
mintha hallanám Tanítómat, Mingyar Dondup lámát:
"Megálltad a helyed, Lobszangom. Megálltad a helyed
! Ne csüggedj, mert ez még nem a vég." a csónak orra
felett napsugár tört át egy pillanatra a ködön, a szél
megélénkült, és kellemes sustorgással hullámpermet
csapott föl a csónak oldaláról. És én ? Én csak
mentem- de mi felé ? Csupán az járt az eszemben,
hogy pillanatnyilag szabad vagyok, nem kínoznak,
nem tartanak fogva, nem kell a tábor poklában élnem.
Talán még meghalnom is szabad lesz egyszer ? Nem,
azt azért nem: noha vágytam a békés halál után,
amely megszabadíthatna a szenvedéseimtől,
tisztában voltam avval, hogy egyelőre nem
távozhatok, mert Sorsom szerint a vörös ember
földjén, Amerikában kell majd egykor meghalnom . Itt
hánykolódtam tehát, egyedül, élelem nélkül, a nyitott
kis lélekvesztôn, a Japán-tenger kellôs közepén. A
fájdalom hullámokban támadt rám. Úgy éreztem,
mintha újból kínoznának. Fájt minden lélegzetvétel, a
szemem káprázott. Az a gondolat gyötört, hogy a
japánok talán már föl is fedezték a szökésemet, és
gyors motorcsónakot küldtek az üldözésemre. Ez több
volt, mint amit elviselhettem volna. Az árboc
kicsúszott ujjaim közül. Megroggyantam,a csónak
aljába csúsztam s elvesztettem az eszméletemet :
újra körülvett a feketeség, a feledés sötétje. A csónak
pedig folytatta útját az ismeretlen felé.**

